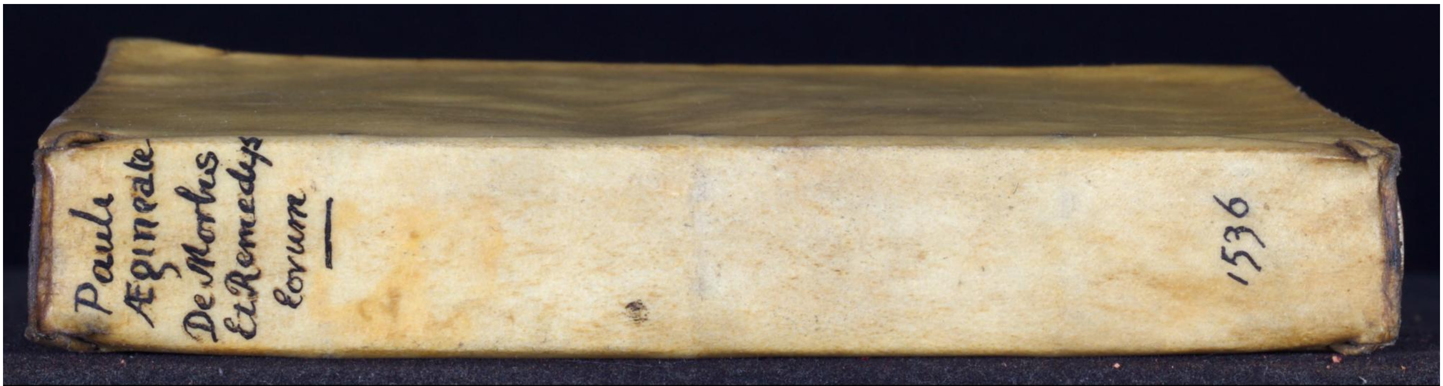

Pauli
Æginetæ
De Morbis
Et Remedijs
eorum
1536

ex Libris Gouillart

Pascal
[illegible]

PAVLI AEGINETAE LIBER TERTIus Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

PARISIIS.
Ex officina Christiani Wecheli
sub scuto Basiliensi.
M.D.XXXVI.

PAVLI AEGINETAE LIBER III. IOANNE GVINTERIO ANDERNACO INTERPRETE.

DE PILORVM AFFECTIBVS

De areis, & caluitio.

QVemadmodum stirpium nonnullæ quidem humiditatis defectu inarescentes contabescunt: nonnullæ uerò alienis à natura sua humoribus infectæ emarcent: simili etiam ratione idipsum pilis usu uenit. Etenim Caluitium humidi penuria fieri consueuit: prauitate autem uitioque succi, Alopecia, & Ophiasis, sola inter se figura differentes. Quoniam in ophiasi, pars oblesa, serpēti similis apparet, Alopecia, quod uulpes continuè infestet, sic appellata est. Itaq; coniecturam de humore, qui superat, ex cutis colore sumentes, uacuationem medicamento purgante prius moliemur: deinde loco uitiato auxilia inducemus. Si igitur color ad nigrius, albidiusue declinauerit, Antidoto Hiera quod pituitæ educendæ, humoriq; melancholico est, utemur. Sin ad pallidius, catapotia ex

 aloe

aloe exhibebimus: quorum descriptionem in libro de medicamentis compositis inuenietis. Vbi corpus iam totum inanieris, medicamenti quod pituitã per os extrahit, apophlegmatismon Græci uocant, usus erit, ex aceto, sinapi, & melle: isq; non semel, uerum crebior. Satius autem fuerit, si etiam in aceto origanum, uel pulegium, uel thymus, uel hyssopum commaduerit. Cæterùm in aliis quoque capitis affectibus eadem utemur curandi ratione: primum humorem, qui præpollet euacuantes, uel purgatione, uel etiam sanguinis emissione, si eius subest copia, dein ad præsidia quæ parti extrinsecus iniiciuntur, transgredi conuenit.

De Alopecia.

Cutis nitro purgata, linteóque aspero, lanáue potius detersa infricatáq;, adeo ut ruborem contraxerit, uerbenaca ex aceto in sole detrita illinitur. Aut alcyonio primæ asperitatis combusto, reductóq; in puluerem cum oleo ex lucerna inungitur. Aut arundinis radix, aut amygdalæ amaræ cortex combustus, oleo, uel adipe ursina exceptus inducitur. Hæc itaque sunt mitiora

tiora medicamina. Verùm ex euphorbio compo-
sita, & thapsia, et adarce, oleo soluta laurino,
uel pice liquida, uehementiorem uim repræsen-
tant. ALIVD. Erinaceorum marinorum te
sta ignem experta cum adipe ursino excepta, cu
ti prius nitro extersæ illinitur. ALIVD.
Piperis, stercoris ouilli sicci, erysimi, erucæ se-
minis singulorum drachmæ quatuor, ueratri al-
bi drachmæ treis, murium stercoris drachma,
excepta felle taurino, aut hyrcino, aut suillo de-
liniuntur. ALIVD experientia probatum ad
alopeciã. Mãdragoræ radicis, mali terræ, ari ra
dicis, ceræ, picis liqdæ, singulorũ cõgij octo, axũ
giæ porci subrumis, nerij herbæ medullæ modi-
cum. Axũgia cum Nerio incoquitur, donec her
ba intabescat: deinde exemptam herbam proii-
cito: et reliqua axungiæ adiungito, incoquitóq;,
mox ceram, & picem liquidam. Vtitor in sole
quotidie. Vbi iam ulcera ad cicatricẽ uenerint,
caput uulpeculæ urito, & alcyonium, anchusæq;
nigræ folia omnia contrita super inunctioni in
ducito, ut capiti pili succrescant. ALIVD.
Canini capitis combusti pars una, testarum ma

Hoc medicamentum ĩ quibusdã exemplaribus nõ est.

rinarum tantundem, axungiæ porcinæ modicū: omnia in fictili coquuntur. Eiſdem etiam ſiccis utitor. ALIVD. ex Thapſia ad omnes inueteratos affectus. Euphorbij, thapſiæ baccarum lauri ſingulorum uncia, ſulphuris ignem non experti ſemuncia, ueratri tantundem, ceræ unciæ ſex, laurini, uel recinini ueteris quod ſatis eſt. In ualidioribus etiam uti uincit cardamomi uncia, alcyonij combuſti uncia: iiſq; non ſolum ad Alopecias, uerumetiam ad omnem diuturnam perfrictionem. Cæterum in Alopeciis undequaq; cutis nitro eſt abſtergenda, infricandâque, & frequenter pili nouacula radendi. Siquidem pleroſque noui ex ſola infricatione, frequentique raſura pilos recuperaſſe.

Quomodo caluitium abigatur & pili creſcant ex Critonis commentationibus.

Galenus ſex

Leporum uentriculi * quinq; arefacti diligenter olla fictili friguntur. His myrti ſurculorum tres unciæ adiiciuntur, acaciæ fructus, acaciæ ſucci, rubi canini, adianthi, ſingulorum tantundem. Hæc omnia contūduntur, & ſubtili cribro incernuntur: deinde adipis urſini & pho-

cæ utriusq; * libris quatuor admistis denuo tun duntur. Excepta pixide plumbea reseruantur. Cum usus postulat, cuiuslibet unguenti liquore diluuntur.

Galenus libra una,

Quæ Pilos conseruent.

Polytrichi herbæ pars una, ladani partes duæ uino myrteóque oleo exceptæ in usum adhibentur. ALIVD. Anemonæ flos tritus cum oleo inungitur: idem uerò & nigrefacit. ALIVD. Verbenacam rectam unà cum radicibus torrefactam, tusámq; tenui cribro incernito, oleum quoad sordium habeat spißitudinem admiscens. Confectum medicamen æreo uase reponito: ubi opus fuerit, cum oleo similiter utitor.

Aqua pilos augens, eosdémque denigrans.

Aquæ pluuialis sextarij sex, rhus alexandrini sextarij tres, polytrichi pondo triens, herbæ sabinæ tantūdē, ladani uncia, myrti uncia, cucurbitæ aridæ tantundem. Sinito ad dies uiginti uitreo uase commadescere, bis mouens quotidie rudicula tedacea. Subsequenti in aquam pilos tin-

gens, utitor quotidie. Item ſemen altheæ in balneo illitum pilos conſeruat augétque: pari modo oleum inunctum, in quo ſemen ipſum altheæ decoctum eſt, aut impoſitum.

Quæ medicamenta pilos extenuent.

Ficus foliorum, uitis agreſtis albæ corticis, pumicis, teſtarum, buccinorum, terræ cimoliæ ſingulorum mina. Omnibus in nouam crudámque ollam coniectis, lutóque oblitis, in fictili coquito, teritóque, adiiciens aphronitri minæ dimidium, gallas immaturas numero triginta. In puluerem redacta excipito, ac utitor. ALIVD. Aphronitri minæ ſeptem, pumicis toſti minæ quatuor, aluminis fiſſi, iridis ſiccæ, myrti ſylueſtris nigræ, gummi, brioniæ radicis ſingulorum drachmæ quatuor, lupinorum crudorum in pollinem mola detritorum, congij pars quarta: Vtere abſque pingui.

Ad fluentes pilos.

Aloe ex uino nigro auſtero illinitur, uel purpuræ tegmina ex oleo cocta. Vel mirrha, & ladanũ cũ uino, myrteóq;, uel caprillũ ſtercus ĩ teſta leui cõbuſtũ ex oleo cuti prius raſæ ĩũgitur.

Quomodo

QVOMODO PILI CRISPI fiant, & tincturis inficiantur, ex Cleopatræ libris, quos de capillis crispis faciundis prodidit. Cap. II.

Capite prius deterso, spondylij radix cum mero pilis inungitur. ALIVD. Nucleus pineus recens ad cinerem usque comburitur, iniectúsque pilæ teritur, myrteum unguentum superinfundendo donec mellis fiat spissitudo. Atque sic raso capiti extersoq; delinitur. ALIVD. Myrtorum & betæ pari mensura utitor cum oleo abstergens. ALIVD. Gallæ uiginti numero, adianthi unciæ duæ, aqua marina in mellis craßitiem coacta inducuntur, sed pilo urina prius deterso, uel lixiuio, & aqua calente abluto, caput oblinitur medicamento ad biduum, tertio die ablui debet: pilique resiccati myrteo inungi. Id tenerum crispúmq; nigrum efficit capillum. At si prius caput nouacula raseris, crispior euadet.

Quæ

Quæ canos arcent, ac alia quæ eosdem denigrant.

Olei, quod immaturæ oliuæ fuderunt sextarij tres, spicæ nardi drachma, unguis odorati drachmæ quatuor, iunci rotundi tantundem: in coquuntur cum oleo: seorsim habebitur acaciæ succi uncia una, uino soluta leuigataq; diligenter. Vbi uerò tertia pars olei fuerit relicta, hanc percolato, & acaciæ mixtam in fidelia excipito, ac utitor quotidie pilos inungens. ALIVD. Nucum uiridium corticis uncias tres, ilicis radicis tantundem, uini nigri sextarios tres ad tertias decoquito, expreßoq; succo cum olei myrtei sextario contundes. usus eius est quotidianus. AQVA pilos denigrans. Gallæ sectarius unus, rhus coriarii sectarii duo, myrtorum nigrorū totidem, cyperi foliorū æqualis mēsura, cinaræ manipulus, fungorū qui nigrā fuliginem eructant tantundem, aquæ lacustris sextarii duodecim. Omnia multis ante diebus macerata, ad tertias decoquuntur, deinde illinuntur, absterſis, ſiccatiſq; crinibus. At cimoliæ terræ acetabulum cum uiua calce pari mensura inūgitur.

gitur. Illa autem succo betæ elixæ soluta illinũtur. Deinde betæ folia tegminis gratia super accommodantur: ac ubi satis adhæserint, in balneo abluuntur.

Vt ruffi capilli tingantur & flauescant.

Myrrhæ pars una cum salis floris altera, accurate teritur. Vbi sordium facta est crassities caput prius detersum medicamento inũgitur: ac post noctem diemque unum sic ablui præcipies. ALIVD. Lupinos crudos cum aqua illinito. ALIVD. Argenteæ spumæ drachmã, terræ creticæ drachmas quatuor, calcis uiuæ drachmam. Aqua mellis craßitiem faciẽs inungito & betæ foliis adiectis ad duos trésue dies ita adhærere sines, deinde ablues.

Vt pili nigri flauescant.

Floces uini in balnei sordes mittũtur, & spissitudine cerati facta sub somnum illinuntur, & mane pili flauescunt. ALIVD. Cyperi folia succo struthii madescunt. Et diluto uteris.

Quæ capillum reddunt colore aureum.

Aluminis, sandarachæ, singulorum drachmæ

sex,

*alexãder habet pro- stacto.n

ſex, croci drachmæ duæ, thapſi qua tinctores utuntur, Romani uocant herbam rubiam, drachmæ octo, cineris *lixiui drachmæ quatuor Lyxiuium cum thapſo contuſa coquito. Vbi dimidia portio relicta fuerit, humorem exprimito: quo alumen, ſandarachã, & crocũ diſſolues. Deinde uaſe uitreo condes. Vbi uſus uenerit, pilos prius abſterſos illinito: poſt quam uerò combiberint, ablues decocto fœnugræci, hordei & cumini: aqua tepida prius abſtergens, quod ſufficit, ad hæc ſaponis quantum ſatis eſt adiiciẽs. ALIVD. Floces uini uſtæ unà cum oleo balanino, pilis oblinuntur. ALIVD. Sapone gallico cum aqua in ſingulis balneis pili abſterguntur.

Aliud ualde generoſum.

Rhus rubri ſextarius, gallarum libra una S, elydrij unciæ duæ, herbæ aurum colore imitantis (quam Romani rubiam uocãt) unciæ duæ, polytrichi faſciculi duo, abſynthii unus, lupinorum quibus cortex ſit detractus cyathi duo, aquæ ſextarii ſeptem. Omnia in uitreum uas conięcta, dies nouem ſinito commadeſcere: quotidie bis rudicula agitans: cum uſus exigit, auferes quod

ſatis

ſatis eſt: & hoc ſpongiam madefaciens, pilos infricato, humectóſq; combibere ſinito: ubi ſiccati fuerint, ſapone, calida aqua ſoluto, abluuntur.

Quæ pilos albos faciunt.

Verbaſci candidi flos combuſtus aceto mergitur, & in ſaponem miſcetur. ALIVD. Verbaſci fructus, aluminis, raphanorum corticis ſingulorum drachma Contuſa, glutini quod ex tergoribus boum confit drachmis quatuor temperantur,

DE AFFECTIBVS CAPITIS cutem infeſtantibus, furfuribus, ſeu porrigine, quæ pityriaſis dicitur. Cap. III.

FVrfures capitis, ſeu porrigo, quæ pityriaſis græce dicitur, eſt cum tenues & furfuraceæ particulæ ex capitis, uel etiam reliqui corporis ſuperficie reſoluuntur, nullo ulcere relicto. Id autem euenit uitioſo corporis humore, aut ſalſa pituita, aut bilioſo & melancholico ſanguine in caput elato. Itaq; corpore toto (ut dictum

eſt)

est) inanito, subscriptis facultatibus utemur. Cimoliam aqua prius maceratam betæ succo miscebis illinésque, & tantisper ita permittes, donec inaruerit. Deinde postquam ablueris, thus ex uino oleóque detritum perunges: die insequẽti staphida agrian, hoc est herbam pediculariã ex oleo inunges. ALIVD. Nitri, fecis con. crematæ, myrobalanorum, singulorum libra, herbæ pediculariæ libra una semis: uino solutis caput abstergitur: sin autem reliquum corpus pruritu uexetur, siccis. Ad humidiorem uerò pityriasim, muria, uel lupinorum decocto caput abluendum est: hoc enim subinde sum expertus.

Ad psydracia & exanthemata capitis.

Psydracia exigua capitis tubercula sunt, pustulis similia, quæ summam cutem excedunt. Exanthemata uero superficiariæ sunt exulcerationes, subrubicundæ, & asperæ. Vtrunque uitium facultatibus infra positis exteritur. Argenteæ spumæ, cærusæ singulorum drachmæ quatuor, aluminis drachmæ duæ, rutæ foliorum uiridiũ totidem, ex aceto myrteóque oleo leuigata cuti illinuntur. ALIVD. Ruta & alumen cũ

melle

melle trita, capiti prius raso iūnguntur. Sin autem cutis à capite abscedit, oleæ folia elixa cum melle inducuntur. ALIVD. Argenti spumæ, cerusæ singulorum * unciæ duodecim, sulfuris uiui drachmæ octo: cerato myrteo excipiuntur.

* Melius ē drachmæ duodecim. Sic habet Alexander medicus.

Ad hulcuscula capitis densa rubraque.

Hæc exiguis papillis sunt similia, ex quibus sanies demanant. Caput prius nouacula raditur, & aqua frigida nitróque abstergitur. Deinde sulfure uiuo ex hominis urina contrito utitor. Vel cretam sutoriam, μελαντηρίαν uocant Græci, cum aceto inungito.

De manantibus capitis ulceribus, quæ achores Græce dicuntur, & fauis.

Inter capitis uitia, quæ in cute oboriuntur, unum est, quod appellatur Græcis Achor, à nostris manantia ulcera, tenuißimis cutem foraminibus perforans. per quæ glutinosa redditur sanies. Simili ipsi malum specie est, quod à faui similitudine κηρίον à Græcis nominatur: quod magis amplis foraminibus exasperatum est, qui

qui

bus humor crassitudinem mellis referens sicut in apum fauis continetur. Origo est ex nitrosa salsaque pituita: uictus igitur ratio ex cibis boni succi constare: omnia acria & salsa uitari debent: præsertim si inflammationem, affectus resipiat. Postquam corpus superfluo decenter erit euacuatum, derasis capillis caput fouendum bis térue die, aut etiã sæpius, aqua calida, in qua myrtus sit decocta, uel rubus, uel lẽticula, uel amari lupini, uel asparagi radix. Quum uerò plus saniei emanat, recte illinuntur salicis folia cum aqua, uel lenticula. Delinetur autem terra cimolia, uel cretica, uel samia, uel pompholyx uel spodium, uel argenti spuma, uel cadmia, uel charta combusta, uel etiam medicamentum ex charta siccum. Omnia ex aceto inducuntur. Smegmate uerò hoc utendum est, sulfure uiuo, & perdicii herbæ, saponisque æquali pondere. Composita hæc sunt, argenti spumæ drachmæ duodecim, rutæ foliorum drachmæ octo, herbæ pedicularia quam staphida agrian Græci uocant, drachmæ quatuor, chalchanti drachmæ duæ. Aceto myrteoq; in sordium spissitudinem coacta illinuntur.

ALIVD. Sandicis, myrrhæ, mannæ, singulorum drachmæ quatuor, sulfuris ignẽ non experti drachmæ duæ. ex oleo ueteri inunguntur.

Aliud ad achoras.

Qui hoc uitio infestantur, stercore argenti, uel plumbagine contrita oblinuntur. ALIVD. Humentes aufert achoras, rhododaphne rosarum, sulfuris uiui utriusq; triens, picis liquidæ, & picis aridæ, utriusq; quadrans, ceræ selibra, olei myrtei quantum opus est. In pueris autem, lacte soluta illinuntur.

De ficis.

Ficus, nominant eruptiones ulcerosas, rotundas, subduras, rubentes, quas dolor etiam comitatur. Fit uerò hoc mali plurima ex parte in capite: nascitur tamen & in reliquo corpore. Probatur maximè contra hoc alumen fissile, æris flos tostus, & glutinum taurinum pari mensura cum sqamæ æris duplo. Teruntur ex aceto illinuntúrque. Præstans etiam remedium est mænarum capita combusta, elixíque bulbi, & cinis ex aceto.

Aduersus capitis & menti eruptiones, exanthemata uocant, ficum referentes, xeraphium.

* Aliàs drachmæ duæ S.

Misyos * drachma una semis, chalcitidis drachmæ duæ semis, squamæ æris, aluminis fissi singulorum drachma: Loto copiosum aridum impositum dimittitur. Die insequenti rursus pars lanatur, spongiáque detersæ idem applicatur. Decidit enim ramentum crassissimum. Et si diebus subsecutis idem fiat, sine cicatrice breui cõsanescit. Cæterùm medicamen hoc non mediocriter adhæret.

Ad capitis pediculos.

Lupinorum in aqua coctorum iure caput utiliter detergetur, uel herba pedicularia, uel sandaracha, uel utraq; contrita ex oleo ueteri, seu aceto illinitur, uel piperis momentum ne exulceret cum oleo, aut hederæ succo cum melle, aut minio synopico cum aceto, aut cædrino liquore, aut pice liquida cum alumine, aut baccarum lauri expresso, aut oleo raphanino. Ego pediculariam ex aceto oleóque tritam inunxi, ac semper quod uolui, sum assecutus.

De

DE CAPITIS DOLORE, quem Greci κεφαλαλγίαν uocant.

CApitis dolor qui Græcis dicitur κεφαλαλγία, ſymptoma grauiſſimum, nunc ex ſola corporis intemperie oritur, nunc ex nimia humorum copia: interim ex utraque cauſa: interim uerò ex primitiua & foris accidente cauſa: nempe, ſolis æſtu, frigore, ebrietate, aut ictu. Vehementiſſimi igitur capitis dolores ex factiuis qualitatibus naſcuntur, & potiſsimum caliditate. At ſiccitas non æque uehemētes inducit. Humida qualitas ſuiipſius reſpectu, nullum plane dolorem conciliat, niſi caliditati, aut frigori, aut humorum copiæ adiuncta. Itaque de eo capitis dolore qui cum febri eſt, eo loco explicitum eſt, quo febrium curatio expoſita eſt, nunc de cæteris dicemus.

De capitis dolore ex ſolis æſtu contracto.

Qui ex æſtu capite dolent, eorum cutis tactu calida eſt, & primo ſtatim manus iniectu

aridior apparet: oculi rubent, frigidi fotus, & inūctiones placent, ipsisq; iuuantur. Caeterum cu ratio his conueniet, etiam ea, quam dolori in febribus praescripsimus. Si dolor perseuerat, infrascriptis utendum est cataplasmatis. Prodest fronti & temporibus inductus panis ex posca, & rosaceo. Interdum cum amygdalis, uel rosis aut siccis, aut mollibus, uel menta cui pulegium sit adiectum, uel panis cum persici foliis. facit etiam ocymum ex aceto & rosaceo tritum: uel hederae corymbi in aceto elixi, & rosaceo contriti: uel serpilli ex aqua decocto hordeaceam farinam miscere conuenit: uel cardamomū torridū leuigatúmq; aceto et rosaceo: uel fermētū cum rosaceo, uel iridem aridā cum aceto. Sed mutentur continuè singula: Nam si diutius inhaereant, inefficacia redduntur.

Pastilli ad capitis dolorē ex intēperie calida.

Croci drachmae quinq;, chalcanthi drachmae decem, aluminis drachmae sedecim, myrrhae drachmae septē, omphacij, chalcitidis, gūmi singulorum drachmae tres. Vini austeri quod sufficit. Ex posca utitor. Sin etiam uigiliae infestent

ſtent, aliquid ex ſomniferis applicato.

De iis quibus caput ex frigida intemperie indoleſcit.

At ſi frigus nocuit, contraria, iis qui ex ſolis æſtu dolent, affectus ſigna teſtantur. Etenim facies ipſorum non concidit, ſed colorem decorẽque amiſit. Item frigidis nec gaudent, nec iuuãtur. Verum horum agnitionem tum uictus ratio, tum reliqua concurrentia firmabunt. Iunctiones igitur adhibendæ ex oleo rutaceo, laurino, uel irino, uel nardino, uel etiam opobalſamo, præſertim ſi excremẽtitij humores fuerint craſſiores, uiſcoſiq́;. Frons autem tum hoc liquore, tum iis medicamentis debet illini, quæ ex pipere, & euphorbio præparantur. Vinum ſubtilius propinandum: corporis motio adhibenda eſt. Item balneum calidum prodeſt: interim à radicula uomitus. in quibus autem qualitas citra humorum copiam perſiſtat, hoc utendum eſt medicamine. Piperis albi, crocomagmatis, ſingulorũ drachmæ duæ, euphorbij recentis drachmæ octo S, ſtercoris columbini drachma una S, aceti acerrimi quantum ſatis eſt. Illinitur pars labo-

rans, sed prius infricata.

Si biliosus humor dolorem inuexerit.

Notæ horum persimiles iis, quos ob solis æstũ dolor affligit. Sed maior ipsis rosio accedit, & faciei pallor. Interim etiam os inamarescit. Porrò affectus hic ætatibus uigentibus, & temperaturis calidioribus, uitæ sollicitæ, & bilem flauam coaceruantibus solet accidere. Quamobrem balneum temperatum his, inunctiones, aquæ potus, & uniuersa uictus ratio humidior, boniq; succi utilis est. Biliosus humor absynthii diluto, uacuabitur, uel aloe, uel ipsa picra, id est amaro antidoto per se, aut cum modica scammonia, aut catapotiis quæ aloe constant. Inungenda frons, aut croceo pastillo, aut trigono, aut quodam simili.

Si caput consortii lege indolescat.

Si caput cõsortii lege afficiatur quod ei cũ toto est corpore, huic ꝓspiciẽdũ est, ita ut & cõtra intẽperiẽ & superãtẽ materiã pugnemus. Si copia quidẽ premit & maximè in uenis, sanguis mittendus est: Sin autem magis qualitas urgeat, purganti utendum medicamine. Quòd

ſi particula laborante aliqua ſimul condoleſcat, ueluti iocinore, aut uentriculo, aut ſtomacho, his ſuccurendum eſt. Calida quidem in ipſis ſubſtante intemperie, panis ex aquoſa uino exhibebitur, uel etiam ex chondro ſorbitiunculæ: Extrinſecus autem ſuperfuſiones, quæ modicæ refrigerent, uiréſque confirment, ſicut à me prius comprehenſum eſt. At ſi glutinoſi craſſique humores in ſtomacho contenti dolorem capitis concitent, hos quoque amoliemur potu oxymelitis tum ſimplicis, tum Iuliani. Inſuper medicamentis ex hyſſopo & origano, & his adhuc calidioribus magiſque incidentibus. Iam uomitus à radicula utilis, fomētáque calidiora, et cataplaſmata recte admouentur.

De capitis dolore ex uino.

Si uinum adhuc incoctum in ſtomacho fluctuet, tepentis aquæ potu uomere dolentem iubebis. Quòd ſi etiam poſt concoctionem caput indoleat refrigerãtibus, repellētibúſque utemur, quale eſt roſaceum priuatim ſumptum, & cum aceto, uel hederæ ſucco, uel braſſicæ. Quin & ipſa braſſicæ folia in aquam calidam demerſa,

& capiti circundata ligatáque, naturaliter ebrietatem arcent: eiusdem decoctæ esus in id efficax est. Item lenticula hos adiuuat, potissimúmque uentriculo humidiore præditos. Ad hæc alica, malum granatum, & mala piráq;, in cibum assumentur, & aqua potui erit.

De capitis dolore ex ictu.

Qui ex ictu capitis dolorem conceperunt, is, nisi omnino summa cute percussi sint, sãguis ĩstatim emittendus est, & fotus alii atque alii capiti sunt applicandi, oleoq; dulci ipsum irrigandum, lanisq; contegendum. Vino ciboq; ualentiori, præsertim si febris adest, ægros coërcere expedit. Et tota curatio ceu ad neruosarũ partium inflammationem & præcipue membranarum cerebri quas meningas appellant, adaptabitur. Si uerò & uulnus factum fuerit, huic quoque decenter medebimur.

Malagma ad cephalalgiam.

Ceræ drachmæ septem, amygdalini olei unciæ tres, terebinthinæ drachmæ octo, æruginis rasæ, cimoliæ, chalcitidis singulorum drachmæ quatuor, pumicis drachmæ tres, æris usti, squa-

mæ stomomatis singulorum drachmæ duæ. Si uidetur paulo esse durius, amygdalino emoliendū.

De cephalæa, & Hemicrania. Cap. V.

Vterque hic affectus, stabilis ac permanens capitis dolor est, qui strepitu, clamoribus, claritate lucis, uini potu, & implentibus caput odoribus excandescit exacuitúrque. Ac aliis totū feriri caput in hoc dolore, aliis alterā ipsius partē duntaxat excruciari uidetur, quos etiā hemicranicos nominant. Quibus sanè intra caluariam malum consistit, iis dolor ad oculorum radices porrigitur: quibus extra est, circa ipsam caluariam indolescunt. Quapropter dolores cum grauitate molesti, plenitudinem testantur: cum erosione infestantes, uel humorum, uel uaporum acrimoniam: qui cum pulsibus obueniunt, inflammationem: qui cum tentione, si quidem grauitas & pulsus non adsit, spiritus ✕ tenuis, & flatulenti redundantiam innuit: si cum pulsu, membranosæ

ex 2° de cōp. m κατὰ τόπους. p° ad glau. 3° de lo. aff. c 9°.

✱ Vetus Galeni iterpres legit ἀπέπτου pro λέπτου.

branosæ partis inflammationem: cum grauitate, copiam intra membranas contineri. At si putridus etiam humor, calidior euaserit, iam cum febri simul caput dolitat: febriunt autẽ omnino, & quibus inflammatio dolorem parit. Quum igitur corpus totum succis æquabiliter omnibus redundat, quod plethoricum dicitur, uenam secare si uires patiantur, & acrioribus uti clysteriis conuenit. Inde si adhuc sanguis uidetur exuberare, etiam uena narium adaperta, quantum satis eße uidetur, detrahes. Mox hiera ubi uĩ eius exacueris ĩtẽderisq; exhibẽda, deinde pituitæ eductionibus, apophlegmatismos uocãt, utẽdũ est, tũ iis quæ per nares uacuant, ἔῤῥινα Græcis dicuntur. Eiusmodi est elaterij succus, cum lacte infusus, uel etiam aridum elaterium inspiratum: succúsque cyclamini & porri. Hæc quæ sequuntur, sunt composita. Medicamentum quod naribus inditur ad ueteres cephalæas, lippitudines & morbos comitiales. Melanthii drachmæ octo, salis ammoniaci, elaterii, singulorum drachmæ quatuor. Trita, oleo sycionio, uel irino, uel ciprino excipiuntur, ut cerati fiat spißitudo, ac narium foramina

errina.

ramina eo attinguntur.

Medicamentum quod pituitam extrahit, naribus inspiratum.

Cyclamini sicci denarii octo ✢ nitri rubri denarii quatuor. Sin autem in uicem nitri elaterium indideris, magis adhuc proficiet. Tritum accurate calamo scriptorio naribus inspirabitur. Porrò epithemata quoque capiti utiliter applicantur. Item inunctiones hæ, ubi morbus in uetustatem inciderit.

Galenus adiicit iridis denarios duos.

Epithema ad Cephalæam.

Vnguenti irini, peucedani, castorei singulorũ drachma, baccarum lauri drachmæ duæ, * rutæ summitatum drachmæ quatuor. Excipitur cerato rosaceo, rasóq; capiti, toti imponitur. Mulier quædam in Hemicranicis hoc etiam quod sequitur epithemate usa, mirandum in modum inclaruit. Radicem cucumeris syluestris uiridem minutim concisam, absynthiúmque cum hydrelæo incoquebat, dum intabescerent: Ac hydrelæo calente mediocriter partem affectam irrorabat: radicem uerò, & absynthium, in puluerem contrita oblinebat. Atque hoc solo medicamine, hemicranicos,

* Gale. agni seminis rosarũ siccarũ singulorũ drachmæ duæ rutæ.

micranicos, id est altera capitis parte dolentes, & cum febre, & sine ipsa curauit. At si accessio maxima superuenerit, ut dolorem ferre nequeant, utitor medicamentis etiam quæ lenire possunt, & corroborare, quale est quod sequitur.

Vnguentum ad cephaleam.

Liquoris peucedani drachmæ sedecim, lachrymæ papaueris, anisi, alterci quod hyoscyamum Græci uocant, croci, myrrhæ, scammoniæ, singulorum drachmæ duæ. Aceto excepta in pastillos coguntur. Cùm usus postulat, ex aceto uel posca illinuntur iis, quibus humores crassi, uel spiritus flatulentus dolorem fecit. Iam dropa & sinapismus iisdem benefacit. Item pastillus ex thapsia, prætera medicamen ex atramento scriptorio mirificè eidem causæ medetur, quo in his ita utendum est, sicut in opere de compositis docebitur. Quin & istud mirabilem in modum ad hemicranicos ex crasso glutinosóque humore dolescentes efficax est. Euphorbii portio una cum pari castorei modo, aqua excepta auriculæ dimittitur qua parte indolescit, inde

balneum

balneum adeundum, ubi paululum immorati ipsum aßument, & consueto more lauabunt. Sic quidem cõprobatum est, uerum non alienum absurdúmque fuerit, & oleo ipsa excepta, in aurem instillare. Quod medicamen ad coxendices inscribitur, etiam longo capitis affectu laborantes, & hemicranicos ex toto persanat.

Ad hemicraniam ueterem.

Scordii drachmæ quatuor, ceræ drachmæ duæ, axungiæ ueteris drachmæ duæ, cantharidũ drachmæ duæ. Vesperi illitum sinito per noctem adhærere. Mane rupta papula, perliquido medicamine, παρυγρὸν, appellant, ei medeberis.

ALIVD. Baccarum lauri quibus cortex sit ablatus, rutæ foliorum, singulorum denarii duo sinapios denarius. Aqua dilutum oblinito. At iis qui frigidis causis molestati sunt, utilißimum est infra scriptum medicamentum ut plerosq; semel ante balineas illitum, confestim affectu liberaret & à lauacro (qui antea laborabant) in totum sanitati pristinæ restituerentur. Olei sabini pondo, ceræ quadrans, euphorbii uncia. Hoc dimidiæ frontis parti, nempe qua tempo-

rum

rum musculus habetur, delini debet. Qui uero frigoris iniuriam non senserunt, iis gallæ, & crocomagmatis parem portionem cum uino detritam inungito. Sed q ex calidis uaporibus, uel succis capite dolitant, iis medicamenta quæ euphorbio constant, non applicabis.

Apophlegmatismus, id est medicamentum pituitam per os purgans cõtra cephalæam & Hemieraneam.

Sinapeos contriti et expressi succi aceti, mellis, singulorum * unciæ quatuordecim, herbæ pediculariæ drachmæ quatuor, pyrethri tantundem. Tonsa, cribrataq; miscentur, & in sole gargarizanda dantur. Porrò si ob biliosum humorem, aut quandam intemperiem orta Cephalæa diutius prorogetur, eorum usus ueniet quæ in capite de cephalalgia comprehensa sunt. Sine sic quidem dolor finitur, neq; cucurbitulis, neq; hirudinibus adhibitis, sed humores per arterias distributi subsistant morentúrque indidẽ, non absurdum fuerit & arteriam post aures incidere. Porrò humidioribus, etian balineæ naturales

*forte drachmæ quatuordecim.

turales recte adhibentur.

DE PHRENITIDE CAP. VI.

PHrenitis, membranarum cerebri quas meningas appellant, inflammatio est: nunc quidem ipso quoque Cerebro simul eam experiunte, nunc autem calore præter naturam in eo consistente. Causa morbi est, uel sanguis superans, uel biliosus humor: nonnunquam & flaua bilis supra modũ usta adeo ut in nigram degenerauerit, quæ etiam grauissimam phrenitidem contrahit. Aliquando cerebrum diaphragmatis consortio dolens, ex neruis qui in ipsum sparguntur uitium concipit, idque in ardẽtissimarum febrium uigore, Porrò quæ stomachi consensu gignitur mentis perturbatio, phrenitis non est, sed hoc solum, puta delirium. Comitantur, propriè phreniticos uigiliæ pluri ma parte: interim uerò & somnus turbulentus accedit,

accedit, ut consurgant ægri, exiliant, & furibunde uociferent. Quibus sãguineus humor morbum fecit, cum risu insaniunt. Quibus flaua bilis, ferociter, quemadmodum quibus atra uitium contraxit, tam immaniter sæuiunt ut coërceri nequeant, omnium quæ dicunt, faciúntue, obliuiscuntur. Oculos habent cruentos, ac perfricant: interim aridos, interim lachrymantes, uel lemis oppletos. Lingua est aspera, sanguis è naribus destillat: floccos festucásque colligũt febri per totum morbi decursum acuta conficiuntur que in alto malignius delitescit. Pulsus edunt exiguos, languidos, & quadantenus etiã duros. Respirãt magnum, & raro, cũ cerebrũ primario afficitur. At si phrenitis septi trãsuersi, quod Græci phrenas uocãt, cõsortio cõcitetur, & respiratio inæqualis est, & precordia sursũ conuelluntur, & multo calore ardent: sicut iis quibus ex cerebri uitio insaniunt, frons incalescit, & subrcuenta est, uenarum puluinos turgido obtinens. Quod si humor pituitosus sit temperatus bilioso, ut mixtam habet causam, ita nomine composito uigilans coma uocatur.

Vigilãs coma

catur. In uniuersũ enĩ succo superãte bilioso, uigil efficitur phrenitis. Cõtrà pituitoso aut præpollente, grauioris modo somni, quem κῶμα Græci dicunt, sopiuntur. Atq; hoc malum antiquiores Galeno medici, Catochon uocauerunt.

Curatio phrenitidis.

Quòd si uires ægri patiantur, sanguis protinus è cubito mitti debet, & copiosior. At si desipiens manum non porrigat, aut si porrigat, metus sit secundum uacuationem sanguinis profluuii, dum manum æger subinde ob mentis turbationem iactitet, recta in fronte uena diuisa, una uice quod satis est auferemus. Item clysteris utemur, & enæmatis ex hydrelæo, uel rosaceo cum ptisanæ cremore. Si uigiliæ urgent, rosaceum, uel oxyrhodinum in caput dandum est. Aliquando calida ipsum aqua fouendum: & medicamentum ex papauere exhibebitur, nisi uirtus imbecilla prohibeat. Et alia quæ ad somnum conciliandum superius scripta sunt, huc transferemus. Decumbat æger in loco, tum lumine, tum temperie moderato: & uariis quibusdam picturis libero, nam hæc deterrent. Quò amici

c quidam

hic loc9 ad stipulã Merulã Galeoto. lib de ho. de vena medi

quidam gratißimi ingredientur, & commodũ incident, qui nunc blande ægrotum alloquãtur, nunc acerbius corripiant. Cibus primùm esto aqua mulsa, deinde ptisanæ cremor, & sorbitiones ex chondro cũ quadã dulci potione, ut apomelite, uel hydrorosato, uel rhodomelo uel dulci hydromelo. Nã uinosũ hydromelũ, quod ĩ paruis uasculis ex cibyra apportatur, repudiãdũ, ut qd' grauiores uino noxas in talibus excitet, et maxime in capitis affectibus, idq; ante concoctionem. Panis quoq; aqua lotus exhibebitur, intubi, lactucæ elixæ. Si multus feruor conficiat, etiam cruda hæc dantur. Item cucumeris medulla, peponis, duracini & similium. Aquæ frigidæ potu coërcendi sunt, potissimum si septum trãsuersum consortij lege malo dedisse originem deprehenderimus. Quòd si urina ipsis, ut consentaneum est, delirii uitio cohibeatur, calentis hydrelæi imbre & inferiorem ab umbelico uentris regionem & uesicam fouebimus: deinde digitis manus, loco innixis ad reddẽdum urinam incitabimus. Reliquum corpus ipsis decũbentibus calido oleo perungi debet. Etenim in

quiete,

quiete, quoad eius fieri licet seruari debent, ita ut siquidem prædiuites aliqui fuerint, per famulos contineantur: sin minus, uinculis circumstringantur. Nam inordinata motio uires conuellit. Iam uero alia etiam de causa pedes, prius foti, deligaturis constringi, manúq; contrectari debent, nempe quò humores deorsum reuellantur. Porrò si longior affectus, & contumax fuerit, ab iis quæ stuporem membris accersunt, abstinendum: ea uerò quæ digerendi facultatem obtinent, capitis fotibus miscenda, scilicet mentæ succus, uel serpilli, uel calaminthæ, uel rutæ. Tum iis quoq; utendum quæ naribus inseruntur. A septimo die si uiscera sentiant inflammationem, cataplasmatis ex lini semine, et cruda hordei farina, omelysis dicitur, ex hydrelæo lenienus. Deinde cucurbitulas leues, aut cũ scarificatione, tum his ipsis, tum occipitio, & spinæ accommodabimus. Si corpus squalidum perustúmque eße coniecturaueris, & si febris adhuc adsit, etiam balneis utendum aquæ potabilis, & unctione liberaliore. Vinum tenue & dilutum, quod ὀλιγοφόρον appellant, uiribus

recolligendis propinabimus, nullam inde mentis alienationem, ut est uerisimile, futuram suspicãtes. Aut enim nulla fit, cum status morbi est: aut certe si fit, ex facili subsidet. Cæterum ubi morbus se remiserit, gestatione corporis uti expedit, & congrua uiriũ recreatione. Sed ita phrenitici sese recolligent, ut ebrietatem, ocium, ciborum corruptiones, & in prmis solis æstum caueant.

Do inflammatione cerebri.

Cap. VII.

CErebrum inflammatione laborans, sæpe ita intumescit, ut capitis suturæ distendantur. Dolor comitatur maximus, & diuturnus multaq; nausea, rubor in facie multus cum œdemate: oculi fiũt emissicii, caput inturgescit. Qui hoc malo impliciti sunt, sanguinẽ ex cubito mittere, item ex naribus, & uasis linguæ subditis debent. Porrò ad inflammationes tum superfusiones, tum cataplasmata, quæ humectare & maturare sunt idonea, capiti recte inducuntur

cuntur.

De eryſipelate cerebri. Cap. VIII.

ACcidit quoq; eryſipelas cerebro, quo laborans hæc patitur: capite dolet uniuerſo, adeò ut flammas in eo eſſe putet: facies frigida eſt, & ſuppallida, os aridum. Quare in tali affectu ſanguis detrahendus eſt, & potiſsimum ex uenis ſub lingua ſitis. Refrigerantia conueniunt: quibus in aliis quoq; eryſipelatis utimur.

De lethargo Cap. IX.

LEthargus itidem, cum ratiocinatricis animæ noxa ſit aliqua, locum eundem quem phrenitis, nempe cerebrum, occupat: materia uerò mali, contraria eſt. Nam ex pituita humidiore ac frigidiore cerebrum madefaciente contrahitur. Lethargicos comitatur febris lenta, non impenſe acris commordenſq;, cum profunda animi in ſomnum delatione. Pulſus his magni, uariq; ſunt, & turbulenti. Reſpiratio nimis

rara et imbecillis: somno perpetuo præmuntur, à quo ægrè possunt excitari. Vix, quocunq; modo interpellentur, respondent, obliuiosi, mente capti. Oscitant crebro, & hiante ore nõnunq̃ persistunt, tanquam claudere id obliti. Deiiciunt per aluum complures quidem, liquidiora: nonnullis contrà uenter inarescit. Vrinam reddunt iumentorum lotio similem. Quidam ex eis tremiscunt, & sudoribus undiquaque madent. Huic affectui respondet Caros ex eadem materie proficiscens: sed hoc discrimine uariat: febris Carum præcedit, eaq; uehementior. Lethargum subsequitur ignauior. Item Carus aliquot aliis affectibus superuenit: febrium nempe accessionibus, comitialibus, cerebri compressionibus, modò osse quidem in fracturis, modò autem membranæ custode, quẽ μηνυγγοφύλακα Græci uocant, priorẽ cerebri uẽtriculũ premẽte. Lethargus autẽ peculiarem quandã consistentiam obtinet.

Cari et lethargi d[iffer]ẽ[ntia].

Curatio lethargi.

Vires si permittunt, etiam hic uena secari debet, Sin minus, clysteriis acribus aluum ducemus. Aeger decumbet in domo spatiosa, medio

criter

criter lucida. Caput eius oleo perfundi oportet cui etiam castoreum sit adiectum. Nonnulli in uicem olei oxyrhodino cum castoreo utuntur: robur hinc capiti colorémque simul accersentes. Reliquum uero corpus, & præcipue extrema oleo ueteri cum nitro tosto, uel pyrethro, uel pipere, uel cocco gnidio extergunt. Licet & cerato quod his, & castoreo simul constet, uti. Porrò naribus admouentur odoranda thymum ex aceto contritum, aut origanum, aut pulegium. Os ungi cõuenit, & palati cœlum detrito sinapi, cum mellis momento: Conarique pituitam indidem affixam digitis eiicere. Si admittant, etiam apophlegmatismi usus erit ex oxymelite cum hyssopo, aut pulegio, aut origano, aut ipso quoque sinapi. Potui exhibebitur aliquid ex iis quæ cito transeunt, præsertim diaspolitis cochlearii unius mensura cum posca. In iis qui tremore concutiuntur diuturno, castorei quoque scrupulos duos, tresue dabimus. Si humoris inest copia, nihilque aliud prohibeat, scammoniæ scrupulum, castoreo temperatum. At si his affectus non discutitur, caput radendum, deinde

fouendum est sale, milio, & similibus per sacculos adhibitis. Adhæc sinapismis uti in capite prodest, tum iis quæ per sternutamenta euocant. Postea cucurbitulas occipitio agglutinare: partim leues cum multa flamma, partim cum scarificatione. Præterea ad naturales excretiones, frequenter sollicitare oportebit, tum iniectionibus, tum iis quæ urinam mouent. Inferiorem ab umbilico uentris regionem oleo rutaceo, aut sycionio, cui sit adiectum castorei paululum, fouere. Iam uero ut deglutiant crebrius admonebimus, calidæ aquæ dulcium potionum aliquam infūdētes, præsertī apomelitis ex bōbyliis. Quod si mediā infestet regionē cerebri inflāmatio, huic itidem medebimur superfusionibus & cataplasmatis. Naribus autem sinapi aceto tritum, uel castoreum ustum admouere profuerit. Alimētum esto cremor ptisanæ, uel auenæ, uel alicæ cum oxymelite, uel salibus, uel pulegio: nunc, quotidie: nunc uno die interposito. A cibo, uinciri debēt sūma, uel etiā diu cedere oportet, cruráq; pungere: nonnunquam pilos etiam in ipsis uehementius euellere conniti, quo excitentur.

Iam

Iam femora & crura ad cruorem uellicata, subinde prosunt. Cæterum ubi morbus inclinare cœperit, gestatio cõueniẽs statim utilis est, et balneum. Victus ratio quæ uires recolligat, recreétque, decenter adhibenda.

De catocho, aut uigili comate. Cap. X.

HVius morbi causam, ubi de phrenitide sermo est habitus, sumus cõplexi, notæ, ut summatim dicam communes quodammodo sun phrenitidis & lethargi: sed pro materia abundante uariant. Particulares autem hæ. Deprehenditur æger supinus, exporrectus: Interim facies subtumescit, & modice lethargicorum modo liuet, interim rubescit: & superior gena sursum conuelli uidetur, ac excedere, ut ne conniuere quidem æger queat: respiratio prorsus nulla apparet, sed quasi mortuus decumbit: pulsus est exiguus, languidus, & creberrimus. Vrina & aluus cohibetur, aut certè parum redditur. Ac qui meliuscule habent, liquorem aliquẽ infusum deglutiunt; qui uero malo uicti sunt,

ad

ad nares regurgitant. Itaque pituita bilem ſuperante affectos à lethargicis diſcernimus, eo quod neq; facies tumeſcit, neque liuida eſt, ſicut lethargicis: præterea paulatim etiam mediocriter deſudant. In iis autem periculum maius eſt, quibus peruigilium adeſt continens, urinæ non reſpondent, difficilis ſpiratio intenditur, ſudores erumpunt, & ad nares potus reſorbetur. At ſi mulier hoc laborare uitio cœperit, ab ea quæ uuluæ ſtrangulatu corripitur, hac nota diſcernes, quòd naturaliter iacere uideatur, & inclamantes percipiat & excitetur, rurſúſque ſomno graui ſopiatur. Interim uerò dicunt catochon diuerſum à uigili comate, quod ſimplicē non mixtam habet cauſam, nimirum frigidiorē ſicciorémque materiam, quæ poſteriori cerebri uentriculo repleto malum hoc excitarit. Quo qui corripitur repente, in illo permanet habitu, quo correptus eſt, ſtans ſcilicet, uel ſedens, clauſis oculis, aut reſpiciēs. Quā ob cauſā ātiq ores Græci hoc detētos morbo, cato chos, uel catochomenos, quaſi dicas occupatos deprehēſóſq; nominauerāt: recentiores affectum ſeminino ge

nere

Catochi a vigili drā.

nere catochen & catalepsin ueluti detentionem & deprehensionem. Curatio prædictis est similis, sed ea quæ superueniunt, diuersam postulăt animaduersionem.

Curatio catochi.

Huic quoque malo sanguinis missione succurritur, præsertim in quibus facies rubescit, modo uires suadeant: aut clysteres iniiciendi partim qui pituitam præpollentem eliciant, partim qui bilem abundantem leniant: pari modo aliorum quoque præsidiorum administratione utendum est. Similiter ægros nutrire confert, interim diebus singulis, interim uno interposito. Porrò affectus admodum periculosus est, si ex quodam alimenti aut potus errato acciderit: qui statim ad uomitum cogendi sunt, ac ore uentriculi submisso cura adhibenda ne aluus irritetur, ac uiscera respersionibus ex cumino, aut ruta foueantur. Qui ex ebrietate uitium conceperunt, crapula dißoluta, humidiore cibo tractandi sunt, qualis est ptisanæ cremor. Prætrea caput iniunctionibus continuis, contegetur, per

esta

per æstatem frigidis, per hyemem egelidis. si nequaquam crapula soluitur, neque ad sobrietatem reditus est, tanquam deploratæ ua letudinis hominem, longe uitare oportet.

De memoriæ iactura, & ratiocinationis, item de caro, & fatuitate. Cap. XI.

Memoriæ iactura partim per se, partim etiam cum quadam ratiocinationis labe accidit: quemadmodum & ratiocinandi facultatis noxa priuatim prius incipit, deinde eam memoriæ iactura subsequitur. Verum cùm utraq; pars malè fuerit affecta, tunc fatuitas seu stultitia, quæ Græcis morosis appellatur, oboritur. Causā obtinebunt etiā nū quæ illa constituerit, intemperiem. Verum si humida solum fuerit, memoriæ, & ratiocinationis uitium creabit, torporésque quos Græci νωθρότητας uocant, & in grauem soporem animi delationem, cataphoram dicunt, longósq; somnos et profūdos. Si uerò hu-

mori

cataphora.

mori frigiditas etiam acceßerit, caros & lethargos. Eodemque modo si sola quidem fuerit siccitas uigilias tantum inducit: sin autem calor accesserit siccitati, deliria, & phrenitidas mouebit. Porro intemperies hæ nonnunquam obueniunt in humoribus: nonnunquam in cerebri uentriculis, uel ipsius uasis: uel utique in humiditate inspersa, uel in ipsomet cerebri corpore, uel etiam temporum musculis tali modo uitiatis. At si humores cum ipsis sunt mixti, similem quoque morbum experientur: uerùm simplex an cõposita sit intemperies efficiens, ex specie excrementorum condisces. Quod enim memoriæ & ratiocinationis iactura, frigiditatis soboles existat, compertum habemus. Humiditati uerò, an siccitati iuncta sit, ex recrementis, ægri habitu, temperatura, uictus ratione, anni tempore, & loco deprehendemus.

Curatio.

Si quidem frigida fuerit intemperies, calefacere: sin autem humiditati iuncta sit, etiam exiccare oportet. Rursus si mixta cum siccitate, humectare simul & calefacere. Pari modo etiam

am in calida intemperie refrigerare conuenit: si siccitas acceßerit, pariter humectare: si humiditas, refrigerare simul & siccare. In quibus sanguinem deprehendis abundantem uenam aperire, uel clysteriis acribus uti consilium est. deinde etiam hiera, & apophlegmatismis. Itẽ inunctiones capiti sunt inducendæ ex oleo, cui adiecta sint quæ refrigerant exiccántque, rosæ dico, myrti, lentiscus, aliáque similia. Ad hæc totius corporis solicitudo habenda est. At si ex æstu, & laßitudine orta fuerit intemperies, caput oxyrhodino perfundendum: tum reliqua curandi ratione frigida humectáque uti conuenit cum in aliis tum in cibo & potu. Quòd si Caros fatuitati, uel obliuioni accedat, huic etiam prospiciendum est, ut in lethargicis prius cõprehendimus, ubi & ipsorum discrimẽ explicitum est.

De

De uertiginibus.

Cap. XII.

Vertiginosus affectus nascitur cum frigidus, glutinosúsque humor cerebrum occupat. Vnde leui occasione protinus etiam concidunt: ueluti quando aliqua circumagi extrinsecus aspexerint, ut rotas, turbinésue, aut quando etiam ipsi circumaguntur. Interim ubi capite incalescunt humoribus in eo commotis, uel etiam spiritu; interim prioribus cerebri uentriculis, in caluariæ cõfractæ perforatu preßis, in quibus etiam uehementes oboriuntur cruciatus. præcedit autem primarium capitis affectum uehemens in eo dolor, caros, & aurium sonitus. & quidam sanè olfactu læduntur, nonnulli autem gustu. At quibus ex uentriculi oris consensu cardiogmus subsequitur, etiam nausea superuenit.

Curatio.

Vertiginosos in acceßione quidem medicamentis

mentis idoneis quæ odore mouent, excitare con uenit. Item frictionibus, & id genus aliis. Vbi morbus remiserit, eius amoliendi gratia san guis primùm mittendus est: deinde purgatio ex hiera præstanda. Interpositis diebus acri clyste re ex centaurei, uel cucurbitæ syluestris deco cto utendum est. Secundum huiusmodi uacuati ones caput ipsum cucurbitulis ad occipitium cũ scarificatione lancinari debet, mox apophleg matismi assumi, & sternutamenta moueri. At quos capitis calor, auriumque sonitus malè ha bet, ceu uaporibus calidioribus per arterias sur sum elatis, etiam arteriæ sectio retro aures iis adhibenda est: ut in parte chirurgica sumus di cturi.

De morbo comitiali. Cap. XIII.

Morbus comitialis, cum totius cor poris sit conuulsio, cum princi pis animæ functionum noxa, par tim sane in ipso cerebro, partim uerò in uniuersis huius uentriculis causam ha bet quæ illum constituat; modò humorem pitui tosum, modò melancholicum. Præterea etiam

vide 3° de lo. aff. c 7°.

2° de cons. symp.

ore

ore uentriculi affecto consortij lege oboritur: quemadmodum in colicis quoq;, sicuti quum de illis agemus exequemur. Vel certè aliis quoque partibus contagionem impartientibus nascitur, cum aura quædam frigidior ad cerebrum ascendit, aliàs à crure, aliàs à manus digitis. Insuper uisus est quandoq; prouenire etiam in quadam muliere ab utero quo tempore esset grauida, à partu ceßauit. Occupat hoc morbi genus maximè quidem pueros, eósque adhuc paruulos: deinde uerò adolescẽtes & ætate floridos, minimè uerò senes et decrepitos. Præcedit igitur comitiales, corporis animique status minime arbitrarius, tristitia, eorum quæ iuxta sunt obliuio, turbulentæ insomniorum imagines, capitis dolor, eiusq; repletio continua, ob iracundiam maximè pallor faciei, & inordinatus linguæ motus: nonnulli ipsam quoq; commordent. Quibus autem à stomacho uitium oritur, palpitatio ipsius stomachi præcedit, turbatio & erosio. Item ex inedia aut cibo tardius assumpto, excandescunt. Vbi uerò symptoma iam institerit, ægri cõcidunt, conuelluntúrque: tum impotens quædam

falsum.

uox interdum ſuboritur, uerum ſingularis admo dum mali nota eſt, oris ſpuma. Quippe alia com muniter aliis quoque morbis eueniunt. Non de= ſunt quibus etiam urina & ſtercus præter uo- luntatem excernitur. nonnullis & genitura. In quibuſdam igitur quum acutiſſimus ſit affectus, ſtatim iugulat, & acceſſionum continuitate, & ſymptomatis uehementia. In compluribus autem longus eſſe ſolet. Quapropter niſi in pubertate, uel mēſtruorū purgationibus, uel puerperio ſolu tus fuerit, uel ſi poſt hoc tempus remanſerit, æ= ger magna ex parte commoritur, niſi congruam medici curationem fuerit conſecutus. Coargu- unt comitiales ad ſuffitum adhibita, bitumen, uel lapis gagates, uel cornu caprillum: iecur au= tem hircinum comeſtum, & iecoris toſti odor.

Curatio.

Si infans adhuc, ægrotus fuerit, nihil moli- endum eſt, nam ætate ad bilioſiorem, ſicciorém- que ſtatum uergente, & uictu moderatiore ad= hibito, ſua ſpōte plerūq; morbus finitur. Cōuenit autem uictus, & ſolum, tum infantium, tum nu- tricum rationem habere. Qui uerò poſt annos pueriles

puerilesin morbum hunc prolabuntur, eorũ partes conuulsæ ac distractæ pingui oleorum aspergine foueri, contineri, et in rectum dirigi debẽt. Deinde ore distento digitus demitti, aut pinna oleo irino uncta, pituitæ auferendæ gratia. Quin & medicamentis quæ naribus adhibentur sensum mouere conuenit, ut peucedano, cyrenaico liquore, bitumine, pice cedrina. Post accessiones si nihil prohibet, sanguis à cubito mittendus est. At si nihil remittat accessio, summæ partes sinapi implendæ sunt. cucurbitula autem præcordiis desigetur. Quòd si nec his morbus comprimitur, minimum in medicina spei superest. nihilo secius tamen medicus animo confidente castoreũ necessitate adactus, & liquorem cyrenaicum cũ melle & aceto ori infundet, in anum autem cẽtaurei decoctum, uel cucurbitæ sylue stris dabit. ubi conualuerint uiribus ante recreatis purgatione ex hiera uacuandi sunt. Hæc sanè est recẽtis & acuti morbi comitialis curatio. Deinceps quomodo inueterato succurratur trademus. Itaque ægrotos aquam diu bibere expedit: aggredientes autem curationem si nihil obest, sangui

nem dimittere: Interpositis quatuor aut quinq; diebus corpusculum reficere, & sic purgante medicamento euacuare, præsertim ueratro nigro, uel cucurbita syluestri, uel certe scammonia. Porrò ueratrum sine medulla tunsum cribratúmque aquæ mulsæ cyathis quinq;, uel sex inspargere oportet, aut melle decocto cum piperis momento excipere. Cucurbitam uerò syluestrē quæ ipsa quoq; medullam habet, semine eiecto implebis paßo, sinésq; totā noctē cōmadescere. Manè paßum temperatum potui dabitur. Vel etiam medicamento ex ueratro albo purgationem moueris: quod hæc recipit: baccarum lauri purgatarum, piperis albi, alypiados, euphorbij, ueratri albi singulorum drachmas octo. Hoc una uice datur cum paßo, quod in cucurbita syluestri pernoctarit. probe uacuat per uomitum. Vbi uerò sat purgati sunt, ægri balneo credentur. Tertio die in præcordiis & dorso uibicibus in cute excitatis cucurbitulæ affigendæ sunt. Deinde compluſculis diebus interpositis corpore refecto Hiera diacolocynthidos aßumi debet: postea capiti & occipitio cucurbitula agglutinari: Sequenti

die

dic panis coctus quidem in mulsa, tritus autem cum amaris amygdalis, uel serpyllo, uel menta, uel calamintha, uel ruta cataplasmatis modò superdandus. Atq; id per triduum continuabitur. Ab hoc, caput radendum est, & peucedani liquore ex aceto dissoluto cui spondylium incoctum sit, perungendum. Rursus corpore interpositis diebus recreato antidoti diacolocynthidos, obuli nouem ex aqua mulsa exhibentur. Interposito tempore, iterum tres ex antidoto offerre conuenit. Inde medicamentis uti quæ sternutamenta citant. Post quinq; decémue dies, castoreũ ex mulsa præbetur, ac interposito rursus spacio iis utendum quæ pituitam per os & nares educant: deinde sinapismus capiti inducitur. Item uomitiones ciborum acremento, cum oportunitas est, ciere expedit. Auxiliatur his etiam oxymel scilliticum quotidie potum, & mel, in quo scilla intabuerit, instar cochlearii aßumptum. Victus autẽ ratio utilis est quæ incidat, extenuétq;. Capparis igitur frequenter esus & salsamentum prodest. Fugere oportet carnes, legumina, uinum copiosius, uenerem liberaliorem, balnea, sinapi, & po-

tum statim à balneo, præsertim uini meraci. Exercitia prosunt & frictiones, sed capiti post reliquas omnes corporis partes adhibitæ.

De iis qui stomachi uitio comitiali morbo corripiuntur.

Si stomachus primariò affectus, morbum inuexerit, sollicitudo habenda est, ut ex facili æger concoquat. Panis igitur accuratè elaboratus ex uino temperato quod leuiter astringat, albúmque colore sit ad horam tertiam assumi debet. Medicamentum uerò ex aloe bis, térue singulis annis dare his expedit. Noui autem quandoque puellum (inquit Galenus) neutiquam hoc tentatum morbo, postea quàm radicem glycysidis (dicit autem pæoniam magnam recentémque) ex collo suspensam gestaßet. Insuper agaricum opitulatur comitialibus: idem præstat seseli, spondylii fructus, radixque, Aristolochia rotunda ex aqua pota. non parum huc facit & continua crurum scarificatio.

6° f. m.

De iis qui à particula quadam morbum concipiunt.

Vbi symptoma particulæ futurum percipitur,

tur, siue ea fuerit manus, siue pes, fune excipi ualenter debet quæ superposita est. Cùm remittit, adurens quoddam medicamentum particulæ inducetur, cuiusmodi est lepidium, & diacantharidos similiáque. Ad hæc oxymel Iulianum comitiales uehementer adiuuat, particulatim materiam emoliens. Post omnia commemorata & Thetiace, & naturales balineæ locum obtinent, per totum autem uitæ curriculum, cauēda maxime cruditas, cibus ante concoctionem obitam, isque crassi succi, tarda cōmestio, commotio, uinū largius & potus à balneo, sicut comprehensum est, maximè, meracus, præterea ualde uetusta, crassáq; uina, tum acria ex his quæ odore mouent, & caput replent, loci præcipitis inconniuens conspectus, in balneo mora, et capitis ex sole inustio.

De melancholia. Cap. XIIII.

Melancholia mentis quædam alienatio est sine febri, ex melancholico maximè humore nascens, qui mentis sedem occupauerit: aliàs cerebro ipso per se ægrotante: aliàs cum toto corpore immutato. Tertia uerò melãcholiæ species est, quam flatulentam, & à præcordiis hypochondriacam appellant, ob inflammata circa stomachũ præcordia proueniens, quæ modò auram quandam maligniorem, modò substantiæ humoris partem ad cerebrum sursum transmittant. Communia omnium signa sunt, metus, tristitia, odium hominum. Item alii se credunt animalia quædam bruta esse, & uoces ipsorum imitantur. Alii uasa fictilia, metuúntque ne frangantur. Hi mortem expetunt, illi eandem expauescunt, nonnulli semper rident, nonnulli plorant. Alii uerò putant à maiore quadam ui se defendi ornarique, & uaticinantur futura, non aliter quàm uates & diuinaculi quos Greci ἐνθεασικοὺς propriè nominant. Peculiares notæ eorum sunt, qui ex to

tius

tius corporis consensu melancholia laborant, gracilis corporis habitus, niger, hirsutus, & ex toto melancholicus, uel natura, uel etiam ex acquisito per sollicitudines quasdam, aut uigilias, aut prauorum ciborum esus, aut hæmorroidum, aut menstruorum suppressionem. At qui ex præcordiis hoc uitii conceperunt, eos testantur cruditates, acidi ructus, ardor, & ipsorum grauitas: tum quòd præcordia sursum conuellantur: interim etiam inflammatione conflictentur. Ad hæc quòd tam incipientem morbum quàm maiorem iã effectum melancholica comitentur symptomata: quódque hæc leuentur, concoctione, uel excretione, uel multis flatibus, uel uomitu, uel ructu. Cùm autem nullum ex his, aut certe pauca eueniunt, melancholica quæ apparent signa cerebrũ primario affici in totum succi contagione melancholici fatentur. Porrò si quando flauæ bilis supra modum exustæ in nigram fiat mutatio, insaniam, dictam græce manian inferet, cuius impetu ferarum modo redduntur effrenes, ut etiã eos qui imprudentius ipsis occurrunt, manu uiolenter tractent.

Mania.

Curatio

Curatio melancholiæ.

Qui igitur ex primario cerebri affectu melancholici sunt, crebis balneis, uictu boni succi et humido curantur unà cum decenti animi delectatione, sine alio præsidio, cum humor qui molestat nondum ob temporis longitudinem excerni contumax est. quando ualentiora magisque uaria tentare oportet remedia. Itaq; purgentur per initia epithymo, aut aloë. Nam uel pauxillum ex his sumptum quotidie maxime iuuat, & leuiter aluum subducit. ubi purgati fuerint, uti dictum est, absynthium propinabitur: nunc herba ipsa in aqua macerata, coctáque in duobus ipsius cyathis, nunc eius succi drachma semißis, aqua continue intabescēs. Aceti autem quàm acerrimi modicum sorbitioni datur somnum inituro. Iam multa obsonia in id intincta esse conuenit. Præstantius autem fuerit aceto mixta eße scillam, polium, & tenuem aristolochiam At cum morbo incipienti quidem incidis, ex totius corporis affectus consortio, ut supra dictum est, uires autē ipsius sunt ualētes, à sanguinis mißione omnino auspicandum est.

Post

Post hanc uiribus recollectis, inferius purgare conuenit medicamento ex cucurbita, tũ eo quod constat nigro ueratro. Porrò si hæmorrhoidibus, aut mensibus supreßis malum fuerit concitatũ, illas adaperiemus, hos proritabimus. Laudantur etiam facultates, tum quæ urinæ ciendæ sunt, tum quæ per sudores purgant. Sin autem præcordiorum offensioni morbus debetur, & horum habenda erit sollicitudo. ac fouebuntur quidem ipsa rutæ decocto perfusa: item anethi, absynthii, pulegii, agni seminis, & fructus lauri. Hæc etenim dolores quoque leniunt, & flatus discutiunt, oleo incocta, et sic affectæ parti applicata. Cæterum præter hæc insint cataplasmatis etiam ea quæ flatibus discutiendis faciunt: nempe apium, uel anisum, uel cuminum. Nil mali fuerit, si indatur cataplasmati & cyperus, & iris, & libanotis quam rosmarinum uocant. Cum hæc admoues, longo tempore per diem & pasto & ieiuno adhærere sines. Vbi ademeris, aliud quoddam operimentum superaccommodato, lanam scilicet latiorem. Cucurbitulis autem ad flatus digerendos leuibus utitor, ad

dolores

dolores uerò inflammationésque cum scarifica tione. Porrò adhibita curationi diligentia, nec sinapis obliuiscere, sed acribus incidendi uirtute præditis, & dropacibus super dorsum, uentrémque uti conuenit. Quibus uitium inueterauerit, præsẽtissimũ est remediũ etiã citato per ueratrum album uomitu purgatio. Victus omnibus melancholicis conferet probi succi, & mediocriter humidus. Vitanda sunt, caro bubula, ceruina, lenticula, braßicæ, cochleæ, uina crassa, & nigra: breuiter, quæ atram bilem generant.

Curatio insaniæ.

Insanientes consimilem melancholicis curationem recipiunt. Propriam uerò habent, ut caput ipsorum rosaceo, tum oxyrhodino perfundatur. Item per antidotum picram, id est, amaram, utilis est post sanguinis dimißionẽ purgatio, nec non hirudines capiti admotæ. Vnice ipsos iuuat hippomarathri radix, seménque eius ex aqua potum. Insuper Brioniæ radicis drachma una ex aqua quotidie assumpta. Sin autem delirãtes purgantium medicamentorum bibere renuant, misceri debent ea, nescientibus ipsis, cibis nempe buccellis

cellis, uel ficubus pinguibus, uel palmulis, interdum uerò potionibus. Ante omnia uerò aut in lecto uinciendi, ne & sibi, & iis quibus incidunt mali quippiam inferant. Aut impositi lecto cuidam, talibus dicato, lectica ex alto pensili gestentur.

De incubone, qui ephialtes Græce dicitur. Cap. XV.

EPhialten, qui latinis incubo est, aliqui ab eius nominis uiro dictum asserunt, uel inde quod hoc malo correpti ceu insilentem aliquẽ se, imaginentur. Themison autem decimo epistolarum uolumine à suffocando fortassis Pnigalionẽ appellauit. Constituitur id uitii ex crapula, & continua stomachi cruditate. Comitatur eo detẽtos difficilis motus, torpidus circa somnum sensus, suffocationis imaginatio, & ueluti re quadam superincidente, ac opprimente, membrorum occupatio, cum impotentia exclamandi: aut sonus nihil significans æditur. Nonnulli uerò etiam audire frequenter opprimentem, ac uenerem exi

gree

gere imaginantur: sed compreßis eos digitis fugere. Itaque malo succurrendum est per initia. Nam si diutius se prorogauerit, crebróque eos per noctem opprimat, grauius aliquod nuntiatur malum, ut apoplexia, insania, & morbus comitialis, cum primum in caput huius uitii causa ferri cœperit. Quæ enim comitiales interdiu, eadē ephialthici dormientes noctu patiuntur. Itaque commodum est sanguinis detractione & purgationibus uniuersum ægri corpus uacuare. Maxime his opitulatur, nigri ueratri drachma, cui scammoniæ oboli tres sint adiecti: & nonnulla ex odoratis, anisum, daucum, petroselinum. Iam hiera diacolocynthidos strennue auxiliatur: est autem ea quæ ad Rufum authorem refertur. Victus porrò sit tenuis, non qui inflationes pariat. Succurrit ipsis & pæoniæ semen: dandáque sunt potui continue grana eius quindecim nigra in aqua contrita.

De lycaone, uel lycanthropia id est, hominum in ludos conuersione. Cap. XVI.

Qu

QVi lycanthropia detinentur, noctu domo egreßi, lupos plurimũ imitantur, & donec dies illucescat, circa defunctorum monumẽta frequens uagantur. Hæ notæ sunt, quibus sic affectum cognosces, facies pallida, oculi sicci, & ad uidendum imbecilli, lingua aridißima, nulla ĩ ore saliua prodiẽs, sitis, tibiæ sine remedio exulceratæ, quod frequenti per noctẽ eius partis offensione accidit. Tales quidem sunt notæ. Species autem melancholiæ hoc malum est, curandúmque in acceßionis tempore: sanguis ex uena ad animi usque defectum detrahetur, cibis probi succi æger, & balneis dulcis aquæ sustinendus est. Deinde lactis sero per triduum usus, etiam hiera diacolocynthidos, bis térue purgabitur. Ab his purgationibus, Theriacen quoque ex uiperis aßumet, ac alia reliqua in melancholico affectu commemorata. Inuadente iam morbo fomentis somnum accersẽtibus utere, in id efficacibus. ubi somnum, inituri sũt nares opio illinentur.

Vide q̃ scribit Agrip. de magia venefica lib. de van. sci.

De

De amantibus. Cap. XVII.

AMores cerebri affectibus annumerare, cum sint quædam curæ, haud fuerit absurdum. Cura uerò affectus est animi, ratiocinatione in motu laborioso occupata. Hæ sequaces amantiũ sunt notæ. Oculi concaui non illachrymant, sed tanquam uoluptate pleni apparent, frequens etiam palpebrarum motus, & cum reliquæ corporis partes non collabuntur, soli hi oculi amantibus concidunt. Pulsus ipsorum proprie nullus est, ut quidam opinati sunt, uerum qualis eorum deprehenditur, qui cura conficiuntur. Cùm uero res amata in mentem ipsis uel auditu, uel uisu, & præsertim repente uenerit, tunc pulsum animo turbato contingit immutari, neque naturalem æqualitatem, neque ordinem retinere.

pulsus amatis depr̄he̅sus a Gal° 2° de p̄sag. 11.

Hos igitur & tristes, & uigiliis torsos nonnulli qui dispositionem ignorarent, balnei abstinẽtia, quiete & tenui uictu consumpserunt, in quibus sapientiores cum amantem deprehendunt, ad balnea, uini potionem, gestationem, ludos, fabulásque animum abducunt. nonnullis autem

metu

metum incutere conuenit. Nam qui amori semper indulgent, iis difficulter abigi potest affectio. Quidam igitur obiurgandi sunt, ex ratione uitæ quam singuli delegerint. In uniuersum mens ad alias curas abducenda est.

De apoplexia & hemiplegia, uel paralysi, Cap. XVIII.

QVando commune neruorum principium affectum est, eóq; omnes corporis particulæ motum simul & sensum amiserunt, apoplexia morbus appellatur, acciditque principalibus animi functionibus oblæsis. Sin autem in altera capitis parte obstructio fuerit oborta, hemiplegia & paralysis nominatur. Si unam quandam particulam talis noxa occupauerit, illius affectio particulæ dicetur. Quippe Hippocrates memoriæ prodit. Apoplecton, id est, attonitum ipsi crus euaserat. Seruatur itaque in apoplectis, quod est, attonitis modica quædam respiratio: quæ si permultum à naturali functione recesserit, maximũ inferet affectum. si uerò paululum, exiguum. De

2a aplo. 42°.

terrima uerò est, cùm intermittitur, uel etiam ubi magna cum uiolentia ingruit. Cōstituitur autem affectus dum frigidior pituita, principalißimos cerebri uentriculos uniuersim opplet. At si quando spinalis medullæ principium totum huic conflictatur malo, omnes infra faciē partes resoluuntur, ipsa manente incolumi, eò quòd sensum motúmque partes quæ ibidem habentur à cerebro excipiant. Porrò quum dimidia ipsius regio infestatur, illarum partium paraplegia constituitur, et si odoratus uitiatus fuerit, uel ad priores cerebri uentriculos intemperiem expertos, uel ad meatus in ossibus quæ ethmoide à percolatu dicūtur obstructos, talis referetur affectio. Itaque procumbunt apoplecti, uox, & sensus motúsque citra febrem intercidit. Præcedit hoc mali, capitis turbatio, acutus dolor, & uenarum circa guttur extantium, sphagitidas Græci uocant, thoruli prominentes, tenebræ oculis offusæ: itēque splendores eisdem oborti, extremarum partium sine ratione algores, totius corporis palpitatio, difficilis motus, & dentium inter dormiendum stridores, urina ueluti æruginosa, atra, mo-

dica

dica farinæ & crassiori similia subsidētia quædā refert. Accidit affectus circa ætatem senilem tēperaturis pituitosioribus, uictúque usis consimili. At si iuuenes, & per æstatem infestet, magnam neceßitatem fatetur.

Curatio.

Apoplexiæ morbus, nequaquam aut raro curatur, ut qui mortem in propinquo minetur. Si uerò etiam discussus fuerit, plurimum cum partis cuiusdam corporis resolutione discedit. Qui igitur quoquo modo curationem recipiunt, iis statim sanguis ex uena detrahendus est, etsi remissionem quandam habuerit, detrahere conuenit eadem die, aut sequenti, aluum autem acri clystere ex muria & melle contemperatis ducere. Dein oleo copiosiore sulfurato totum corpus perungere capútque chamemelino, uel anethino, oleo, in quo spondylium decoctum sit uel calaminthа, mulsáq; instillatur, ac ea quæ odore mouent, naribus admouentur, uti opopanax, uel sagapenum, & galbanum, uel castoreum. Oportet autem & ori per uim aperto digitum, uel pinnam oleo madefactam inserere, ut ea quæ inhærent,

2a ap. 42.

eiiciantur. Cæterum ſedes etiam iis quæ flatus educunt, perungenda eſt: mulſa uel oxymel potioni dabitur. Quinetiam apophlegmatiſmis ex thymo, uel origano cum aceto decoctis utemur. Vbi morbus ſe remiſerit, cibus mollis, diſtribui facilis & ſucculentus aſſumetur. Si uox nondum redit, & uires permittunt, cucurbitulæ occipitio cum ſcarificatione defigentur. ſi fieri poſſit, etiam præcordiis. deinde geſtabuntur ægri curru, aut letica, aut lecto penſili. Valetudini faciunt & quæ ſternutamenta excitant crebrius adhibita. Item quæ pituitæ per os educendæ ſunt, apophlegmatiſmos nominant. Vbi quatuordecim dies morbus exceſſit, ad reliquas geſtationes ducentur. Cæterum ſermonis ſolicitudo habenda eſt. uetus apomeli cum micis panis, uel alica dabitur: mox pauxillum ex hyera. Poſt uigeſimũ primum diem balneo ægroti credentur. uinum tenerum calente aqua temperatum potui exhibebitur. ac reliquo tempore uires balneis & unctionibus reficiendæ ſunt. Degent autem ægri in locis, ſi fieri poteſt, mari uicinis.

Curatio resolutionis, quæ paresis dicitur.

At si principis animæ functionibus liberis, omnium particularum aut quarundum remißio acciderit, etiam qui has molestat humor, qualiscunque ille fuerit, euacuari debet. Mox hiera, cui castorei quoque pars sit adiecta, dabitur: per initia drachma semißis, cum tantillo mellis, & aqua calente subacta, uel per se, piperis dimidio scrupuli addito. Quatuor deinde diebus interpositis integra drachma assumetur, dehinc una & semißis, postea duæ, atque tres. Rursus totidē diebus interpositis quatuor drachmæ, si ægri uires sustinent, offerentur, mellis adiecto cochleario. Membris autem quæ deficiunt, medicamenta quædam digerentia, & ea quæ cutem possūt cruentare, imponuntur: quibus castoreum quoq;, aut piper, aut pyrethrum, aut cachry, aut euphorbium accommodatur. Prodest etiam super ea oleum rutaceum, uel sycionium, uel uetus infundere. Cibi conueniunt frumentacei, sorbiles, uel alioqui ad concoctionem expediti: nec recrementicii. Cucurbitulæ relaxatis partibus agglutinan-

 tur.

tur, si multæ fuerint, distinctim, si paucæ, uni: post cucurbitulas delinuntur instar cataplasmatis medicamenta ex pice, uel resina, uel manna. optime autem faciunt simul incoctæ artemisia, & calamintha, cunyla, & nitrum aqua modica admixta, quæ inter coquendum absumatur. Aluus iterum subducatur ex aloe, uel polypodio, uel scammonia, uel ex pulte diacolocynthidos. unctioni uero aptißimum est uetus oleum, in quo scilla quadraginta diebus sub sole intabuerit. Si huius copia nō est, duas scillæ uncias in oleo coquito, illinitoque, uel cachry similiter præparatum. miscenda uerò & ceræ uncia, ne illita diffluant. At si galbani, castorei, euphorbii, adarcæ, & nitri singulorum unciam dimidiam acceperit multo erit medicacius. appositu etiā cōuenit exactè ranunculus herba incocta oleo, in quo per insolatum intabuerit. Potiones erunt castorei circiter drachma, opopanacis fabæ instar deglutitus. Mirificè facit etiam sagapenon ad erui magnitudinem, ex mulsa, & castoreum cū opopanace. Item liquoris cyrenaici quantum milium pendet. Auxiliatur & antidotum ex tripli-

ci

ci pipere. Vtemur etiam acopis calefacientibus, & iis quæ pituitæ per os educendæ sunt. Post diem decimum quartum ualentioribus uti cibis expedit. & auxilio multum proficiente, in balneum deducere. A trigesimo dropacem adferre cõuenit, & lauacro committere, in sequentibus diebus sinapi obducere, in quibus & motus & sẽsus periit: Id hinc debet intelligi, quòd uehemẽtem ustionem non percipiunt. In iis autem qui sensus compotes sunt, cutis ruborem duntaxat oportet excitare, post tumorem factum ad lauacrum mittere, & mollibus ceratis medicari. Vomitus & à cœna conueniet, & is qui radiculis assumptis cietur; item gestationes sella, aut lectica, aut uehiculo: postea ducentur ad balnea naturalia. Victus siccior utilis est, potio modica, & frictio: cibos igitur siccos esse debent, sitim quam possunt maximam sustinentes.

De iis qui laxatione, aut distensione remissionem experti sunt.

Quoniam resolutæ partes uel conuelluntur uel laxantur: idque uel à repletione, uel inanitione, attendendum rursus quoque est, partim san

guinem detrahi debere, partim non. Deinde in relaxatis quidē membris aſtringentia, iis quæ laxant miſcere, & frictionem intenſam moliri conuenit. In contrariis, laxantibus duntaxat utendū, frictione ſimul molli adhibita: oleo autem in relaxatis nitri contriti & feculæ paulum adiiciatur: fotus adhibeantur ex aqua uehementer calida, & potiſſimum marina, in qua decoctæ ſit lauri, uel uiticis germina, uel ſampſuchus, uel aliquid huiuſmodi. Si autem æſtas fuerit etiam natationes in mari proſunt: rubores autem in cute concitati his maxime conferunt. Itaque cedantur etiam particulæ ferulis, uel urticæ ramis. Quòd ſi perſeueret reſolutio, carnem, quæ intra articulos reſoluta eſt, attractam ferris oportet candentibus exiguis tenuibuſque tranſmißis adurere. Commißis autem membris dropacem continue ſuperiniicere commodum eſt.

De remißione quæ unamquanque particulam obſedit.

Quæ à nerui diuiſione oritur particularum remißio, iuſanabilis eſt: quæ uerò ab intempe-

rie,

rie, uel humore quodam contrahitur, commune quidem ex facultatibus commemoratis præsidium recipit. sunt autem pecularia quædam singulis ipsorum dicata, quæ subiungemus. In iis igitur quibus in utramlibet partem deprauata est facies, affectum Græci κυνικὸν σπασμὸν dicunt, æqualiter in oppositum capistro appellato deduces. Profuerit etiam sanguinis detractio, ex uasis linguæ subiectis. Item cucurbitulæ priori uertebræ defixæ, tum apophlegmatismi & succo naribus infuso purgationes factæ. Sciendum itaq; est non eam maxillam quæ peruersa esse apparet, sed oppositam resolutione infestari. Gula autem remissa, cucurbitulas mento agglutinabis, perungésque medicamentis ex castoreo, sagapeno, & liquore parthico. auxiliatur etiam gargarizatio ex acribus. Vbi lingua remissa fuerit, uenæ ipsius incidendæ sunt, cucurbitulæ mento admouendæ, apophlegmatismis ex sinapi utendum est, & linguæ exercitiis. Si uocis instrumẽta remißa sint, thoraci præsidia adhibenda sũt, spiritus retentione, & clamore utendum. In superciliis autem palpebrarum inunctiones similiter

cynic9/pasm9

ter prosunt. Item proficit sutura ea resarcire. Vesica uerò remissa siue urina impediatur, siue citra uoluntatem. excernatur inferiori ab umbelico uentris regioni, & loco inter colem & anum medio, sub quo ceruix uesicæ est, medicamẽta applicanda sunt; sedi autem mittendum est oleum rutaceum, uel sycionium cum butyro, castoreo, galbano, uel opopanace, uel liquore silphii. Vesicæ porrò hæc per colem transmissa ualde profecerunt: uel sola etiam suffecerint. Iã clysteres ex centaureo. & colocynthide cum sycionio utiles sunt. Benefaciunt etiam medicamina urinam cientia potui data, & castoreum consimiliter. In primis ii, qui nihil urinæ reddunt, per rectos siphones, quos catheteras dicũt, in uesicam medicamina infundentur. Præterea laxantibus insidebunt, & cataplasmatis modò oblinẽtur. Qui præter uoluntatem urinam excernunt, corroborantibus auxiliis astringendi sunt, cibis siccis, potione frigida utentur: ubi se recolligunt, cutis exulceratione, & lauacris spõte prouenientibus frigidis utentur. Eos qui urinam sine uoluntate mittunt ob ceruicis uulnus, aut casum,

ſum, aut uertebræ luxationem, ſuperuenientibus, quæ mortem fatentur ſymptomatũ turbis, nulla medicina periculo ſubtrahit. Quòd ſi coles remiſſus fuerit, iis quæ in ueſica dixi, utendũ & in eiſdem partibus & lũbis Itẽ quæ intendendi uim habent, uſurpabimus. Reprobatur lac, caſeus, & reliqua bellaria, lactucæ, aliáq; olera. Longanone remiſſo, in quo nonnunquam citra uolũtatem ſtercus erumpit, nonnunquã cohibetur, iiſdem uti par eſt: interim hæc ab inferioribus partibus clyſtere dimitti: aliàs aſtringentia, ut cupreſſi decoctum, lentiſci, rubi: aliàs laxantia, ut adipem ſuillum, & anſerinum, uitulinúmque, & oleum. Eſt cum rodentia, qualis eſt muria, uel cucurbitæ ſylueſtris, uel ſimilium decoctum. Neque enim ſic motionem promouent, ueluti uaria agitatio. At ſi frigus prehenderit, etiam ex euphorbio acopon oleo dilutum inditur. Artus autẽ remiſsionem experti communi curatione flectantur, perfricentur, extendantúrq; in modum prædictum. Nã in frictione ſpei plurimũ cõſiſtit.

De remiſſione ob colicum dolorẽ cõtracta.

Noſtra ætate colicus quidam dolor incruduit:

ex

ex quo præsertim superstites futuros consumata artuũ motus priuatio comitabatur: tactus sensu, ut uidetur, incolumi seruato, ceu Critica quadã ex alto oborta transmutatione, unde motus plerisque spatio temporis sponte rediit. Qui uerò difficiliores curatu extitere, etiam simplicioribus ex prædictis inunctionibus leuati sunt. præcipue autem efficacia sunt experti, acopon ex populo nigra confectum. Item quod abiete constat. Complures autem tum quæ roborandi uim obtinent, tum quæ modice refrigerant præclare adiuuerunt.

De conuulsionibus. Cap. XIX.

Postquam de resolutione tractatum est, deinceps conuulsiones exequemur: quoniam utraque neruorum affectus est: quare etiam de tremoribus dehinc dicetur. Cùm igitur statim ab initio, uel non multo post morbi principia exorientes conuulsiones longius prorogantur, ex repletione ducunt originem. Vbi uerò sudores largos

aut uomitum, aut deiectiones, aut sanguinis pro fluuia, aut uigilias, aut famem, aut motus, tum multos, tum uehementes subsequuntur, inanitioni feruntur acceptæ. Et cum ex sanis alicui repentina superuenit conuulsio, ob repletionem eam fieri necesse est. At si uniuersum corpus neruique ex febribus perardentibus inaruerint, ac deinde ob siccitatem conuellantur, maximum sanè hoc malum est, & propemodum insanabile. Primùm itaque partes quæ contrahuntur, ualenter continendæ sunt, & inordinatis resistendum moribus, oleo perfricare oportet rutaceo, aut sycionio, aut ueteri, aut quodam ex hoc genere: tum aquam mulsam assumere. Eos qui ex inanitione conuelluntur, oleo, uel hydrelæo calido fouere competit, si nihil probibet etiam ad lauacrum deducere, temperatóque solio uti, cum oleo & frictione mollissima. Nutriendi sunt sorbitionibus ex chondro & alica, uinóque tenui et quod facile distribui possit aquoso, nisi febris adfuerit: tunc enim ptisanæ cremore utemur, sõnúmque accersemus. Iam uerò ex plenitudine, aut inflammatione, contractas conuulsiones cura

bis,

bis, si copiam euacues, inflammationem uerò proprijs ipsi præsidijs discutias. fit etiam conuulsio, cùm uomentes uehementius turbantur. Succurrit ipsis acanthij radix, spinæ albæ & ægyptiæ semen epotum, nonnulli centaurei tenuis succũ potui exhibent, cùm repletio conuulsionem parit. Atqui non modo cum potui dato, sed etiam castoreũ unà cũ sycionio foris cutiillinatur. Si uerò malum hoc modo non finiatur, cucurbitulas cum scarificatione admouere prodest: si crura contrahantur, coxis, & postremæ uertebræ: si manus conuellantur, etiam dorso, & primæ ipsius uertebræ, tum ei quæ humeros superiacet. In uniuersum corpore toto ab affectu immuni, si labrum, aut palpebra, aut lingua contrahatur, graue symptoma existimandum est, quod maxima inuehat pericula, licet exiguæ partes affectæ uideantur. In his itaq; sanguinis ex occipitio et primis uertebris detractio rectè adhibetur.

De

De tetano, eiusque differentiis. Cap. XX.

TEtanus, cùm & ipse conuulsio quædam sit, procreatur musculis corporis, & præsertim spinæ à frigido humore intus & foris infixo ceu congelatis: ideóque hoc malo occupati, flectere sese nequeũt. Verùm cùm particulæ corporis in anteriora tenduntur, affectus nominatur emprosthotonos: cùm in posteriora, opisthotonos: cùm in alterutram partem æquali robore intenduntur, tetanus appellatur. Pelops hæc uitia tensionem uocat, & contensionem musculorum ceruicis, neruorúmque, per quos caput inclinat, renuit, & circumuoluitur. At si circa posteriores ceruicis musculos malum consistat, opisthotonos ex accidente: si circa priores, emprosthotonos: si utrinq;, tetanus nuncupatur. Originẽ tribuit musculis repletis spiritu, & aëre crasso nebulosóq;: quẽ ĩpẽse frigidũ et cõcretũ cóq; ad motũ cõtumacẽ asserit, unde etiã sicca potiꝰ quã humida fomẽta malo prehẽsis cõuenire.

Hæ

Hæc quidem tetani differentiæ sunt, curatio autem in his, quum communis quædam sit, non euariat Optimum itaque præsidium ipsis est febris, quæ per initia non fuerit, superueniens.
Notæ horum sunt, angusta respiratio, pulsus rarus & exiguus, nonnunquam & risus ipsis sardonius oboritur, rubet facies, oculi magis intumescunt, adhæc aut non urinam reddunt, aut aquæ similem, aut cruentam, bullis quibusdam turgescentem: item aluus siccescit, uigiliæ magis urgent, crebróque à conuulsionibus periculum est, ne lecto ægri excidant, quinetiam singultire incipiunt, indolént que, alii capite, alii clauiculis et lumbis, quidam ipsorum subtremuli quoque euadunt. Porrò facit etiam affectum (quamuis raro) lassitudo, humi dormitio, ponderis eleuatio, casus, uulnus, ardor, ictus, & alia quæ eandem neruis offensam inferre possunt. Curatur, quo modo conuulsiones ob inanitionem generare solent.

Curatio tetanorum.

Quibus ceruix recta intenditur, initio sanguis

guis detrahendus est, partes lanis oleo imbutis
sycionio, castoreóq;, cum ueteri contegendæ, aut
uesicam quoq; latam calido oleo repletam, tendi-
nibus superimponere oportet, & cucurbitulas
admouere, cum lancinatu. leues enim noxam quo-
que inferunt, item ceruici nonnunquam cucur-
bitulæ defigentur, & utriq; spinæ parti, adhæc
pectori, quà est musculosius, & præcordiis: in-
terim uesicæ regioni, & renum. Porrò liberali-
ter sanguinem auferre conuenit, modo non uni-
uersim id fiat, sed pluribus uicibus. Sudores lanis
oleo madentibus abstergere, ne nobis impruden
tibus refrigescant. Quòd si tetanus in uetusta-
tem inciderit, in oleum bis quotidie descendere
confert: non tamen diutius ei immorari: quippe
in oleum descensus, maxime uires conuellit. Po-
tus erit hydromeli pingue ad dimidias decoctũ.
Qui robusti sunt, panacis liquoris quoq; drach
mam bibent. Sin minus, tres obolos, uel minimum,
obolum. At si quis ipsum ceu stomacho inimicum
habeat suspectum, ammoniacum quoq; exhibebit,
uel liquoris cyrenaici instar erui excocto melli
circumlitum deuoratur, & silphii radicis duo

 cochlearia,

cochlearia, tribus mulsæ cyathis inspersa, uel ipsius decocto exhibentur, uel myrrhæ drachma ex mulsa, hyßopique decoctum: sed omnium securissimum expeditißimumq; est duo, triáue castorei cochlearia partita ipsius mensura præbere. Non enim obest ad ualetudinem, etiam si secundum cibum ex eo quid exhibeas. Cæterum etiam potus ipse paulatim modice assumetur. Nam dũ ægrè trãsglutiunt, in nares potionem propellũt, unde uehementer turbati, ad conuulsionem prouocãtur. Sedes oleo rutaceo cum opopanace perungi debet, quod ab inferioribus quoque partibus inferetur. frigidæ autem superfusionem, cũ sit (quemadmodum ait Hippocrates) periculosissima, eóque posteris, credo, uituperata, & nos damnamus, deuitamúsque. Vnguentum hoc conuenit, nardi sextarius, ceræ unciæ duæ, foliorum amomi, styracis, mastiches singulorum uncia: castorei, adarcæ, euphorbii, piperis singulorum uncia: spice nardi, opobalsami, singulorum tantundem.

Potio opisthotonicis accommoda.

Panacis radicis, piperis albi, costi, myrrhæ, papaueris

pauceris succi, singulorum pares portiones, exhibentur cicerculæ modo sõnũ capturis: benefacit etiã orthopnœicis, idest qui nõnisi recta ceruice spirant. Porrò uictus erit tenuis, qui expedite distribuatur, & recrementis omnino uacet.

De tremoribus. Cap. XXI.

TRemoris origo communiter quidem ex neruorum imbecillitate est, quod ætas senilis palam testatur: priuatim uerò plures & diuersæ aliæ causæ existunt: nempe frigida intẽperies, frigidæ potio, & præsertim in febribrus intempestiue assumpta: adhæc frigidi, glutinosiq; humoris redundantia, et uini usus liberalior. Qui igitur ex erroribus commissis manifesto tremunt, à noxiis abstineant. At si remanet diu in febribus tremor, primum sanè corpus totum oleo sabino irrigetur: ubi autem accessiones remittunt, ueteri, aut sycionio. Summa corporis membra lanis mollibus præuncta contegantur. Deinde cucurbitulæ à priori uertebra usque ad spi-

nam lumbósq; agglutinētur, sic ut particulæ pri us cum præcordiis hordei farina obducantur. Iam hæ quoq; partes lanis ex ueteri, aut sycionio oleo respersis operiantur. Quòd si febres inueterauerint, die uno interposito in oleum, aut hydrelæum tremuli descendant, utantúrque frictionibus mollibus. Si longius prorogatur dispositio frigoris suspicione, mulsa, castoreúmq; potui dabitur, & calidis locis gestatio proderit. cibus diductu facilis offeretur, primum sorbilis, mox uolatilium & piscium, qui molli carne sunt præditi: febribus autem solutis in balineas eundum est, sed uitari debet frigidum solium, uini-que potio. Porrò si crassorum uiscosorúmq; succorum copia fuerit, uti conuenit iis, quæ incidūt, extenuántque, uerbi gratia, rutæ ramusculo, spōdyli, quantum tribus digitis comprehēdi possit, castorei & nitri singulorum obolis duobus. Datur quotidie cochleare unum cum oxymelite ad tres usq; dies ieiuno, uel panacis & piperis grana quinque ex mulsæ cyatho. Simplicia uerò præsumpta trementes adiuuant, castoreum, leporis cerebrum comestum, altheæ radicis decoctum,

damassoni

damaſſonii foliorum drachmæ quatuor in mulſa eupatorium ex aqua. Superante autem frigore etiam Zodymi unguine, non modò acopis ad reſolutionem conſcriptis, unctionibúſq; & cutis rubrificatione, phænigmon Græci uocant, utemur: prætęrea exercitiis, perfricationibúſque. Iis uerò qui ex uini potu tremunt, uinum circuncidendum eſt, quoad in totum morbo fuerint liberati.

Ocularia, & primùm de dolore ex Galeni commentariis. Cap. XXII.

Cum oculi uehemẽter ſentiũt dolores, conſiderato, quonam ex affectu corporis e dolore ipſos in inflãmationibus accidat. Vel enim, dum ab influentium acrimonia uehementius eroduntur, uel quia tunicæ ſuccis repletæ tẽduntur, uel propter aliquam craßorum ſuccorũ, aut ſpirituum flatulentorum intenſionem dolores in ipſis graues excitantur. Roſiones igitur purganti-

bus præsidiis noxium humorem uacuando curare par est, & candido oui liquore in oculos infuso. Vbi uerò cōcoctaiā fuerit īflāmatio, corpúsq; superfluis uacuum, balnea ipsis aptißima sunt. Ex repletione autem creatas inflammationes sanguinis detractio, aluus subducta, & partium inferiorum frictio commodè persanat. Tunicarū intensiones soluuntur, toto prius corpore uacuato: item humoribus qui sursum tendunt, ad inferiora reuulsis. deinde loco iniectis remediis, quæ digerendi facultatem habeant. fomenta ita que adhibenda ipsis sunt, & fœnu græci decoctum infundendum. In quibus autē sanguis crassus oculorum uenulas intendit, sic tamen ut corpus totum plethoricam dispositionem non præ se ferat, uini usus est, quod possit excalfacere, uacuare, & meatus aperire.

De perturbatione, & lippitudine quam proprie ophthalmiam Græci uocant.

Perturbatio humiditas oculi est, & calor cum rubore præter naturæ modum, non ex corpore, sed ab externa causa aliqua, proueniens ut à sole,

sole, fumo, puluere, oleo: quare etiam occasione ipsius separata, promptissime soluitur. Item lippitudo perturbatio quædam est: uerum non extrinsecus tantum, sed ex interiore etiam causa cæca ingruit, perque tres quatuórue, aut quinq; dies durat. facillime discutitur, si obseruentur omnia quæ foris accedentia turbare lumen poßint, item parciore cibo, aquæ potu, aut inambulatione, & aluo ex facili respondente.

De inflammatione.

Cum inflammatio ipsos oculos occupauerit, post totius corporis uacuationem, perungendi sunt iis quæ impetus humorum poßunt repellere, & uehementiam lenire, quale est, quod ad Nilum authorem refertur, Diarhodum, uel etiam Mediacum, Nardinúmque. Vbi membrana adnata inflammatione tentatur, medicamentis utemur, quæ Græci ab uno die monemera uocant, cum oui candido infusis. Die insecuto nisi inflãmatio crescat, nardino delinentur: fotus ex meliloti & fenugræci decocto utiles sunt. ubi crassus humor est, qui lippitudinem facit, medicamẽta accommodantur, quæ neq; obstruant, neque hu

mores incraßent, sed quæ diffundere, humectare, & excernere idonea sint. quale est, Chiacū. At si humores in capite fuerint impacti, cucurbitulam occipiti admouere oportet, uel scarificare, uel hyrudines fronti quà oculus dolet, adhibere, panémq; purum aqua madentem cum modico rosaceo, instar cataplasmatis superdare, aut farinam ordei incoctā capitum papaueris decocto similiter. efficatiore autem utendum est cataplasmate, ex croco, melilotis, palmularū carnibus, teneris coriandri foliis, ouis, tritico tosto, micis panis in decoctum intinctis, rosacei momento, & papaueris contriti decocto. Interdum semen quoque ipsius ad leniendum dolorem miscetur. Si magna doloris necessitas est, etiam opii pauxillū adiicitur. Vbi maximus dolor abest, stupefacientia uitari debent. Quòd si mediocris inflammatio infestet, aloen per se, uel aqua, uel oui albo dilutam illinito. ut autem expeditius sit auxilium, croci drachmas sex, aloes drachmas sedecim, gummi drachmas nouem, simul coniecta aqua pluuiali excipito, fingitóque collyria. Iam quæ uocantur diacrocu lippitudinum initiis sunt idonea.

idonea. In q̃bus uero tumor œdematodes et exalbidus habetur, tũ circa palpebras, tum membranã adnatã sine tunicarũ offensa. Benefaciũt itidem liquida collyria (Græci hygrocollyria uocãt) ex croco, atramento sutorio & melle præparata. Inter quæ hoc est laudatissimum.

Hygrocollyrium quod dolorem leuet, anodynon appellatum.

Cretæ sutoriæ, mellis attici, succi fœnigræci singulorum pares portiones incoquito, donec mellis spissitudinem habeant. deinde nucleo specilli duos angulos attingito.

Ad defluxionis impetum, quæ epiphora Græcis dicitur.

Ad fluxionum impetus, per initia quidem conuenit nihil assumere, aquam bibere, & multo magis uenere abstinere. Aluus subduci, facies posca diluta collui debet. præsertim si feruens fuerit fluxionis cursus: sin minus, atramento sutorio cum melle frons & palpebræ delinentur. Nonnulli atramentum sutorium aqua dilutum ad ablutionem exhibent. Porrò qui defluxu ci-

tra,

tra inflammationem uexantur, uel etiam cum inflammatione quidem, sed ita ut supra os syncipitis fomes existat, agglutinamentis utendum est in fronte. simplicibus sanè, uiridibus uitis foliis, uel rubi succo, uel portulacæ, uel cydoniorum cum tenui farinæ ordei parte, uel galla cũ uino, & polentæ polline contrito, uel cicuta, uel psyllio cum aqua, uel solano, uel cochleis cum testis suis in puluerem redactis, à tempore ad alterũ tempus illita. In uniuersũ iis quæ astringunt, refrigerántque. Compositis autem his, polline frumentacco, & myrrha, uel thure cum oui aquato illito, uel samia terra cum mirrha, & mãna similiter oui albore inuncta. In frigidiore autem humorum cursu prosunt sulfuris uiui, bituminis, picis, colophoniæ singulorum drachmæ duæ: item Musæ pastillus, & aster, similiaq; probe repellunt. Iam uerò Theriace uino astringẽte diluta, frontiq; illita frigidos humorum influxus sistit. Quinetiam eadem pota uehementer his succurrit. Ipsi uerò oculo, lana, aut panniculus tenuis, oui albo madens imponitur, item caseus recens similiter oculo applicatus, acres ma

xime

xime influxus cohibet, tum collyria à reprimendo dicta staltica, si illinantur, instillentúrq; diluta idem efficiunt. At si in imo, & sub osse syncipitis hærescens humor in longum tempus duret, post generales corporis uacuationes, medicamentorum usus est quæ per nares atq; os eliciunt, errhina & apophlegmatismos appellant: caput radetur, & uellicatu cruentabitur qui phœnigmus dicitur. Porrò in his etiam curandi rationes conueniunt, quas in capite, manu administramus, nempe Angiologia, arteriotomia, hypospatismos, & periscyphismus, uti Græci appellant. & capitis in uertice usque ad os adustio. Et cucurbitulæ occipitio incisa cute admotæ, impetum fluoris poßunt reuellere. Fluxiones extra caluam notant, uasa in fronte & temporibus distenta, & caput ueluti reuinctum, tũ quòd ex agglutinamentis sicca præsidio sunt. Si hæc desint, & fluoris impetus prorogetur, & sternutamenta nonnunquam molestè elidãtur, humorem sub caluariã teneri, censendum est.

errhina.

De chemosi.

Chemosin appellant, cum utræque palpebræ

ex

ex uehementi inflammatione inuersæ fuerint, ut uix oculi ab ipsis contegantur, & album oculi nigro sublimius euaserit, rubrúmq; , & magna ex parte nigrum occupet. Curatur uenæ sectione, medicamine purgante, collyrio diarodon albo, & quod à cinereo colore uocatur σποδιακὸν, cum lacte, uel oui aquato. Eodem uerò palpebras, tempora et frontem illinere oportet, tum fomentis & cataplasmatis lenibus uti. Cùm remittit inflammatio, acrioribus, quale est etiam uiride diarodon.

De hyposphagmatis, & emphysematis.

Hyposphagma uenularum adnatæ membranæ ruptura dicitur, ex ictu potissimum eueniens. Instillatur itaq; ipsis sanguis palumbi, uel columbæ, uel calido lacte muliebri, thuris paululum conterens, uel muria, & præsertim ex sale cappadocico: fotúsq; rectè adhibetur ex hyssopi decocto. Porrò, œdémata oculis ex ictu oborta, fomentis ex posca continuis, & spongia ex eadē superdata discutiuntur. Iam specularium combustum, & stercus columbæ æquis portionibus, uino, aut aceto contrita illinuntur. Item caseus

recens.

recens, uel raphani cortex, uel uua paſſa ſine aci nis, ſingulatim ex poſca, uel mulſa applicantur. Eadem faciunt ad Emphyſemata.

Ad emphyſemata, & pſo-rophthalmias.

Emphyſema palpebræ tumor eſt, œdemato-des: pſorophthalmia autem pruriginoſa eiuſdẽ ſcabies, ex ſalſo & nitroſo humore contracta. Conuenit ipſis poſca, lenticulæ decoctũ, ex roſáque fomentum. Hygrocollyrium autem hoc, æris drachmæ ſex, miſyos toſti, myrrhæ ſingulorum drachmæ tres, croci drachma una ſemis, piperis drachma, uini chii & paſſi cretici ſingulorum cyathus unus & dimidius: incoquuntur quoad mellis ſpiſſitudinem habuerint. Hæc eſt Eraſiſtrati compoſitio, quam à multiplici uſu panchre-ſton appellat: facit etiam ad anginam, ulcera o-ris, pudendorúmq;, & aurium dolores. Inungãt autem & oleo palpebras, ſomnum inituri. Ab acidis, ſalſis, & acribus abſtineant.

panchreston.

De Sclerophthalmia, & xeroph-thalmia.

Sclerophthalmia, durities oculi, & difficilis motus

motus est cum labore, ruboréq; citra humiditatem, fouere autem ipsos crebro, spongiis aqua calida imbutis ex usu est. Item ouum palpebris in lecto imponitur, cum rosaceo. Vel adeps anserinus: frigida & quæ indurant uitanda: caput uelandum, ungendúmque, aluus ducenda. Xerophthalmia, quasi dicas arida lippitudo, pruriginosa oculorum est sine fluore dispositio. Curatur balneis, inunctionibus, & uictu probi succi: utrisque uerò communiter conueniunt medicamenta acria, ut etiam lachrymas prouocent, per quæ & durities emollietur, & siccitas humectabitur. Talis est Erasistrati quoque panchrestus, & quod dicitur dicenteton. item cui nomen est stratiotico.

De ectropiis.

Hic affectus palpebræ inuersio est, aut propter cicatricem, aut excrescentiam carnis nascens. In quibus igitur excrescentia inueterauerit, æruginem rasam torrefactam conterito & admoueto, uel plumbo usto cum sulfure uiuo, et loto utitor, uel utrisque paribus & erugine & plumbo. Nam ex cicatrice proficiscens Ectropion,

on, si in totum curare studueris, id manu faciendum est.

De ægilope, & anchilope.

Aegilops absceßus est, qui inter maiorem oculi angulum, & nares fit: qui ruptus, si negligatur, usq; ad os in fistulam dehiscit. Idẽ, priusquã disruptus exulceretur Anchilops uocatur. Probè igitur faciunt glaucium et crocus unà cum perditii herbæ succo imposita. crebro autem uariare oportet, & neque in uomicam digenerabunt ALIVD. Halica cocta in aceto & probè trita, nõ solum incipientes, sed etiã in pus mutatos persanat, rumpitq;, & usq; ad os penetrat. Hoc usus non solum ægilopas, sed etiam anchilopas curabis. ALIVD. Ruta satiua unà cum lixiuio, quod primum distillauerit, contrita, coctaq;, & imposita, pulchre admodum ægilopas emendat, & adusque os permeat, initio erodens postea non ita: ac mirum est, quòd ne cicatricem quidem indecoram hoc præsidium relinquat. ALIVD. Cochleas cum testis suis tritas imponito. interdum aloe, uel myrrha admista præsidium hoc antequam ægilos in pus uertatur,

uertatur, & postquam ruptus fuerit abscessus, eum desiccat. ALIVD. Cùm manus opera ægilopa & anchilopa aduris, hoc utere cataplasmate, lenticulas decoquito, & cum melle utitor, Vbi crusta exciderit, uuam passam excipiens liquida terebinthina utitor in modum emplastri. Hoc enim & purgat, & carne replet, & cicatricem inducit.

Trachoma internæ palpebrarum regionis asperitudo est: harum intensio, ut ueluti incisuras habeãt, sycosis à fici similitudine appellatur. Cũ inueterauerit uitium, callósq; contraxerit, tylosis uocatur. Collyriis igitur utendum est, tum eo quod ex uino, tum quod ex duobus constat lapidibus, ipsóque hæmatite lapide, ex aqua loto uehementer palpebræ abstergentur: Hermatióq; cũ Cygnarii modico. Adhæc diacrocu collyrium pariter psorophthalmiis efficax est, palpebræ citra exulcerationem inuersæ illitum. At si durior callus, his non cesserit remediis, palpebra inuersa pumice raditur, aut sepiæ testa, aut foliis fici, aut etiam instrumento, quod à palpebrarum rasura blepharoxyston Græci appellant.

De

De chalaziis.

Chalazion, otiosi humoris in palpebra colluuies est, in qua ammoniacum aceto detritum simul cum galbano inungitur. facit etiã terebinthina pariter cum cerato excepta.

De chrithe tuberculo.

Crithe, paruulum absceßus tuberculum, oblongum, palpebræ cilio obueniens; Id cera alba foueri oportet, uel muscæ capite reliquo corpore abiecto infricari, uel hordei diluto perfundi.

Ad palpebrarum pediculos.

Expurgatis prius pediculis, marina egelida palpebras colluere oportet. Deinde medicamento subscripto cilium attingere: aluminis scißi partibus duabus, herbæ pedicularie parte una, tritis utitor.

De madarosi, uel milphosi.

Hic affectus palpebræ pilorum defluuium est. Ad quod cura prius uniuersi corporis habita, smegmatis utere, quibus ab honestandis palpebris nomen est calliblephara. Terræ amplitidis croci, nardi gallicæ, ladani, singulorum pari portione contrita utitor. ALIVD. Stymeos

toſti lotique drachma, plumbi combuſti & eloti drachmis quatuor, croci totidem, nardi indicæ drachmis tribus, in puluerem redactis utitor. ALIVD. Palmarum oſſium combuſtorum tribus drachmis, nardi gallicæ drachmis duabus: leuigatis utere. hoc etiam ſcabioſis oculis medetur. ALIVD. Neapolitæ ad palpebrarum defluuia, μιλφώσεις appellant, longóſque palpebrarum affectus. Stymmeos, cadmiæ, chalcitidis, myſyos, xenici ſingulorum pares portiones. minutim contundentur, & melle reſperſa torrefiunt: leuigata uſui ſunt.

De ptilloſi.

Ptilloſis, palpebrarum craſſities eſt, calloſa, rubicunda, quibus accidit etiam ſæpe pilorum defluuium. Præter prædicta igitur etiam hoc ſumme facit, Muſcerdæ combuſtæ, & melle contritæ inunguntur.

Ad ſuperciliorum defluuia ſeu madaroſim.

Plumbum digitis oleo, uel adipe anſerino unctis detritum illinitur. ALIVD. Hoc etiam ſubnigros reddit: nuces auellanæ exuſtæ ſimul

ſimul cum adipe caprillo, uel urſino infricantur.

ALIVD. Hoc efficax eſt etiam barbæ alopeciis. Alterci drachmæ duæ, muſcerdæ drachma, polythrichi drachma, irini unguenti cochlearia quatuor. Tritis perbelle unguentum admiſcetur. fotúque prius adhibito illinitur. quod, ſi attonſa pars ante fuerit, magis proficit.

De palpebrarum pilis oculum irritantibus, trixiaſin appellant.

Pilis qui oculum pungunt prius euulſis, locus ſtatim ſanguine ranæ per ſe inungitur, uel cum cinere chamæleontis albi, uel ſanguis cimicum, uel fumariæ quæ in hordeo naſcitur ſuccus, cum gummi, uel tellinarum ſalſarum cinis cum cedria, uel loti cinis, uel alumēn liquidū, quod phorſimon appellant, uel muſcæ caninæ ſanguis admodum in id efficax eſt.

Pilorum glutinans medicamentum.

Conglutinant pilos infractos bitumen, maſtiche colophonia, gummi, cochleæ pars glutinoſa.

De enchanthide & rhyade.

Encanthis naturalis in maiore angulo carunculæ excreſcentia eſt. Rhyas autem huius imminu

tio. Enchantidas igitur iis quæ aduersus ectropion dicta sunt, similibúsq; causticis, uel septicis absumes, sed non totas, ne eius loco Rhyas subnascatur, uerum ad naturalem usq; magnitudinem. Rhyadas, carnosa parte in totum, uel rudi manus opera, uel medicamentis absumpta, insanabiles existimato. Quòd si pars ipsarum imminuta fuerit, iis quæ mediocriter astringunt, carnémq; creantibus reficitur: qualia sunt medicamenta ex croco, glaucio, & aloe confecta. item collyria diacrocu inscripta, necnon altercũ prodest in uino coctum, impositúmq;, & aluminis ex uino pauxillum.

De ulceribus.

Vlcerum in oculis genus quidem unum est, differentiæ uerò speciales diuersæ. etenim in cornea membrana quæ Græcis ceratoides appellatur, ulcus cauum, augustum, & purum, ob uuæ similitudinem botryon dicitur. quod autem latius botryo est, sed minus altum, cœloma nuncupatur. Argemon in pupillæ circulo nascens, ambientia comprehendit, ut etiam in exteriore pupillæ parte rubicundum, in interiore candidum appareat

Epicauma

Epicauma ulcus est sordidum impurum, & crusta obductum, quo repurgato humores oculi sæpe effluunt. Iam uerò aliæ plures ulcerum sunt differentiæ, de quibus dicemus communius. Si igitur ulcus simul cum inflammatione obortum fuerit, curationem ex iis quæ inflammationem lenire possunt, & concoquere, moliemur, non neglectis iis quæ ad ulcus proprie pertinent. Talia uerò sunt collyria, libanium, cygnus, & pelaria uocata, item aster & similia: insuper quæ ex malo, terra samia & cerusa constant: omnibus autem magis leniendo dolori esse llamonem nouimus, uerum diu ei insistendum non est, eo quòd admodum stupefaciat. Laudatißimum uerò & quod diazematon dicitur, quod neque narcoticum habet. At si cum fluxione ulcus infestarit, collyrium aliquod illi admiscebimus, quale est diahydras, & Chyacum, præterea Cygnus fuluus & quæ repellendi sine rosione facultatem obtinent. Sin autem ulcera sordida fuerint, mulsa mediocriter aquata, & fœnugræci decocto utemur per se, & cum aliis ad id dicatis collyriis. Si acriora sint alba, seberiano & quod fœ

nugræci ſucco conſtat. Si non acria, diaſmirnes, & nardino unguento medebimur. Purgata uerò ulcera probe poteſt medicamentum Cleo cicatrice obducere, eámque prӕterea concolorem reddere.

De oculi procidentia quæ proptoſis dicitur.

Proptoſis tuniculæ quæ Græcis ab uuæ acino ῥαγοειδὴς dicitur, procidentia eſt: quæ eroſa ruptáue cornea tunicula accidit. Ea cum nondum creuit quòd muſcæ capiti ſimilis ſit, myocephalon nominatur. Cum uerò amplius & eo uſque ſuccreuerit, ut acinum uuæ repræſentet, ſtaphiloma, quaſi uuatio dicitur: ubi plurima facta eſt acceſſio, ut palbebras tranſiliat, Malum. Si autem obcaluerit, clauus tunc dicitur. Si igitur ad myocephalon ferè oculi procidentia degenerauerit, repellentibus denſãtibúſq; ipſum medecinis utendum eſt: Chio nimirum Phæo, Nardino, & Theodocio. item diathallias. i. ea quod oliuæ ſurculis, & diaceratos quod cornu præparatur iam uerò ſpongiam leniter ipſis poſca, aut uino aſtringente, aut roſarum decocto imbutam, ſu-

perdare

perdare commodum est, aut splenium. Principatum uerò obtinet ad procidentias omniáq; ulcera, medicamentum cui nomen est Olympiacum, uel Olympus, cum succo oleæ, uel polygoni, uel polii. Eadem hæc etiam clauis conueniunt & staphilomatis, priusquam inalbescant. Vbi uerò alborem, aut callum contraxerint, nullis remediis locus est.

De oculis hypopyis id est, purulentis.

Aliquando pus sub oculi tunicula ceratoidi, nūc altius, nunc in summa superficie colligitur, humani unguis specie: quæ causa est ut hoc etiam malum unguis oculi nominetur. Huc ergo spectat curationis ratio, ut uel pus digeratur, medicamētis mediocriter in id efficacibus, quale est aqua mulsa, & fenugræci succus, ex eóque collyria, similiter libanium, & quæ ex thure confiunt: uel rumpatur uomica, & uehementioribus repurgetur, quod genus sunt diasmirnes, & hygidiō. At si pus in oculis citra exulcerationem coierit, etiam hoc liquido collyrio utendum est: Atramēti sutorii, croci singulorum drachmis octo, myr

rhæ drachmis quatuor, mellis libra. Cæterum phlyctæna cum sit ceratoidis membranæ excres centia, ex humore quodam tunicas excoriante purulentorum curationi subiicitur. Hygra, hoc est liquidum medicamentum ad suppurulentos oculos, Baßi: croci, aloes, myrrhæ singulæ unciæ uini quadrans, mellis optimi selibra. Crocus ex uino modico teritur, deinde aloe & myrrha. Vbi craßitudinem acceperint, mel additur. Vnita in uitreo uase reponuntur: uti licet bis quotidie, aut si neceßitas urgeat, ter, ac super oculum deligato. repurgat, carnem inducit & cicatricem.

De cicatricibus & albuginibus.

Quæ per summa oculorum cicatrices fiunt, aliqui solo nomine cicatrices dicunt, alii ueronubeculas, in alto autem fixas albugines. Hæc porrò medicamentis absterforiis, & exterentibus quæ smectica dicuntur, consanescunt. Nebulas igitur anemonæ succus abstergit, & minoris centaurii succus cum melle. Vetustiores cedria extenuat. item æs solum aqua tritum modo collyrii, ad hæc quæ deter gent

gent collyria: quale est quod cornu ceruino constat, dia ceratos elaphiu dictum, Rhinarium, Hecatombe, similiáque. Albugines uerò nitrum cũ oleo ueteri detritum diligenter, & inunctum probe exterit. Item sepiæ testa combusta, et cum melle leuigata. Inter collyria hoc bene, & leniter extergit. Mamiræ, guttæ ammoniaci, mirrhæ troglodytidis, crocodilorũ fimi, singulorũ æqualia pondera. in collyrium coactis ex aqua utitor. Recte autem sal cappadocum aqua soluitur, qua collyria albuginibus exterendis dicata instillantur.

Quomodo cicatrices tingantur.

Gallæ, acaciæ, singulorum drachmæ quatuor, attamenti sutorii drachmæ duæ illinentur. Collyrium autem hoc proficit, floris mali punici, cytinorum, atramenti sutorii, acaciæ, gummi, singulorum drachmæ quatuor, stymmios: gallæ, singulorum drachmæ duæ. Aqua teruntur: si flos mali granati desideretur, interior pars granis intercedens membranea miscetur.

De ungui oculorum, Quod pterygion Græcis uocatur.

Vnguis quod pterygion Græci uocant neruosa membranæ adnatæ excrescentia, enascens quidẽ ab angulo, sed ad oculi coronam perueniens. Vbi uerò præter modum aucta fuerit, pupillam obtegit. Magni igitur & inueterati ungues solam manum expostulant. Recentiores uerò & magnitudine mediocres, præsidiis eliduntur abstergentibus, qualia aspretudini idonea sunt, & albuginibus. inter simplicia igitur æs combustũ uel atramentum sutorium simul cum porcino felle pulchre faciunt. Efficacius autẽ hoc est quod sequitur: atramenti sutorii pars una, gummi pars semissis: uino leuigata illinuntur. uel etiã collyria formantur, nonnulli uerò caprinum fel melle mistum inungunt.

Ad ungues oculorum, hypopyos, & hebetudinem.

Lapidis magnetis, æruginis rasæ, minii sinopici, suffiminis ammoniaci singulorum drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ. mellis attici coclheari dimidium. Idem ualet aduersus albugines.

De carbunculo & carcinomate.

Carcinoma tunicæ ceratoidis affectus est: cui dolor

lor adsit, distentio, rubor tunicarum, cruciatus punctorius adusq; tempora magisq; si moueantur, cibi torquet fastidium, acria irritant offenduntq;. Hoc malo nulla medicina subtrahit. Nihilominus dolor lenire lactis potione debet, item cibis frumentariis & alioquin probi succi, omni acrimonia uacuis. Collyria lenia infundantur, ut spodiacum, seberianum et consimilia. Cæterum bonæ totius corporis temperaturæ prospiciendum est. Carbunculus autem & ipse malignum ac contumax ulcus est, crustatium, aliàs bulbo, aliàs palpebræ, quemadmodum reliquis pariter corporis particulis accidit. Itaq; in pulbi carbunculis per initia quidem clystere primum, mox lacte decocto, mediocriter purgare conuenit. deinde spongia foto erui farinã, uel triticeam ex aquæ mulsæ decocto obducere: nonnunquam & pupillæ circulo prius, & lacte oculum eluere. Si ulcera serpendo depascant, lenticula cum melle, uel malis cidoniis incoctis obducuntur. Si latius depascendo penetrent, foliis oleæ decoctis, uel malicorio in uino cocto leuigatóq; ex melle. At si cessẽt proserpere, crustáq; medicamẽto quod

dictum

dictum est imposito, exciderit, & ulcera sint pura, lutea ouorum tosta leuigatáq; cum croco & melle cataplasmatis modo inducentur, quousque ad cicatricem perueniant. Medicamentũ autem recipit spodii drachmas quatuor, myrrhæ non nimis torrefactæ drachmas treis, totidemq; obolos. Detritis in uino aminæo quousque inaruerint, paßum creticum uetus miscetur. Vbi leuigata sunt inuicem liquida pyxide fictili excipiuntur, oblinuntúrq;. Ad palpebrarum uerò carbunculos malum granatum acidum, ὀξεῖαν Græci dicunt, totum frustatim concisum aceto incoquito. Vbi intabuerit probe in leuorémq; detritum, illinito in lintheolum, ac utitor, bis térue quotidie immutans, noctu semel.

De mydriasi.

Cum pupilla colore quidem nihil euariat, sed multo quam consueuit est latior, & interim ex toto orbat lumine, int erim permultum cernendi potentiam impedit, aciésque hebescit, ut omnia minora quam sint uideantur esse. Mydriasis quidem affectus est, causa autem ipsius humor quidam excrementicius. Itaque curationem ipsius

sanguinis

ſanguinis emiſsione à cubito, uel purgatione ten tabimus. ſin minus, uenas in angulis oculorum diuidere oportet, deinde cucurbitulam occipitio admouere, & marina faciem, & oculos perfun dere. Si marina deſideretur, muria, uel poſca. Medicamentis autem iis utendum eſt, quæ ad puſtulas ſimul conducunt.

De phthiſi & atrophia.

Phthiſis affectus oculi eſt, quo pupilla fit anguſtior, obſcurior, rugoſiórque. Res lumini obiectæ, in his maiores apparent. cauſa uero eſt denſatio, quæ ſiccitati potius fertur accepta. Sed phthiſis ab atrophia hoc dignoſcitur diſcrimine, quòd illa anguſtiorem pupillam, hæc totum oculi bulbum minorem, humiliorémq; reddat. Mederi his conuenit exercitio, & ſtudioſa capitis, faciei & oculorum fricatione. Adhæc aquæ in faciem ſuperfuſione, & unguine quodam calfaciente in caput dato: in oculum uerò eo, quod rarefaciat, et acriore, quale eſt infra ſcriptum. Ammoniaci drachma, crocomagmatis drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, æruginis drachma. Trita in aqua, formato ac utitor. De nocturna cæcitudine quæ nyctalops dicitur. Noctu-

na cæcitudo, qui quidem Nyctalops dicitur, uitium est quo per diem nemo cernit, sole autem dein occiduo obscurius, noctu omnino nihil. Curari debet sanguine ex cubito, & oculorum angulis uacuato, mox purgatione, uel per clysterem inanitione adhibita. Deinde apophlegmatismi inungentur aut sternutamentis prouocare oportet. Ante cibum hyßopus potui, uel ruta dabitur. Si his remediis morbus non cedit, iterum purgationem moliemur ex scammonia, et castoreo: oculi uerò melle despumato illinentur, claudentúrque, premendo humores, continendóque. Aluminis scissilis partes duæ, salis foßitii pars una. Trita cum melle sublinuntur. ALIVD.

Sanies ex iecore hyrcino dũ assatur collecta inungitur. Quin & ipsum iecur comedendum exhibetur, coctique uapor oculis excipi apertis præcipitur.

De glaucomate & suffusione quod hypochyma dicitur ex rufo.

Glaucoma, & hypochyma ueteres unum quoddam mali genus esse existimarunt. Posteriores autem

autem glaucomata humoris, qui ob similitudinē crystalli κρυσταλλοειδὴς appellatur, uitia, ex humiditate in glaucum colorem transeuntis iudicarunt. Hypochymata autem humorum affusionem qui inter tunicam ceratoidem, & crystalloidem concrescunt. Verùm omnia glaucomata curationem non recipiunt: hypochymata autem curantur, sed non omnia. proinde suffusione tentatis succurremus, antequam malum radices egerit, consistátq; sanguinis ex cubito detractione, & purgatione. item uacuationibus acrioribus, ueluti ex centaurii, aut cucumeris amaræ decocto petitis & alui solutione crebriore, cucurbitulisq; occipitio cute incisa admotis. Cæterum aquæ potus toto uictus curriculo competit, cibisque uti qui extenuant. Proderit autem temporis spatio, & apophlegmatismis pituitam per os diebus aliquot educere. Quibus uero ceu culices, oculis obuersari perperam uidentur, ex quadam humorum prauitate, uel biliosioribus uaporibus sursum distributis, medicamentum dialoēs amarum exhibebitur subinde, uel etiam inde sumetur purgatio. In oculis autem medicaminibus

utendum

utendum est, primum simplicibus, puta melle, et oleo cum feniculi succo. postea compositis, quale est hoc. Sagapeni drachmæ duæ, liquoris cyre naici, ueratri albi singulorum drachmæ sex. Alii in mellis heminis octo aßumunt. Nos autem tradit Oribasius, subscripto utemur, caucalidis succi, chamedryos, coronopodis singulorũ æquis portionibus contritis. Benefaciunt item collyria, et quod succo feniculi constat, & Protheus & Thalasserus, & diaopobalsamu, & quæ ex his præparantur, præsidio eße solent. Insuper feniculi decoctum per initia superfusum adiuuat. itẽ ex succis confectum, opobalsamo, melle, oleo ueteri & similibus.

De glaucomate & suffusione ex commentariis demosthenis.

Floris æris oboli quinq;, myrrhæ drachmæ tres, nardi indicæ drachma, lapidis hæmatitidis drachma, aphronitri drachma. salis floris drachmæ duæ, opobalsami drachmæ nouem. melle attico excepta offeruntur.

De obscuritate

De obſcuritate & hebetudine.

Obſcuritas, quam amauroſim Græci uocant, eſt totius cernendi uiſus plerunq; abſq; manifeſto oculi affectu impedimentum. Hebetudo (quæ amblyopia Græcorum lingua uocatur) obſcuritas uiſus eſt, ab occulta quadam cauſa proueniens. Curatio ſanè communis eſt ei quam in ſuffuſis diximus. Priuata uero eſt ab angulis ſanguinem mittere. hirudines admouere temporibus, inferiores partes perfricare. Procedente tempore etiam iis quæ ſternutamenta prouocant, utendum eſt, tum uomitu ante cibum, & inunctionibus, primum ex mellis & olei æqua portione, deinde compoſito quod ſubiungitur. Croci obolis duobus, fellis hyenæ drachma, piperis communis granis octoginta quinq;, feniculi ſucci drachmis ſedecim, guttæ ammoniaci drachma. Contritis aridis cum ſucco, mellis cochlearia quatuor adiiciuntur. Præparata, excipito ærea pyxide & utitor. priuſquam uerò illinantur oculi, in marinã calidã demerſi fouebuntur.

De ſtrabiſmo.

Oculi infantium ab origine diſtorti ſaneſcunt

rebus faciei circũpositis, ut in rectum uideant. Nam strabismus conuulsoria musculorum qui bulbum mouent, dispositio est. ergo lucerna in conspectu ponitur, quæ non ex obliquo appareat. Præterea cum ad nares conniuent oculis, stipulas palmeas agglutinare uincit & angulis qui tempora respiciunt: ut uisu ad has inconniuenter directo oculos emendent.

De oculorum expreßione qui ἐκπιεσμὸς appellatur.

Exprimuntur oculi nonnunquam, ut exerti perseuerent. quibus strangulatus, mali causa est, ex cubito uenam incidere oportet; sin alio modo id acciderit, medicamento purgare, ueratro nigro, uel scammonia. Si à doloribus origo est, frequenter sanè etiam in puerperio superuenientes uteri purgationes soluunt: unde has promouere conuenit. in uiris autem post sanguinis detractionem, si non remiserit uitium, cucurbitulam occipitio defigere commodum est: lanámque melle imbutam imponere, aut panno floccos cum aqua, supérq; duplicatum linteum illigare sensim ac leniter. His prodest et marina frigida

gida faciëi superfusa, item sereos, & polygoni succus cum meconio illitus, tum alia quæ reprimere possunt, & contrahere.

De confusione.

Confusiones ex ictu, curamus sanguinis detractione à cubito, totum oculum sanguine, potissimum quidem palumbi recens occisi, sin minus, etiam columbæ replemus: deinde lanam mollem in ouum cum uino, rosaceoq; contusum demersam imponimus, illigamúsq;: sequenti die idem facimus, & tertio fomenta exhibemus, lac instillamus, applicamúsq; idonea, deinde sublinimus medicamentis quæ ad ueteres affectus inscribuntur: quale est Chiacum.

De myopiasi.

Myopiæ dicuntur Græce, lusciosi nostris, qui prima natali die, propinqua sanè uident, remota uerò non item. Insanabilis est huiusmodi dispositio, ut quæ ab imbecillitate spiritus uisorii proueniat. Contrario his modo senes afficiuntur. cum enim propinqua non uideãt, procul dissita aßequuntur.

Auricularia

Auricularia & primum de aurium dolore. Cap. XXIII.

Aurium dolorem ex frigiditate ortum, ubi ex anni tempore, præcedente uictu, uel ægrotãtis quoque percontatione, an ob exteriorem causam acciderit, didicerimus inde quod dolor alte citra grauitatem, uel distentionem, uel ardorem fixus sit, calefacientibus curabimus præsidiis, nempe oleo rutaceo calido, uel nardino uel laurino calido, uel amaracino, uel foliato, uel spicato, uel communi, cum euphorbio, uel piperi, uel castoreo, uel commageno, dicto unguine, uel liquore balsami in meatum auditorium instillato. Iam uerò oleum in quo allium decoctum sit, uel cepa, instillatum auxiliatur. At ex calida conceptum intemperie dolorẽ, in quo feruoris cuiusdam sine grauitate seu tensione sensus est, contraria discutiunt: oui aquatum læuigatum in aurem instillatum, quemadmodum oculis adhibemus, lac muliebre cũ quo-

dam

dam collyrio, quod dolorem lenit, uel ſucco per
ditii herbæ, cum modico roſaceo: ipſúmq; roſa
ceum, uel oxyrhodinum, uel ſuccus ſolani, uel co
riandri uel haſtulæ regiæ, uel oleum in quo lũ
brici, uel aſelli qui ſub aquariis ſtabulantur
incocti, uel oleum amygdalinum per ſe, uel buc
cina uiua numero tria, in eo decocta naturali-
ter proficiunt. Quòd ſi glutinoſi, craßiq; ſuc-
ci dolorẽ fecerint, capitis, ipſiúſq; auditus gra
uitas & præcedentis uictus ratio teſtatur, ſola
uero citra grauitatem diſtentio, ſpiritum auri-
um flatulentum, cui exitus nõ pateſcit, indicat.
Itaq; in ambobus uitiis utere medicamentis, quæ
aperiunt inciduntq;, cuiuſmodi eſt aphronitrum
cum aceto, & melle. Item fel ouillum cum oleo
communi, uel amygdalino: præterea allii & ce
pæ ſuccus tepidus cum melle, aut origanum tri
tum cum melle & lacti muliebri inſtillatur.
Ad uehementiores aurium obſtructiones, fel-
caprillum cum ſucco porri inditur. Verũ quos
multus dolor longúſq; urget, & grauis ſimul
auditus exiſtit, hæc quoq; commode uſurpan-
tur, cuiuſmodi dracunculi ſuccus eſt, ari, brio-

niæ, & similia. priuatim uerò qui ob flatuosũ indolescunt spiritum, cucurbita aqua calida prius fota, circa aurẽ imposita strenue auxiliatur. At si grauitas, distensio, simulq; calidus, & pulsatilis dolor, aut etiam febricula oboritur, inflammatione aurem laborare censeto. Atq; ante omnia hic sanguis emittendus est, deinde fotu frequenti utendum ex oleo dulci calente per specillum lana inuolutum: meatui uerò adeps anserinus, uulpinúsue, aut medicamen basilicũ cum rosaceo, uel cyprino, uel irino debet instillari: extrinsecus ea quæ dolorem leniunt, materiámq; impactam concoquunt, superaccommodare. Si dolor uiolentus est, iis utére, quæ modice sensum stupefaciunt, nõ enim mediocre periculum est, quod cerebrum neruo per quem facultas audiendi erogatur, inflammato uicinũ sit. Probè igitur hoc dolorem lenit, opii pars una, castorei partes duæ, cum lacte muliebri, uel oui albumine, aut uino dulci tepido instillantur. Iam pastillus Crocodes, Aster, Philonis antidotum frequenter his profuerunt. Verùm conuenit crebro fouentem, aut oleo communi aut

ex quodam calido fomento, lanam hoc ipso imbutā in aurem cōiicere, sed ita ut partes inflāmatione tentatæ quàm fieri potest minimè attingantur. Verùm si dolor in uetustatem incidit, ac in pus degeneraturus est, medicamento utitor, quod ex lini seminis succo conficitur, unà cum rosaceo, aut chamæmelino solutum, instillans. Cum autem aqua medicata ex balnei usu, meatu recepta auditorio dolorem parit, siquidem copiosa fuerit, ore, uel etiam calamo ipsā exugere ratio est, ac ubi paulatim id specillo lana inuoluto exterseris, oleum quoddam instillatur quod sit partium tenuium, aut rosaceum, aut oui album, aut lac muliebre. Calida uero omnia mediocriter eſse conuenit, quæ auribus adhibentur.

Ad ulcera quæ simul cum inflammatione affligunt.

Lycium & meconium æquali portione trita cū melle iniiciuntur.

Ad dolores maximos, pus & grauem auditum.

Amygdalarum quibus corticem detraxeris &

ac bronitri singulorum drachmæ tres, opii drachmæ tres, thuris drachmæ tres, croci drachmæ quatuor, galbani drachmæ duæ, myrrhæ drachma. Aceto leuigata instillantur. si dolor exercet, rosaceo diluta: si pus obsedit, mulso, uel oxymelite: si grauiter audiunt, aceto. Recentia ulcera glaucium solum persanat, aceto solutum: item ex eo collyria, tum quæ appellantur diarodon, diacrocu, & diasmirnes: quemadmodum rursus suppurantes citra dolorem ferri stercus cum aceto diutius contritum.

Ad sordium duriciem.

Nitro aceto diluto cum aqua auris illuitur, cumque sordes detersæ sunt, nitrum aceto solutum cũ rosaceo instillatur. ALIVD ad sordes. Cardamomi & nitri exiguum, cum ficis pinguibus exceptum sine seminibus, & in collirii formam redactum, auriculæ committitur. Tertio quoq; die educitur. Copiosas enim sordes extrahit, & abunde leuat. Proficit hoc etiam aduersus carnis excrescentias, dolores diuturnos, exulcerationes. recipit aloës, thuris, myrrhæ, singulorum drachmam, myseos drachmas quatuor.

Ex aceto in pastillos digeruntur, cum usus requiret, aceto et rosaceo soluta instillantur. Idē Andronis pastillus & Heræ, & Musæ faciūt.

Ad diuturna ulcera.

Cedriamelli admista illinitur. ALIVD. * Ad eos quibus pus profluit, Mysi ustum & in puluerem redactum inspiratur. Iis autem quæ infundi solent per clysterem oricularium eluuntur aures, posca, uel oxmelite, uel mulso, uel decocto quorundam repellentium ut lenticulæ, uel rosarum.

* Impressus codex non habet.

Ad cruentas aures.

Iunci rotundi decocto auris illuitur, polygoni uero succus cum paucissimo aceto instillatur, uel lycium, uel amurca, uel acacia, uel porri succus.

Si caro excreuerit.

Nitro ex aqua tepida, squama quoq; æris cum sandaracha pari modo auriculam illinito. Vbi crustam acceperint, melle repurgato.

Aduersus aurium uermes.

Absynthii decocto, uel centaurii, uel marrubii eluuntur, capparis foliorum uiridium: aut fructu

ctus eiusdem instillatur, uel cedria, uel urina hu mana uetus, uel album ueratrum cum melle, uel calaminthæ succus, uel scammonia cũ aceto, uel succus absynthii, oleũ uero meatui inditum sur sum uersus remeare ipsos compellit: potius autem est oxelæum. Eisdem ad ea quæ auribus incidunt animalcula utitor.

Ad calculos & similia quæ in aurem inciderunt extrahenda.

Specillum lana inuolutum in resinam, aut gummi, aut aliud quoddam glutinans medicamentum demittendum, atq; sursum attrahendum Vtiq; enim sic protrahes. Si hoc modo nihil efficitur oleum feruens meatui continue instillato. At si ne sic quidem exciderit, aut compre hensum fuerit: aliis quoq; utitor modis: ut in parte chirurgica docebimus.

Ad sonitum aurium intra seipsas.

Si in febribus, aut harum crisibus sonitus aurium euenerit: nullũ ei negotium facessere oportet, quippe statim magna ex parte finitur. Sin autem post morbum perseuerauerit, absynthii decocto foueri aures debent, acetum rosaceum

que

que infundi, uel raphani ſuccus cum roſaceo, aut ueratri nigri cũ aceto. Ad ueteres autem ſonitus, qui ex craſſis glutinoſiſq; humoribus creantur, inde uerò illos cognoſces quòd non uniuerſim, ſed paulatim increſcunt, naſcuntúrq;, aceto nitro, & melle aurem illuito. ALIVD. Veratri albi drachmæ duæ, caſtorei totidem, croci drachmæ tres, nitri drachmæ ſedecim. In aceto contrita, in paſtillos digerito, ac utitor.

Ad ueteres ſonitus, & tinnitus

Euphorbium cum cyprino oleo leuigatum, calefactúmq; uſurpato. In quibus autem ob multam ſentiendi facultatem uapores & flatus ſurſum diſtribui percipiunt, caſtoreum, & cicutæ ſemen tritum, cum aceto inſtillatur.

Ad grauem auditum, & ſurditatem.

Quæ ab origine quidem, uel etiam prima natali die, ſed longiſſimæ, & abſolutæ ſurditates conſtituuntur, nullo remedio illiduntur. Quæ uerò non abſolutæ quidem, ſed diuturnæ tamẽ, & ipſæ curationem non recipiunt, aut certè admodum difficilem. Quæ ob bilioſum humorẽ

ſurſum

ſurſum uergentem naſcũtur, uacuationibus per medicamenta bilem ducentia ex facili abolentur. quidam etiam ſua ſponte affectu liberãtur, bile inferius deſcendente. At ex crudis craßiſq; humoribus prognatas ſurditates, uel grauẽ auditum, uenæ inciſione curato, aut omnino purgatione, ex Hiera, tum apophlegmatiſmis & errhinis. Item balneis ſua ſponte ſcaturientibus, uel ex aqua marina. Porrò in meatum ubi facultas audiendi eſt, conuenit inſtillare, quæ ad ſonitus tradita ſunt. Priuatim uerò hæc: urina & fel caprillum, aut ſeorſim fel, aut rutæ ſuccus cum melle, aut caſtoreum, cum oleo anethino, aut hyſſopum medicamentum cum nardino unguine, uel caprillũ fel cũ galbano: uel quod recipit caſtorei drachmas duas, nitri, ueratri albi ſingulorum drachmam.

4ª aph. 29

Ad contuſionem aurium quæ θλᾶσις dicitur.

Hyppocrates quidem nihil ipſis adhibẽdũ præcipit. Cum uerò ſæpe ab ægrotis cogimur, utendum eſt his. Myrrhæ, aloẽs, thuris acaciæ, pari ſingulorũ mõ, aceto cõtrita aut albumine oui

inungi

inungi. Aut panis calidi micæ cum melle in pila contusa obducitur. Aut hoc. Bituminis thuris aloës, cochliarum carnis bulborum tenerorum par modus. Ex aceto leuigata imponito. Si autē inflammatio oborta est, sesamo leuigata applicantur, uel chondro, cum aceto cocto. laxiora autem esto cataplasmata, & lana oleo imbuta auris anfractui demittatur.

De parotidibus.

Parotis glādularum iuxta ipsas aures affectus est, materia morbi illic emanante, modo à capite humoribus uidelicet in eo obstructis: modò à reliquo corpore Crisis modo in febribus oritur. Si igitur alte adhuc delitescens parotis in tumorem non attollitur, natura debet adiutari præsidiis, quæ coactas sordes extrahant, uel etiam cucurbitula agglutinata, uel crebro fotuū usu. Nam si in altum recurrat colluuies, periculum haud mediocre subsecuturum est. Sin autem inflammatione tentata in tumorem erumpat, ecōtrario iis quæ leniūt, & cōcoquunt utemur cataplasmatis, quale est ex farina hordeacea, aut triticea, aut seminis lini farina cum mulsa,

aut fœnugræci, aut altheæ aut chamæmelorum iure incoctum. Item quod ex lapatho, & axungia insulsa constat. at si exuperare sanguis tibi uideatur, prius ipsum uenæ sectione uacuabis modo uires permittant. Tumore autem non discusso, medicamentis utére quæ puri mouendo sunt, nempe farina triticea cum pinguium ficorum decocto, uel oleo, tum medicamento quod ex polline, et quod fermento confectum est. Vbi iam abscessus ad suppurationem spectarit, uel cute ferro discissa pus excernetur, uel acri medicamento rumpetur, cuiusmodi existit smilion appellatum, & diascordon. Cæterum mitiores parotidas etiam fotus ex muria discutit, item medicamentum diaperanu. Hoc sane etiam pus iã mutatũ digerit, præterquã quod dolori leniendo sit efficacißimum. Ad inueteratas parotidas buccinorum, aut purpurarum combustarũ cinerem cum melle, uel axungia imponemus, aut ficus marina incoctas, uel marubium cum sale. Induratas autem iam emollit & medicamen Mnasei, & Ariobarsanis optimum etiam quod ex succo lini seminis præparatur. ante

hæc

hæc autem illinere ammoniacum conuenit, mista cum cataplasmatis pice liquida, uel seuo taurino, uel bdellio, uel styrace, uel medulla ceruina.

De narium & olfactus affectibus Caput uigesimum quartum.

Olfaciẽdi facultate oblæsa, si uox seruetur incolumis, ad priores cerebri uẽtriculos morbus referetur, qui aut ex intẽperie sola noxã cõceperũt, aut etiã ex humorũ copia. Sin autẽ uox quoq; mali cõtagiũ sẽserit, laboriosior quodãmodo reddita propter ossa quæ à colãdo ethmoide græce uocãtur, obstructa affectum rursus à malis qbusdã succis cõtractũ esse censeto. Itaq; cerebri ĩtẽperies, ubi ex notis sæpiꝰ à me dictis deprehẽsa fuerit, cõtrariis utitor remediis: caput marina calida superfũdito: humores autẽ apophlegmatismis elicito. Maxime uero utitor medicamẽtis quæ ꝑ nares ualide educũt. et quæ odore mouẽt tenuiũ partiũ, quẽad modũ ĩ catarrhis, adhibito. Cũ totiꝰ corporis humorũ copiæ suspicio subest, hæc prius, aut sãguinis dimissione, aut purgatione ex Hiera uacuatur.

tur. Ita quoq; in polypode, & ozena faciundum est, deinde loco inducuntur remedia. quin & Theriace pota sæpe magno fuit præsidio. Cæterum polypus est, tumor præter naturam in naribus oriens, substantia similis polypodis carunculæ: eiusdem uerò naturæ est, & sarcoma. ozena ulcus est, putridum ex humorum acrium illuuie creatum.

polypus.

sarcoma.

Ad polypodas & sarcomata.

Squamæ æris drachmæ octo, atramenti sutorii drachmæ sex, sandarachæ drachmæ quatuor, ueratri nigri drachmæ duæ: naribus inspirato, ac utitor tanquam præstantißimo. Nam tredecim diebus, insigne affert præsidium. benefacit & atramentum sutorium cum aceto. ALIVD. Malicorii drachmæ duodecim, atramenti sutorii drachmæ decem: chalcithidis drachmæ octo, fellis taurini, amomi, myrrhæ, calaminthæ, marrubii, singulorum drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, ueratri albi drachmæ quatuor. sicco utitor. ALIVD. Diphrygi trito nares, linamentóq; funiculari attingito dilatato autem narium foramina.

Ad ozenas.

Ad ozænas.

Mysios, chalcitidis, myrrhæ singulorum drachmæ septem, atramenti sutorii drachmæ sex, aluminis scissilis, gallæ, squamæ æris, singulorum drachmæ quatuor, aluminis rotundi drachmæ duæ, thuris drachma una, aceti sextarius. Totũ in uase æreo coquitur, ubi ad mellis spissitudinem uenerit ex carptis linamentis utitor. ALIVD. Aeruginem & æris squamam pari portione in puluerem redigito.

Ad fœdum narium odorem.

Myrrhæ, acaciæ, amomi, singulorum pondo drachma, melle cocto excepta sũmitati narium interfepti iubeto agglutinari. ALIVD. Amomi, myrrhæ, rosarum siccarum partes æquales, nardino unguento exceptas illinito. Item benefacit aduersus fœditatem odoris, & malagma hedichroi cum uino admotum.

Ad narium ulcera.

Cerusæ libra, argenti spumæ quadrans, recrementi plumbi tantundem, uel plumbi combusti, omnia uero lota sunto, excipiantúrq; uino, myrteóque oleo.

Ad ulcera quæ uocantur glycea.

Argenti ſpumæ drachmæ quatuor, rutæ nouellæ totidē, aluminis ſciſsilis drachmæ duæ, Myrto oleo acetóq; excipiuntur.

Quæ ſternutamenta citent.

Veratrum album, uel caſtoreum, uel piper, uel ſtruthium, uel ſimul omnia: non autem oportet inſpirare, ſed pinna, uel digito penitiſsime, in naſum demittere. ubi ſternutamentum frequentius eſt, medicamento ſedari debet. Infunditur nardinum, uel roſaceum, uel glycelæum. Iam quæ odorem mouent, ſternutamenta ſedant, aniſum, ocimum, ſtipulæ contuſæ: ſed ante hæc omnia caput deſiccandum eſt ſmegmatis ex nitro & pumice factis, uel etiam aſclepio uocato utēdum, & Conſtantini ſapone, & ſale cappadocico, ſimilibúſq;.

Ad ſanguinis eruptionem è naribus.

Sanguinis è naribus profluuium, quod febribus superuenit, ſecundo uolumine inter illas ſum executus. De eo autem, quod alia quacunq; de cauſa accidit, ac plane uix ſiſti poteſt, in præſē-

tia

tia tractabimus. Chalcitidem contritam linam ẽto funiculari, aqua imbuto, ue leo quod à genitalis humani forma priapiſcon appellant exceptam, narium foraminibus demittes. Vel teſtam oui exuſtam admiſcebis, & dimidiatam gallæ partem, uel lycio indico attinges. Vel onidis combuſtæ cinerem inſpirabis. Vel onidis expreſſæ ſuccum inſtillato, uel molaris lapidis aceto extincti uapor naribus attrahatur. Vel hoc quoque medicamento obſtruenti utitor. Mannæ, thuris partem unam, aloës partem dimidiam. Cãdido oui liquore excipito, ac utitor per linamentum funiculare, extrinſecus leporis pilis unctioni impoſitis. Vel linteum intortum in nares coniicito. Vel cucurbitulam leuem directe, quà ſanguis profluit, affigito præcordiis magnam, & conſtanter. Vel aures ſolide obſtruantur, frõs ſpongiis ex aqua frigida foueatur. Vel cucurbitula occipitio agglutinetur, cum ſãguinis detractione: interim etiam ſanguinem emittere conuenit, ſi nihil prohibet, & ſummas partes uinculis excipere: præſertim brachia, et femora, ſicut in uenæ ſectione fieri ſolet. eadẽ-

que mouere iubeto, manus fricatione, pedes autem obambulatione. Nam uenis indidem sanguine repletis, narium uasa deplentur. Item spongia in poscam frigidam demersa, naribúsq; profluentibus à foris cum obturatione admota, id quod requiritur, subinde perfecit: melius autem proficit lõgo penicillo naribus prius subiecto.

Ad faciei uitia.

Quomõ facies à rugis asseratur. Cap. XXV.

THuris denarii quatuor, phyci drachmæ tres, argenti spumæ, piperis, singulorum drachmæ octo, omnia ex ichthyocollæ tũsæ diluto soluuntur. In pastillos redactis utitor.

ALIVD. Eburnei scobis drachmæ octo, thuris masculi, ichthyocollæ pares portiones. Vtitor, quemadmodum est prædictum.

Ad faciei nigritias.

Iridis, uel ptisanæ, lomenti singulorum sextarius unus semis, salis ammoniaci, cornus ceruini combusti, thymiamatis ammoniaci, singulorum unciæ duæ. Aqua dissoluta in pastillos coguntur, ac iterum aqua trita ante balneum illinuntur.

linuntur. ALIVD. Ptisanæ, erui, thuris, iridis illyricæ, aphonitri, singulorũ stateres quatuor, costi, amygdalorũ amarorũ singulorũ drachmæ uigĩti. ouorũ albumine, lacteq; asinino in formam cogito, ac utitor ueluti prædiximus. Benefacit etiam pastillus Peponatos.

Ad ephelidem & lentes.

Terræ cymoliæ torrefactæ congius semis, aphonitri tosti drachmæ octo, erui farinæ drachmæ quatuor, fellis taurini, eburnei scobis singulorum drachmæ octo. Leuigatis facies defricatur. ALIVD. Fecis combustæ drachmæ decem, erui farinæ drachmæ decem, lomenti drachmæ decem, ueratri albi drachmæ quinq;, aphonitri drachmæ decem, alcyonii drachmæ decem, tritis abstergito.

Ad suggillata.

Per initia decocto fœnugræci, postea & meliloti oculi fouentur. Nyli collyrium diarodon aqua solutũ illinitur: deinde diasmirnu, Et si nihil profecerit, id quod diasãdicos inscribitur, cõbustum, perungitur, uel hyssopum aqua maceratum applicatur, vel hyssopo in panniculum

 illigato,

illigato, & calida aqua resperſa foueto, uel acri muria. itē raphani corticem cum melle detritum impones. hoc etiam ueteribus efficax eſt. Porrò ad uetuſta faciei ſuggillata, & liuores tordili partes duas, terræ ſamiæ partem unam cum melle admoueto, cura adhibita ne exulceretur.

Aliud deterſorium.

Hyßopi, thapſiæ, caſiæ ſingulorum drachmas duas, ceræ tantundem, terebinthinæ drachmam iniicito, cauens ne exulcerationem excites, eoq́; frequenter tolles.

De uaris.

Exigui ſunt & duri in facie tumores. Oxymelite illinito infricans, uel argenti ſpuma cū terebinthina, aut olei candidi momento trita infricando perungito: uel alumen fiſſile cum terebinthina. uel amygdala amara aceto macerata infricantur. In callum uerò concretos uaros, ſaponis gallici drachmis quatuor, thuris, amoniaci ſingulis drachmis, aqua dißolutis per ungito, & poſt horam eluito.

Ad uaros,

Ad uaros, pilos, & aspredinem faciei.

Ceræ drachmæ decem, terebinthinæ drachma, uisci drachmæ duæ. Liquantur, superq; oleum infunditur, facies hoc medicamento eluitur, tollit enim radicitus. ALIVD. Papauer detritum, uel pulegium cum sale, acetóque illinito.

Ceratum Thaidis Quo facies rubescat.

Croci, erythrodani radicis, phyci, thuris, myrrhæ singulorum drachmæ duæ. Adipe uitulino, oleoque mastichino excipiuntur: deinde illinũtur. Inerposito tempore, spongia excalente aqua facies abstergitur. Cęterũ faciei remedia, etiam reliquo corpori conueniẽt.

DE ORIS AFFECTIBVS: ET primum de dentium dolore.

Cap. XXVI.

DEntium dolorem ſine gingiuarum inflammatione, interim in proprio ipſorum corpore, interim in neruo, qui ad ipſos pertinet oriri contingit. quapropter ualentiſſimorũ in hoc medicaminum uſus eſt. Atq; inde plurima ipſorum quàm acerrimo aceto præparãtur. At gingiuis propter inflammationem dolentibus, præſentiſſimum eſt remedium, oleum lentiſcinum, calore temperatum, ſi in ore retineatur. eſto autem id recens, nam uetus tanto recenti deterius, quanto uetuſtius. Communis autem etiam nunc ſeruetur ratio curandi, ut humor qui in toto corpore ſuperat, prius euacuetur.

Ad dentium inflammationem.

Os colluitur aceto, in quo decocta ſit galla, uel halicacabi radix, uel alterci ſemẽ, foliáue, uel pulegium, uel ſolani ſuccus, uel capparis radix,

dix, uel myrti folia, uel polium, uel cucumis syl uestris radix, uel rutæ folia cum oxymelite, uel cornu ceruinum, uel acetum scillites, uel pyrethrum, cum hyßopo. At erosionem experto denti, styracem cum opio imponito: uel galbanum, uel sulfur uiuum cum lycio: uel alterci seminis uaporem excipiat per infundibulum. Item Philonis antidotum denti circumlitum, dolorem sedat. Quòd si defluxione laborent dentes, myrti, lentisci, & gallæ decocto colluētur. Vel rhus syriaci, balaustii, uel malicorii. salis autem partes duæ adiguntur: aluminis usti, & aceto extincti tritiq; pars una: deinde uino perluuntur. porro gingiuis cruentis alumen tenue inspergitur, uel aloë cum uino eluuntur. uel rubi radice uino madefacta. uel rhu syriaco, cruentis autē & defluxione tentatis gingiuis crudum salsamentum in olla combustum, quoad cinere in carbones redigatur, attingito. At mobiles stabilit aloë inspersa, uel rhus syriacus, uel alumen scißile, uel galla, uel rubi radix per se, aut cū uino incocta.

Aliud

Aliud ad dentes.

Nucis uiridis corticem terito, eiúsq; ius, cum habes, in dentem coniicito. in quod myrrham ue ram, & alumen scißile coniicito. Vbi omnia in unitatem coegeris, ad usum recondito. Ac in aurem quà dens indolet, demittito & persanabis. ALIVD. Ad dentes mobiles, & gingiuas fluxione pressas: omniaq; oris ulcera depascẽtia, Chalcitidis tostæ drachmæ duodecim, cadmiæ drachmæ octo. Vtitor sicco, cum aceto sine dolore dentes tollit. farina cum liquore tithymalli imponitur, & super hederæ folium accommodatur, ac per horam sinitur, sua enim sponte dens contereturr. Dentifricium, quod et parulidibus bene facit. Aluminis latercularii, salis ammoniaci, myrrhæ, costi, pyrethri, singulorum drachmæ quatuor, piperis grana octoginta.

Ad parulidas.

parulis

Sulfuris uiui, piperis, aluminis scißi, æquales portiones. Ac parulis inflammatio quidem est in aliqua gingiuarum parte suscitata, quæ nisi discussa fuerit, in suppurationem conuertitur.

&

& cum ſuppurauerit, ſcapello inciſa, linamentis inſertis diſtruditur. Epulis autem carnis ab inflammatione excreſcentia eſt iuxta intimos molares dentes: nonnunquam cum febri et dolore. Quoniam igitur reprimi debet, utendũ eſt ærugine raſa priuatim: uel cum pari galla, uel ſori combuſto, uel alumine quolibet cremato, uel galla per ſe, uel ſquama æris cum aceto diebus ſat multis leuigata deſiccat áq;.

epulis.

Dentifricium.

Ariſtolochiæ radix combuſta, cerui cornu combuſtum cum maſtiches momento, ſalis candidi melle reſperſi & fici foliis inuoluti exuſtique donec in carbones mutentur. ALIVD.

Buccina ſale repleta, uſtaq;, cochleæ terreſtres cum melle combuſtæ, lanæ ſuccidæ cum paululo ſale uſtæ, Singulis ipſorum grati odoris gratia miſceatur iunci rotundi flos, uel nardi ſpicæ, uel folium malabathri, uel iuncus odoratus anguloſus, uel iris.

Dentium candorem concilians, gingiuas reprimens, & oris ſuauitatem faciens.

Pumicis,

Pumicis, salis tosti, iridis singulorum drachmæ quatuor, iunci odorati angulosi drachmæ quinque, spicæ nardi drachma, piperis drachmæ sex. Tritis utitor.

Ad stuporem dentium.

Stupori benefacit portulaca commanducata, uel oleum quod immaturæ oliuæ fuderunt infricatum, uel amurca in æreo uase cocta, donec mellis spissitudinem habeat atq; uetusta si perungatur, magnum affert momentum.

Ad dentes attritos.

Dentibus attritis, baccarum lauri, aluminis scissi, aristolochiæ sarmentaciæ singulorum pares portiones iniiciuntur.

Ad gingiuas exesas.

Rosarũ floris drachmis octo, gallarũ drachmis quatuor, myrrhæ drachmis duabus, si gĩgiuæ exesæ et flaccidæ, humiditat colluantur, consanescũt. Idẽ præstat lac asininũ, oleæ foliorũ decoctũ, acetũ scillites. Arida uerò admota, ærugo ferri, cytini. Tumidas excrescentésq; gingiuas portulacæ succus in ore retentus, muria, oleum ex colymbadibus oliuis, uel immaturis

expessum

expressum, uel lentiscinum, uel melinum amurcáq; discutit: sicca autem ærugo ferri, uel æris, aristolochiæ radix, plantaginis semen, dyphryges, atramentum sutorium tostum, cytini.

Ad disrupta labra.

Amurca cocta illinatur: uel adeps anserinus cum melle, terebinthina æquali portione, rosarum floris, hyssopi, rosacei, singulorum momẽtum.

Aduersus linguæ morbum qui batrachus appellatur.

Batrachus tumor est inflammatorius, sub lingua erumpens, maxime in pueris; itaq; locus misyos, æruginis rasæ, pari pondere sicco perfricatur. Mento autem adhiberi debet medicamentum Anthera, uel sphærion, uel ex ouis parygrum. postremum remedium est uenas sub lingua diuidere. ALIVD. Valet etiam ad oris ulcera, quas Græci aphthas uocant, æruginis rasæ, gallæ, chalcitidis singulorum æquale pondus, ex passo quoq; os colluitur.

ALIVD. Erui farina cum melle prius absterſis, delinitur. Galla leuis cum melle, uel ro

sarum

ſarum flores ſimiliter. Vel oliuæ foliorum decocto colluant.

Ad tonſyllarum inflammationem.

Si in febri tonſillæ, & columella inflammationem ſenſerint, gargarizare conuenit decocto furfurum, aut roſarum, aut palmarum, aut myxæ, aut lenticulæ. Cum uerò inflammatio remittit, conſiſtitue, mel ipſis adiiciendum eſt, quod per initia facere non oportet, nec in augmento, ne acrimonia fluxionem quandam concitet. Vbi in ſuppurationem conuerſa fuerit, gargarizandum eſt ex mulſa uel lenticulæ decocto, uel roſarum: idq; faciundum eſt, donec in totum ſoluatur. Aut ſtomatica compoſitio ad gargarizandum etiam exhibebitur. At ſi peſtifera tonſilis ulcera oboriantur, utendum quidem & præſcriptis, ſed priuatim exhiberi debet medicamen diamoron, ex aqua calida, uel hydromeli, quod roſarum inſperſarum florem obtineat, uel coſtum, uel rhus ſiccum, uel decoctum, uel glauci foliorum aridorum decoctũ, quod amarum eſt. optime autem facit, ſi ſuccus, ut ad collyria utimur, leuigatis in mulſa additur.

tur. ipsius autem fruticis ficci, si inspiretur, usus est laudatissimus, aut si digito admoueatur. cura uero habenda est ne prorsus attingatur, aut certe leniter admodum. Profuit & pastillus Andronius. Post hæc acria irritantiáue gargarizãtur ex medicamento, quod radice quã dulcem appellant, constat: aut eo quod croco, uino scybelite, terra chia, & myrrha componitur. deinde amylo, & tragacantho. Vbi iam cõstiterit ulcerum depastio, gargarizandum medicamento ex lacte, & samia terra confecto.

ALIVD. Ex malo punico dulci cum cortice tuso succus exprimitur, & eius partes sex mellis uni mistæ, coquũtur, donec eis mellis spissitudo sit & perunguntur. ALIVD. Gallæ immaturæ unciæ duæ, aluminis scissilis uncia, salis amoniaci tosti, tantundem. Aridum. apprimitur. ALIVD. Gallæ drachmæ octo, mysios drachmæ duæ, salis tosti drachmæ quinq;. siccæ in usum adhibentur. est autem Anthias tonsillarum tumor, duritiem præferens.

antsias.

De uua.

Si columella inflammationem experitur, gar-

gargarizandum

garizandum ex iiſdem, quæ tonſillæ inflamma tæ poſtulant, & mediocriter aſtringentibus, qualis mali punici ſuccus per cochlear, uel inſtrumentum, quod ab uua attollenda ſtaphile parton appellant, ſubiectus, tum per ſe, tum cũ melle affatim cocto. uel dulcis radix mali punici ſucco mixta. proficit etiã ſuccus dulcis radicis cũ melle illitus. iam hæmatites lapis uuã repri mit, & phrigius combuſtus, & ageratus, item ex lapide phrygio medicamen ad pudenda inſcriptum. His adduntur terra ſamia, erethrias ſinopis, lẽna, omphacium, per ſe & cum horũ aliquo. Item ſpinæ ægyptiæ fructus: alumen ſciſſile. roſæ uero, & ſemen, & folia leniorem effectum præſtant. præterea gummi, tragacantha, ſarcocolla, amylum: quibus utendum dum magis uua prematura b aſtringentibus conſtricta, ubi craſſior in rotũditatem creuerit, quod uitium iam uuam proprie dicunt, gargarizationibus fidendum etiam iis quæ ex myrrha, & croco, & iunco odorato anguloſo fiunt. Contuſiones autem cauendæ ſunt. ob quod pinna potius perungere conuenit. compoſitum uero drachmæ

Vua.

Ad valde laxatã p tumẽtẽ columellã
℞ pip. ʒ I. alumi. ſciſſi galla taʒ ʒ ij ghis vtere.
℞ nitrũ tritũ digito excipe p adfrica. Aetij. 8°

hoc utile est, rhus syriaci drachmæ octo, croci drachmæ quatuor, costi drachmæ octo, rosarum seminis drachmæ quatuor. Præterea gingiuis benefacit, linum ex purpura marina, quod uiperæ collo circundatum ipsam strangulauerit. deinde circumadigatur tonsillis, & colli uitiis, mirabili quodam modo opitulatur, ut Galenus authtor est. 6° κατὰ τόπους.

Ad sanguinis ex ore profluuium.

Porri folia cõtusa imponuntur, uel spongia recens in picem crudam mersa comburitur, in pulnerem coacta admodum utile est remediũ. Item os perluere rosis siccis, aut uiridibus. Ad hæc decocto frigido, uel pampinorum uitis, uel lentisci foliorum, uel rutæ, uel malorum cydoniorum, uel rosarum, uel uuæ acinorum, uel lenticularum.

DE ANGINA EIVSQVE SPEciebus: ubi etiam de strangulatis: uel alio modo suffocatis agitur. Cap. XXVII.

Angina, quæ musculis pharyngis interioribus inflammatis accidit, synanche Græcis appellatur: quæ exterioribus, parasynanche. Eodẽ modo & in laringe habet: cuius si interiores musculi inflammatione conflictentur, synanche. si exteriores parasynanche. Hæ enim comites notæ sunt, orthopnæa & labor cũ spiritus difficultate nonnullis etiã febris oritur, faciei rubor, ceruicisque. Ad hæc tumor etiam in quibusdam superuenit. Aeger os aprtũ habet, cibũ non deuorare, non potionem potest. Cynanchicos uero strangulatus quoque interdum secutus est. Pueris non raro talis affectus oboritur, cum ceruicis uertebræ affectæ loco excidunt. uerũ illis ceu curationem non recipientibus, ac deploratis, manum admoliri non oportet. Reliquis autem sanguis protinus è cubito mittendus est, sed non uniuersim, uerum pluribus interpositis uicibus euacuabitur. quippe

pe cumulata, uniuersimq́; facta uacuatione, ani
ma ipsis deficiente, suffocationis periculum su
peruenit, dum materia in affectam partem col
lectim prorũpit. Si per hæc parum proficitur,
eas quoq; uenas incidere conuenit, quæ sub lin
gua sunt, uel ipsa quoq; lingua scarificanda, si
turgens magis exeritur. Aluus acriore clyste-
re subduci debet, pedes, aqua calida foueri, ex
tremæ partes ualide deligari, collum lanis suc-
cidis, uel etiã oleo imbutis contegi. crudaq́; po
lenta, quæ Græcis ὠμὴ λύσις dicitur. Gargari
zandum per initia ex eis quæ in tonsillarum
inflammatione dicta sunt, uel simplici diamo-
ron hoc est ex moris medicamento, cũ rhus de
cocto. Potius autem est diamoron quod sylue-
stribus moris conficitur. deinde & composito,
diamoron, uel eo quod ex nucibus fit perungã
tur. Cum morbus uiget, consistitque, & nitri
momentum admiscendum est, aut sulfuris uiui,
nisi acrimonia quædam prohibeat. Item stercus
caninum aridum contusum, & cum melle per-
unctum, præstantißimum est remedium: idque
album maxime, item syluestrium hirundinum

omelysis.

ſimiliter cinis efficax eſt. Si malum lõgius pro rogatur, etiam perunctione diabeſaſa, utemur, nunc uires ipſius remittentes, aliorum miſtura, nunc iterum intendentes. Cucurbitula quoque, uel hirudo ſub mento, & circa ceruicem admoueri debet, utendumq; gargariſmatis ualentioribus ex iride, hyſſopo, melanthio, abrotano, dulci radice, ficis ſiccatis in mulſa decoctis, uel rutæ ſucco cum lacte, uel ſinapi cum oxymelite. Sin autem hæc quodãmodo acria percipiantur, oleum ipſis quamoptimum calens exhibetur, aut roſaceum per ſe, aut cum cremore ptiſanæ, aut fœnugræci gargarizãdum. Cibus ſit triduo aqua mulſa, inde ptiſanæ cremor cum dulci quadam potione, deinde & ouorum lutea perliquida, ac ſorbitiones ex chondro, ubi deuorare melius cœperint. In ſumma, cibi, ægri uiribus reſpondebunt. Cum morbus cœperit inclinare, ægri deambulationibus & balneo credentur: pars affecta cerato ex oleo rutaceo operietur, reliquáque uirium recolligendarum ratio, ut par eſt, adhibebitur. Porrò ex ſtrangulatis, quibus ſpuma iam circa os

emanat

emanat, manus admoueri non debet: si Hippocratis consilio acquiescimus. Alij uerò uitæ restituuntur, aceti infusione & piperis, uel urticæ fructus in aceto triti acerrimo. Verũ quia ægre magnóque negotio aßumunt, compellere eos ratio est. Simulatq; uerò colli impedimenta dißoluuntur, statim sursum respiciunt. & ad se redeunt. simili modo in his qui naufragium paßi sunt. Summatim in omnibus qui suffocantur. Nam ita horum calor recreatur, refocillatúrque.

DE GRAVEDINE, DESTILlatione, raucitate, & tußi.

Cap. XXVIII.

Communis est omnibus his uitiis, excrementitij humoris ex capite in subiectas partes descensus si in nares decumbit, & per eas defluit, κόρυζα Græcis, grauedo Latinis malum appellatur. si per palatum in fauces, simplici uocabulo κάθαρρος, nobis destillatio. Si in guttur & asperã arteriam destillet ut mẽbranam interiorem quæ hanc integit, exaspera-

uerit, raucitas tunc sequitur, uocatúrq; malū græce βρόγχος et ἀρθηριακὸν. In quibus nō solū ex capite, sed etiā uehementi clamoris conatu, & spiritus inspiratu frigidi, asperitas contrahitur, inflammationem representans. Si morbus non finitur, fluxióque in pectus pulmonesque ingruit, tussis oboritur ipsis maligna, ac contumax. Quæ & propter intemperiem subinde accidit, interim calidam, ut in febribus: interim frigidam, ut aquilonio aëris statu, eáq; magis sicca est. Iam uero aliis quoq; morbis tussis nonnunquam superuenit: uerbi gratia, pleuriticis, iecorariis, phthisicis, pulmonariis: quare Galenus in diuturna tußi grandines quasdam ex pectore educi memoriæ mandauit. Alexander autem calculum quēdam grauem, qualis in meatibus urinariis nascitur, post longam tußim expulsum: ac inde illam quoque cessaße prodidit. Porrò nos in sanguinis eruptione calculos excerni uidimus, quemadmodum cum illuc peruentum erit, exactius commemorabimus. Qui igitur ex æstu grauedinem, uel destillationem concipiūt, his particulæ incalescunt, acris, tenuisque

iſque humor deſtillat, tum per nares, tum per os, tum facies rubeſcit, & naſus. Qui ex frigore, iis caput undique & frons diſtenditur: meatúſque quos à colo ethmoides uocant, clauduntur, ne uox deorſum per nares transmeet: ſi longius malum trahatur, tußicula quoq; affligit, pituita educitur, nunc cruda & liquida, nunc uiridis. Quibuſdam & febris ſuperuenit quæ ob æſtum laborantes nihil iuuat: frigore preßis, etiam concoctionem efficit.

Curatio deſtillationis & grauedinis:

Vbi calida præpollet intemperies: iis pugnandũ eſt præſidiis, quæ dolori capitis ex tali cauſa contracto conueniunt. balneo utendum eſt, caput aqua copioſiore calida perfundendum. Cibi uero his proderunt ad ſorbitionem aptati, oua ſorbilia, amylũ, itria, ſeſama, necnon amygdala. item fructus coni: et quæ ex lacte fiunt bellaria: uina dulcia, non uetera, medicamentum diacodion linctu aſſumptum. & quæ his congruunt compoſita auxilia. Quòd ſi frigida intemperies afficiat, & morbus contumax ſit, modico utendum cibo eſt, caput calefacientibus ſub-

tilibúsque nardino rutaceóque debet perungi. Irinum uero non solum illinitur, sed etiam naribus instillatur: quæ intus thure, & myrrha cum oleo perunguntur, præsertim si perfrictio grauedinem crearit. Alios lacineæ panniculorum combustæ odoratu iuuant. uel melanthiū, uel cuminum ustum & panniculo illigatum reficit. Iam cyphi selenaicum, id est lunare olfactum prodest, frontique illitum, cui simul unum ex emplastris, quæ inflammationem arcent agglutinabitur: Exempli gratia, Icesium, uel Xera, uel Barbarus, uel Athena ad distillationem ex frigore ortam et cyphi potus utilis est. Thorax autē balsami liquore illinetur idēq; per lanas succidas styrace & irino, uel anethino circunfouetur. Cibis calidioribus & ad concoctionem promptis uti commodum est, ubi iam materia concoquitur, medicamen quod pituitam per os educat, idoneū erit, tū capitis smegmata nēpe Cōstātini sapo, atq; eius generis cōsimilia.

Raucitatis curatio.

Raucitati quam arteriacum & branchum appellauimus, competent quidem superius comprehensa,

prehensa, uerum priuatim ubi arteria & guttur inflammationem experitur, emplasticis, id est obstruendi meatus facultate præditis per initia utemur, donec inflammatio remißior euaserit: talia uero sunt quæ ex paßo cretensi, tragacantha, gummi & amylo constant. Item pinguium palmularum decoctum. et dulcis radicis cum sapa, donec mellis spißitudinem cõquirat. Item compositionum quas quòd sub lingua teneantur, ὑπογλωττίδας appellant usus est. Ante omnia uinum hoc tempore circuncidendum: postquam inflammatio moderatior fuerit reddita, uinum dulce aßumetur, tum confectũ ex melle, lacte, cum amylo, uel pane siligineo. Adhæc sorbitiones ex amygdalis, butyrúmque utile. At si humor in particulas se receperit: transeundum est ad ea quæ ualentius abstergunt, cuiusmodi est faba cum corticibus suis elixa & quæ ex melle præparantur. His adde braßicam & porra probe cocta. medicamenta uero calidiora & ad tußim accommodata prosunt, quæ constãt sapa, ficis pinguibus, thure, iride, terebinthina, styrace, galbano, pipere, cinamomo,

hypoglottide.

namomo, cassia & his similibus.

De tussi.

Tußis quoq; eadem ratione curanda, hoc solū inspicitur num aliarum particularum consensu fiat ut gurgulionis distillantis uel capitis, an aliis morbis coincidat. His ubi quàm fieri potest optime erit prospectum, curationem moliere, quemadmodum à me comprehensum est dicetúrque in posterum.

Catapotia ad distillationē in fauces & tussim.

Styracis, myrrhæ, opii, galbani singulorum pares portiones. paßo excipiuntur, uel priuatim in pila contunduntur, & ad magnitudinem erui terna, quaternáue aut quina, noctu dormituro dantur: passúmque superbibitur. Hæc ad acrem tenuemq; fluxionem ualent.

ALIVD. *Alterci seminis drachmæ duodecim, nucleorum pineorum drachmæ sex, croci drachmæ duæ. sapa, uel paßo exceptis utitor.*

Eclegma.

Mellis pondo uncia, butyri pondo semuncia, simul incocta exhibentur: item ex hyßopo, ficubus, nucleis pineis, et iride decoctum sorbetur.

Catapotia

Catapotia ad ueterem tußim accommodata.

Styracis drachmæ sex, myrrhæ drachmæ duæ, semis, terebinthinæ, galbani, opopanacis, iridis singulorũ drachmæ duæ, piperis albi, nitri, seminis alterci, lachrimæ papaueris singulorum põdo drachma, sine ullo liquore in pila tũdũtur, & catapotia formãtur: utitor ut prædictũ est.

Ad aspredinem Gutturis, tußisim & sputum cruentum.

Amygdala amara, quibus cortex sit detractus uigintiquinque, seminis lini torrefacti drachmæ quatuor, tragacanthæ drachmæ duæ, pini nuclei triginta, oui in adipe cocti, luteũ. Tragacanthum, aqua maceratur. Totum uerò passo excipitur: si uerò & sonus uocis fuerit oblæsus, mel miscetur in paßi uicem, & præsertim in quibus educi ex gutture aliquid oportet.

Arteriace quæ quod sub lingua teneatur hypogloßis appellata, facit ad abcisionem uocis, raucitatem. Item ad eos qui ægre reiiciũt, anaphoricos Græci nominãt.

hypoglossis. anaphorici.

Tragacanthæ

Tragacanthæ drachmæ ſex, gummi tantundem myrrhæ drachma, thuris drachma una ſemis, piperis albi grana uiginti, croci drachma una, dulcis radicis ſucci drachmæ ſex, phœnico balanorum trium caro, paſſi cretici, quantum ſufficit. Atq; ſuccus tragacanthæ ſolus ipſe ſublingua loco dulcis radicis ſucci retentus. Eiuſdem decoctum dum ſpiſsitudinem habeat quadruplũ inditur.

Arteriace ad abſciſsum uocis ſonum conuenit, & eius claritatem.

Porra ſex coquito, dum tabuerint, atq; ipſa proiicito, iuri ipſorum ſuccum alicæ admiſceto, mel & ouorum prius decoctorum lutea tria ſimul incoquito, circumagitans anethi radicula.

Compoſitio ad tuſſim, Græce bechicon appellatur.

bechicon.

Pulegii pondo ſextans, nucleorum pineorum, cnici ſeminis, lini ſeminis, ſingulorum pondo uncia, piperis cocti pondo triens, melle cocto excipiuntur. ALIVD. Hyſsopi, pulegii, piperis cocti ſingulorum uncia, petroſelini ſemuncia mellis hemina.

Mellis

Medicamentũ tuſſim ueterẽ concoquens.

Mellis denarii ſedecim, terebinthinæ denarii duo, galbani denarii quatuordecim. Vbi ſimul fuerint incocta, orbiculi finguntur, circà fabæ magnitudinis, nuciſue auellanæ, atq; ex his delingitur. ALIVD. Aridam tuſſim curãt tum arteriaca medicamenta, tum aquæ nonnunquam feruentis ſorbitio. nam dum propter pituitæ craſſitiem non excreant, reiiciúntq;, humectantibus aliquantulum iuuantur. cæterum conuenit ipſis etiam hyßopi, Iridis, & pinei nuclei decoctum.

Paſtillus à fumo dictus capniſtos ad tußim continuam.

Styracis, piperis, maſtiches, petroſelini, ſingulorum unciam, ſandarachæ ſcrupulos ſex, baccas lauri duas. Melle excepta in carbones proiicito fumúmq; excitato, ut tuſſiens hunc per infundibulum aſpiret, conuenit & qualemcunq; per frictionem expertis.

capniſtos tro.

De orthopnœa,

DE ORTHOPNOEA, SVSPIrio, & spirandi difficultate. Cap. XXIX.

Qui febris expertes, crebrò ueluti à citatiore cursu respirãt, ab accidenti quod superuenit, nostris suspiriosi, Græcis asthmatici appellantur, iidémque quòd strangulari metuentes, subrecto pectore toto, respirationi incumbant, orthopnœici dicuntur, creatur hoc mali dum fistulosæ pulmonum cauernæ crassis, glutinosisq́; humoribus fuerint infarctæ, spirandi autem difficultas communiter & his, & aliis compluribus affectibus superuenit, In curandis suspiriosis huc omnis cura dirigenda est, ut per extenuantia, abstergentiaq́; medicamina, glutinosus humor, & crassus absumatur. Acetum igitur ipsis conueniet scillites & oxymelitis ex ipso præparati potio, ipsaq́; scilla tosta tritáq; cum melle. Ex antidotis hiera, & purgatio continens ex ualidissimis medicamentis petita, à radicula uomitus, aristolochia

chia rotunda pota, centaurii magni radix, spõdilii fructus radixque, calaminthæ fructus, hyssopus, iris, melanthium: asellorum q sub situlis agunt sextarius in uas fictile coniectus, carbonibus subditis frigitur. Vbi candorem acquisierint, teruntur, & melle excepta mystri mensura ante cibum secundúmque ipsum dantur. Quòd si necessitas urgeat, etiã uena ante hec omnia inciditur, & quantum uires patiuntur sanguinis detrahitur. Thorax à foris, ficubus, & lolii & ordei farina adiuuandus est, cui adiecta sit resina, cera & mel. Iam iris & manna insperguntur. Non inutilis est & polenta cruda, cum resina, cera, iride, & manna Postea superimponuntur unguenta, quæ magis excalfaciunt, irinum, anethinum, rutaceũ. Sed quod subscribitur medicamẽtũ, huic uitio propriè dicatũ est. Punicis pars una, fæculæ, quæ est uini fæx cõbusta, partes quatuor, auri pigmẽti pars una, iũci rotũdi floris partes duæ, alcionii pars una aphronitri partes duæ. Cõtusa percolãtur: unguẽtisq; excepta. thoraci infricãtur. Malagmatis utẽdum est quæ saniem poßũt extrahere. fęcula.

Potio

Potio suspiriosis apta.

Polii, abrotoni, castorei, chamæpyteos, guttæ ammoniaci, singulorum par modus. Melle conspersa exhibentur. ALITER. Nonnulli dederunt, aphronitri cochlearium cum tribus mulsæ cyathis. ALIVD. Aphronitri dodrans, piperis drachma, silphii drachma semis. Cochlearium ex aqua datur. ALIVD. Castorei, suffiminis ammoniaci singularum drachmæ sex, piperis grana uiginti, passo excipiuntur. Instar fabæ cum mulsa exhibetur. ALIVD. Sinapi drachma, nitri spumæ tres oboli, elaterii semiobulus. Totum in pastillos octo digeritur. Bini duobus diebus offeruntur, nam sine molestia supra purgant. His qui præfocantur, aphronitri drachmæ tres, cum tribus hydromelitis cyathis assumentur, ac cum cardamomo nonnunquam subito auxiliantur. benefacit etiã coxendicibus.

DE PERIPNEVMONIA. Cap. XXX.

PEripneumonia pulmonis est inflammatio, quæ plurimum ex ualentibus in eam partem destillationibus, aut angina, aut suspirio, aut pleuritide aliisue morbis contrahitur. Aliquando etiam ipsa inflammatio affectus origo est. Hunc subsequitur spiritus difficultas, febris acuta & ardens, grauitas tensióque pectoris uultus turgidus magnam repletionem materiæ sursum ignis instar impetu uergentis, fatetur. Malæ in his rubent, oculi intumescunt, supercilia deorsum nutant, tunica oculi ceratoides, ob cornu imaginem dicta, in pinguedinem languescit. Cum hæc signa æstum flagrantiorem referre uidentur, inflammatio Erysipelatis naturam resipiens, subesse existimabitur. In iis igitur qui ex aliis morbis in hũc decidunt, sanguinis detractio uitanda est, maxime si diu hoc in statu fuerint, uel si per initia sanguinem dimiserint. Verum aluus in morbi remißione clystere ducenda est,

2° de lo. aff. c 3°

ſi ægrè reſpondet, aut cucurbitulæ, ubi nihil obſtat, pectori, & lateribus admouendæ ſunt: eæq; pergrandes, & multæ, cute inciſa. Sin autem peripneumoniæ affectus ſtatim ab initio inuaſerit, ſanguinem mittere ſi uires id permittant, ex uſu eſt: ſin minus, cucurbitulas certe defigere: quibus tantum elicietur ſanguinis, quantum uirtus patitur. Quod ad cibum uero attinet, danda eſt ſorbitio ex ptiſanæ cremore & chondri cum melle, uel ex amaris amygdalis cum ſimilagine, aut chondro, dulci quadam potione admiſta, hydromelite, uel apomelite, uel hydroroſato. Recte ſumitur & recens butyrum, cochlearibus circa tribus. Propinatur autem ipſis ficuum cũ hyſſopo decoctum, uel iridis in mulſa coctæ, uel læuigatæ inſtar duum cochlearium mulſæ inſperſorum. Hoc itidem, ab inferioribus partibus expurgat. At uirtutis tuendæ gratia, crebrius potui aſſumetur, mulſa per ſe & cum nucleis pineis, ac cucurbitulæ uniuerſo thoraci lateribúſque agglutinabuntur. Cæratum uero cyprinum quod contineat iridem adactam, imponetur, uel ceratum ex rutaceo oleo, & iride ſicca, uel medicamentum

mentum ex cera, reſina, medulla, butyro, hyſſo-po, iride ſicca, & nardino unguento.

DE CRVENTIS SPVTIS. Cap. XXXI.

CRuentum ſputum ſi diſrupta ue narum commercia excitarint, magna ſanguinis profuſio comi tatur. Et quidem rumpuntur il-la modò manifeſta ex cauſa, ut alto delapſu, cla more, & conſimilibus, modò ex occulta, ueluti plenitudine, aut frigore immodico, nam id uenis rumpendis eſſe habile ſcribit Hippocrates. *Si ue ro exeſa parte aliqua ſputum cruentum æditur, non confertim ſed paulatim ſanguis reiicitur, ſic ut acres quidam prauiq; cibi, uel inedia, uel arcis ex capite in pulmonem deſtillatio præceſ ſerit. At ſi os alicuius uenæ adapertum ſangui-nem emittat, nullum quidem ex prædictis, præ-terquam plenitudo interdum præcedit, ſed ui-ctus humidior, calidiórque, balnei immoderati*

usus, calidi nimis loci inhabitatio morbum facere uidebitur, ut neque inflammationes, neque febres labore sue torserint: sicut in iis euenit qui exeso uenarum corpore, διάβρωσιν appellant, sanguinem expuunt. Imò contrà leuius faciliúsque agent (ut uerisimile est) euacuati. At si hæmorrhoides, aut mulierum menstrua, non responderint, etiam periculis erumpens sanguis subtrahet. hæc autem eadem iis etiam qui plenitudinis causa per rupturam uacuantur, ad ualetudinem prosunt nisi ex ulcere, aut immodica uacuatione noxam senserint. Quæ uero exesis uasorum tunicis sanguinis fit euacuatio: nunquàm commodè cadit, facitq; ualetudini. Quòd si per uomitum sursum efferatur, clarum est eum ex stomachi, aut uentriculi regionibus procedere. In quibus & per anum proritatus nonnunquã uacuatur. Tußis sanguinem extundit ab instrumentis respirationi dicatis. Iam uerò si spumans & subalbidus ex interualloque reiicitur, ut dolor absit, & pressio, ex pulmone ferri, notum est In quibus temporis spatio, febris sequetur continens, partibúsque quibusdam potißimum corro

sis,

ſis,nõnihil etiam pulmonisſubſtantiæ,aut circulus ipſius aut uena egeretur. Notus œr te quidam mihi eſt ex iis qui ſanguinem ex pulmone reiiciunt temporis proceſſu maxima cum tußi, & ſã guinis copia,calculos quatuor, aut quin que expuiſſe aſperos tribulorum modo, ad magnitudinem ſiliquarũ trium,aut quatuor:ac deinde dolore leuatus eſt.paulò pòſt tabe con ſumptus interiit.Porrò ſi pituitoſa cũ tußi leuiore,uel ſputo quoque ædantur,eáque ſpumoſa leuiaq;, exaſpera arteria prodire ſcito.ſi ater ſanguis & in grumum concretus fuerit,dolorémque in loco intendat, ex thorace educi ſignificatur,per pulmonem arteriámue tranſlatus.Qui uero ſcreatuexpharyuge per palatũ educitur. Cæterum ſi quando à capite diſtillet,cum irritatione quadam,& tußi æditur , ut qui ad guttur defluat: iterúmque ſurſum feratur.horum cauſa primaria eſt,acris plurima ex parte diſtillatio,uel capitis dolor,uel grauitas.Accidit autem nonnunquam per palatum ſanguinem uacuari,& propter hirudinem deuoratam , & alicui indidem particulæ adhæreſcentem.Verum de hac in li=

historia

bro de uenenis pertractabitur.

Curatio. ex s°therapeu.

Quibus destillatio cruẽtum sputum concitat, uena protinus debet incidi, nisi uehementer acris humor destillauerit, ac pro uirium modo sanguis detrahi. Extrema deligari, oleóque ueteri calido, uel sycionio præter caput perfricari. cibus adhiberi frumentaceus, cui succus alicuius austeri adiectus sit, Verbi gratia, Mali granati, pirorum, pomorum, uel illa eadem simul incoquãtur. Dormituro ex pastillo diaelectru datur, tertio die mellis cocti momentũ delingitur. Quòd si morbus longior hoc uicerit, capiti detonso medicamentum, quod ex fimo syluestrium columbarum constat, imponis, & tribus horis interpositis, balneo ægrum committis, sic ut caput nequaquam inungatur. Deinde ubi sorbitionibus alueris, somnum capturo, Theriace antidotum datur, iterúmque die insequenti. Similiter totum corpus, præter caput perfricatur. huic autem ceratum ex thapsia, aut aliud quoddam iniicitur. Et rursus utendum sorbitionibus. Quòd si malum in uetustatem incidit, cucurbitula occipitio

pitio defigenda est. At si acris admodum fuerit distillatio, sanguinis detractio caueri debet. alimentis autem & præsidiis iis tum quæ supra, ubi de distillatione egimus, comprehensa sunt, tum quæ mox dicentur, utendum. Qui ob frigoris iniurias sanguinem spuunt, thorax illis fouendus est remediis, quæ calfaciunt ipsum et desiccant: quod præstat medicamentum diapeperion, id est, quod duplici pipere constat, unà cũ pastillo diaelectru exhibitum. At qui diruptis spiritus officinis, aut oris uenarum patefactis sãguinem reiiciunt, uenam iis secare conuenit, nisi sanguinis copia prorumpat. omnes autem quos hoc uitij premit, locis aeri expositis decumbẽt, lecto immobili, figura sublimi, cauentes ne uehementer respirent sonúmque ædant, imponẽdáq; extrinsecus supra id quod dolet, spongia ex tẽpẽteposca. à septimo die lana succida cum rosaceo, uel myrteo, uel lentiscino, cui interim acetum, interim uinum austerum sit additum: si copiose effertur, farinæ pollinem, & mannam cũ aceto superaccommodamus, uel alumen, uel acaciam, uel malicorium, uel gallam cum aceto, uel

diapeperion

 palmulas

pulmulas cum polentis,& malis cydoniis in uino austero decoctis. posthæc autem & emplastrum ex salicibus iniiciendum, præsertim ubi moderatior sanguis fertur. Per os autem hæc sũpta proficiunt. portulaca commanducata benefacit. efficatior autem succus ipsius epotus, balaustium, rubi fructus & flos, roboris fibrosum, & quod sub glandis cortice est. maxime uerò cocto ipso utuntur, fagi & ilicis. præstantiora sũt, rheum, samia terra, ad omnem sanguinis reiectionem. Item lemnia sphragis, lapis hæmatites in tenuißimum pollinem detritus cum succo mali punici, uel polygonij. pondus autem lapidis erit scrupulus unus. Composita medicamenta hæc prosunt, pastilli diaelectru, diacoralliu, & qui ex spina ægyptia conficitur. item aridum compositum ex terra samia, lemnia sphragide, corallio, simphyto, amylo, omnibus pari modo. In his autem qui corrosis partibus expuunt sãguinem idq; potissimũ, ubi destillatio præcesserit, & opij partem dimidiam adijcimus. Insuper medicamentum his facit quod samiæ terræ, agerati lapidis, lemniæ sphragidis, æquas portiones capit: duobus

duobus cochleariis potum, ex duobus plãtagi nis succi cyathis. ALIVD. Lemniæ sphragidis drachmas sedecim, samiæ terræ drachmas octodecim, amyli drachmas octo, sarcocollæ drachmas quatuor, gummi drachmas duas. Aridi quod xerion medicamentum dicitur cochlearia * undecim cum decocti palmularũ cyathis duobus. Vel palmularum, uel pomorum, uel pirorũ, uel capreolorũ uitis, uel eiusmodi cuiusdam decoctum. Cibum sument, si ui res requirant, ad secundam tertiámue horam, sin minus circiter quartam. Panis sit lotus ex aqua frigida, uel alica, uel chondrus cum quodam succo refrigerante, puta mali granati, uel myrti, uel omphacomelitis, uel oua sorbilia, uel aliquod ex lacte bellarium, cum quodam astringente. Inter olera, seris, cichorion, plantago, cum oleo immaturo, acetoque incocta. Ex fructibus oporæ, poma, pira, mespila, malum granatum, corni fructus: potus erit si febri careant, uinum aquosum modicum: si febris adest, ex prædictis quædam potio, uel hydromel cibyriticum. Porrò qui uomunt sanguinem, iisdem sustentandi sunt, sola hac cura

* uulgatũ exẽplar habet cochleare unum.

cura adhibita, ne crebro cibum ſumant: quippe ex facili curantur: quatenus auxilia etiam quæ bibuntur particulis ipſis ſanguinem fundentibus ex aduerſo applicentur. At ſanguine in uētriculo grumi inſtar concreto, coagulum potandum eſt maxime leporinum, aut lixiuium ex ficu cum aqua, uel thymum, uel thymbra cum aceto, uel etiam ex lacte ſciſsili uacuari debent, aut ex aloe. Rurſus qui per palatum ſanguinem excreant, gargarizabunt ex aſtringentibus, frontique & capiti admouenda ſunt quæ ex naribus ſanguinem fundentibus accommodantur. Hæc eorū qui ſanguinem expuunt curatio eſt, quam ſumma obire cura conuenit propter imminens ex immodica uacuatione periculum: ſiquidem copioſe uacuatus ſanguis, quemadmodum in his qui iugulantur, mortem infert præſentaneam: ſi affectus remanet, in tabē tranſire minatur. poſt quam igitur omnia ut poſtulat ratio, peracta fuerint, & ſanguinis fluor ſubſtiterit, uires ipſis reficiendæ ſunt robúrque adhibendum, ac recentium porculorum petunculi, ac cerebella huc faciunt: corpus præfricari debet. inimica ſunt bal-

nei

nei frequens usus, & uini potio, ira & uenus.

DE PVRVLENTIS ET TABE quæ phthisis dicitur. Cap. XXXII.

EMPYEMA, quasi dicas puris illuuies in uacuis thoracis regionibus, uel membrana quæ costas succingint, colligitur, interim propter sanguinis eruptionem, ulcere ad cicatricem non perducto, quod etiam tabes statim comitatur, si ex pulmone fiat reiectio, Interim ex inflammatione, ubi abscesserit, ruptaque fuerit: quemadmodum & in laterum doloribus quam pleuritidem uocant; uel propter conflux um ex capite manantem, Hæ notæ pus collectū testantur, grauitas pectoris, tußis ualida, siccáq; cum dolore, aliquando etiam cum humiditate, ob quam releuari quoque uidentur, febriculæ per initia affligunt, languidæ, inordinatæ, et ad iudicandum difficiles. postquam uero abscessus ad uomicam inclinauerit, uehementius cum quodā horrore febricitant, ac in sermonis proprieta-

te

te cõturbantur, offenduntúrque spiritu. Rupto abscessu, pus educitur, nunc purum, nunc fæculẽtum, nonnunquam sursum abcessus erumpit: quãdo etiam periculosior est: nonnunquam infra. Atque ea quæ inferius tendunt, partim in uentrem & intestinum transsumuntur, partim in uesicam reductione per uasa quædam administrata. semper autem febri hectica laborant, quoad sursum omnia fuerint educta. In quibus, nisi summa adhibeatur diligentia, protinus saniosa illa collectio, tabem accersit, dum pulmo exulcerationem sustinet. Simulatq; uerò phthisis confirmata fuerit, genæ liuescunt, sudores in frõte, ac ceruice defluunt, carnes consumuntur, ungues curuantur, pinguésque & exalbidi, uel pallidi apparent. Malo iam uincente, uenter turbatur, præcordia sursum conuelluntur, sitis ipsos magis conficit, cibique fastidium urget, & id quod sursum uergit uehementer, fœdi odoris est.

Curatio.

Primum igitur puris concoctio adiuuanda est, fomentis per spongias, & cataplasmatis, ex hordei

farinis

farinis cum ficis pinguibus incoctis, resina modia, columbarum fimo, ni tro, & hebisco. Rupturam uomicæ promouet etiam sani lateris incubitus. mulsæ autem sorbitio interposito tempore, & ptisanæ cremoris cum melle. Valẽtiores, bibant decoctum hyssopi, & thymi cum melle. opitulatur autem rupturæ, & salsamentorum esus, & catapotia hicræ diacolocynthidos dormituro data. At ubi pus excerni cœperit, iterũ dabitur hyssopi, iridis, & dulcis radicis, decoctorũ in mulsa ius, uel dulcis radicula cũ sesamo detrita. Item pollen farinæ, mulsa & oleo incoctus supr accommodatur. Quòd si ulcus curationi sit rebelle, composito utendum est, puta medicamento ex marrubio, simplici & composito. item eo quod eruis constat, necnon dodecatheo & phyloxeno appellatis. Verum in phthisim prolapsis, porra capitata, quæ chondri & ptisanæ iure intabuerint, exhibentur: quæ etiã per se bis cocta offeruntur. Potus, aqua cælestis erit, atque mulsa inde confecta. Extrinsecus applicantur per initia, ubi conquierit malum cataplasma ex seminislini & pollinis decocto, fœnu

græci,uel maluæ, & olei,& mellis & foliorũ altheæ. Inde tempore quodam intermisso,ad cerata ex butyro,cyprino,laurino,& iride transitus est. quin & emplastri Mnasei usus conducit. Verum si thorax fluxione infestetur,medicamentum ex salicibus confectum recte imponitur. atq; superius in purpulentis simplicia dicta nonnulláque composita ipsis propinantur. Tussi uerò grauiter affligente,thymum, hyssopum cum succo radiculæ dulcis melle crudo excepta,formatáq;,sub lingua tenenda dantur. Cæterũ conueniet ipsis & antidotnm Mythridatis, diebus intercedentibus: sic quod uiperis constat. Optimum uero auxilium est, & boli armeni potio. item Esdræ Antidotum,nihilo prædictis minus proficit.

DE LATERALI DOLORE, qui pleuritis dicitur.

Cap. XXXIII.

PLeuritis,qui nobis lateralis dolor appellatur,proprie inflammatio est membranæ,quæ costas succingit. Huic accedit spirandi difficultas,tußis, febris continua,dolor à summa humerorum compage,& ad extremas costarum cartilagines pertinens. Sed pleuriticus morbus à iocinoris inflammatione,in qua etiam omnia modo comprehensa apparent, his notis discernetur.namq; dolor punctorius adest,tußis aliàs sicca,cum & crudus morbus significatur aliàs cum sputo,quod humoris qui morbum facit index est.Rubrum siquidem & cruentum editur,cum sanguis superat.Flauum uero & suppallidum, cum flaua bilis: quemadmodum rursus album,& leuiter spumosum,cum pituita.ob melancholiam sucum nigrius:pulsúmque durũ & serræ modo asperum obtinent. Iocinoris au

tem

tem inflammationi, neq; punctorius dolor, neque pulsus adeo durus superuenit, uerum tussis per petuò sicca & quæ nihil emolitur, male habet: facies colorem, decoremq; amittit. At quibus laterum morbi ex musculorum exteriorum inflãmatione creantur, qui proprie pleuritici non sunt, iis sine tussi, sine sputo, ac pulsus duritie, tactus leniter locus affectus indolescit: atque si tumor purulentus non fuerit discussus, ad exteriora post sectionem prorumpit, cum pleuritis quæ inflammationi membranæ costas integenti fertur accepta, eo non euadat. Illa nanque, nisi uel extra, uel intus, purulenta colluuies, empyema dicunt, antea expurgetur, multo citius in peripneumoniam degenerat.

Curatio.

Itaque si dolor ad iugulum usque peruenit, remediũ est sanguis dimissus. sin autem ad præcordia descendat, purgatio. Recentiores autem omnibus uenam incidunt, ueriti, ut opinor, turbationem, quam purgatio solet accersire. Quod si uires non patiantur, neutrum facere oportet. Clysteribus acribus utendum: post illos, si dolor

ex Gal. 2° r. a. grio 12°. cui re clamat Alex. 2° praxeos.

fuerit

fuerit tolerabilis, aqua mulsa, & ptisanæ, uel chrondri cremor propinari debet. Vbi morbus inclinauerit, porrum cremoribus recte iniicitur, uel calamyntha, uel pulegiũ, & urticæ semen cum melle delingitur. Porrò uehementes dolores à corporis uacuatione leniendi sunt lana calente, aut sulfurata imposita, aut etiam fomentis ex milio, aut furfure per sacculos adhibitis, aut ex aqua calida, aut oleo in uesicula. Lanasq; succidas imponere utile est cum oleo & uino ex marina præparato. Vel sal iniicere, uel cataplasma quod seminibus constat ex decocto chamæmeli, altheæ, uel ficorum pinguium, iridis, absynthij, mellis modico cum oleo nardino. Quarto die cibi erunt sorbitiones cum mellis momento. à septimo autem linctus ex amygdalis, & urticæ semine, melle contritis dabitur, uel eclegma quod ex butyro & melle coctum est, utendumq; medicamento ex melle cocto, quod quia sub lingua tenetur, Græci uocant hypo glottida. Epithemata conuenient tum, quod à graui odore dysodes nuncupant, tum quod constat sampsucho. Itẽ emplastrum peganera dictum, locis dolentibus

utiliter accommodatur. Præterea ad curationem bulbi cum axungia cocti frequenter fuerunt ab unde. Aluo iniici debet ab inferioribus partibus medicamen, ex butyro & terebinthina. At efficacius eclegma est ex fructu piceæ, amygdalis amaris, lini semine, nucleo pineo, & amylo æquali portione cum melle. Quos torquent uigiliæ, medicamen ex papauere salubriter delingunt. Ex antidotis & Athanasia, & aliis ad hoc compositis utemur. Post quartumdecimum diem, si malum remanet, cucurbitulæ ipsis admoueri, tenuiorq́; seruari uictus debet. Deinde morbo inclinante balneo æger credetur, frigus uitabit, firmiore recreabitur cibo. At si inflammatio membranæ costas integentis non discussa, in pus transire uideatur, supra commemoratis utendum.

Ad laterum dolores sine febri.

Laterum doloribus sine febri, bdellium medetur, & costus, braßicæ caulium combustarum cineri adipique mixta. Nam id medicamenti affatim digerit.

De cordis

DE CORDIS AFFECTIBVS. Cap. XXXIIII.

Cordis affectus si quidem primariò accidit, omni destitutus medicorum auxilio, in maturam mortem præcipitat. nempe cum inflammationem, erysipelata, & intemperies calidas in acutißimis febribus ipsum experitur, item sanguinis profluuium ex sinistri uentriculi uulnere. At si consortij lege afficiatur, cerebro, iecinore, ore uentriculi laborante, tum si ob tristitiam, metumq́; & alias plerasq; causas, syncopen appellatam sustinebit, in qua subito uires uniuersæ collabuntur. Notæ ipsius sunt, animæ defectus, pulsuum paruitas, extrema frigida, & in sudorem prorumpentia. Quæ inquam syncope, si ualida est, medicinæ locus non est. Si uires adhuc tantillum constant, aliquando ad sanitatem recursus est. Itidem ualentes cordis palpitationes sæpe ex sanguinis in eo concepti copia, aut feruore contrahuntur. Idem uero cor si incaluerit, magnam crebramq; edit respirationem.

Sed quomodo cordis ſyncope poßit emendari, ſecundo uolumine, inter ea quæ febribus ſuperueniunt, ſumus executi. Tantum uero hic adiiciendum eſt, ſi caſus euincit ubi extrema perfricata fuerint, inunctaq; & pauimenti puluerem, aliaque refrigeria indideris, particulis ſudore difflatis iniicere emplaſtri modo conuenit myrtum detritam, uel cimoliã, uel electrum, uel malicorium cum manna, uel terra ſamia cum gummi. extremis autem frigentibus aduſq; inguina & alas ſinapi, uel pyrethrũ, uel adarce imponitur. Cibus erit panis ex aqua, aut uino frigido temperato, ſuum pedes, articuli, roſtra, alæ, omniaq; frigida. Capiti frontiq; omphacinum, aut aſtringens aliquod cum gũmi imponitur, uel roſarum decocto. Præcordiis et ſtomacho cataplaſma admouebitur ex palmulis, roſis, œnanthe, acacia, hypocyſtide & alumine.

lapſus. parit' purificationes factę fuerint.

De palpitatione cordis.

lib. 5° de lo. af. c. p°.

Noui (Galenus inquit) qui annis ſingulis uerno tempore, cordis palpitatione affligeretur. Aduerſus quam, uenæ ſectionem triennium expertus

commodam,

commodam, quarto anno ſanguinem prius miſit quàm morbo corriperetur, atq; ita ſecurus fu- it: eoq́; modo multis ſubſequentibus annis factitauit, & conuenienti uictus ratione uſus eſt. attamen & hic ante ſenectutem, fato ſũctus eſt, quẽadmodum alij quoque omnes, nonnulli in febribus acutis ſubita ſyncope oppreßi ſimiliter interierunt, alij ipſorum etiam citra ſincopen, uelu- ti apoplexia tentati repente diem obierunt. Cõplures ita affectorum ætatem ægerunt minorem annis quinquaginta, maiorem uerò quadraginta.

DE MAMILLARVM AFFECtibus. Cap. XXXV.

LAc à partu ſæpe caſei modo coactum mamillis inflammationes parit. Vtẽdum igitur per initia eſt hiſce rebus. ſpõgia mollis poſca egelida imbuta, expreſſáque loco appoſitè ſuperaccommodatur illigaturq́;: uel palmulæ cum pane ex poſca contritæ, uel ouo toto utendum eſt cum roſaceo, & cerati momento, uel alumi-

ne, psyllióque cũ coriandro, uel portulaca delinitur. Vel lapis pyrites tritus cum cerato impositus illigatur. At distentioni oborta, uel lacte in grumos cõcreto, panis ex hydrelæo, aut mulsoiniicitur. Aut panis cum perdicij herba uiridi simul & cerato bis quotidie, aut lomentum cum hydromelite, uel sapa applicatur. Quòd si uero grauitatem non tolerauerint, superfusione utendum est, ex dulci oleo calente, per lanas delicatiores. Fotus autem adhibendi ex uapore calidæ aquæ, uel decocto fœnugræci, uel altheæ, uel apij seminis. Delinere uero mamillas conuenit polline farinaceo cum semine lini, aut fœnugræco cum hydromelite, aut sesamo quod cum melle aut butyro sit leuigatum. Cæterum lactare cautio est. nam maior per exuctionem materies illuc citabitur. Inclinante autem inflammatione, cerata hæc recte induuntur, beta oleo incocta quoad intabuerit, ipsa quidem proiicitur, oleo autem ceræ modium iungitur, usuiq; est.

ALIVD. Ouorum crudorum lutea decem, cerato miscentur, cui unciæ du[illegible] & semis ceræ, rosacei unciæ quatuor sint adiectæ. Postquam rudicula

rudicula agitaueris, muriæ quantum recipere potest inditur, & rursus ubi permoueris, utitor. Porrò ad mamillarum duritias, facit & medicamentum ex melle: tum omnia molliendi facultate donata. Cũ tamẽ in abscessũ uertitur tumor, iis utendum est, quæ in parotidibus comprehensa sunt, item illis, quæ, ubi de abscessibus tractandũ erit, enumerabimus.

Archigenis ad erosionem mamillarum cum malignitate.

Vini Adriani boni sectarij uiginti, rhus quo coriarij utuntur libra, cupressi pilularum tantundem, gallæ immaturæ nigræ selibra, cassiæ tantundem. Contusa uino diebus decem conmadescant, deinde mota cupressi rudicula, ad dimidias ferè coquuntur. atq; tum herbæ proiiciuntur, succus coquitur dum mellis spissitudo fiat, deinde uitreo uase reconditur. In ulceribus depascentibus mero utitor. Si autem crassius fuerit medicamen, uino liquandum est: ut applicetur mamillis depastis, auribus suppuratis, gingiuis cum infirmitate humentibus, intestinorum torminibus. Idem uerò dolores etiam lenit, lacte di

lutum. Aliæ mammarum exulcerationes communem reliquis ulceribus, curationem recipient.

Quomodo mamillæ conſeruentur.

Cuminum cum aqua tritum mamillis illinitur, deinde ſpongia extrinſecus impoſita, ex poſca pectus cinctura ſtringito, à tribus diebus cumino depoſito, mamillis florem bulborum cum melle ſuperaccommodato. Et deligatum rurſus triduum ſinito, idq́; ter menſe facito. ALIVD. Cicuta in pollinem detrita, ad nouem dies imponitur: ſpongiaq́; extrinſcecus, ſicut comprehenſum eſt. paucùlis diebus interpoſitis idem facito. Quin & naxij cotis detrimentum, uirginum mamillas conſeruat, tueturq́;.

Ad fœdum axillarum odorem, ſudationéſque. cap. xxxvi.

Aluminis liquidi partes duæ, myrrhæ pars una. Vino diſsolutis utitor. ALIVD. Molybdænam combuſtam, uinoq́; odorato extinctam, ex uino terito. myrrhæ momentum iniiciens quo ad ſordium fiat ſpiſsitudo, ac utitor. ALIVD.. Argenti ſpumæ pondo denariorum ſedecim, myrrhæ pondo denariorum duum, amomi

pondo

pondo denarij unius. uino excipiantur. ALIUD. Aluminis liquidæ drachmæ octo, amomi, myrrhæ, spicæ nardi, singulorum drachmæ quatuor. uino leuigatis utitor.

DE STOMACHI, PRAECORDIORUM & uentriculi affectibus. Cap. XXXVII.

DE cibi fastidio quod febribus superuenit, grandi fame, quam Græci bulimon uocant, canino appetitu, stomachi imbecillitate, animi defectu, insuper siti, singultu, nausea, et syncope, libro superiore, ubi de febribus tractatum est, abundè disseruimus. quare de eisdem rursum dicere opportunum non est. At inflammationes oris uentriculi, & iocinoris, astringentia misceri desiderant. Nam si solo relaxante præsidio curationem tentes, uitæ periculum intuleris. Ob quam causam, siue oleum fuerit quod superfunditur, siue cataplasma, rectè adiicitur astringens aliquod, uerbi causa, absynthium, uel

nardinum unguentum, uel melinum, uel cydoni um incoctum. Ceratum uerò eius notæ est quo subinde utimur, ceræ candidæ uncia, per æstatem drachmis septē, aloes, mastiches, singulis drachmis, olei, omphacini, uel melini, & nardini in usu quantum ad spißitudinem satis est. Sin maiorem requirat astrictionem tanta stomachi imbecillitas, ut ne cibis quidem sit retinendis, rectè miscetur & omphacini drachma, aut absinthij succi æqualis mensura, & tertia ad hæc hypocistidis, œnanthæ, et rhus succi. Deinde ceræ modus adiungendus est, qui aliorum medicaminum numero proportione respondeat. Quòd si inueterascit inflammatio, indurescitq́; tunc uaria magis applicare oportet. tum ea quæ ex aromatis nonnihil, & emollientibus, digerentibusq́; continent, cuiusmodi est quod philagrianō, et quod ab odore grato εὐώδες dicitur. Itē quod ex meliloto præparatur, et uiridis iaspidis torques à collo suspensus, ut stomachum contingat magno est præsidio. In calida autem stomachi, ac ardente intemperie sic ut eius resolutio simul inuaserit, uel anima deficiat, uel quoddam cibi fastidium

ſtidium urgeat, ex quacunque tandem occaſio=
ne, præterquã febri, aqua frigida cum acoris ſuc
co propinatur, uel malorum cydoniorum de=
coctum, uel pampiniuitis, uel ſeminis cucumeris,
uel puluis illorũ cũ frigida. Verũ ſtomacho ueſi
cã aqua frigida repletã, uel cucurbitæ ſemina im
ponito. Catapotia quæ ſiti reſtinguendæ ſunt,
danda, ut ſuprà de ſiti à nobis dictum eſt. Por=
rò medicamen quod ſtomachum ex humiditate ſu
perflua flacceſcentem refrigeret confirmetq́;,
iſtud eſt. Roſarum uiridium foliorum drachmæ
ſex, dulcis radiculæ ſucci drachmæ quatuor. uino
dulci excipiuntur, & ut ſub lingua teneri poſ
ſint, formantur. Cæterum in quibus craßior pitu
ita calefieri incidiq́; deſiderat, hoc medicamen=
tum proficit. feniculi radicis corticis unciæ
duæ, aceti ſextarius unus & dimidius, aloes qua
drans, mellis pondo quatuor. Radices cum aceto
coctæ exprimuntur, abiiciunturq́ue. Mel autem
inditum ad ſpißitudinem uſq; coquitur, & tunc
aloe trita inſpergitur. Tria huius cochlearia cũ
aqua ſumuntur. quidam uerò ſine aloe ipſum
præparant. iam uero medicamentum diacala=
minthes

minthes his idoneum est. Quibus autem cibus acescit, coriãdri seminis, drachma polentæ modo formata commodè bibitur, uel mastyches cochlear, uel lactucæ albæ seminis cochlearia duo. Cõpositum autẽ hoc est, piperis drachma, anethi seminis drachmæ tres, cumini drachmæ. 4. trita cochlearibus duobus noctu sub somnum uino temperato præbentur. Porrò in quibus atra bile uitiosus est stomachus & inflatione laborat, spongiæ in accessione, aceto quã acerrimo imbutæ applicentur. Deinde si dolor remanserit, alumẽ cum ære trito, melle exceptum admouetur, sereos succus bibitur, uel menta potui inspergitur. Si flatibus turget stomachus, & distenditur, calaminthes decocto, mediocris mellis piperisq; mensura mixta exhibetur. Ad stomachi peruersiones conueniunt mali granati acidi nucleorum succi partes tres, mentæ succi pars una. Vbi coxeris quoad in spissitudinem coierint, ante cibum, mystrum unum dato.

Ad stomachi saliuam.

Acetum scillites, aut halmadarum oliuarum cremor, aut sommitatis oleæ decoctum per clysterẽ, ab

ab inferioribus immittitur,aut etiam minimum ex ipso deuoratur.Inter omnia præsentißimum est,aloe aqua diluta. Ad eos autem qui cibum non continent, quos ueteres proprie stomachicos nominant,fœnugræci farina melli mixta,& maluæ semen tritum aridum illinitur.ceratum uerò ex cera,irini olei fæce & castoreo.

De cibi fastidio quod Græci, ἀνεξερίαν uocãt.

Anorexia.

Fastidium,quod anorexia dicitur est,cum stomachus intemperie uiciosus,aut humorum redundantia cibos auersatur. Calidam intemperiem testantur,sitis,nidorosi,oletosiq; ructus,si cibus præter uolũtatẽ sit assũptus.Itẽ si frigidiora potius et elaboratu peruicacia,hac detẽtiqueãt cõcoquere. Frigidã cõtraria indicãt neq; enim in hac ægri sitiũt,neq; frigida sustinent,et acida nonnũquam eructant. Qui humorum uitio cibum respuunt,partim ob tenuitatem ac rosionem illorum ita laborantes,uentriculi oris demorsu torquentur,nauseaq; magis & siti conficiũtur. Quibus autem humores computruerint,interdum ij etiam febricitant. At quos craßi uiscosiq; succi malè habent,ij nec rosionem uentriculi,nec sitim experiuntur

experiuntur omnino: communiter autem omnibus superuenit nausea. porrò si in uentriculi sinus humores se receperint, etiam ex hisipsis uomitus erumpit. si infercti tunicis adhærescunt, uel etiam eo quod ingesserant, sursum educto, nausea solum, non uomitu premuntur, præterquam cum cibum assumpserint. Calida intempe rie adfecti, refrigerãte uictu curantur, præcipuè qui ex aceto assumitur. Panis igitur posca imbu tus esui, ipsaq; posca potui datur. Item oxygala, & quam Romani melcam appellant, obsonium ex lacte intybi & lactucæ interim etiam aqua frigida, omniaq; mediocriter iuxta præsentis in temperiei contrarietatem. Nã immoderatus horum usus, non modo non iuuat, sed etiam sæpe insanabilem morbum efficit. Frigida intemperie laboranntes, contrariis medicari oportet, uino ueteri & condito, hydrogaro cum anisi, rutæ & petroselini decocto. iam pipere ex aqua calida communi, uel etiam ipso medicamine, quod inscribitur diatri on pipereon, uel cui nomen est diacalaminthes. Dabis etiam nonnihil theriacæ ex uiperis con

fectæ

fectæ, quæ nec ipsa, fastidio ob humorum copi-
am laborantibus inidonea est. Insuper allia his
& alimenti & medicaminis nomine conueniũt
Sin autem humorum abundantia fastidium exci-
tarit, tenues, mordacesq́; , aut uomitu, aut per al-
uum euacuabis . facilem itaque uomitum reddit
aqua temperata, uel mulsa dilutißima præbibi
ta. Satius fuerit, si ante hæc humectantia exhi-
beas alimenta, ueluti ptisanæ cremorem, uel ouo
rum lutea. Cæterum quomodo ex facili uomas,
priori libro estexpositum. At si difficilius æger
uomat, præstat materiam ad aluum elicere co-
piosiore temperatóque alimento prius hume-
ctatam. Purgans uero medicamentum esto, uel ex
aloe amarum, uel ex malis cydoniis præpara-
tum, cuiadiectum sit aliquid scãmoniæ, uel quod
constat rhodomelite. Si uerò citra scammoniam
fieri poßit ut aloes copia ipsos euacues, melius
utique feceris, eo quòd illa stomachum offendat.
Quibus craßi humores uiscosiq́; fastidii authó
res sunt, medeberis extenuando ipsos incidendo
q́; , tũ oxymelite, tũ iis quæ ex hoc et muria com
ponuntur, ut cappari, oliuis, sinapi & similibus

Non

Non inepta sunt his, & quæ ex frigida intempe rie cibum fastidientibus cõsulimus, maximè post uacuationem, quæ nimirum fiet oxymelite Iuliano. Extrinsecus utendum quæ fouere stomachum & corroborare queant, item unguentis & malagmatis, qualia sunt potißimum quod dicitur diaomphacus, & Marciatum aliáque consueta unguina: insuper epithemata, Baiium & Euodes huiusque notæ reliqua. His addentur exercitia & frictiones ualentißimæ. Ad eos qui frigidi humidique humoris, uel talis intemperiei uitio difficulter concoquunt, cibúmque respuunt, ea quæ ex malis cotoniis confiunt, pertinent. Dico autem quod uocant melomphacuntion, itẽ quod ex malorum cotoneorum succo præparatur, tũ quod ex carne eorum constat. præterea ex cytrio confectum. Malagmata uero Marciatum ex immaturæ uuæ succo. item Baion, Polyarchion atque his finitima. Sin ulcus fuerit in stomacho, aut uentriculo, omnibus acribus & cibis & potionibus medicamentisq; abstinere oportet, uti uero medicamentis iis quæ leniunt, puta sorbitionibus absque oleo, tum iis quæ ex amylo,

amylo, terra ſamia, lemnia ſphragide & lacte, uel, quæ melle pauciſſimo conficiuntur, ut quæ purgent citra roſionem. Epithema facies ex palmulis & cydoniis eſt polenta Ceratum ex melino, uel roſaceo cum ammoniaco & thure. Ad hæc Nelei epithema conducit, & emplaſtra ex ſalicibus, & Iceſion. Notæ ulceris ſunt, uomitus ſanguinis, uel puris, uel etiam ramentorum.

AD SOLVTVM imbecllémque ſtomachum, ut cibum non modo non concoquat, ſed etiam euomat, ualet hoc, Aloes, maſuchæ, maſtyches ſtyracis ſinguli ſextantes, abſinthij triens, œnanthæ quadrans, gleucini ſelibra, melini quadrans, uini quod ſatis eſt. Nonnulli etiam cypheos & roſarum ſingulos ſextantes miſcēt. Hæc in leuorem redacta, purpura, uel lana excipiuntur, ac ſtomacho imponuntur. Quidam æræ ſelibram adiungentes, epithema ipſum faciunt.

Ad ſtomachi affectus, qui ileon repræſentant, hoc eſt uehementes & conuulſorios dolores.

Optimè facit pastillus Amaz onum:inuenies autem huius scripturam, tum aliorum ad stomachum compositorum materiam ad calcem libri de medicamentis compositis explicatam.

De flatu uentriculi.

ex 3° de caus. symp.

Flatus in uentriculo generantur, humoribus, uel cibis, tepida caliditate in uapores dissolutis. nam refrigeratio hoc nomine quòd extenuare ac dissoluere nõ sit idonea, nullos flatus procreat. Vehemens caliditas cum non tantum extenuet, sed etiam discutiat, flatus generationem impedit. minor uero caliditas diffundit quidem & transmutat alimentum, uerum minus quàm opus sit, unde flatus excitantur: quare calidis eos medicamentis extenuare conuenit, cumini semine, & apij, & spondilij, & dauci decocto in oleo. Vbi uero adfectui adest frigiditas, ruta, bacca lauri, nigella, & feniculum oleo incoquuntur, misceturq; bitumen & oleum laurinum. At si inflammatio dolores comitetur, in uicem calefacientium laxantibus utéris, anethum decoquens, cui gallinæ anserisq; adipem adiicias. iam uero polij fasciculus decoctus, uel calamin thæ

thæ decoctum cui mellis pauxillum cum piperis drachma sit iunctum, flatibus infestatis auxiliatur. Hæc itaque, dum uehemens dolor inciderit, adhibenda consulo. dum mediocris, etiam fomenta ex milio sufficiunt. Cæterũ cucurbita bonæ magnitudinis umbilicum undiq; comprehendens toto symptomate uniuersim ac una uice liberat, castoreumq; ipsis prodest, tum ex posca potum, tum extrinsecus cum oleo sicyonio appositum, & si cum tormine flatus incidant, medetur. Itẽ talus suis combustus, potusq;, tormina & flatus tollit. Idem facit aristolochia rotunda. Iam uero aduersus dolores flatuosos ex uentris obstructione, uel craßitie, uel perfrictione obortos, uinum meracius à cibo sumptum proficit. Vbi somnus accesserit, etiam ex toto leuat affectos.

DE CHOLERA. Cap. XXXVIII.

Cholera est immodica uentriculi perturbatio supra infraq; erumpens. Ciborũ cruditas apparet, quæ nõnunquã ex magna alimẽtorum prauitate, interim ex uitiosorum humorum

cholera nõ a bile sed ab intestinis adapellat Alex. 3o prax.

rum superfluo trahit originem. Si igitur nauseabundus æger est, & turbatur, cibis etiamnũ crudis in uentriculo manentibus, aqua egelida propinari debet, deinde uomere oportet, digito, uel pinna ori indita: item alui ductione adiuuandus est stomachus. Vbi uero hæc exinanita est, conquiescere, & præcordia oleo dulci cũ uini modico, uel mastichino, uel etiam nardino si hyems fuerit, fouere conueniet, somnúmque accersire. Vbi iam exacta apparuit concoctio, balineis, & probi succi cibo utendum est. At si in initio fiat immodica, sufficiẽt quidem initio uel ea quæ secundo libro de uentris perturbatione comprehensa sunt. Sin autem perseueret corruptio, uenter concidat, pulsus minor, densúsque euadat, cataplasma adhibendum ex palmulis cum œnanthe & acacia, & hypocistidis succo & malicorio. Ad hæc offerendus est potui aquæ mediocriter frigidæ cyathus. Præstiterit rosarum, uel œnanthe, uel rhus, uel ex uite capreolorum decoctum, uel mali granati acidodulcis succus, cui mentæ pauxillum sit adiectum. Porrò si excrementa fuerint acriora, uexétque ardor

&

aquã calidam oẽs rc. p̃scribũt. vide Gati.

& sitis, cucumeris semen cum aquæ cyathis tribus, tum intybi & lactucæ in posca coctæ exhibeantur. Verum si fluxio sisti nequeat, uinum quoddam austerum, potui dandum est. si febris absit, palmatianũ, uel aminæum, uel spathites, uel õphacomelites. Sin adsit, rhetinũ, uel mirtinũ, uel cibyritici hydromelitis potus cum mica, uel sale, uel alica. At si respuant cibum frumentacium, fugaces fructus mandent, mespila scilicet, uel pira, uel mala cydonia, uel punica: quod carnosũ est & durum expuant. Si ne his quidem auxiliis cibum retinent, extrinsecus contra uentriculum ipsum, cucurbita leuis quàm maxima admouenda est, mox cibo aliquo ex prædictis recreatio uirium tentanda. Ad conuulsorias contractiones calida linimenta, oleo modico imbuta, musculis circumponere oportet, tum cerata liquida, quibus adiectum sit aliquid castorei & sicyonij. Ante hæc extremæ partes aquæ calidæ fomentis nutriendæ. At si uigiliæ torquent, somnus, iis quæ aduersus illas prodidimus, cõciliabitur. Si uires autem non prohibent, etiam medicamentũ diacodion ipsis propinabitur: ubi mor

bus inclinauerit, ad balneum deducuntur, cibus ad refectionem, pulli gallinacei erunt, columbæ uel suum petunculi, similia ue. Alui profluuium, quod ciborum corruptela est, plerunq; sua sponte cessat. Non autem citius alimentum ægri sentiunt quã absoluta fiat concoctio, & corrupta euacuentur: sin autem remaneat, iis quæ in cholera dicta sunt, utendum.

DE LEVITATE INTESTInorum quæ lienteria dicitur et cœliaco affectu.

Cap. XL.

LEuitas intestinorum quæ Græcis λειεντερία dicitur, duplici continetur discrimine: hæc ex summa intestinorum exulceratione contrahitur: quorundam uero lienteria ex cicatricibus quas excitauit dysenteria parte plurima, uel ex aliis oboritur fluxionibus. Altera uero

In cœliaco affectu aluus nõ ẽ fluida sed indurata. si Celso credimus lib. 4°. c. 2°. cui subscribere ur pli. 24. c. 2°. 28. c. 7. 30. c. 3. & beniueni 9. lib. de abditis. ... aliud grecis aliud pro latinis vitium cyliac ... denotat.

uero ex infirmitate & languore facultatis ali menta in uentriculo continentis creatur. eadẽq́; cum cœliaca dispositione confunditur, misceturq́; . Etenim in hac languente & imbecilla uentriculi facultate, nec coquuntur, nec digerũtur alimẽta, sed leuia, cruda, humentia, imperfectáq́; reddũtur, aluo in omnibus fluida. Verum in utroque leuitatis genere celerius quam in cœliacis, quæ assumpta sunt, egeruntur, támque intensa est cruditas, ut alimenti assumpti genus apertè cognoscatur. atque hac nota potißimum à cœliacis discœrnuntur. Itaque semẽ lini cum palmulis ipsis illinetur. Summè autem facit lentiscus, rubus, oxymelite incoctus. cum ad est inflatio cuminum miscœbitur, anethúmque, et ruta: augescente uero profluuio adiungemus mala cydonia, alumen liquidum, acaciam, hypocistidem, gallam, uel quædam, uel omnia . Cerata ex myrteo cum uino quodam astringente. Epithemata calidiora quidem ex baccis lauri, et quod ex seminibus constat. Astringentia autem magis di œnanthes, & diagigarton, id est ex acinis malorum punicorum. Item quod ad Antyllum au-

Vide Aetiũ lib. 9°. c 37.

thorem refertur, & Erythrij mirificum: si uero morbus in uetustatem incidat, etiam uentri rectè applicatur & ceratum ex sinapi, ipsumque sinapi. Potiones conueniunt, simplices quidem arnoglossæ semen, uel lapathi, uel mali granati cortices, uel sorba arida, uel immatura, uel acor siccus ex uua aminæa, tribus obolis potus. Qui febri carent, cum uini austeri cyathis sex: febricitantes autem cum aqua pluuiali sumunt. Porrò aluus arida gallinarum potui inspersa, stomachum minus accendit, tum ea quæ urinam citant, exempli gratia, apium, adianthum, similiaq; epota deriuationem moliuntur. Composita uero sunt polyidæ sphragis, pastillus ex electro item ex spina ægyptia confectus, insuper Clidium appellatus, & diaspermaton. Item hoc est præstantissimum quod sequitur: lapathi syluestris seminis sescuncia, plantaginis seminis uncia hypocistidis succi drachmæ sex, gummi uel acaciæ drachmæ tres. Excipiuntur cydoneorum ad tertias decoctorum liquore.

ALIVD.

Cumini, piperis, rhus syriaci, balaustij singulorum sescuncia, malicorij uncia, silphij semuncia

aut

aut xeris drachma. potui inſperguntur, uel oxymelite macerata dantur mane & ueſperi.

ALIVD. Myrti nigræ cochleare, eiuſque dimidium, aniſi, roſarum ſiccarum, œnanthes ſingulorum cochlearis dimidium, phœnicobalanos uiginti, in paſtillos cogito, & drachmam unam cum aqua aut diluta uini potione porrigito. iam theriace ex uiperis optimum his eſt præſidium. Cibus autem, ſi acris & bilioſa ſit deiectio, ex chondro, oriza, halica, & ſimilibus erit: quibus cum aſtringens aliquod decoquetur, pirum, malum cydonium, meſpilum, & id genus alia, item lac crudum bis proderit. Potus erit, aut uinum aquoſum, tenue, aut quædam potio dulciaria Sin autem pituitoſiora excernũt, contrarius ipſis cibus adhibetur, nonnulla ſtomacho grata admiſcentur ſemina, ut aniſum, cuminum, uel apij ſemen, Adhæc lenticula bis cocta plerunque ipſis profuit, cum aceto modico, uel oxymelite commanducata. Præterea braßicæ & ipſæ bis coctionem expertæ. Præſtat autem ſecundam ipſorum coctionem in poſca fieri. Vinum aſſumetur uetuſtius calidiúſque.

De teneſmo.

DE TENESMO. Cap. XLI.

TEnesmus interdum dysenteriam præcedit: sæpe uero & ipse solus paulatim generatus, desinit. Est autem affectus hic, continua & implacabilis desidendi cupiditas, qua nihil præter modica cruenta, uel muccosa, egeritur, quæ totius propriè mali causa est: factaq; in lõganone inflammatio mollem cedentemq; tumorẽ quod œdema uocant, referens hærentiũ illic excrementorum opinionem, & deiiciendi ea desiderium, mouet. Galenus memoriæ prodit etiam calculum quendam in tenesmi constitutione per anum fuisse excretum. Subinde uero obstructionem stercoris in tenui intestino coacti, tenesmus secutus est, qui astringentibus quidem obturantibusq; remediis magis increuerit. Clysteribus autem acribus, nempe mulsa cum sale, uel stercore excreto medicamine quod emolliat, per os assumpto, ut damasceno, uel pinguibus ficis, mercuriali, sero lactis, cõfestim finitus est. si citra talem causam, tenesmus obortus sit, conuenit inflammationem.

tionem, calida ordei polenta & fotu ex uino, oleo myrteo, uel rosaceo, uel omphacino lumbis & pubi adhibito lenire, ad ea que longanoni mucosa inhærescunt, mulsa indita aluo, muriaq; sæpe demissa auxilij fuit abundè. Sufficiunt autem salis drachmæ sex in aquæ calentis hemina. Porrò dolores intentionesq; leniuntur insessu fœnugræci, uel maluæ, uel seminis lini. Alij autem & horum insessu frequenter usi sunt, rubi, myrti, cytini, lauri, cupressi. æqua singulorum uiridium portio in aqua coquitur: est autẽ Marcellium. Vbi alte affligit inflammatio, irritationesq;, iniici debent ab inferioribus partibus cremores frumentacei cum quodam astringente decocto. oleum uero dulce inditum retentumque, pluribus horis dolorem soluit. Cùm autem crebra desidendi est cupiditas, etiam agatidem spissamentis calidis sedi apponunt, aut fur fures calidas in fascia, aut spõgiã, aut aliquid huius modi.

De torminibus

DE TORMINIBVS QVAE *dicitur dyſenteria,* Cap. XLII.

CVm inteſtina exulcerantur, latini tormina, Græci dyſenteriam appellant, quæ nunc tranſitu ex teneſmo, uel quadam ex prædictis alui turbatione prouenit, nunc per ſe incipit. Excernuntur primum biliofa, uaria. deinde ſubcruenta, poſtremo ſaniei ſimilia, cuiuſmodi à mortuorum cadaueribus ſolent profluere. At quæ à bile nigra oritur, exitialis eſt, ut quæ cancrum cum exulœratione teſtetur. Si igitur ea quæ exulœrationem teſtantur ſtercori commiſta, cum labore & torminibus excœrnantur, ulcus tenuia inteſtina obſidere nota eſt, quod per os potiſsimum remedia deſideret. Sin autem ſynœrum ſtercus deſœndat, craſſa: quod enæmatibus magis œdit. Porrò cum multum ſanguinis excœrnitur, affectum, cruentam dyſenteriam appellãt, quanquam interim ſanguis etiam nigrior, quã naturaliter eſſe debet, & ſplendeſcens deiiciatur.

atur. Cum uero iecur alimentum distributum non probe conficit, & retentrix ipsius facultas uel alteratrix imbecillis est, sæpe eiusmodi descendunt ut recens in eis caro lota esse uideatur. Atq; hanc iecorariam uocant dysenteriam, de qua in iocinoris sermone agemus. Itaque utendum est communiter iis quæ in cœliacis et aliis præter naturam excretionibus comprehensa sunt. Priuatim conueniunt, lemnia sphragis, quæ etiam depascentem modo dysenteriã persanat, & pota, & in aluum data, si intestinum mulsa prius fuerit absterfum. Deinde muria & portulacæ succus potus conuenit dysentericis: ipsáque portulaca in posca cocta esui idonea est, item plantago, rubi tum fructus, tum folia, & altheæ radicis decoctum. hippuris ex aqua, uel uino habita, eiúsque succus prodest. Mori fructus immaturus exiccatus, atq; hoc magis batina mora similiter resiccata. siccant etiam uentris fluorem oua ex aceto cocta comestáq; . Satius fuerit, si commista quibusdam ex iis quæ ad dysenteriã faciunt, frixáque esui exhibeas. Vtilißimum his est omphacium, rhus rubens, eiúsque succus, mali

corium,

corium, galla, acini uuæ, mespila, myrta, corni, cochlearum integro coctarum cinis. Compositum hoc bene facit, cochlearum cineris parteis quatuor, gallæ parteis duas, piperis partem unam, in puluerem redacta obsoniis inspergito, uel ex aqua, uel ex uino albo diluto potui dato. Generose iuuat dysentericos, quos nondum ulcus putre occupauerit, & canum ossa uorantium stercus aridū, cū lacte caseato, ex lapillis marinis iniectis assumptum. Mirifice prosūt cō posita, nonnunquam ex ægyptia spina pastillus, interim Philippi, tum ex cornu ceruino, nec non ex seminibus pastilli. ad hæc qui ad Trigonem refertur. Iam catapotia ex macere admiranda. maxime autem commendatur & hoc: opij, croci, lycij indici, acaciæ, rhus, thuris, gallæ, hypocistidis, malicorij, myrti, aloes, æquales singulorum portiones, nempe sesquiscrupulus, ex aqua propinatur. ALIVD. *Rhus drachmæ octo, gallæ, malicorij, singulorum drachmæ quatuor: chochleare unum ex uino datur.* ALIVD. *Rhus denarij octo, gallæ, acaciæ, gummi singulorum denarij duo, opij denarius. Exhibetur*

tur

tur pondo denarij ex uino tēperato. Hoc autē eclegma ipſis cōueniet. Myrtorū nigrorū, rhus ſyriaci ſinguli ſextarij, palmularum thebaicarum duo pondo, malorum cydoniorum carniū pondo unum, malagranata acerba cum ipſis corticibus decem, uini aſtringentis ſextarij duodecim, ad tertias decoquuntur. Percolatis libræ ſex mellis iniiciuntur ad ſpißitudinem incocta delinguntur. Notum uero eſt cataplaſmata quoque ex aſtringentibus componenda, quorum materiam explicitam habes. Porrò enæmata propter teneſmos infeſtantes, dyſenteriis ex uſu fuerint. Cremor orizæ, uel chondri, uel huiuſmodi alterius cum adipe caprillo, uel hyrcino, tum ea quæ capite de teneſmo diximus. Si autē ſanguis profluit, ex inferioribus partibus infundere oportet ſuccum polygoni, uel plantaginis cū acacia, uel hypociſtide, uel id genus aliquo. Sin urgeat fluxus, etiam impedimentum quoddam iniiciendū eſt. ut cinis lanæ ſuccidæ, uel ſpongiæ combuſtæ recentis, pice liquida, uel ſanguine bubulo imbutæ, uel alumine liquido, uel onidis ſucco. Huic et Andronis paſtillus præſtās eſt

remedium,

remedium, tum qui Musæ aſcribitur, ac perſi- miles, Inſuper ſubiecta collyria multò ſunt in id efficaciſsima, in quibus præſertim dolor deie- ctionem comitatur, ubi uero ulcera inteſtina de- paſcantur, quæ fœdo excrementorum odore, tū putredine, tum quod non ſtatim per initia fi- at, ſed temporis interuallo, agnoſcimus, enæma- tibus quæ cruſtam induant utemur, cuiuſmodi ſunt paſtilli nomine Fauſtiani, item ex charta inſcriptus, ac Bithynius, Theoniúſque. Præterea qui ex ſuperibus conſtat, ex lenticulæ decocto, uel cuiuſdam aſtringentis, iniectus. Atque enæ- ma eſt ex iis quæ admodum expertus ſum glan dis calyculi combuſta. Eſt autem calyculus con cauum illud, unde querna glans prodiit, quo co riarij utuntur. Auripigmenti, conſolidæ, rhus ſy riaci, æquales partes. his contuſis, duo cochlea- ria excipito cremore orizæ & ſucco anchu- ſæ, quæ folium habet ſpinale, amplum nigrúm- que, quod chœroſpileton appellant. Item ouorū candidi liquoris ſimiliter ad uncias duas ter- naſue immittito. Epithemata uero in cœliacis e- numerata ſunt. Item uentris inunctiones quæ a- ſtrictiora

calyculus.

anchusa.

ſtrictoria ac ſicante cõſtant materia , cum gluti
natorioquodã adhibito,gũmi,thure,tauro colla,
farinæ,polline,in ſimilibus cataplaſmatis locũ ha
beãt.Alimẽtũ his erit per initia,oua ex lacte.de
inde ſorbitiones frumentaciæ per ſe,& cum la=
cte coctæ, item lac mediocriter coctum maxime
commendatur, holerum uſus non eſt neceſſarius,
attamen guſtandas exhibebis endiuiam coctam,
intybum,plantaginem,braßicam bis coctam,fru=
ctus oporæ aſtringentes carnibus ipſorum reie=
ctis,uel aliis quæ aſperare inteſtina poßunt. Ve=
rum ſi multa ſit caloris intemperies,etiam inty=
bus cruda eſui danda eſt, & aqua potioni frigi
da.Alia uero potabilis aqua cœleſtis eſto:ſi labo
rauerit ſtomachus,uinum quoque propinandum
eſt . Poſtea ex aucupio ſicciora & concoctioni
morigera ſumuntur,balineis dulcibus utentur,à
quibus ſi fluxionem experiantur, ſpongiam ma
gnam,uel panis ſiliginei micas uino aſcalonitæ,
uel quodam aſtringente calido imbutas,toti ab=
domini imponere oportet, contra quod cum de=
ligaueris,ſic lauare iubeto.

DE MORBO INTESTINI PLE*nioris, quem Græci colicon appellant.* Cap. XLIII.

COlon, cum pars sit intestini laxioris, à dextra ilium regione procedens, ad sinisteriorem cincturæ modo pertinet. Huic dolores grauißimi plures ob causas oboriuntur. nel enim cùm intra eius membranulas crassus pituitosúsque humor subsidet, nel etiã cum spiritus crassior, flatulentúsque ab exitu prohibetur, nel cũ inflãmatio malè habet intestinum, nel acres mordacésque succi infestant. Qui ergo humore crasso, ac pituitoso dolorem concipiunt, hi per totum abdomen in alto excruciantur, præsertim sensu qua colõ situ͂ est, ceu terebra pertu͂datur oborto. Tormina quoque affligunt, ructus, nausea, uomitio cuiuslibet humoris, potißimum pituitæ. Aluus grauiter ipsis impedita nihil reddit, adeò ut ne spiritum quidem transmittat. Stercus autẽ quandoque excretum, bouino simile uidetur, le-

ue

ue & flatus plenum. Præcedens horum causa est, continuus ciborum quàm maximè frigidorũ, crassiq; succi usus, satietas, cruditas, otium, & his finitima. Aliis autem ex spiritu flatulento in dolentibus, tentionis magis sensus obuenit. Aliis ob inflammationem feruoris, interni sensus: febris non ignaua urget, urinæ retentio simul & stercoris: pulsus in uentriculo exercet, sitis, ardor, nausea, bilis potius uomitiones quæ nihil leuant malum, summatim inter colicas affectiones. hæc est grauissima, quæ in Ileum transitionem minatur. Quibus acres rodentésque succi dolorem mouent, sicut etiam qui inflammationem experiuntur, hos ardor, sitis & uigilia torquet, imò et febriculæ nõ minus ac illis, urina redditur acris, & biliosa descendunt. Sæpe alui deiectio maiorem excitat cruciatum, grauiúsque irritant calidiores cibi potúsque assumpti. Itaque doloribus quos frigidi & glutinosi ac crassi humores contraxerunt, medebimur sic ut non uehementer calfaciamus, quippe huiusmodi humores iis quæ nimis excalfaciunt, præsidiis funduntur, ac in spiritalem potius substantiam rediguntur.

colica ex hũre vitreo. 2º de lo. aff.

Quapropter incidi, aut concoqui medicamentis debent, quæ non inflent, sed extenuent desiccéntq;, per morbi initia citra uehemētē calorē. Prius itaque aluo stercore leuata, congrui clysteres ex oleo iniiciuntur in quo decoctum sit cuminum, uel ruta cum adipe anserino, uel gallinæ, aut cucumis syluestris radicū decocto, aut ex myrrha melle, & oleo sicyoneo. Iam uero commune oleum iniectum, sæpe uitream simul pituitam expulit, ac dolorem subito finiuit. At si ob doloris uehementiam etiā enema non retinuerint, glans aluo demittēda est, ex melle, cumino, nitro, ruta, semine sicco braßicæ, caule probè cocto et muria madefacto, uel cinere braßicæ melle consperso, colocynthide trita cum melle, nitro & cumino. Glandes autem digitorum sex erunt ut structiorē ani musculi exuperent. sedémq; ungere oportet, cyclamini succo cum melle & nitro. uel centaureo cum melle & nitro. Si dolor non remittitur enema quoddam superioribus additur, Resinæ terebinthinæ uncia, uel opopanacis drachma, uel galbani drachmæ quatuor, bituminis tantundem, cum nitri drachma, & aquæ uncia, olei ru

tacij unciæ quinque, aut amplius. fotus autē partibus indolentibus superaccommodandi sunt ex cumino, uel anethino, uel sicyonio oleo. Cataplasma admouendum, trispermum appellatum, cum cumino, baccis lauri, apij semine. Epithemata uero conuenient, primū diaspermaton, id est quod seminibus constat. Deinde diadaphnidon, quod ex baccis lauri, adde diameliloton, quod meliloтis constat, & Poliarchion. Insessus autem utilis ex decocto fœnugræci, altheæ, chamæmeli, artemisiæ, anethi, lauri, & similium. Item in oleū calidum, aut hydrelæum descendere alienum nō est. potui offertur absynthium, & cuminum æqua portione, uel panax cum aqua, uel castorei, anisi, piperis, singuli denarij cum oxymelite. Quòd si dolor non conquierit, propinatur ipsis medicamentum diatrion pipereon, uel theriaca. Iam sinapismo & dropace in remißione doloris utendum est, ac balneis naturalibus. Cæterum à balneis aquæ potabilis abstineant, nisi doloris circumstantia compellat. ubi iam prædictorum aliquo medicamento facta prius fuerit euacuatio, lauent iubebis, foueantúrque igni-

tis marmoribus, quibus adiicientur nitrosa quædam smegmata. Cùm dolor est uehemens, mediocriter lenientibus uti conuenit, qualis est pastillus ex castoreo, tum aluo ab inferioribus partibus inditus, tum potus, finitimáque his medicamina. Nam quæ ualenter stuporem induant, uitare oportet. quippe paulisper quidem leniunt, sed longiorem affectum reddunt, dum materiam incrassant, meatúsque intestini condensant. Porrò ubi pituita fuerit extenuata, purgabitur hiera amarescente, uel his catapotiis. Aloes, euphorbij, coccignidij, scāmoniæ æquali singulorū modo. dātur duobus scrupulis. Victus utilis erit calidior sicciorq́; per initia morbi, à cibo abstinebitur. deinde acria assumentur. Porra igitur ipsis exhiberi cocta cum condito debent, apium, asparagus syluestris, cruda allia, & maximè iis qui talibus non offenduntur, ipsumq́; uerò conditum potione panisq́; cum ipso aßumetur. Insequtis diebus etiam reliqua boni succi alimenta concoctuq́; facilia dantur, ut satietas cruditásq́; uitetur. At si flatulentus spiritus doloris author fuerit, secundum clysteres qui flatus discutiant, potionesq́;,

Colica a flatuoso sp[iritu] 2° ad glau[conem] c[apitulo] 12° therap.

fit et coli dolor ex obturatione duri stercoris q[uo]d scybalū d[icitu]r. Alex[ande]r 3° prax.

tionesq; , etiam cucurbitæ quàm maximæ cum
flamma ac leues totius abdomini defixæ, frequen-
ter abundè auxilij præstiterunt. Porrò cum in-
flammatio intestinũ exercet, uena in cubito ape-
rienda est. Sin urinæ difficultas distorqueat, eti-
am ex malleolo sanguis detrahi debet, & præ-
dicta admoueri præsidia, præterquam quæ a-
cria sunt & ualenter purgant. enæmata uero
quæ magis leniunt, item cataplasmata & super
fusiones. Ad hæc in oleum descendere conuenit,
cucurbituláque ipsis defigere, abdomini appli-
care quod habeat ceræ quincuncem chamæmeli
uncias duas, rosacei tantundem, lomenti semun-
ciam, uitella ouorum quinque. Hæc succo lini de
triti seminis soluuntur. Victus tenuis ac febrici
tantium proprius ipsis cõuenit, quousque inflam
matio discutiatur. Atqui si propter acreis rodẽ
tésque succos dolitant, oleum ipsis ab inferiori-
bus partibus iniicietur, in quo fœnugræcum de-
coctum sit, uel althea cum molli adipe recenti
anseris, uel gallinæ, uel etiam cremore ptisanæ cũ
rosaceo, uel succus quoq; lini seminis. propinatur
etiam ipsis Antidotum ex aloe amarum, & bal

Colica ab īflāmatiōe vel ex sanguine 12° therap.

Colica ab hũre mordaci. p° de lo. aff. 12° thera. ac ibi de ea q̃ fit a noxa sermonie.

neis utendum ex dulci aqua, cibo sorbili ex chõ
dro, uel ptisana, piscibus saxatilibus. In summa
uniuersus uictus humidior erit & frigidior. Ab
stinendum acribus omnibus, cum cibis, tum medica
mentis, fotuq; ex aspergininibus, item cataplasma
tis, uini potione & potißimum ueteris. Cum au
tem dolor excruciat, etiam iis utendum est quæ
sensum obstupefaciunt, nam offendunt minus ali
is huiusmodi dispositiones medicamenta quæ te=
nues mordacesq; humores incrassant, & medio
criter refrigerant. Puto autem colicũ affectum,
qui etiamnum dominatur ex huiusmodi con=
trahi humoribus, ut qui ab Italiæ regionibus in
ceperit, in aliis autem multis Romanorum rei=
publicæ locis pestiferæ cuiusdam luis contagio
simul grassetur. Quamobrem plerisque in mor
bum comitialem, aliis in artuum resolutionem
sensu incolumi, nonnullis in utraque transiit, ac
eorum qui in comitialem morbum inciderunt,
plures interiere. Ex illis uerò qui in paralysim,
non pauci euaserunt, tanquam causa, quæ ipsum
tentauerit, per crisim finita. Sic igitur laboran=
tes, medicus quidam in Italia curauit uictus qua
dam

colica cõtagiosa.

16.3.

Colic⁹ dolor ubi arthritis incipit cessat. p̃ egrio. 6° epi.

dam ratione parum fida, sed multum audaci, nẽpe quæ refrigeraret. lactucas enim non coctas refrigeratásq; ipsis porrigebat, intybúmque similiter supra satietatem comedendum. Item uuas, poma, pisces dura carne præditos, omniáque crustacea quæ uocant græce ὀστρακόδερμα, pedes bubulos, bulbos & similia, non solum uirtute, sed & tactu frigida. uinum raro præbebat id que frigida temperatum, ipsámque frigidam uel etiam poscam frigidam exhibebat, ab omni alio calido & mediocri cibo abstinens. Atque plurimos sic præter omnium opinionem persanauit, imò, nonnullos qui iam in morbum comitialem, uel resolutionem prolapsi erant, propemodum sanitati restituit.

DE TENVIORIS INTESTINI morbo, qui Ileos dicitur. Cap. XLIIII.

ILeos morbus est peracutus, qui grauißimos moueat dolores. Atque ei superueniunt, etiam periculo sunt grauiora. Qui enim hoc malo sunt oppreßi, miserabili tandem mor-

te pereunt, stercus per os reddentes. Contrahi-
tur id uitij cruditatibus & obstructo recremen
torum itinere, iis nimirum retentis, quæ iam cor
ruptionem experta sunt. Item lethalium medica-
mentorum potu, cúmque in scrotum descendunt
intestina ac inflammationem sentiunt, coli dolo-
re plerunque præcedente, causamq́; adferente.
Pueros itaque superfusionibus, cataplasmatis, cly
steriis, glandibus & fomentis, sicut in capite de
colicis comprehensum est, curare oportet. Ado-
lescentes autem & ætate floridos modica sangui
nis detractione: sin minus, uincit multas ac le-
ues cucurbitulas toti abdomini admouere. quà
autem dolent, etiam cute incisa: item perfricare
& deligare, tum efficatioribus clysteriis & inie
ctionibus uti. Ad hæc in oleum calidum descende
re, antidota purgationésque assumere, breuiter
omnia quæ ad colicos scripta sũt, præter eos qui
ex acribus rodentibusq́; succis indolescunt. Mi-
rificè ipsis facit, uel si uomuerint, anethum co-
ctum potumq́;, mox panem in calidam demersũ
statim esse, dum incalescit. Ad eos autem qui ci-
bos non retinent, rhus & cuminum in eadẽ tri
tum

tum potui datur in senis oxymelitis cyathis. Qui ex medicamento in ileon inciderunt, ut uomant compellendi aquæ calidæ potu. Noxiorũ autem medicamentorum notas, quinto libro habes expreßas. Deinde oleum calens propinari debet, ut denuo uomant. Diebus aliquot interpositis, theriace potui datur. At si obstructio non discutitur, lacte scisso cum scammoniæ, uel aloes, uel cuiusdam purgantis momento, aluum inanire confert. Si ex intestini prolapsu in scrotum affectus processerit, figuratis statim ipsis sublimibus in inguina compelletur delapsum intestinum, fasciaq; deligabitur.

DE RENVM ET VESICAE affectibus, & primum de calculo. Cap. XLV.

Morborum uicinitas cognatióque ordinem disciplinæ transgredi nos compellit, nam communis est Colicis, & lapidem in rene habentibus aluus initio astricta, uehemens dolor, fastidium,

fastidium,cruditas,& tormina.Propria uero co
lici habent omnia hæc magis intensa, nephriti-
ci minus.At colicis quidem in dexteriore ileum
parte dolor excrucians usque ad stomachum,ie
cur,& lienem peruenit, nec aluus,imò nec spi
ritus infra transmittitur.Cum uero necessitas ster
cus expellit, flatulentum bouilli modo est.Inte-
rim etiam uitrea pituita excernitur,urina copi
osior pituitosaq́; redditur,uerum nephritici gra
uem in ipsis renibus dolorem, aculei infixi in-
star sentiunt, eiusdem lateris testiculus indolet,fe
mur eiusdem partis obstupescit . excernunt eti
am sponte quidem raro , uerum omnino cly-
steriis aluo citata,flatus,stercúsque biliosius ege
rit.urinæ autem paucæ & arenosæ magis pro
deunt:meatus,per quos urina ex renibus in uesi
cam distillat, οὐρητῆρας Græci uocant,astrin-
guntur. hæc indicia calculos in renibus esse fa-
tentur, quæ adultis potius oboriuntur.in uesica
autem pueris magis calculus solet concrescere,
quod testatur cruda & subalbida urina cui sub
sideat arenosum.Pruriunt laborantes crebro,et
contrectant pudenda,intendúntque,& continuè

in

in urinam propellunt, ac stillicidio uexantur. Materiam calculis creandis suppeditat crassus terreúsque humor. Effectrix ipsorum causa est ignea renum, aut uesicæ caliditas. At in renibus quidem medicamentis uti conuenit, quæ calculos confringunt dissecántque. non autem manifestò calefaciunt. Talia habentur basilicorum asparagorum radix, rubique, uitrum combustũ, graminis radix, adianthum, bdellium, lauri radicis cortex, altheæ semen, cicer nigrum arietinum, spongiarum calculi, acetum scillites, phu, meon, asaron, carpesion, saxifraga. Sion uero, & esu, & potu prodest, scolimi radix, erysimõ & prionitris. balneis autem uti crebro licebit, & postea statim quædam ex prædictis bibere. Cæterum resperſiones, cataplasmata, fotus, insessus, relaxantia & quæ leniunt, ex colicis huc transferre conuenit. Compositæ potiones sunt, rutæ syluestris, apij radices. incoquuntur uino, & liquor inde expressus temperatusq; aqua, duobus cochleariis porrigitur. Hoc inspergi potest. Balsami fructus, lapidis spongiarum, maluæ syluestris seminis singulorum pares portiones.

tiones.ubi tunsa fuerint, cochlear inde cum uini temperati cochleariis duobus exhibebitur. Item sanguis hircinus inarefactus, cicadæ siccæ sine pennis pedibúsque, lapis iudaicus, qui tecolithos dicitur, ex mulso in calido balnei solio offertur. tum medicamenta composita, quæ ex ipsis præparantur. Insuper, Fusca nephritice, & ad hoc composita, condita. His accedit laudatissimum remedium, passer, qui omnium auium minimus, solo basilisco appellato maior existit, eique similis calore inter cinerium & uiride, tenui rostro, in parietibus maximè & sepibus degens. Hic inquam totus sale conditus crudúsque frequenter commanducatus, calculos iam creatos per urinam expellit, in posterúmque generari prohibet. Combusti integro cum pennis pollē uniuersus per se & cum pipere, phylliq; momento ex aqua mulsa potus, idem potest efficere. Ad dolorum uero acrimoniam, & uigilias bona sunt remedia Sotira, & Philonis medicamē. na. iam sanguinis mißio adhibita dolorem sæpe leuauit, celeriter calculum emolita. Tuetur à calculis, ne fiant, cibus boni succi, & moderatus, de

in

troglodites
trochilus

troglodites forsan ē motacilla quę semp caudam monet.

dein exercitia, rarusq; leguminum omnis generis, frumentaceorumq; usus, item casei, lactis & quæ ex ipsa præparantur, obsoniorum, uini nigri, carnium copiæ, & omnium summatim crassi succi, ac nimis calidorum acriumq;, hydrogarorum dico, & conditorum similium. Hæc enim si obseruentur, non solum lapides nondum creatos prohibent concrescere, sed etiam iam factos, confringere, uel excernere idonea sunt, bibetur autem oxymel cum quodam simpliciore urinam citante, ueluti adiantho, apio, graminis decocto. A balneo ieiunus ante uinum aquam temperatam potet, ac inter prandendum frigidam superbibat, si nihil prohibet, ubi praui humoris copiam persentiscunt, sanguine detracto, aut purgatione uacuentur. Omnium uero præsentißimum est ad calculos arcendos secundum balneum, aquam temperatam prius bibere, quàm uinum, aut aliud alimentum aßumas: ac uesicæ calculos in pueris, ualentioribus emoliere præsidiis, delectu ex supra cõprehensis habito. Quòd si impendio excreuerint, aut ceruici uesicæ impegerint, recti syphonis, cathetera uocant,

cant, quassatu usus erit, aut etiam calculi incisio adhibenda, ut in parte chirurgica dicetur.

De inflammatione.

At si inflammatio renes, aut uesicam exerceat, quam hæ notæ testantur, loci affecti ardor, cum grauitate, dolorq; febricula, mentis alienatio uomitio bilis syncere, urinæ reddendi impotentia, & præsertim ubi uesica inflammationem experitur; sanguis statim detrahendus est, utendumq; superfusionibus, quibus leniendi potestas est, & cataplasmatis ex ruta, anetho, fœnugræco, altheæ radice, clysteriisq; mollibus, & iniectionibus ex oleo, papauere, adipe anserino. In uesicæ affectu etiam opij semiobolum cum myrrha, croco, & oleo, in aluum demitti, mulsaq; potui sumi debet, ab iis abstineri quæ ualdæ urinam citant, ac multa potio uitanda, nisi acris biliosusq; humor superet, tunc enim potui quoque liberaliori indulgendum est ac cumulato, qui ex aliquo citra rosionem, urinam mouente, sumetur. Seminis lini partes duæ, amyli pars una, cochleare ex aqua datur, item cucumeris & peponis semen. Cum ardorem igneum renes sentiunt,

tiunt, linimenta ex uino rosaceo, uel aqua rosacea, uel melino superaccommodatur, aut ceratum ex cera & rosaceo, chamæmelinóque uel melino & luteis ouorum confectum cum aceti paululo, uel polygoni succo imponitur. Postea etiam medicamentum quod à succis diachylon dicitur, cum chamæmelino adhibetur. calida nimium uitanda, quod uomicam suscitent, item quæ impendio refrigerant, quippe ab his renes facile in duriciem occallescunt. Ad hæc balneis, cum inflammatio instat, abstinendum: uictus qui in febribus dari solet, & ab inflammatione arcenda nomen sortitur, utilis est.

De abscessu & exulceratione partium per quas urina descendit, οὐρητικὰς Græci uocant.

Dolores circa ilia oborti, horror inæqualis, & febris inordinata, abscessum in renibus fatentur. In uesica autem præter commemorata, loci cruciatus testatur. Cæterum affectus renum, hac nota deprehenditur. si homo in sanum recumbens latus, in opposito percipiat dolorem ceu quodam ex rene suspenso. In quibus utendum est in

ſeſſu ex hydrelæo, itē cataplaſmatis farinæ expol line, oleo et reſina, uel erui farina, cum melle, uel cardamomo uel columbæ ſtercore, cum ficis pin guibus. Pus autem per urinas confarctim excre tum, abſceſſū eſſe ruptum, & ulcus in particu= la oſtendit. Quoniam uerò etiam ſine abſceſſu, inſtrumenta per quæ urina fertur exulceratio= ni patent, uaſe aut rupto, aut exeſo, materia acri uel lapide perrodente, diſtinguenda eſt renum exulceratio, ab ea quæ ueſicam exercet, uel mea tus quos οὐρητῆρας uocant, hoc pacto. Renibus quidem exulceratis in lumbis cum grauitate & ſine impedimento urina redditur, cui pus mix= tum reperitur, carnoſis particulis innatantibus, ueſica autem exulcerationem experta, tormen= tum uehemens in pube imóque uentre mouet, urinæ difficultas urget, pus ubi redditum eſt, ſub ſidet, ſquamulæ fœdi odoris, uel laminis ſimiles inſunt. Porrò ſurfuracea ſubſidentia ueſicam ſcabie laborare notant. Si meatus urinarij ſint exulcerati, etiam puris mixtura medio quodā modo habet, & pilis ſimilia potius in lotio fe= runtur, labórque mediam inter renem & ueſi=

cam,

cam, regionem occupat. Si autem pus aut sanguis excernatur, idq; citra urinam, nullius particulæ ex prædictis, sed pudendorum exulceratio significatur. Itaque cum uasa urinæ dicata exulcerationem sentiunt, aqua mulsa bibitur, aut fœnugræci decoctum cum melle, aut cucumeris semen cum passo. Pus reddentibus per urinam, bolus armenus datur, aut ferularum combustarum cinis, quantum tribus digitis comprehendi potest, ex passo. item lactis potio uehementer his auxiliatur. Composita autem hæc, seminis lini, seminis cucumeris, tragacanthæ singulorum drachmæ duæ: pastilli finguntur. ALIUD. Nuclei pinei numero uiginti, cucumeris domestici seminis grana quadraginta, amyli, thuris, nardi, singulorum drachma, seminis apij drachmæ quinq;. Nardus, apium, in aquæ sextario coquuntur, mox horum iuri reliqua miscentur, postea cyathi duo potui dantur. Archigenes in epistola ad Atticum iubet, cum urinæ difficultas urget, papaueris albi torridi seminis detriti drachmam unam capi, quæ decocto iunci rotundi, aut calami, aut dulcis radicis inspergatur.

ſpergatur. Dolores autem ex ulceribus contra-
ctos hoc lenit: cucumeris domeſtici purgati ſe-
minis grana numero triginta, nuclei pinei duode
cim, amygdala amara corticibus exuta triginta
quinq;. lapathi ſeminis, apij, altercì ſeminis, ſingu
lorũ drachmæ tres, cicutæ ſeminis, drachmæ qua
tuor, croci quãtũ ad colorẽ ſatis eſt. Ieiunus quo
tidie aſſumet cũ lacte, aut paſſo. Mitius erit ſi
pro nucleis pineis maluæ ſeminis æqualem mo-
dum iniicias. Elidere autem poteſt (inquit) ueſi
cæ exulcerationes etiam cyphi, & antidota in
de confecta. Ego uero in uetuſtioribus hoc uſus
nunquam aliud deſideraui: chamædryos, chamæ
pytos ſingulorum drachmæ uigintiquatuor, a-
ſari, piperis albi ſingulorum drachmæ ſeptem,
cinnamomi drachma: optime detriti cochlearia
duo ex paſſo cretico, porrigo, ſi febris adſit, ex
aquæ cyathis tribus. ubi uero mordax eſt exul
ceratio, etiam amyli duobus cyathis & cucu-
meris ſeminibus quindecim adiectis, uoti compos
euaſi. Hæc quidem ex Archigenis ſcriptis ſunt.
Item medicamenta, diaphyſalidon, id eſt ex ha-
licacabo, & antidotum ex ſylueſtris maluæ ſe-
mine,

mine, necnon ex tragematis confectum benefacit. pubi pectiniq; cerata imponũtur ex œsypo loto, butyro, adype anserino, styrace. In uesicam autẽ infunditur clysterio mulsa dilutißima, uel lac cum paululo mellis, uel cum cucumeris semine, uel candido oui liquore cum pompholige uel dictorum medicaminum aliquo. Si ulcus pascendo serpit, pastillus ex carta immittẽdus est, aut Bithinius: cataplasma ex palmulis et uuis paßis cũ galla, acacia, hypocistide, et alumine debet imponi.

De sanguinis renum Profluuio.

Renes infirmi lotium subinde retinere nequeunt, sed patentiores redditi sanguinis nonnihil ex uenæ ore laxant, aliásque craßicies remittunt. Sæpe renes etiam iuxta circuitum quemadmodum ora uenarum in ano extantium αἱμοῤῥοΐδας dicunt, sanguinis profluuio laborant. Inaniti uero subleuantur, in quibus nihil subito tentandum est, si sanguinis cursus sistatur. At si fluxus eius perseueret, uena in cubito aperitur, ac medicamentis quæ ad sanguinis sputum, aliaq; ipsius profluuia inscribuntur, in renibus ac uesica sanguinem fundentibus, utendum est.

Præclarè facit symphyti radix, & tragacanthum uino maceratum. Ad hæc polygoni & plantaginis succus, cum posca, aut amygdala amara cum passo. Vel hoc. aluminis scißi drachma, tragacāthi drachmæ duæ, gummi oboli quinque ex passo: crudáq; polenta illinitur ex posca & rosaceo, aut cataplasma ex palmulis & pane siligineo cum acacia, uel hypocistide, in uino astringenti, uel posca decoctis. Cum uesica cruorem ædit, etiam cucurbitulas in iliis & coxis defigemus. Cæterum particula quæ sanguinem fundit, hisce notis agnoscitur, loci dolore, & quòd sanguis urinæ miscetur, aut econtrario, ueluti in pure comprehensum est. Concretus in uesica sanguis inde adeo deprehenditur, quòd post sanguinis redditionem urina uniuersim cohibeatur, & fibræ quædam (ut uerisimile est) aut humiditates cruētæ emanent. Datur autē potui artemisiæ dilutū, heliochrysíq;, uel cunilæ uel raphani semen, uel liquor silphij, uel cyrenaicus, uel apij succus, singula in aceto temperata: aut leporis coagulum, aut hinnuli, aut hœdi in oxymelite, aut myrrha stillaticia cum oleo,

spongiáq;

ſpongiaq́; à foris ex muria,uel myrra ſtillaticia calida accommodatur. Quòd ſi uitium his non abigitur, ſecatur locus inter anum & penem, quemadmodum in, calculoſis ablatisq́; grumis commodè curantur.

De renum duritia.

Quæ duricies in renibus contrahuntur, nullum ſanè dolorem mouent,ſed uidentur renes ipſi tã quam ab iliis ſuſpendi,coxæ ſtupent, crura uacillant,urina modica egeritur.Totus denique habitus iis maximè qui aqua ſubter cutem laborãt, ſimilis eſt.hi emolliuntur ceratis,malagmatis,frictionibus & fomentis. Ad hæc quæ urinam cient,aſſumuntur,aluúſque ſubduci debet.

De diabete.

Cum potio,protinus qualis aſſumpta eſt tranſmittitur,diabetes uitium appellatur. Qui igitur eo ſunt occupati,immodica ſiti conficiuntur , unde quoque dipſacon , Græci idem mali nominant. Origo ipſius ex retentricis renum facultatis impotentia cõtrahitur,attractricis autem tanto robore,ut totum corpus ob immodicum calorẽ exhauriat. Itaque aduerſus hunc pugnãtes,cibum

pleniorem,quiq; difficulter confici queat, nec liquidius sit, offeremus, ueluti alicā cum rosato, rhodomelite, uel aqua mulsa, uel uino non uetusto, uel alioqui calido. Ex oleribus autem intybum, serim, lactucas. inter pisces erunt saxatiles: suum petunculi, uuluæ, pira, poma, mala punica, & frigida potio. Item polygoni succus, heleniúmque rectè ipsis propinatur ex uino nigro, palmularúmque & myrti dilutum, præcordiis & renibus illinitur polenta ex aceto rosaceo, folia uitis, cotyledonis, parietariæ, portulacæ, sudores excitandi, uomitúsque à potu frigido, omnibus quæ urinam mouent, abstinendum. At sanguinem per initia mittere non fuerit alienum.

De stillicidio urinæ & eius difficultate.

Cum neque inflammatio, neque calculus, neque aliud quippiam ex prædictis infestat, urina autem acris fuerit, totusq; habitus uel etiam reliqua signa bilem testantur, ex hac uel urinæ difficultas, uel stillicidium contrahitur. Quare ex usu sunt quæ hanc inalterant contemperantque, ptisanæ cremor, pisces, balnea, uictusq; idoneus: acria

acria uitanda ſunt, uinum, exercitia, ira & tarda comeſtio. Quòd ſi urinæ tenuitas, albórque & reliqua ſigna frigidam fateantur intemperiem, conueniet uinum calidum, condita, tum quæ urinam cient & medicamina & cibi. adhæc inſeſſus calidiores. At ſi præter alborem, etiam craßicies in urina appareat, pituitoſus humor cenſendus eſt, qui ceruicem ueſicæ obſtruxerit, ubi utendum eſt oxymelite, tum hyſſopo, pulegio, uel thymo, uel ſilphio in aqua mulſa decoctis. item ſuperfuſionibus calidioribus. ſiue autem humor craßus, ſiue calculus, ſiue grumus, uel eius generis aliquid obſtruens, urinæ tranſitum impediat, ſiphonem tectum indere ex uſu eſt, niſi particulæ inflammatio prohibeat. Porrò in febribus urinæ difficultati medemur, ſuperfuſo rutaceo, uel anethino, uel ueteri oleo. Si aluus aſtricta eſt, iniicietur decoctũ fœnugræci, uel maluæ, uincitque inſidere ægrotantes in hydrelæum, uel aliquod dictarum ſpecierum decoctum cum oleo. Ceratum hoc magnificè proficit, ſyluestris maluæ radices in ſicyonio cum aqua modica decoctæ donec inaruerint, ipſæ quidem proiiciuntur,

iiciuntur, oleo autem miscetur succus rutæ, quarta pars ceræ, & castorij quantum sufficit,

De uesica resoluta.

Vesicæ resolutionem nunc urinæ difficultas, nũc spontanea ipsius remißio comitatur, ut in ipso capite de resolutione supra expositum est.

De urinæ incontinentia.

Musculus, qui ceruicem uesicæ ambit, relaxatus hoc mali generat. Quare pueris etiam maxima ex parte solet accidere. Itaque communiter roborantibus potißimum uti conuenit ut œnelæo calido & similibus. abstinendum iis quæ ualidè refrigerant: calidis fouendi potius ægri, quatenus fieri potest. Etenim refrigeratio ueluti resolutionis uim molitur. naturaliter autem hæc uitio huic opitulantur. Gallinæ guttur combustũ ieiuno bibendum in aqua tepida præbetur, uel leucanthemi flores similiter, uel leporis testiculus tostus, ex uino odorato contra hæc uitia bibitur. Et calaminthæ myrrhæq; ante cœnam potio salutaris est, uel rutæ syluestris semen torrefactum per triduum exhibetur. Cæterum pudenda eius qui hoc detinetur uitio, cimolia cum succo

ſucco herbæ perdicij perunguntur.

DE IOCINORIS AFFECtibus. Cap. XLVI.

IEcur pluribus uitiis opportunũ eſt. nãmodò imbecillitas, modò inflãmatio modò eryſipelas, modò ſcirrus, modò abſceſſus afficit. Interdũ exulceratio, interdũ obſtructio exercet. Primũ de infirmitate ipſius dicẽdũ eſt, à qua propriè iocinoroſos nominare ægrotantes conſueuerunt. Si ergo aluus in ſuccum quidem conuerſa, uerum liquidiora deiiciat alimẽto minus probè, aut neutiquam in iecur digeſto, ſic tamen ut uentriculus à noxa ſit immunis, attractricem iecoris facultatem infirmari ſuſpicio eſt. Si uero in eis recens caro lota eſſe uideatur, alteratricem, tum eam quæ ſanguini creando eſt dicata. At ſi calida malè habet intemperies, recrementum alui temporis ſpatio fœculentius apparet, adeóque fœtidum, bilis inſigniter tincta, craſſáque

que descendit iam uero etiam ipsa iocinoris substantia, totúmque corpus assumitur colliquescitque, urget febris, cibi fastidium, & biliosus uomitus. Cum autem frigida affligit intemperies, neque frequens, neque copiosa aluus est: quippe affectus longus prorogatur, & certis diebus uenter cumulatius deiiciet, sed minus fœtida ceu sanguinis craßi fæcem, ut propè atra bilis uideatur. Item plures & uarij deiectionum colores, frigidam notãt intemperiem, in qua febris lãguida apparet, facies non collabitur, maior ciborum appetentia inest. Harum intemperierum alterutri si accedat siccitas, recrementa erunt sicciora & pauciora, magisq; ægri sitient: si humiditas, liquidiora & copiosiora, tum sitis minus excruciat. At si inflammatio iecur infestat, omnibus quidem ex æquo dextra præcordiorũ dolor est: idémque ad iugulum supra, ad costas spurias infra peruenit. Huic dolori accedit febris acuta, tußis sicca, sitis, cibi fastidium, spiritus difficultas, lingua primo rubra apparet, mox nigra bilis euomitur, & aluus non respondet. Quoniam autem similia quodammodo pleuriticis

ticis

ticis ſigna exiſtunt, quo pacto hos ab illis diſ-
cernas, capite de pleuritide comprehenſum eſt.
Si uero Eryſipelate iecur conflictetur, inflam-
matio ardórque gliſcit, tabes comitatur. Quan
do caua iecoris pars priuatam ſentit inflamma-
tionem, nauſea adeſt, uomitus, cibi faſtidium, &
ardor intenditur, anima deficit, & ſæpe refrige
rantur, ut aqua ſubter cutem transfundi inde in
cipiat. Si uero gibbam ipſius regionem inflam
matio exerceat, præter alia ſuperius commemo
rata, tumor quoque manifeſtus in ſuperficie ocu
lis & tactui conſpicuus eſt. hæc quidem, quum
ualida grandiſq; inflammatio eſt, apparent. ſin
obſcura quædam fuerit, iubebimus ægro, mag-
nā ædat reſpirationem. Et ſi dextra parte præ
cordia dolere aſſerat, moderata iecoris inflam-
matio cenſebitur. Quod ſi oblongus inflamma-
tionis tumor, quà muſculi abdominis recti por-
riguntur, appareat, ſed ita ut nullum ex prædi-
ctis adſit, illos ipſos eadem inflammatione occu-
pari agnoſcemus. Verum ſi grauitas, diſtentio,
dolorq́;, dextra parte ſub præcordiis ſentiatur,
nullo ſubſtante tumore, nulla febri ur gente, uena
rum

rum signatur obstructio, quà uenæ portas & concaua iocinoris perreptantes iis quæ per gybba ipsius excurrunt, committuntur. Itaque si in abscessum erumpit inflammatio, dolor & distentio ipsis increscit, rigores sine ratione accedunt, dolentes iocinore & in sinistrum magis latus decumbere nequeunt, rupto autem abscessu, uel per urinas, uel per aluum cumulata puris subluuies prorumpit. At si tumor in duritiem quam σκίῤῥον dicunt Græci, deciderit, dolores quidē remittunt, sed tumor cum duritie est conspicuus, quæ ambiunt partes extenuantur, & tempore procedente difficulter poterit discerni. Quippe aqua inter cutē protinus comitatur, & tota præcordia humiditate conteguntur. Itaque aduersus calidam iecoris intemperiem, refrigerantibus, tum iis quæ uiscus mediocriter confirment, uti consilium est. id autem præstat seris & cichorium, interim crudū, interim coctum, cum coriandro assumptum, item decoctum ipsius, succusq; epotus. Quinetiam ipsum succum mulsæ inditum & calidis, & frigidis iocinoris intemperaturis opitulatur. Eiusdem

iuſdẽ generis ſũt, intybus eſculẽta et ſõchus. Bene *facit etiam mali medici ſucci cyathus in aquam mulſã demiſſus, ſimilitérq; filicis ſuccus.* At *ſi cũ obſtructione mediocris affligat intemperies, ea ex uino quodam tenui, & quod urinæ mouendæ eſt, porriguntur.* Catapotium *uero quod recipiet cichorij drachmas quatuor, chamæpyteos radicis drachmas quatuor, trita cum melle cocto dantur ad nucis auellanæ magnitudinem, quibus aquam calidam ſuperbibere conuenit, iam ex opio & ſemine alterci confecta propinantur, ipſumq; Philonis antidotum.* In *quibus calor intenditur, etiam roſaceum primi meriti ipſis, uel melinum potui datur.* Eſui, *ptiſanæ cremor, uel chondrum cum hydroroſato, ſimiliter panis ex aqua, cum quadam id genus dulci potione* Et *ſũmatim cibi erunt, qui mediocriter refrigerant, non obſtruunt. uinũ omnino circuncioditur, niſi alteram ob cauſam, nempe ſtomachi imbecillitatem, hoc requirant: tum enim tenue & quod græci* ὀλογοφόρον *uocant, & dilutum aliquod exhibetur.* Ac Eryſipelas *quoque in eum modum curabitur.* At *ubi iecur perfrixerit,*

contrariis

contrariis purgandum est. Panis igitur recte cũ uino assumitur, item braßica bis férue incocta, castaneásque esse confert & uuas passas, tum ex gallinis quod satis est. Vinũque bibãt, sed prius ipsis eupatorium, uel asarum, uel medicamentum diapepereon præsumi debet. Iam ex iis quæ prius ad cœliacos & dysentericos inscripta sunt, idonea deligi debent: cyphoides autem appellatæ compositiones, ad calidas intemperies neutiquam conueniunt, nisi modica quædam caliditas cum humiditate copiosiore oborta fuerit. Cæterum ad frigidas optima sunt remedia, magisq; si cum humiditate, aut iecoris obstructione euenerint. Si uero obstructio ex craßis glutinosisq; contracta humoribus fuerit, myocantha & præsertim huius fructus datur, item lauri radicis cortex, eupatoriumq́; ex oxymelite, uel lupinorum amarorum decocto cum ruta & pipere. Adhæc farina lupinorum pota, & capparis radicis partes duæ, costi pars una cum uino, & medicamentum diabacanu ad obstructiones quas craßi uiscosiq́; humores excitarunt salutariter sumitur: præterea iris & pistaciorum

rum fructus cortexq́;,marrubium insuper,amygdalæ amaræ,& ex ipsis pastilli,dracunculi,ariq́; radix,agariam,acetum scillites,oxymel,iecur lupi, aridum tritum & cochleario datum, omnibus iecoris affectibus ex uino dulci succurrit,item antidotum Theodoretum efficacißimum est iecori obstructo, indurato schirrho, diuq́; inflammato.Idem colicis & ictericis auxiliatur.Similiter etiam picra ex oxymelite. Cibi his dandi sunt calidiores & qui aperiundi facultatem habent:nempe porra ex oymelite, palustris asparagus,& capparis,reliquaq́; obsonia ex condimento aliquo calefaciente,quódq; meatus reserat,incocta. Vinum tenue ac uetus utile est.uitanda sunt alimenta craßi succi,balnea crebra,eaq́; potißimum à cibo.Si morbus in uetustatem incidit,etiam uenæ sectio purgatioq́; adhibenda,si nihil prohibet.Cum autem iecur inflammationem experitur,sanguis ex cubito dextro intrepidè mittendus est,& copiosus si uires sufficient. Extrinsecus uiscus farina hordacea, & fœnugræci,& semine lini cum palmulis cataplasmatis modo illinetur,uel malis cotoniis,me

liloti flore, absynthio, chamæmelino. Illud autem in summa præcipiendum est, ut astringentia emollientibus semper admisceantur. Epithemata uero iniici debent, tum quod ad Nileum authorem refertur, tum quod à grato odore euodes dicitur: item Philagrianum & Apollophanis, necnon ex melilotis confectum. denique quod coptum appellatur. Porrò ad maximas inflammationes hoc multa experientia comprobatum est. absynthij comæ, nardi gallicæ, asari, croci, singulorum uncia, iridis, myrrhæ, styracis, bdellij, ammoniaci suffiminis quod thymiama appellãt, singulorum unciæ duæ, medullæ uitulinæ unciæ quatuor, cerati lentiscini libræ quatuor. Ad hæc oxymel ipsis dandum est, simpliciaq; auxilia, nempe, asarum, nardus gallica, uel indica, iuncúsque odoratus rotundus, petroselinum. Aluus irritanda est, urticæ, uel mercurialis, coctorum esu. In declinatione morbi, epithymum & polypodium ex mulsa porriguntur, aluusq; inaniri postulat per clysterem, initio quidem ex aqua mulsa cum sale, uel nitro, facta autem inclinatione, miscetur hyssopum, uel origanum, uel cnicum,

uel centaureum & cucurbita ſylueſtris. Caua iecoris pars per aluum: gibba per urinas expurgatur. Alimentum his dabitur, cremor ptiſanæ, in quo apium decoctum ſit. At inflammationis quæ Eryſipelatis naturam referat, curationem ſuperius ſumus executi. Abſceſſu autem facto, ruptura adiuuanda cataplaſmate triſpermo, cum reſina, manna, pice, radicibus altheæ, columbæ fimo, caprillo ſtercore: præbibitur autem ius polij & fumariæ in ordeo ad tertias decoctum, item ius thlaſpis ad tertias decocti uel cichorij, & chamædryos radicis, uomicaq; facta, mulſa conuenit, & quæ in renibus exulceratis commemorata ſunt. Extrinſecus imponitur medicamentum Mnaſei, reliquaq; emollientia. Item Iceſion, uel quod ſalicibus conſtat. Si uero iecur induratum fuerit, parum in medicina ſpei eſt, affectu in aquam ſubter cutem decidente. Attamen emollientibus admiſcenda ſunt, ammoniacum, bdellium medullæ, adipes, & quæ his ſimilem potentiam obtinent. Potiones expediunt, quæ anguſtias uiſceris recludunt, abſtergúntque. Huiuſmodi ſunt quæ urinam citant, & calculos confringunt. Ad

hæc quæ nuper ad iecoris obſtructionem dicta nobis ſunt.

DE MALO CORPORIS HA- bitu, qui cachexia dicitur. Cap. XLVII.

PRincipia aquarum cutem ſubeuntium, uocare noſtri malum corporis habitũ, Græci καχεξίαν, conſuerunt. Auxilium eſt, niſi aliquid impedit, in ſanguinis detractione, quæ paulatim ad tertium quartúmue diem producitur. Sed uacuandi ſunt potiſsimum, qui hæmorrhoidibus, aut menſtruis non reſpondentibus in morbum inciderunt, quemadmodum iis qui plenitudine laborant, uacuatio ſanguinis per uenam noxia eſt: purgatio autem ex hiera, quæ ſylueſtrem cucurbitam recipit, permultum utilis, uictus erit tenuis, & ſiccus. Aquarum naturalium uſus adhibebitur aluminoſarum, nitroſarúmque potius, mox ſulfuroſarum: pluribus diebus interpoſitis aliud balneum accommodatur, uarioq; exercitationis generi creduntur ægrotantes, ma

ximè

ximè autem ei, quod per medicos aliptas, id eſt reunctores adminiſtratur. poſtea autem ueratrum aſſument: mirificè quoque iuuat ipſos & abſynthij potio, & cottabiſmi, & dropaces. Si affectus in hydropem deciderit, aquæ ſubter cutem curationi ſubiicietur, quemadmodum exponemus.

DE AQVA INTER CVTEM. Cap. XLVIII.

CVm iecur uehementer perfrixerit, interim primario, aut inflammatione, aut duritia, aut alio implicitum uitio fuerit, interim lege conſortij quod cum aliis partibus habet, ſanguinis elaboratio non ſuccedit, ac uitium aquæ intercutis quod hydrops græcè dicitur, inde contrahitur: in quo nonnunquam ſanguinis copia cum humidi momento inter membranam, quæ peritonæos appellatur, & inteſtina colligitur, ut abdomen percuſſum tympani modo crepitũ elidat: qua ratione etiam tympanias nuncupatur, qui ſtomachi, alui, & coli inflationi, febri-

búsque longis superuenit. Est cum peritonæi, aut uuluæ in mulieribus duricie, aut scirro conflετur. Aliquando rursus humorum cum paucißimo spiritu abundantia, in eisdem regionibus tãquam in utre quodam coaceruatur. unde malũ, ascites nominatur hydrops, & ipse ex causis quas comprehendimus, cõtractus. Plurima uero ex parte, tum liene, tum iocinore indurato, occallescentéque, item ex longis intestinorum profluuiis oritur, in quibus uenter intumescit, reliquum corpus quòd alimentum non sentiat, consumitur. Nonnunquam etiam in tota corporis mole frigidior pituitosiorq; sanguis continetur, qualis partim à iecore descendit, partim ex tota carne corporis ueluti in aquam resoluta emanat, ut corpus albidum, & pituitosum emortui instar appareat, uocatúrque hydrops leucophlegmatias, hyposarcidios, uel anasarca. Quem lentæ febres, malus stomachi habitus, hæmorrhoides diu suppressæ, fluxus muliebris, spiritus difficultas, uigiliæ insolitæ, & sine ratione oborientes, causæq; his consimiles mouerunt. Curatio igitur communis ab euacuatione incipit. Verum ascites & tympanias

ascites.

Anasarca.

tympanias appellatus medicamentum requirit, quod aquam educat. Cui autem anasarca nomē est, sanguinis detractione succurrimus, maximè si affectus origo ex hæmorrhoidibus, aut menstru is suppreßis est neutiquam respondentibus, nisi malo habitu præditi sanguinem emiserint. Et hic igitur in iis qui malam corporis habitudinem sortiti sunt, per uices tentanda est uacuatio. Deinde stercus bouis gregarij aridum exactè tritum, coctúmque in posca, uel oxymelite, sulfurisq; pars quarta superinspersa, toti uentris capacitati iniiciatur, uel stercora caprilla in pueri urina, uel capræ gluten crassum applicatum, per uentrem summè ipsos purgat. Itē cataplasmatis utendum ex fermento, ficis pinguibus, calce, nitro, iride, cardamomo, sulfure uiuo, ammoniaco, baccis lauri, uua taminea, columbarum ruralium fimo, uel omnibus uel quibusdam ex his cum oxymelite. Post quæ epithema spongium appellatum ex caprillo stercore mirificè humiditatem uacuat, tum per latentes meatus, tum per aluum. In sequentibus diebus emplastra persiccantia imponuntur tum quod ex sa-

licibus eſt, tum quod iceſium dicitur, uel quod Cureo aſſcribitur, uel quod ex baccis lauri factum eſt, uel polyarchium, uel epithema ex ſeminibus præparatum. Atq; hoc indubiè mirificos præſtat effectus, quod ſequitur, quippe humores ex alto eripit: lapidis pyritis, ſulſuris uiui nitri, guttæ ammoniaci, ſingulorum drachmæ duodecim, cumini drachmæ ſedecim. Excipiuntur cera modica, & terebinthina, pelliq; illita toti uẽtri imponũtur. Ius radicis actheæ decoctæ in uino potui datur, uel cucumer, ſylueſtris uino auſtero maceratus per triduũ, cyatho uno propinatur. Acceßio autem fit quotidie uſque ad cyathos tres. Hoc quod ſubiungitur, uaria conſtat miſtura: balſami, nardi, caßiæ, cumini, dulcis radiculæ, hyperici, iunci rotundi, aſari, dauci, amomi, myrrhæ, petroſelini, calami aromatici, piperis, ſeſelis, ſpondilij pares portiones. faciunt autem bene etiam ſingula per ſe, & omnia quæ urinæ ciendæ ſimilem facultatem obtinent. Cæterum ſcilla toſta, cum melle trita & linctus modo exhibita, ſine grauitate urinam mouet: coquetur autem ex aqua potabili. id quod ſubiungam

præcipuè

præcipuè bonum eſt: interioris ſcillæ pondo duo in uini auſteri ſextariis tribus aduſque tertias incocta porrigito ex uino quotidie, orſus à myſtro uſque ad unciam. Iſtud etiam urinam optimè prouocat, quod recipit aluminis liquidi circa fabæ magnitudinem: ubi aqua dilueris, linteóque percolaueris, ad tres dies propinato, uel ad unum. Conuenit etiam his picra ex oxymelite. Ad hæc Theodoretus, & ex amaris amygdalis paſtillus. Plura uero aquam educunt, ſed hæc uſus comprobauit, gnidia grana quadraginta, aut quinquaginta, uel lathyrides uiginti, aut triginta, uel euphorbij ſiliquæ quinque, aut ſeptem, uel ſquamæ æris drachmæ duæ, aut tres cum micis panis exceptæ, ac in orbiculos digeſtæ, uel ſambuci radicis corticis ſuccus epotus cum condimento, uel chamelææ foliorum, æris ſiliquæ quinque, aniſi par modus datur in aqua, per initia quidẽ drachma una, diebus aliquot interpoſitis etiam duæ, aut plures, Atque inſequentia, mirifica ſunt catapotia: aloes, euphorbij, cocci gnidij, ſingulorum uncia, rhei ſemuncia, excipiuntur ſucco braſſicæ, finguntúrque catapotia,

hydragoga.

dantur

dãtur ſiliquæ ſeptem, aut nouem. Antidotum ex gariophylo, aquam mirabiliter elicit, iam uinũ quod aquæ educendæ eſt, dare tentabimus. Eſt autem infra ſcriptum medicamentum ad id efficaciſsimum, ſcillæ unciæ tres, ſeminis apij, capparis radicis corticis, piperis, ſingulorum drachmæ quatuor, cocci gnidij decorticati drachma, phylli drachma, malabathri globuli duo, uini optimi heminæ duodecim, mellis crudi libræ ſex Contuſa colataq; uino perfundũtur, ſcilla ſimul leuigatur, dantur cyathi tres: poſt humoris euacuationem, etiam theriaca utendum eſt, & ſtercoris bubuli cochlear ex uino potum quotidie ſtrenuè auxiliatur. item clyſteres adhibendi acres, niſi uenter ſua ſponte humeſcat: tunc enim exiccare ipſum magis conuenit. Porrò in mulieribus quas aqua ſubter autem male habet, etiam peſſus hic utilis eſt. Aniſi, cardomomi, cumini, nitri, ariſtolochiæ, fœnugræci, pulegij, ficuum interioris pares portiones ſuſino excepta imponantur. Secundum hæc aquis naturalibus uti continenter expedit, ad hæc ut exerceantur, ſabuloq; & arena ſaburrentur. Quòd ſi uero interim

rim lauent etiam, utentur in lauacro nitro, sa=
le, sinapi, calce & persimilibus inspersis. Hæc sa
nè uel citra lauationem utilia sũt, aridáque cum
oleo uentri adfricata. At si id uitiũ est, cui ana=
sarca nomen est, reliquas partes exerceri, qua=
tenus licet, oportet, & siccas ad solem perfrica=
ri. Reliqua uictus ratio siccior assumetur. Cibus
itaque erit salsamentum, sinapi, & allia: ex a=
uibus syluestres, & siccæ magis. Inter olera as=
paragus, bis acutum, porrum, sinapi, caucalis,
reliquaq; syluestria. Obsoniis miscebitur sal the=
riacus, uel ammoniacus: uinum uetus, tenue, ad
urinam mouendam efficax rectè bibitur. Et si fæ
cultas datur, ex marina aqua confectum. deinde
omnis potio liberalis uitanda est. aqua in totum.
Quòd si cum febri aqua subter cutem inuadat,
calidioribus acrioribúsque cibis & auxiliis ab
stinetur, permixtim uerò his utendum est, ita ut
uehementiori malo incumbamus; si uero id mor
bi genus est quo uenter sonitum ædit, Tympa=
nias uocatur, purgantia, & quæ uniuersum cor
pus emaciant, eligenda sunt, item ad urinam ef
ficacia. His autem quæ extenuare & digerere
spiritus

tollenda

spiritus possunt, tum intrinsecus, tum à foris utẽdum est. Cucurbitulæ leues crebro toti uentri suffigentur, sin id uitij male habet, in quo in uterum aqua contrahitur, nisi prædictis ceßerit remediis, cute compuncta perniciosus humor elici debet, quod nulli alij aquæ subter cutem generi conuenit.

DE LIENOSIS. Cap. XLIX.

seu lienosis splenicis &c.

Lien melancholicum humorem, ceu limum sanguinis ab iocinore elicit naturaliter. Eius facultas attractrix, si infirma fuerit, meatúsue obstructus per quem illud prius euadebat, sanguine impuro per totum se corpus spargente, atrum morbum regium constituit. At si lienem grauitas & distentio, uel etiam dolor exerceat, obstructio ostenditur: si nihil horum euenerit, attrahendi potentiæ imbecillitas. Quin etiam si atræ bilis uomitus sine febre aliaue malignitate oboritur, retentricem lienis facultatem laborare indicium est. Sin contra non attractrix naturæ uis, sed expultrix ægrotet, cibi fastidium accidit.

4° de usu par.

attractrix infirma.

obstructio.

retentrix infirma

expultrix infirma.

splenetici sunt illi quibus diuturna duricies inest splenis. 6° af. 43.
Lienosis uẽtres p[illegible] sunt. ℔ confluuium ad lienem humoris. 3° de par. ani.

accidit, dum non amplius melancholicum excrementum, ab liene ad uentriculi ostium defertur, appetentiamq; excitat, sed in ipso liene obstruitur, primum sanè inflammatio huius, cuius notæ sũt, feruor, dolor, et distentio, excitatur: quæ paulopost in scirrum degenerat, sic ut feruor quidem dolórque finierit, tumor autem cum duritia maneat. Hoc preßis uitio, os fœtet, gingiuæ exeduntur, ulcera in cruribus cicatricem non recipiunt, ob quæ simul affecto iocinore, cutem subeuntes aquæ colliguntur, sicut comprehensum est. Itaque intemperies ipsius eandem cum intẽperãtiis iocinoris curationem postulat. si autem adest inflammatio, sanguis à cubito sinisteriore, uel ab extrema manu dimittendus est, eo quòd reuulsio longioribus interuallis fieri debeat, uel etiam propter naturæ quandam confinitatem: deinde quæ citra euidentem calorem extenuant, illinentur, admixtis quibusdam etiam nunc astringentibus: uidetur autem hanc facultatem habere suapte natura, qui uocatur flos salis. Porrò est & hoc cataplasma mirificum, fœnugræci triens, farinæ hordeaciæ, cardami, singulorum

inflãm°

de qua notis vide Actium. l.b. 7°

gulorum uncia, ficuum pinguium libra, uerbe- nacæ herbæ aridæ uncia. ficus aceto quàm acer rimo macerantur. Deinde cum aliis iam prius tunsis incoquuntur, postea iterum coquuntur. Vel stercus caprillum cum cruda polenta coctū ex posca illinitur. Adhibeto autem, si placet, eti am salis florem: ad fouendum cyprino cum ace ti momento, & malagmatis utitor, primum sim plicioribus, quale est hoc. Ceræ sesquilibra, cen- taurij libra, nitri triens, terebinthinæ, seminis ag ni, capparis radicis corticis singulorum quin- cunx. Quæ liquari possunt, cocta aridis super- funduntur. iam quod ad Nileum autorem refer tur præstantißimum est. Verum ubi inflamma- tio in scirrum degenerat, ualentioribus uti con uenit, ut etiam cutis summa exulceretur, quale est quod ex fimo caprillo constat, & citrinum. huc accedunt Macherionis, Curei, item ex bac cis lauri confectum, & ex salicibus. Quod sub- sequetur, etiā ipse expertus sū, auripigmēti ūciæ duæ sādarachæ ūciæ duæ, fauorū terebintinæ li bra, picis aridæ tātūdē, galbani ūcia, oppopana cis ūcia, capparis radicis corticis, glādis unguē tariæ

tariæ, ſingulorum unciæ quatuor: lachrymæ am moniaci ſcrupula ſex, nardini, uel cyprini ſcru pula quatuor. Ammoniacum etiam cum aceto applicatum, lieni ſæpe profuit, item potum ſcru pulis tribus quaterniſue cum uno caſtorei, ſi in lauacri ſolio prius, ficum pinguem comede= rint, ſputóque eam reddiderint, uel ammoniaci pars una, caſtorij tantundem: datur drachma. hæc etiam ad ſchirro induratos proficiunt, quẽ admodum capparis quoq; cortex ex aceto con= tritus illituſq;. Idem bibitus aceto, uel oxymeli= te, craſſos glutinoſoſq; humores uacuat, interim ſanguinem. Iam ſalicis cortex, conſimiliter inun gitur, & cinis fabrorum cum cruda polenta ex oxymelite illitus. item centaurei ſuccus à foris impoſitus, epotúſque, & lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere aſſumptum, nec non farina ipſorum illita, & aqua in qua can dens ferrum ſubinde extinctum eſt, febricitanti bus per ſe data cyathis tribus: febri carentibus autem cum uini & aceti cyatho uno, uel lapa= thi ſylueſtris radicis cum ſcilla tres oboli, uel chamædryos, uel ſerpilli acetabulum totum. Vel

oxymelitis,

oxymelitis, anagallidis, quæ cœruleum florem obtinet, duo oboli, cum posca bibuntur, uel acætum scillites, uel oxymel. Composita autem hæc, panacis radicis, guttæ ammoniaci, capparis radicis corticis, struthei, scillæ tostæ interioris æquales portiones exhibentur denarij unius põdere: benefacit etiam suspiriosis, & hydropicis. ALIVD. Myricæ fructus drachmæ quatuor, piperis tantundem, spicæ nardi drachmæ duæ, suffiminis ammoniaci totidem. Teruntur aceto scillino, instar denarij unius dantur ex oxymelite.

Ad lienem induratum.

Cyclamini drachmæ uiginti, brioniæ drachmæ tres, dictamni drachmæ duæ, scillæ tostæ drachmæ octo, struthei drachmæ sex, capparis radicis drachmæ sex. pastillus triobolaris ex oxymeliteporrigitur: & qui ex ærica præparatur, nõ inidoneus est: cibus his cõpetit tenuis, acris, siccus: potio paucißima: adhibẽdæ exercitationes frictionesq́; & sinapismi. interim etiã cucurbitulæ cum sacrificatu defigendæ.

De morbo

DE MORBO REGIO, QVI *icteros Græce dicitur.* Cap. L.

Regius morbus, quem Græci icteron appellant, bilis est per totũ corpus suffusio, modo atræ, de qua in lienosis à me dictum est, modò flauæ. Differentiis constat numerosis, quarum causæ & notæ hæ sunt. Si enim hoc uitij febricitante ægro repente ac cumulatim superueniens febrim finierit, crisim testatur, materia ex alto foras prorumpente, contractum. Medicina non indiget, ut quod balneis & moderata frictione subito discutiatur. Si autem cum febri & biliosis deiectionibus inuadat, & præcordiorum dextra parte dolor adsit, feruens iocinoris inflammatio significatur: cuius ui sanguis in bilem mutatus, per uniuersum corpus defertur. Sin autem feruor citra grauitatem in ipso substet, ex sola iecoris calida intemperie, uitium gignitur. Si uerò absque febri fiat & alba deiiciantur, uesicæ fellis malum ostenditur, uel ipsius meatuum: si grauitas præcordiorum dextrã

a crisi

ab iflãmoẽ

ab ĩtẽperie.

a fellis malo.

partem premat obstructorum. Si autem citra illam, facultate imbecillium, uel attractrice, quæ humorem ex iocinore eliciat, uel illius expultrice, quæ ad intestina eũdem protrudat. Quippe sanguis non expurgatus, in totum corpus biliosus diffunditur, quemadmodum in nigro arquato fieri dicebamus, statim uerò his etiam urinæ biliosissimæ affatim excernuntur. Cæterum fit etiam arquatus ex intemperie calida solidarum partiũ, dum idquod ratione alimenti ipsis offertur, in bilem transmutant, quemadmodum in aquæ subter cutem genere, cui nomen anasarca in pituitosam humiditatem est mutatio, uerum hæc talis arquati discriminis nota est, nimirum quod non uniuersus, sed paulatim procreatur, sic ut nullum ex cõmemoratis adsit. Iã uero noxij medicamenti potus, tum uirus extrinsecus à uenenato animali illatum regium morbum parit. Cum itaque calida iecoris intemperies est, & inflammatio ipsius uiriumque imbecillitas, curationem supra comprehensam, ubi de ipso agebatur admouebimus, eámq; integram in hoc transferre caput oportet, ne eadem mihi sint repetenda.

ab intẽperie solidorũ.

a potu medicam̃ti a veneno.

petenda. At si meatus conceptaculi fellis utri-
que sint obstipati, uel alter duntaxat, uenam in
cubito dextro ipsis diuidi consilium est. Non-
nulli uero, tum his, tum illis qui ex iecore inflã-
mato, arquatum cõtraxerunt, uenam propter mi
nimum dextræ manus digitum, soluunt. Cataplas
mata quæ inflammationem arcent, hic utilia sũt,
& purgatio ex hiera, nec non clysteres . potui
rectè datur aquaticis, ius apij, uel adianthi, uel
lapathi, uel serpilli decoctorum ad tertias, uel
absynthium portioni inspergitur. Præclarè faci
unt radiculæ succi cyathi duo poti cum uini cy
atho uno. Et ciborei succi cyathi bini, uel terni
per se aut cum uino poti. Sed qui iecoris inflam
mationi arquatum ferunt acceptum, mulsum bi
bent, uel decoctum tenuis aristolochiæ, uel hype
rici, uel adianthi, uel struthij, uel erythrodani
similiter, uel cornus ceruini scobis drachma, cum
uino, uel pastinaci syluestris decoctum in uino,
ut tertia pars supersit, uel sulfuris uiui drach-
ma in ouis sorbetur. Hæc etiam propter obstru
ctionem arquato laborantibus ualde auxilian-
tur, seminis autem atriplicis scrupuli octo, cum

 chrysanthemo,

chryſattico, uel alio dulci in balnei ſolio po-
ti, uacuationem magnam præſtant. Rectè etiam
picra datur, & ſica, & ex oxymelite, & The
odoretus. Iam ex amaris amygdalis paſtillus cō
mode porrigitur, & cinamomi quantum tribus
digitis comprehendi poteſt, in mulſi cyatho u-
no, uel aqua temperata, uel myrrhæ ad fabæ ma
gnitudinem cum piperis granis quinque, tantū
démque cinamomi. Qui uero ex calidiore ſoli-
darum partium intemperie in arquatum inci-
derunt, leni frictione, exercitiis moderatis, un-
ctione et balneis ad ſanitatem tractandi ſunt, ci
bo humido & mediocriter refrigerante & pti
ſana, intybo, ſeri, cichoreo, piſcibúſque, uino tenui
aquoſo. Qui ex lethali potione, aut ex uirulen
torum animalium morſibus affectu ſunt impli-
citi, de iis quinto uolumine tractabitur. Porro ſi
bilis oculos faciémque dehoneſtet, elaterij inſtar
erui cum lacte muliebri naribus in balneo in-
ſtillatur, & ſtatim in ſolium deſcenditur, ſed cu
ra adhibita ne caput immergatur. Poſt balneum
uictu recreatis, rurſus medicamentum ἐξξινον
in ſole, naribus infundito. Benefacit etiam cycla
mini

mini ſuccus, marrubij, et nigellæ. Acetũ uero acer
rimum naribus attrahat in ſolio deſidens, con=
tineatq́; etiam preßis naribus paulisper, & mi
rificè uacuabitur.

DE VMBILICO PRO= cidente. Cap. LI.

CAuſam umbilici prominentis, & quomodo id uitij manu cure tur, in parte chirurgica doce= bimus. Quoniam uero nonnulli etiam medicamentis in naturalem ſtatum redi= erunt, ipſa hoc loco dicemus. Aluminis ſcißilis drachmæ quinque, flocium uini drachmæ octo, roſacei decem, gallæ immaturæ drachmæ duæ. Vino diluta, & in mellis ſpißitudinem redacta loco affecto reſperguntur. Extrinſecus ſpongia poſca madens ſuperiniicitur, & faſciola deliga tur. ALIVD. Lomenti, gallæ, balauſtij pares portiones, cóquuntur in aqua: ubi diſſo= luta fuerint, tritaq́; diligenter, ſpongia, ut præ= dictum eſt, imponuntur. ALIVD. Plum=

bi ſcobis drachmæ ſedecim, cicutæ, mannæ, ceruſſæ, hypociſtidis ſucci, ſingulorum drachma, uino diſſolutis in modum prædictum utitor.

QVOMODO IMPVBERES IMberbéſque diu maneant, & particulæ naturales teſteſq; ita conſeruentur, piliq; aboleantur. Cap. LII.

Cimoliæ cretæ, & ceruſæ æquales partes, alterci ſucco excipiuntur ut ſordium ſpißitudo fiat, deinde oleo lentiſcino quantum ſufficit adiecto contundito, ac utitor. ALIVD. Cicutæ ſuccum, ſolani, alterci, lupini foliorum tenerrimorum, pſillij æqualem modum. ubi contriueris, utitor, ſed locum prius abſtergito abluitoq;. Oportet autẽ pridie quàm uſurpare uelis, aquam bibere. Medicamentum pilis abolendis dicatum, pſilotrum appellatum. Aſellorum domeſticorum, qui tacti conduplicant ſeſe in orbem, pilulæ rotundißimæ ſimilem, Græci

ci κατοικιδίους ὀνίσκους uocant, pondo dena
rij duo, sandarachæ pondo denarij quatuor,
calcis pondo denarij octo, aceti ueteris cy-
athus. Lixiuiæ è ficu tantundem: coquito
in fictili, ac in balneo utitor. ALIVD. Cal-
cis, cineris lixiuiæ partibus duabus, auripigmen
ti totidem, terræ cimoliæ parte una. in aqua co-
ctis quemadmodum explicitum est utitor. ALI-
VD. Simplex odorisq; expers: cineris lixiui,
calcis, utriusque sextarium, sandarachæ unciam.
Coquito ut dictum est, & utitor. Porrò quæ pi-
los adimant, in ocularijs exposita sunt.

DE RAMICVM GENERIBVS. Cap. LIII.

CVm intestina peritonæo rupto
deuoluuntur, operosa est cura-
tio: cum ob raritatem illius de-
scendunt, facilior sanandi ratio
est. Ac huic malo pueri potius, utpote humidio-
ris naturæ, sunt opportuni. multiq; adeo citra
manus operam medicaminibus impositis, & con
uenienti deligatura persanati sunt. Vtendum ue

 ro

ro est facultatibus infra comprehensis, ubi hoc solum addiderimus, affectus solo loci situ uariare. Quando nanq; intestinum etiam tantum supra in inguinibus iacet, nostri inguinis ramicē, Græci βουβωνοκήλην uocant. Cum in scrotum infra iam delapsum est, intestinorum ramex, græcè ἐντεροκήλη dicitur. Malicorij igitur drachmæ decem, gallæ immaturæ drachmæ quinque, in uini austeri cyathis tribus incoctæ, & in pollinem coactæ, intestino prius reposito imponuntur: quæ aqua frigida superfusa decimo die soluuntur, sed ita, ut æger in lecto maneat diebus triginta, bibatq; cupreßi decoctum cum uino, uel eius globulorum tres obolos, ex diluta uini potione. hoc medicamentum auxiliatur pueris. ALIVD. Glutinatorium, Symphyti radicis, marrubij succi, amygdalarum amararum, gummi, pares portiones. AIVD. Terebinthinæ pondo sescuncia, ceræ, thuris, myrrhæ, ichthyocollæ, cochlearum cum suis testis, singulorum pondo uncia, ichthyocolla in aceto diebus tribus maceratur. ALIVD. Cupreßi, galbulorum uncia, gallæ tantundem, malicorij

inguinis ramex

itestino[4] ramex.

corij semuncia, taurocollæ unciæ tres, mannæ, thuris semuncia, simphyti tantūdē, cochlearū cū testis uncia. Galbuli & malicorium uino astrin ti diu incoquuntur. Et cum reliquis probe in puluerem detritis excepta, in usum accommo= dantur. ALIVD. Aloes, malicorij, thu= ris, hypocistidis succi, glutini fabrilis, picis, bitu minis, singulorum sescuncia, uini dulcis quod sufficit. ALIVD. magis uarium, facit eti am adultis, cum morbus uetustatem nondum sen= serit: chrysocollæ, taurocollæ, sarcocollæ, ichthy ocollæ, lapidis iagatis, lapidis hæmatitis, rhus sy riaci, & coriarij, acaciæ, singulorum sescuncia, lapidis pyritis ignem non experti, magnetis cœ rulei coloris, aluminis scißi, mannæ, thuris, singu lorum uncia, picis brusiæ unciæ quinque, cochle arum cum testis uncia, plumbi retosti quod hel cysma dicitur, unciæ quatuor, gallæ, squamæ sto= momatis, æris singulorum uncia, bituminis un= ciæ sex, myrsinati quod satis est. Vino astringen te arida excipiuntur. Medicamento tam spißo ut digitos non coinquinet, utitor. Quod si iace= re non sustineant, triangula ipsos fascia craßio= re,

re,quæq; intestina poßit constringere,tuto deli-gabis. A cibis inflantibus abstinendum,uino co-piosiore,crebris balneis,uehementi motu, nem-pe cursu,saltu,clamore,& id genus aliis.

Ad aquosum ramicem qui hydrocele dicitur,ut humor collectus discutiatur.

Piperis grana centum, lauri baccæ octoginta, nitri drachmæ uiginti, ceræ drachmæ quadra-ginta,olei heminæ dimidio exceptis utitor.

ALIVD præstantißimum. Lapidis asij flo-ris drachmæ sex, uuæ acinis uacuæ drachmæ duæ, cumini æthiopici drachmæ octo,nitri ru-bri tantundem. Trita imponito,fouens uesperi & mane:quidam uero adiiciunt etiam sulfuris dra chmas octo. ALIVD. Calcem balnei sor dibus exceptam cum cerato impones,& paulu-lum nitri calci miscebis. ALIVD. Ra-dicis braßicæ crematæ cinis adipe suillo uete-ri liquefacto exceptus inducitur: per triduum soluitur. Ne autem humoris magna fiat colluui es,hoc utere malagmate,Ceræ libris duabus & semisse,picis triente, guttæ ammoniaci triente, aluminis

aluminis liquidi sescuncia. Proficit etiam medicamentum ex populo & reliqua extrahentia.

DE INFLAMMATIONE testiculi scrotiq; & aliis ipsorum affectibus.

Cap. LIII.

SCroti inflammatio hisce agnoscitur notis. is locus primo manus cõtactu indolescit, seruor, duricies que intensa apparent. Testiculo autem inflammationem sentiente non ex leui tactu dolent sed supernitentibus ualidius digitis rubor & durities ipsius per summa minor extare uidetur. altius autem impreßis illis, durities ex alto occurrit, & febris nonnunquam oritur. Itaq; testiculorum inflammationibus propriè conuenit sanguis ex talo dimissus: communiter autem omnibus cataplasmata & cerata. Imponi igitur debent ex lomento diluta uini mixtione cocto cum uuis pinguibus acinorum expertibus cumini, uel hastulæ regiæ radix: inco-

 cta

cta contritaq; miscetur subtilißimæ polentæ æquali, illiniturq;, uel lini semen ex diluto uino, uel fœnugræcũ ex mulsa, uel lilij radix ex mulsa recentibúsue uini flocibus cum polente polline. Vel senecion, & coriandrũ uiride cum uuis quibus acini sunt exempti. Sin multus infestat ardor, foliis alterci cum triticea farina, aut ciceris deliniuntur: uel calami foliis, uel cucurbita syluestri cruda. Si uetustior est morbus cum duritie, cucumeris syluestris radix in mulsa cocta, leuigataq; cum lolij farina admouetur. Item hoc efficax est auxilium, uuarũ quibus acini sint exempti, unciæ quinq;, cicerum subseruefactorum sescuncia, cumini uncia, sulfuris unciæ nouem, nitri uncia, resinæ unciæ tres & semißis. contrita omnia cum melle in cataplasmatis formam digerens, utitor. cerata hæc sũt, olei heminam, colophoniæ sex unciæ molybdenæ, cumini, uuarum passarum, lomenti singulorum triens, ceræ sextans. Molybdena cum oleo adusque spissitudinem certam incoquitur: deinde cera resinaq; inditur. Sublatum ab igne egelidum, uuis cõtritis, farinisq; superfunditur. ALIVD.

Olei

Olei anethini & rosacei, ceræ, resinæ piceæ, singulorum quincunx, cumini unciæ duæ & semissis, stercoris asinini sescuncia. cuminum teritur cum stercore asinino, ceratumque refrigeratum miscetur unáq; leuigatur, deinde in panniculũ illitum admouetur, lana superaccommodata. olei omphacini, uel butyri, uel resinæ æquali modo utitor. Quòd si à sudoribus ulcera in scroto excitentur, gallam detritam, uel alumen inspargito, pingui & hircino felle perungito. Porrò ad testes incensos terram cimoliam cum aqua prius illitam sinito siccescere, calidáq; aqua abstergito, myrtum siccam, & smyrnij paulum in puluerem redactum illinito; si caro in testiculis excreuerit, cinis sarmentaceus nitro & aqua imbutus curat illitus. Pruritu scrotum irritante, nitrum, pedicularia, Græci staphidagriã appellant, alumen liquidum, aceto contritum, rosaceóque, illinitur in balneo. Vbi laueris, candidus oui liquor cum melle parti inungitur.

De seminis

DE SEMINIS PROFLVVIO *& ueneris insomniis.*

Cap. LV.

SEminis profluuium quod græcè γονόῤῥοια appellatur, est inuita ac præter uoluntatem excretio, quæ continuè naturalibus non intensis, ex retentricis naturæ facultatis imbecillitate prouenit: in qua conuenit conquiescere lumbos pubémque hapso ex uino & melino, uel œnanthino contegere, mox cataplasmate ex palmulis. malis, œnanthe, acacia, hypocistide, rhu, & similibus: insidere oportet lentisci rubi, & id genus aliorum in uino decoctionibus, uel etiam aquis, cibisque uti siccantibus: post prima autem morbi tempora exercitiis ægros committere, quibus totum corpus, partesq; affectæ confirmentur. Cæterum quomodo seminis paretur fœcunditas, libro primo, ubi de sanitate tuenda agitur, abundè tractauimus. Vbi etiam illorum qui uenerem exercere nequeunt scripta est curatio, item quæ ad ueneris insomnia

somnia proficiant. porrò iuuabit genituræ pro fluuio laborantes, & cubile frigidum, & dextri lateris, uel sinistri incubitus: item omnia medicamenta frigida lumbis substrata, qualia sũt coriandrum, cicuta, cerussa, portulaca: omnia uero ex aceto.

DE SATIRIASI. Cap. LVI.

PAtyriasis est naturalium palpitatio, quæ cuidam seminis uasculorum inflammatoriæ dispositioni, cum intentione superuenit: hæc palpitatio nisi finiatur, eadem genituræ conceptacula in resolutionem, aut conuulsionem solet præcipitare. Moriuntúrque, in conuulsione ista celeriter homines, cum inflatione alui et frigido sudore ac mulieribus raro hoc mali accidit, sanguinem igitur protinus dimittere conuenit, uictu uti tenui, & abstemio, eumque assumere quotidie, ualenter nunquam, sed paulatim. Laudatißimum igitur est remedium, beta, malua, & mercurialis, momentũ & ius esculẽtũ cochlearũ: nil mali fuerit etiã ex simplicibus clystrem

sterem ab inferiore parte iniicere. Quæ uero urinam mouent, potestates cauendæ sunt: lumbis refrigerantia quoque admouere oportet, ut solani succum, aut portulacæ, aut alterci, aut cicutæ. Necesse uero est colem, & inter hunc & anum locum frigidorum, quibus leniendi uis inest, aliquo delinere, nempe argenti spuma, cimolia creta, cerussa, aceto dilutis, aut aqua, aut uino dulci, aut sapa. supino cubitu conquiescere nociuum est. Rursus confert bibere nymphææ radicem, iridem, & adiianthum. Rutæ uero succi potus profuerit, & seminis profluuio laboranti, & cui naturalia arrecta. Cibus datur frumentaceus modicus, sitis indicitur. At si prorogatur uitium, cucurbitulæ cute ferro incisa defigendæ sunt. Si plenitudo ad sit, etiam hirudinibus uacuare, & uentrem cruda polēta oblinere, alienū non est.

DE PRIAPISMO, Cap. LVII.

PRiapiſmus eſt firmum genitalis incrementum, quod in longum latumq́; intumeſcit, citra ueneris appetentiam. flatulentus nimirũ eſt ſpiritus qui particulam in tumorem attollit, humorem uiſcoſorum craſſorumq́; ſoboles, modici caloris beneficio. Notum uero eſt cuilibet, particulas non eſſe calfaciendas, ſed leniter refrigerandas cerato roſaceo, cum aqua contuſo, item chamæmelino in genitali & lumbis impoſito, uictus & medicamenta exhibentur, quæ extenuare citra manifeſtum calorem poſſunt. Applicabuntur etiam quæ occulta naturæ ui operantur, experimentis ac uſu probata. Nymphea his quoq́; potui dabitur, agni ſemen, rutæq́; uiridis obſoniis mixtum. Sed per initia id non aſſumi debet, ut quod uehementer calefaciat: uerũ poſt aliorum extenuantium uſum uacuationem per uomitum molieris idque potiſsimum à cibo. Nam uicinæ partes ſæpe per aluum inferiorem

ſ profluunt.

profluunt. Exercitium fricatioq; spiritibus discutiendis rectè adhibentur. Nulli prædictorum uenus prodest, nisi quibus ex huius abstinentia semen abundare coniicimus.

DE PARTICVLIS INEFFIcacibus. Cap. LVIII.

QVi hoc uitio laborant, non ruunt in uenerem, eoq; animũ perdunt. Causa horum est, particularum resolutio, uel seminis inopia. Cum igitur ea quæ semini generando sũt, libro primo inter præcepta salubria exposuerim, tum quæ simplici uirtute ad uenerem incitant, nunc ualentiora adiicere oportet. Communiter igitur medicamentis quæ à laßitudinibus reficiendis, acopa dicuntur, ad resolutionem inscriptis, hic quoq; utendum est. Priuatim stellio concrematus, in pollinemq; redactus magno dextri pedis digito, oleo adiecto illinitur, & uenus exercetur: ubi cessare uoles, digitus abluitur. Iam medicamentum ex stellionibus uariæ mistu-

ræ efficax est. Potui uero dantur quæ incitant, quale hoc primum est, piperis, baccarum pini, petroselini, ceruini genitalis ramenti, terebinthinæ pares portiones. melle excipiuntur. ALIVD. Cicerum crudorum, baccarum pini, singulorum unciæ duæ, seminis erucæ, piperis, singulorum uncia, ex melle datur quod drachmas duas impleat cum uino. Item satyriace dicta ex multis composita congruet, atq; id genus alia. Inspicere præterea oportet reliquas morbi causas, & conuenientem ipsis curationē accommodare.

PVDENDORVM ET ANI remedia. Cap. LIX.

NAturalium aniq; ulcera citra inflammationem oborta, medicamentis indigent, quæ uehementer resiccant: cuiusmodi sunt ex charta combusta, anethum ustum aridum, cucurbita concremata. At siccis recentibusq; ulceribus etiam aloë præsens est remedium, si arida

ex s°ther.

in puluerem redacta applicetur. Porrò omnium lenißimum est, & nihilominus efficax pompholyx. At si humidiora euenerint ulcera, piceæ cortex per se, & lapis hæmatites: sin altè descenderint, manna prædictis miscetur. Si pascendo serpant, lenticula cum malicoriis illinetur, utendumq; est Coraco ex oxymelite appellato, & bithyno: ad hæc, eo quod ex charta componitur, Rimas autem naturalium sedisq;, Græci uocant rhagadas, iuuat resina fricta, cum rosaceo contrita, ut sordium fiat spißitudo, adiecto etiam luteo oui, opioq;: uel hederæ foliorum siccorum combustorum cinis cum rosaceo in plumbea pila tritus admouetur. Iam pastillus ex œnelæo, & lithophrygium admodum probata sunt remedia ad rimas, tum sordida ani ulcera, præsertim quæ elidi nequeunt. ALIVD simplex, quod etiam acrimoniam obtundit. Cadmiæ piperis singulorum unciæ duæ, rosarum ungue ex foliis desecto, unciæ sex. Aridum inspergitur parti uino prius abstersæ. Ad condylomata uero faciunt chalcitidis, œsopi cerati medullæ ceruinæ, rubi foliorum æquales portiones cum ce-

r ato

rato,idem præstant pastilli ex œnelæo similiter. Quòd si in cole intra genitalis foramen ulcus dilituerit,pus,uel sanguis citra urinam redditus fatebitur. Curatur primum dilutiore mulsa collutum,mox lacte , postea collyrio asteri lacti mixto,aut albo pastillo,aut is qui uocatur dialotarion in blumbea pila subactus demittitur,uel etiam penna tincta perlinitur. inde tenue linamentum tortile unctum imponitur. Præstantißimum uero est etiam quod capit gallæ , pompholygis,amyli,& aloes pares modos,rosaceo, & plantaginis succo maceratos.

Ad naturalium dolores.

Butyri,resinæ,paribus portionibus pulchrè liquatis perungito, uel seminis lini detriti succo, æquum myrrhæ & resinæ frictæ pondus leuigatum imponito.

Ad intumescentia pudenda.

Vitis foliorum tenerorum pondo denarij, cerussæ pondo denarium quinque,trita applicantur. Cæterum fotu ex aqua marina frigida utitor et quiete,penemque deligato. Carnosas naturalium excrescentias,quas Græci thymos uocant,com=

pescit, nec sinit rursus augescere cinis palmitum cum aceto illitus, item salicis corticis combusti cinis. In uniuersum & thymus, & myrmecia, & uerruca pensilis quæ dicitur acrochordon per medicamenta ualenter exulcerantia eliduntur: iis autem quæ exedunt, emoriuntur. Propriè cõtra hæc uitia proficit, elaterium cum sale impositum, grossi cum aceto, nitro & farina. Liquor fici illitus, smaridis caput salsum crematum in cinerem, ærugo cum sulfure uiuo combusta, tithymalli liquor illitus, ocymi folia cum atramento sutorio, uel heliotropij maioris fructus cum uino iniectus.

Ad ani inflammationem.

Cerussæ pondo unciæ quatuor, pompholygis pondo uncia, uel cadmiæ teneræ, thuris pondo uncia: sereos succi hemina diluuntur, succus autem paulatim affunditur, donec absumatur. Deinde ceratum ex unciis duabus ceræ, & rosacei libra confectum: ubi recalfeceris, miscetur, ualideq; emollitur. Demittitur autem instrumento quod πυῦλκον Græci nominant, & superdeligatur, facit autem ad ani fissa cum inflammationem.

tionem ſentiunt. item aduerſus ſedis exulcerationes, cum ardore, aut roſione infeſtantes.

Ad ſedis eryſipelata.

Medicamenti, quod ab herbarum ſuccis diachylon appellatur, pondo libra, roſacei quantum ſatis eſt, panis puri pondo libra, croci pondo uncia, opij pondo uncia. crocus & opium paſſo macerantur, panis aqua. Deinde leuigatis ipſis, medicamen diachylon, & roſaceum admiſcetur, emollitúrque. Vtile eſt etiam ad podagras calidiſsimas. ALIVD. Arcet ani inflammationem ceruſſa cum uino roſaceoq; in pila plumbea, & cochleari ſimili trita inunctaq;, uel ceruſſam, & oui candidum roſaceumq; in eadem pila leuigata, dum ſordium ſpiſsitudinem habeant, perungito.

Hedricum ad ani dolores.

Alterci folia tenera, portulacæ folia tenera, micas panis in uino tinctas, ouorum toſtorum lutea pari pondere, roſacei quod ſatis eſt. ubi locum roſarum & meliloti decocto foueris, cataplaſma imponito.

Hedricum optimum ad ani inflammationes, eiusdémque excrescentias.

Cerussæ, spumæ argenti, suffiminis ammoniaci, bdellij, singulorũ, scrupula sex, terebinthinæ uncia, ceræ semuncia. Arida succo solani, alterci, uel portulacæ conteruntur. Quæ liquantur, ubi illis adiuncta fuerint, excipito. Et solutis rosaceo, utitor. Iam medicamen phicotyche, & ex plumbagine præparatum. Ad hæc quod, græcè dialotarion dicitur. Præterea pastillus ex halicacabo, & ex rosis ad ani inflammationes genitaliumq; laudata sunt remedia.

Ad excrescentias ani.

Excrescentiis si inflammatio adest, opitulantur generatim iam commemorata, & propriè hic pastillus, cerussæ quadrans, pompholygis uncia, argenti spumæ sextans, mastiches scrupula sex, alterci succo excipiuntur. Si careant inflammatione, cupreßi galbulorum combustorum cinis loco dolenti, uino prius absterso inspargitur, uel cucurbitæ aridæ corticis combusti, uel palmularum oßium cinis similiter, uel testarumouorum

& fœniculi cinis similiter, uel succo mali puni-ci foliorum uino albo mixto partem ad dies septem eluito. callosas autem excrescentias cal-ce & auripigmento cum aceto acri trito rectè etiam in sole perungis.

De hæmorrhoidibus.

Venulis, quæ in ano, hæmorrhoides dicuntur, extant, iusto largius inanitis, habitum in aquã subter cutem resolui contingit, & affectos infe-liciter cibum sentire, ac contabescere: periculum uero est, ne largum quoque sanguinis profluui um accidat, quemadmodũ ne idem in totum sup-primatur: unde laboriosa est curatio. Quare cũ plura uenarum ora in ano patescant, unum non suppressum purgationis gratia relinquere o-portet. Quædam superius cææ delitescunt, eo-q; ægrè curantur, quæ quidem nihil excernunt sed dolorem mouent acriorem. hæ succo cycla-mini illito adaperiuntur. Contra eas uerò quæ immodicè fundunt sanguinem, spinæ ægyptiæ, foliorum sambuci, artemisiæ, singulorum unciæ quinque, sideritidis unciæ quatuor. coquuntur & aquæ heminis octo ad dimidias, inde herbæ proiiciuntur.

proiiciuntur. aquæ uero miſcetur aridum hoc, cretæ ſutoriæ, μελαντηρίαν Græci uocant, ariſtolochiæ rotundæ ſingulorum drachmæ octo, argenti ſpumæ drachmæ quatuor, gallæ unciæ tres, miſyos drachmæ duæ, ſereos tantundem. ubi aridum decocto ſolueris, ſepties quotidie irrorato. inſecuto die pari modo aliam confectionem menſura æqualem indito: ſic tertio. Et ſi reliquæ remaneant, quarto die uirgula compunges: ſi ſentiat æger, aut cruor emanet, decoctum ſimiliter facit. aridi uero partem dimidiam miſcebis. Cum foueris, arido attingito, ut exacte adurantur. panis ob inflammationem illinitur.

ALIVD. Panis purus in garum primæ notæ tinctus, uſtuſq; in nouo fictili, & pertritus illinitur, ano prius uino abluta. Facit etiam ad excreſcentias. ALIVD. Soreos denarij duo, chalcitidis denarius, miſyos tantundem, atramenti ſutorij quod chalcanthum dicitur denarij tres, aluminis ſciſsi denarij nouem, æris combuſti denarius, cretæ ſutoriæ denarius. ſicco utitor. Cibi erunt iis qui ſupra modum inaniuntur, pauci ſanguinis efficaces, & minimè recrementitij,

mentitij, quique siccant, et astringunt, cuiusmodi est chondrus ex posca lotus: oryza & alica. Ex oleribus conueniunt intybus, cichoreum, portulaca: inter uina, quæ astringunt. In hæmorrhoidibus autem cæcis, his contrarius uictus proderit: potißimum uero lolliginum, sepiarum, multipedarum, torpedinis, selachiorumq; esus probè conueniet. hæc enim sanguinem commouent, item quæ mensibus ciendis sunt, hisce congruūt.

Ad procidentem anum.

Ericæ fructus, gallarum, cærussæ, acacie, hypocidis succi, piceæ corticis, thuris, myrrhæ a minææ paria pondera. Sicca admoueto, ano uino prius austero detersa. ALIVD. Recrementi plumbi, rhus syriaci, singulorum unciæ octo, rosarum floris drachmæ quatuor, myrrhæ minyæ drachmæ duæ. Vtitor sicut priore. ALIVD. Piceæ corticis, mannæ, spummæ argenti, singulorum drachmæ octo, cupreßi orbiculorum siccorum, plumbaginis singulorum drachmæ duæ, utitor quemadmodum præceptum est item urina ipsius ægri calens adhuc superfusa; adiuuat.

DE VTERI AFFECTIBVS ET primum de mensium purgatione. Cap. LX.

Mulierum plurimis menses qu tr= to decimo anno fluere incipiun, paucis ante tertiumdecimum, aut duodecimum, plerisque autem post quartumdecimum erumpunt. Tempus cui= quepurgationi statum non est, ordinatumq́;, mul tis ad duos trésue dies, haud paucis usq; ad quin tum profluit, aliis etiam adusq; septimum: raro ad duodecimum purgatæ sunt. Porrò desinunt menstrua aliis anno quinquagesimo, paucis au= tem usq; ad sexagesimum durant. Nõnullis à tri ginta quinque annis, præsertim obesis, menses cessare incipiunt. Strangulata igitur purgatio= ne, lauandum est circiter statum menstruale tem pus, ac præsumetur potui, aut sesamum, aut ca= pita porri cum pipere, & ruta simul incocta. Potio autem ex passo cretico erit, cuius hemi= næ mensura pota ambulationibus menstrua di= moueantur. Cibus sit, lolligines, sepiæ, polypo= des

des, & quæ eiuſdem ſunt generis: quippe ſanguinem propriè commouent.

De *menſium ſuppreßione.*

Supprimitur menſtrualis purgatio, interim toto corpore male affecto, nonnunquam uero locis peculiari uitio conflictantibus ex frigiditate inſita, aut ictu, aut intemperie ab origine, ſeu acquiſita malignitate: magna uero ex parte ob abortum uel principaliore quadam parte primario affecta, nempe iocinore, aut uentriculo, aut thorace, aut id genus aliqua, longo morbo uitiata. At ſuppreßio complures affectus longos ſolet procreare. Cum igitur propter aliquod interaneorum uitium primarium purgatio circuncciditur aut ſtranguletur, ex uſu maximè fuerit, id quod primariò afficitur curare, inde uteri habere rationem. Notæ quibus hæc deprehenduntur, in ſuperioribus ſunt expoſitæ. Cum uero nihil illorum adſuerit, conſtat liquidò primario affectu occupari. Itaque ſi ætas non prohibet, aut habitus, aut aliud quippiam, uenam oportet incidere, idq; non ſtatim menſiũ tempus: ante ſed ubi iam acceſſerit, decem dies ſuperadiiciantur.

Detrahetur

Detrahetur autem sanguinis, neque plus duabus libris & semisse, neque minus una, si quidem uenam diuiserimus. Sin autem non, hiera diacolocynthidos purgari debent, duarum drachmarum pondere, in sex mulsæ cyathis. Si febris adsit, hiera quidem uti non expedit, uerum sanguinem mittere in primis febriculæ diebus est oportunum. A purgatione reficiendæ sunt mulieres diebus pauculis insecutis, exercendæ obambulationibus, inferiorum frictionibus, & balneo. Cibi congruũt distribui faciles, & liquidi, olera dulcia omnia, pisces saxatiles, ex auibus teneriores, lactis potio, ex melle cõfectiones, μελιττώματα uocant, uinum tenue, album, non adeo uetustum. carnes inidoniæ his sunt, & legumina, præter ptisanam. Vbi statum mensium tempus propinquum est, dantur ex marinis selachia, & malachia, ut dictum est, item ostracoderma, hoc est testaceam cutem sortita, capitata porra, cum ruta & pipere cocta, eorumq; ius potui datur inferna partes uinculis, tribus quatuórue diebus constringuntur. Cum instat tempus purgationis, tollitur deligatura, myrrhæ obolus bibitur

aut

aut fabæ inſtar, uel caſtorium ex paſſo, aut mulſa, uel decoctum artemiſiæ, aut ſaluiæ poſt balneum ex paſſo, abſynthióque. Abſynthites autem uinum per totius curationis decurſum potatur. Vbi acceſſerit iam menſtruale tempus, ſi nihil, aut nulla mentione dignum fuerit excretum, ex talo ſanguis detrahendus eſt. Poſt ſeptimum, aut octauū diē, purgatione ex hiera utendū eſt ſecundū quartū diē dropax pubi, lumbis & feminibus applicetur, atque aquæ potu triduum uſa, ſinapi cum æqua panis macerati portione aduſque æquinoctium admoueat, deinde lauet, inſecuto menſe ficus ſiccatæ in uicem panis miſceantur decocto fœnugræci, maluæ, pulegij, rutæ & artemiſiæ. In ſinum uerò dimittetur, ſuſinū, aut amaricinum, peſſuſq; enneapharmacus, aut libanius. Eſt autē peſſus lana pectita, ſiue quodcunq; aliud teres, digiti humani formam præferens, quo medicamenta ſuſtinentur. Hæc igitur curatio plæriſque ad purgationem abundè fuit. ſin autem uehementioribus indiguerit medicamentis, hæc ſunt, iris illyrica cum uino pota, iunci angulosi, arique radix, caſia, iunci rotundi flos,

pessus.

ad

& nardus, helenij radicis decoctum, myrrhæ ad fabæ græcæ magnitudinem cum passo ex dimidio mulsæ cyatho pota, atque dictamni decocti cyathi duo, item amoniacum & sagapenū. Quæ minus stomachi uitiis sūt oportunæ, etiam opopanacis paululum in globulos redactum percocto melli intinctum, assument. Iam uero cō sueta nobis semina menses mouere possunt, sed minus: fœniculum, cuminum, apium, daucum cretecum, seseli, ami, sinō. cicer, fructus cedri, ac omnia quæ urinam prouocant. Accedunt huc myrrha, absynthij, aut lupinorum decocto trita aut rutæ succo leuigata, bdelliumq́; similiter, styrax, syluestris oleæ gummi, aut rutæ succi itidē, aut longa aristolochia, in collyrij formam concinnata. Persimiliter etiam magni centaurei radix, aut ueratri, aut liquor scammoniæ, & cucurbitæ medulla per se, & artemisia applicata cum ruta, insuper & galbanum suffumigatum. Eadem uero & fœtus solent educere.

DE IMMODERATA PVRGAtione uteri & sanguinis profluuio. Cap.LXII.

IMmodicæ purgationes mulieribus oboriuntur, interim mensibus consarctim ac concitatius erumpentibus, interim ob partus grandiores, quæ plerunq; etiam sponte sua cessant. Crebro autem abortus causa, uehementi laborant sanguinis profluuio, ut subinde periculum accedat. Imprimis igitur ab alis & inguinibus, uinculis excipiuntur. Posca non frigida potui datur, eadémque fouetur, iniiciunturq́; loco multæ lanæ, ex uino, & oleo, uel rosaceo, uel melino, uel myrteo expressæ. Cibus dabitur chõdrus lotus ex posca: uel oryza, uel alica: uino abstinetur. Eius loco hydromeli austerum, aut omphacomeli, aut huiusmodi quippiam ipsis exhibetur. Balaustium in posca propinatur, uel hypocistidis, uel acaciæ succus, uel lycium, uel samius aster, uel immatura uua sicca, uel rheon, uel lenticulæ ex italico fictili combustæ cinis. Aut

ſeſamum editur in poſca madefactum, quoad molle delicatumq́; euaſerit: inſinuata uero per naturalia, ſanguinis fluorem ſiſtunt, hypociſtidis ſuccus, aut acaciæ cum manna in aceto contritæ. Mirificè auxiliatur ſpongia in uino, aut liquida pice demerſa, appoſitaq́;, uel combuſtæ ipſius ci nis cum aceto, uel poſca admotus, Similiter etiã ilicis italico fictili concrematæ cinis. A foris au tem impoſita iuuant aſtringentia epithemata, & confecta ex palmulis, & cotoneis: cataplaſ= mata, quæ melicoria receperint, aut fagi glan= dis, aut rubi ſurculos, aut lentiſci folia, balauſti= um, acaciam, hypociſtidem, gallam, herbam ſabi nam, alumen. Maximè uero hoc, taurocolla ma= deſcit poſca, quouſque ſoluatur. deinde in linte= olum ualidum illinitur, lumbiſq; agglutinatur. Efficacia ad hoc ſunt, & glutinãtia emplaſtra, ueluti armonia, Iceſios, Athene, Meline, Indica, & ſimilia. Peſſuli quoque ad ſanguinis proflu= uium ſunt utiles. Gallæ interius leuigatum, & thuris lachryma aqua diluta apponitur, uel cy= tini, uel mala punica dulcia ſimiliter, uel poly= gonum tritum. Componuntur autem, aluminis ſciſ

ſi,

si; gallarum interioris, acaciæ succi, mannæ, singulorum drachmæ quatuor, ouorum tostorum lutea quatuor: arida leuigantur succo plantaginis, miscenturq́;. Cum usus exigit, excipiuntur in pessum lana, & in rosaceum intinguntur, applicanturq́;. Iam curcurbitulæ leues magnæ frequẽter subter mamillas affixæ abundè retrahunt. Insessus autem profluuio sanguinis laborantibus conuenit, ex marino iunco, Græci uocant oxyschœnum, capitibus myrti, rosis, rhãni foliis, rubi surculis, æquali pondere in aqua coctis.

ALIVD. Mali punici dulcis radicis corticis, myrti, singulorum tres partes, gallæ pars una, aquæ quod satis est. Infundito autem per uterinum clysterem succum plantaginis, aut sereos, aut polygoni, aut solani, aut perdicij herbæ, aut psyllij, aut hypocistidis, aut acaciæ, eaque lana aut digito, aut specillo, aut pinna in longitudinem figurata, adusq; orificium imponatur. Insuper pastillus Andronis per uterinum clysterem infusus cum quodam ex succis commemoratis, aut uino astringente efficax est remedium.

DE FLVORE MVLIEBRI.
Cap. LXIII.

Vluæ fluor, totius corporis purgamenti est distillatio. Talem uero speciem id quod euacuatur, repræsentat, qualem humor in corpore superans. aliud rubrum, ueluti sanguinis sanies, aliud candidum, pituitæ soboles est, pallidū aliud, aliud biliosum, interim aquosum. at si sanguis purus, sicut in uenarum sectione, efferatur, attendendum est accuratè, ne quædam in uulua erosio sit excitata. his notis fluor deprehenditur, loci continuè madent humoribus, colore uariantibus, laborans decolor est, cibum non sentit, eumq; fastidit, in obambulatione difficulter spirat, oculos habet prætumidos, nunc cū dolore fit, nunc citra illum, aut cum exulceratione, aut sine illa, aut inflammata, aut sordida, aut pura. Toti igitur corpori auxiliantur quæ citra manifestum calorem exiccant, cum affectus sit humidus, frictio totius corporis, & unctio ex melle abunde cocto, medicamina dantur urinam

urinam cientia, utpote aqua, cui asarum & apium sit incoctum: euacuatur etiam totum corpus per aluum: praeterea portulaca commanducata, succusque ipsius potus praesidio est. Item balaustium, rubi fructus & flos, roboris pars quae sub cortice habetur, trunci membranosum, & quod glandis putamini subest. Equisetum maximè sistit rubrum fluorem, potum ex aqua, aut uino. uel hypocistis, lentisci fructus torrefactus, cum uino sumptus, samius aster, lemnia sphragis, coagulũ leporis, aut hoedi, aut ouis, aut uituli, aut cerui, uinacea trita, myrti, uua immatura sicca, piceae cortex. et quae ad uuluã sãguinis profluuio laborantem dicta sunt, non admodum efficacia. Vbi uero cum labore fertur, per siphonem uteri, clysteremue alicae succum, aut ptisanae, aut tragi, aut oryzae demittes cum aliquo medicamentorum quae dolorem sopiunt, ἀνώδυνα Graeci uoant, & in accessionibus rectè lenies. Cum remittit, circuitum enim nonnunquam habet, recreare diuersisq; obambulationibus, & uoce, inunctionibus, cucurbitulis, dropácibus ad partes supra positas insolatu, frictionibus, psilothris,

 smegmatis,

ſmegmatis, ſinapiſmis, uomitibus à radicula uti= conſultum eſt. Recolliguntur uires, balneis, uino, uario ciborum genere.

DE INFLAMMATIONE VTE ri & declinatione.

Cap. LXIIII.

INflammatio uuluæ, pluribus ex cauſis oboritur. nempe ex ictu, menſium retentione, frigore, & inflatione: adeoq; ex abortu, item ex fœtu per obſtitricem ſiniſtrè ædito. Comes inflammationis uuluæ eſt febris acuta, dolor capitis, tendinum, baſis oculorum, brachialis, digitorum, & colli conuulſio, inclinatio in aduerſū, ſtomachi ex conſortio dolor oris unluæ conniuentia, pulſus exigui, crebriq;. Et ſi languida fuerit inflammatio, haud ualido uteri dolore torquentur. Sin uehemens, & ipſa tota pulſatilem cruciatum percipit, per totam ipſam omnino inflāmatā, ſi uerò pars ipſius inflāmationem ſentit, in ea magis dolor intenditur. nam ſi poſteriora

riora ipsius solum laborent inflammatione, dolor lumbos inuadit, stercus in longanone cõpressso retinetur. si priora, dolor pubem occupat, & stillicidium, aut urinæ difficultas uesica pressa excitatur. lateribus inflammationem expertis inguina tenduntur, & crura grauantur ima uteri parte inflammata, in umbilico dolor potissimum cum tumore infestat. Cum uero os uuluæ inflammatio affligit, in abdomine dolor est, digitoq; immisso os occurrit durum rigidumq;. Itaque in curatione primum usui uenit fotus ex œnelæo, uel uino rosaceo, super pubem & lumbos adhibitus per hapsos ex lana puriore citra deligaturam. Cibo abstinetur triduum, secundum quod sanguis ex cubito mittendus est, si nihil prohibet. Curatio absoluitur chondro ex aqua mulsa, uel pane, uel ouis sorbilibus, uno die interposito. Post quintum, cataplasma supér accõmodatur, polline farinaceo, semine lini, fœnugræco, ex mulsa, in qua papauerum capita decocta ex oleo, iniiciuntur. at si inflammatio erysipelatis naturam sortita ad calefactiones excandescat, meliloto in passo cocto tritoq; o-

uorum tostorum lutea adiicito cum rosaceo, uel melino, uel crocino, illinitoq; aut palmulas uino temperato feruefactas, cum polentarum polline, aut quodam ex enumeratis unguentis leuigato, perungitoq;, in morbi declinatione ceratum nardinum, aut cyprinum iniiciendum est. Per totam uero curationem, etiam insessus utiles sunt ex decocta fœnugræci, seminis lini, maluæ, artemisiæ, & oleo. In iis autem quæ non sustinent calorem, ex aqua calida rosaceo super fuso: pessos autem infusionesque adhibere conuenit ex œsypo, butyro, medulla ceruina, adipe anserino, unguento susino, & cera thyrrenica. in quibus autem calorem ferunt, etiam pessus qui ab aureo colore chrysus nuncupatur, ipsis conuenit, item enneapharmacus: In quibus non tolerant, ex ouo, rosaceo, adipe anserino, uel gallinaceo adaptabitur. Porrò ad inflammationes magis furibundas ex herbarum succis emplastrum diachylon dictum in uase duplici cum rosaceo liquefactum miscetur succo plantaginis, uel sereos, uel cichorij, uel intybi. Aut hoc utere: adipis anserini, uel suilli recentis drachmis quatuor,

quatuor, cerati rosacei, uel susini sextante, ouorum tostorum luteorum uncia, croci drachma myrrhæ tribus obolis, opij obolis duobus, uel loco opij, papauerum capitum decocto: si dolor multus excruciat, lachrymæ papaueris instar lenticulæ cùm lacte muliebri, & succo fœnugræci apponendum exhibito. At si inflammatio cum duritia infestat, medicamentum rosaceo solutum, applicatur, uel infunditur. Si à naturali sede in latus uulua declinauerit, per accessiones similem inflammationibus curationem recipiet, ubi remittitur dolor, leuioribus utendum. At ubi malum inueterauerit, roborantibus, quæ metasyncritica dicunt. Extrinsecus autem duritie oborta, malagmatis pugnandum, nempe ex sertula campana confecto, item Mnasei, Icesio, nigro Serapionis, aut pyrino: uictus autem per initia tenuis adhibetur. Cum paulum releuati fuerint ægrotantes, ad balneum ducentur. Varius magis cibus & leuior utilis erit.

DE VVLVAE ABSCESSV. Cap. LXV.

INflammatione in abſceſſum trā ſeunte, dictæ quidem notæ inte[n] ſiores erunt. Præterea inordinatæ cum horrore acceſsiones obueniunt. primis quidem temporibus intenſæ, cum doloribus. ad ultimum, ubi ſuppurauerit, aliquantulum remittunt. Poſtquam uero erumpit uomica, dolores acriores ſubinde uiſi ſunt, ceu lancinantes & punctus modo incidere, febriculæ uehementiores infeſtant. Atque urina nonnunquam retinetur, aliquando ſtercus, impedimē to in affecta uteri parte facto. Aliàs tumor in pube eminet, & ueluti exundationis ſenſus, cum abſceſſus maior fuerit. At quod in expoſitis locis eſt, etiam perſpicillo uteri dioptriſmos dicitur, aut digitorum tactu deprehenditur, propter quod dolores ob neruoſam oris uuluæ membranam acriores urgent, ſicut in fundo ſinuq; minus doloris percipitur, & digitis quidem tu-

mor non occurrit, os autem gracilius ostendi-
tur. Suppuratio celerius adiuuanda est catapla
smatis ex fœnugræco, semine lini, farina horde
acea, aut frumentacea, cui ficus coctæ adiician-
tur, interim & stercus columbinum. Insessus ad
inflammationem scripti frequentiores utiliter
usurpantur. Item pessuli ex terebinthina, myr-
rha, œsypo, butyro. Abscessu autem rupto, si ad
uesicam pus euaserit, lactis & cucumeris semi-
nis potu utendum est: sin ad langanonem, lenti-
culæ & malicorij decoctum indetur aluo. At si
in sinum purum quidem pus eruperit, rosaceum
infundetur, aut candidum oleum, aut tetraphar
macum basilicum, aut butyrum recens. Quòd si
efferatur sanies tenuis, fœtida, ceu ab ulceribus
depascentibus, magis astringens erit enema ex
myrto, palmulis, & lenticula. Si uero humori-
bus etiam excretis, inflammatio diuexet, persi-
stere in cataplasmatis, & insessibus, ratio est.
Cæterum si in uuluæ ostio lo, abscessus sit obor-
tus, neq; rumpatur, partibus, quæ puri incum-
bunt, extenuatis, ad pus expellendum, quod ma
nu administratur, diuertere consilium est, ut in
chirurgica

chirurgica pertractabimus.

DE VTERI EXVLCE= ratione. Cap. LXVI.

EXulceratur ſubinde uulua diffi cili partu, aut fœtu excuſſo, aut corrupto, uel ex medicamentis acribus, uel fluore, uel abſceßi= bus diruptis. ſi igitur prompta in conſpectum uenerit exulceratio perſpicillo, deprehenditur. ſin altè deſederit, ex recrementis. Humor enim diuerſus excernitur: inflammato quidem ulcere, paucus, cruentus, aut fæculentus cum magno do lore: ſordido uerò copioſior, & ſanies cum mi= nore cruciatu: depaſcente, fœtidus, niger cum doloribus uehementioribus, aliiſq; inflammatio= nis ſignis, prætereaquæ laxant medicamina, hoc irritant, contraria leniunt. Cum purum ulcus eſt, humor paucus, æqualis, odoris expers, craſ= ſus, candibus, ob exquiſitum loci ſenſum excita= tur. Si inflammationem experitur ulcus, iis quæ ad illam ſcripta ſunt, utendum eſt. In ſordido, ptiſanæ

ptiſanæ cremor cum melle immittendus eſt,aut tetrapharmacum cum ſuſino, uel mulſa,in qua fœnugræcum ſit decoctum,aut malua, aut furfures, aut lenticula cui cortex ſit det actus. Porrò quò magis expurgetur,etiam marrubium,aut eruum , uel melli adiuncta erui farina, uel iris,uel alumen rotundum,uel aliquid ſimile iniiciatur . Hæc ipſa etiã extrinſecus ex mulſa macerata illinuntur . Peculiarius prodeſt hoc medicamentum. Crocus primæ notæ leuigatur cum lacte muliebri, deinde exceptus cerato roſaceo,cum adipe anſerino inungitur floccu lo.uerum quod infra ponitur, iſto quoq; efficacius dolores diſcutit . Capita papaueris in paßo temperato madeſcunt diebus tribus,deinde incoquuntur,donec emolleſcant,poſtea teruntur unà cum roſæ foliorum drachmis quinq;,croci drachmis tribus,iure capitum papaueris admiſto, inde ceræ cum roſaceo liquatæ denarij duo ipſis ſuperfunduntur , ac peſſulo apponuntur in roſaceo tincto.Salutare eſt etiam medicamentũ ex ouis croco,roſaceo,adipe anſerino,cerui medulla præparatum.Item Aegyptia citra ærugi

nem

nem mirificè ad exulcerationes conducit. ubi pascendo serpunt ulcera cum inflammatione, illinitur panis egelida maceratus ex hydromelite, oleo, althea, fœnugræco, palmulis pinguibus. Cæterum plantaginis succus, solani, polygoni, se reos indetur, primum per se, mox cum uino austero, aut aceto. At citra inflammationem serpētibus, robustiora iniicientur, ueluti decoctum malicorij, rosarum, summitatis oleæ, cupreßi, malorum cotoneorum, rubi, myrti, lētisci fruticis, rhāni, rhus coriarij ex uino astringente. postea uero aluminis, acaciæ, lycij, hypocistidis. ex eisdē uero decoctis parabitur etiam insessus: si nihil proficitur, non alienum fuerit medicamen ex charta cum posca primum demittere, deinde cū aceto, aut Antheram, aut chalcitidem, aut atramentum sutorium, ex eisdem liquoribus, & quæ dysentericis congruunt: cibus dandus boni succi modicus. purgato ulcere, ægrotans balneorum ciborumq; uarietate recreari, uinoq; refici debet, quo caro statim procreetur. Peßi loco apponetur medicamentum, diamoron, hoc est ex moris, remissum cadmia, uel ladano, uel plumbagine.

ne. A foris autem emplastrum, quod cicatrici ducendæ est, abdomini coxisq; imponitur. Quemadmodum enim cataplasmatum, ita etiam emplastrorũ facultas per latentes meatus traducetur.

DE CANCRO. Cap. LXVII.

Cancrorum uuluæ alij cum exulceratione, alij citra ulcus inuadunt, ubi igitur exulceratio non est, tumor in uuluæ ostiolo reperitur durus inæqualis, prætumidus, colore fæculentus, subruber, interim subliuidus, ac uehemens dolor exercet inguina, abdomen, imum uẽtrem, & lumbos. Ad manus contactum, uariamq; medicinam excandescunt. Exulcerato autem cancro, præter dolores, durities, tumoremq;, ulcera erosa ac inæqualia conspiciuntur, plurima ex parte, sordida, labris prætumidis, albicantia, concreta colluuie humorum ingrata. Quæ uero pura uidentur, fæculenta, liuida, subrubra & cruenta apparent: sanies inde manat continuo tenuis, aquosa, nigra, aut fulua, grauiter olens.

lens. Interdum uero & sanguis defertur, aliæq́; notæ in uulua inflammationem testantur. Isque affectus nulla medicina sanatur, quemadmodum etiam Hippocrates pronuntiauit, lenire tamen ipsas est insessibus ex fœnugræco, malua, ac cataplasmatis similibus. Insigniter autem leniunt, solanturq́; in accessionibus malua, aut althea in mulsa liquefacta, & rosacei paululo leuigata, illitaq́;. Ad hæc cataplasma ex ficis siccatis, meliloto, ruta, thure, buniade herba diligenter cũ oleo contusa. Item cataplasma quod constat palmulis in passo coctis, cui adiecta sint ouorũ lutea, polẽtaq́;, uel ex papauere cum coriãdro factum, aut polygono, aut seri. Hæc in doloribus usui sunt. Postea ceratum iniiciatur cum rosaceo, aut myrteo, aut œnanthino, aut melino, cũ palmulis in passo coctis. propriè uero conuenit præparatum ex sedimento officinarum fabrilium, quod tostum leuigatur, & rosaceo cerato, adusq́; emplastri spißitudinem excipitur, hæc quidem extrinsecus conferunt, intus autem oleum quoque lenit locos, ubi fuerint exulcerati, item lac muliebre infusũ. Pari modo succus plã

taginis

taginis tepidus. Sin cruentũ ſit, ſuccus polygoni cum thuris modico dolorem ſopit. Ad hæc peſſuli ex croco, muliebri lacte, lachryma papaueris, œſypo. Omnibus autem efficacius eſt etiã ad ſedis affectus medicamentum quod recipit: Argenti ſpumæ Italicæ lotæ ſelibram, thuris maſculi œſypi, adipis ſuilli recentis, butyri recentis, ceræ thyrrenicæ, ſingulorum ſextantem, roſacei trientem. Argenti ſpuma ex ſereos ſucco trita, liquatis iniicitur. Cibus dabitur qui facile in corporis membra queat diſtribui, boniq; ſucci, uinum paucißimum, aquoſum: acrium eſus, & repletio omnis uitanda eſt, ut quibus cibi prompte corrumpantur.

DE SCIRRO ET DVRICIE. Cap. LXVIII.

SCirrum contrahit uulua, aliàs repente, ut nulla cauſa euidens præceſſerit. plerunque uero eundem inflammatio præcedens mouet, quæ nec ſoluta, nec in abſceſſum mutata fuerit.

Scleroma.

erit. At scirrorum genere comprehendetur etiam durities, quam σκλήρωμα Græci uocant, citra uuluæ ceruicem plurimum obueniens, tumorem quidem pari modo repræsentans, sed minus tactui renitentem, & cum mediocri dolori. Superuenit his, in aduersum declinatio, & tumor qui ratione depreßionis uehementer renititur, item grauitas motusq; difficilis, non crurũ modò, sed totius etiam corporis, atque obeundis actionibus pigritia. sequitur nõ probè curatas, malus corporis habitus, aquam inter cutem representans. Per initia igitur sanguis educi, aut purgatio ex hiera Archigenis assumi debet. Deinde cataplasma ex caricis, œsypo, nitro, absynthio: & cucurbitulas cute ferramento incisa admouere consilium est. Malagmata uero hæc, Polyarchion, & diaspermaton hoc est ex seminibus confectum, & quod baccis lauri constat. Insessus ex caricarum decocto, artemisiæ, pulegij, altheæ: pessulos ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, hyssopo, dropace, aquas naturales nitrosas, bituminosasq; usurpare commodũ fuerit: si uires constant, etiam ueratrum exhibetur.

Pessulus emolliens.

Ceræ põticæ, nardini unguenti, singulorum quadrans, irini, gleucini, cyprini singulorum unciæ duæ, adipis agnini anseriniq́;, butyri, œsypi, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, singulorum uncia. ALIVD. Polij drachmæ duæ, myrrhæ drachmæ quatuor cum uino Mendesio tritum irinoq́; tinctum applicatur. ALIVD. Ceræ thyrrenicæ, adipis uitulini, terebinthinæ, medullæ ceruinæ, mellis attici, olei ueteris pares modos. Medicamentum roborãs seu recorporaticium Græci dicunt metasyncreticon, & ad inflationes, uuæ passæ candidæ sine acinis, unciæ tres, rutæ uiridis foliorum unciæ duæ, aquæ marinæ sescuncia, cimini drachmæ quatuor, mellis quod sufficit. Inunctum uero pessulum cyprino oleo immergito, & apponito. Præterea Chrysus ab auro sic dictus pessulus Libaniúsque, & Enneapharmacus affectui sunt utiles. Verum Titianus his magis accommodatur.

DE MOLA. Cap.LXIX.

Mola quoque ſcirroſus eſt tumor, interim in uuluæ oſtiolo, interim in tota ipſa quoque prominet, unde in tophaceam quoq; duritiem occalleſcit, tum ea quæ ſuperiacent contrahuntur, corpus emaciatur, color prauus apparet, ci bi faſtidium urget, menſes ſupprimuntur. Itẽ mamillæ inturgeſcunt, ut in quibuſdam per initia de fœtu concepto ſit ſuſpicio. Inſecuto tempore diſcernuntur: nonnullæ uero etiam aquæ inter cutem præbent opinionem, ſed hoc intercedit diſcriminis, quod tumor in duritiem occalluerit, nec ſonus cum digiti iniiciuntur, quemadmodum in morbo hydropico, ædatur. Cum autem intenditur, in aquam ſubter cutem reuera degenerat. Nonnunquam etiam inſanabilis magna ex parte affectus redditur, quibuſdam & ſanguis erumpit. Itaque decumbere in domuncula anguſtiore minus luci expoſita, modicè frigida, cubili immobili, omnibus ex æquo confert, ſed ita ut pedes habeant elatiores quietoſq;. Nam motus

quamlibet

quamlibet fluxionem concitat. Ac tumores dur i tiasq; iis remediis quæ in scirris & duritiis uu l uæ dicta sunt, persanamus. Porrò hydropicas suffusiones, illis quæ in capite de aqua intercute comprehensa nobis sunt, sanguinis uerò eruptionem, sicut eiusdem hæmorrhagiam, fluoremq; muliebrem curabimus. Cæterum sunt qui molã carnem asserant informem, ipsis uuluæ tunicis adhærescentem, fœtus modo in lucem ædi. Atq; hæc morbi species uictus ratione laxante tractabitur, quò citius excutiatur. 14° therapeu.

14. de usu par. 1 lib. de fœmi. morb.

DE INFLATIONE VVLVAE. Cap. LXX.

INflatur uulua ex frigore, uel humoribus in ea corruptis, uel ex ægro partu ostiolo conniuente, uel sanguine in grumum intus coacto. Aliàs spiritibus in concauo ipsius spatio conceptis, aliàs uteri corporis raritate tumor pubis & imi uentris comitatur cũ

dolore pulsatili, qui ad septum transuersum usque & stomachum inguinaq; pertingit, ac sonitus digitorum impulsu timpani modo redditur. Auxiliatur ergo primum sanguis demissus, si nihil obstat, mox in accessionibus inedia, fomentaq; ex oleo rutaceo adhibentur: insessus ex rutæ, pulegij, artemisiæ, cassiæ decocto, similibusq;, cataplasmata ex semine apij, cumini, fœniculi, anisi, ameos, farina lolij. Ad hæc cucurbitulæ, tum leues, tum cute incisa affixæ. At si diutius uitium se prorogauerit, purgatio ex hiera picra utilis est: dropaces, sinapismi, & aquæ naturales. Obstetrix autem prius digito perunctо inserto grumum incumbentem si contingat, auferet, leniter ipsum dissipans, rursusq; admouebit cataplasma ex ficu, nitro, & absynthio. At epithemata mollientia erunt, Polyarchion, diaspermaton quod ex seminibus, & ex baccis lauri præparatum. Præterea pessi ex ruta, melle & nitro. Maximè uero hic conducet, ficuum siccatarum contusarum drachma, cumini drachmæ duæ, aphronitri drachma. at acrimoniæ causa, in lac prius immergantur. Iam emollientes pessuli sunt hu-

ic uicio accommodati.

DE VVLVAE STRANgulatu. Cap. LXXI.

STrangulatus uuluæ ad superiora recursus est, quæ principalissimas partes in doloris consortium perducit, utpote arterias, quas uocant carotidas, cor, cerebriq; membranas. Comitatur affectas, cum accessio propinqua est, torpor mentis, pigritia, crurum imbecillitas, pallida facies, aspectus oleosus. Cum iam instat strangulatus, grauis sopor premit, que cataphora dicitur, mens desipit, sensuum instrumenta deprehenduntur, impediunturq;, uox obmutescit, crura contrahuntur. deinde maxillæ rubere incipiunt, facie sq; repletur. Cum remittet, humiditas quædã ad tactum ex locis muliebribus præcedit, sonus quidã exauditur, ac aliquid ex intestinis progreditur, ipsaq; uulua paulatim laxatur, atq; sic mens ipsis, & sensus redit. Cæterũ morbus iuxta circuitum mouetur, sicuti comiti-

alis, idq́; uidelicet uulua repleta, aut ſeminali, aut alia materia, aut ſi hæc intus computruerit: ac multæ rurſus à morbo ſeſe recolligerũt, nonnullæ uero in ipſis acceßionibus perierunt ſubito, quibus pulſus quidem crebiores, & inordinati, collabuntur. deinde etiam in totum abolentur. Modicus uero humor ſuperficiem irrorat, reſpiratio primum languida eſt, mox in totum abſcinditur. Porrò uitium hoc hyeme & & per autumnum magis infeſtat iuuenculas ad uenerem procliues, ſteriles, & potißimum ſi ex medicina ſumpta fuerint infœcundæ, item alias perfrictiones expertas. In acceßionibus igitur ſumma deligare conuenit, crura tota, corpúſque totum perfricare perindè ut animo deſtitutos recreare, item quæ fœdioris ſunt odoris, naribus oportet admouere, linamentum ex lucerna extinctum, caſtorium, picem liquidam, cedriam, lanaſq́; laciniaſq́; combuſtas. Quidam uero & matulam naribus admouerunt cum urina ueteri uel deiectione: cucurbitulas adglutinare uincit inguinibus & imo uentri cum multa flamma, & leues & cute inciſa. Quòd ſi longius acceſſio
ſe

ſe produxerit, etiam quæ flatibus educendis ſũt proficiunt, ut quæ colica dicuntur, ano admota, nempe cuminum, nitrum cum melle. Item ſtercus clyſtere ſubducere profuerit, ne illorum appoſitu uterus prematur. In uuluam uero unguenta odoratiſsima infuſa, ipſam ſolent detrahere, ſicut amaracinum, malabathrinum: ac ſinapi, partim naribus offeratur, partim applicetur pedibus. Deinde inclamabit aliquis ipſas uoce aſpera appellabitq;, et ea admouebit, quæ per ſternutamenta euocant, ex caſtorio, ſtruthio, & pipere. ubi acceſsio remiſerit, ad uomitum cogere, cibum nullum aut paucum præbere oportet. A ſeptimo die, purgatio ex hiera diacolocynthidos dabitur, poſt triduum cucurbitulæ defigentur lumbis & iliis. Mox caſtorei potione utemur, nunc artemiſiæ decocto, nunc ex mulſa, in quibuſdam enim hoc uel ſolum ad integram morbi curationem abundè fuit. Inſeſſus porrò & peſſus mollientes his adiungentur. Atq; hæc ad acceſsiones proficiunt, uerum ut totum corpus reficias, à ſanguinis dimiſsione auſpicatus, ad purgationem ex hiera tranſgredieris. Inde

picran

picran ex aloë factam exhibes denarij pondere cum tribus aquæ mulsæ cyathis, diebus continuatis, uel interpositis mensura duorum denariorum, cum senis aquæ mulsæ cyathis. Iam dropacismos cucurbitulas & sinapismos utiliter applicas, necnon acopa ex euphorbio. Postea exercitiis uti, frictione et clamore prodest, denique & aquis naturalibus.

DE VVLVAE PROcidentia. Cap. LXXII.

VLua procidit raro quidem, sed multis occasionibus, uel enim cũ ab alto delapsa est mulier, & in coxas firmata, membranis, quæ internum id continent ruptis, uel secundis extractis, quas uulua adhærescens sequitur sicut in partu difficili: uel imperita, uel ex ictu, uel aliqua animi perturbatione, scilicet nunciato liberorum interitu, aut hostium accessu, aut periculosa nauigatione, aut eiusmodi quadam causa. Accidit etiam hoc mali quandò uulua cum tota corporis mole soluta prolabitur, uel ob resolutionem

solutionem imbecillitatemq; particularum, ut in declinantibus ætate potißimum accidit. Procidit autem & os ipsius. Quidam uero & totam uuluam prolabi memoriæ produnt, quod à uero longe abest. Qua enim ratione sursum acta queat affirmari? Conuenit igitur fœcibus clystere prius euacuatis, urinaq; excreta, quo uulua undiquaque à compressu sit libera, laborantem figurare supinam, ut coxas habeat sublimiores, poplitésque flexos cruribus diuaricatis. Deinde hapsum capere ex lana, figura & craßitudine sinui muliebri proportionalem, tenuiq; linteo circũdare, et in succũ acaciæ, uel hypocistidis uino dilutũ demergere, tũ uuluæ inserere, & citra uiolentiam totum quod procidit sursum agere, quoad tota moles in sinu fuerit. Pubes spongia in posca expressa extrinsecus contegenda est. Mulier iacebit extensis adaptatisq; inuicem cruribus, ut alterum alteri incumbat. Inde cucurbitulæ agglutinabuntur cum flamma copiosiore umbilico & utrisque iliis: naribus odorata admouebuntur olfactanda. Tertio die lana sinui iniecta, mulier insideat in uino nigro austero

modicè

errat.

modicè tepido, uel in decocto myrti, lentisci & malicorij. his probè peractis, lana ingesta tollitur. Altera in uicem prioris eodem humecta medicamento inseritur. Cataplasmata à foris imo uentri superiniiciuntur ex palmulis, polenta, uel lenticula & malicorio cum oxymelite, ac tribus diebus interpositis rursus hæc fient, quoad perfectè uitium discusseris. At si processu temporis id quod prolapsum est, putredinem fuerit expertum, idipsum auferetur, nullius metu periculi. Etenim uulua uniuersa ablata, ubi computruerat, mulierem superuixisse commemorant. semel & iterum vidi

DE MVLIEBRIVM LOCORUM clausura, quam phimon appellant. Cap. LXXIII.

Loci muliebres circa ipsorum os clauduntur, uel ex præcedente exulceratione, uel durata illic inflammatione. Curabuntur insessibus qui emolliant, ex hydrelæo & fœnugræci

ci decocto, consimilibusq; cataplasmatis & pessulis. Porrò si malum inueterauerit, suffimentis uaporibusq; aromatum utendum erit. Iam uero soluit etiam hoc uitij cum nihil aliud sit quam uuluæ ostioli astrictio, pessulus ex hyssopo, nitro resina, & terebinthina.

VT STERILIS MVLIER concipiat. Cap. LXXIIII.

Communiter itaque ambobus cō gruit, & uiro & mulieri uniuersum corpus conseruare probè temperatum, laboris, cibi, balnei & reliquorum omnium mediocritate, & quod inter ea maximum est, curare ne habitu sint obesiore. Neque enim pingues liberis procreandis sunt idonei, eò quòd genitalibus mutuò se contingere haud poßint commodè, tum quòd momentum seminis emittant. Neque tamen nimis extenuati, liberis operam dare feliciter queūt. Iuuabunt autem ipsos omnia calefacientia & leniter inflantia, uinum calidum modicè sumptum,

tum. Et ex oleribus, eruca horminium, erysimum & consimilia. Ruta uero & calamintha omnino uitanda sunt. At si humorum quodam uitio fœmina non concipiat, has expurgare, aut proba uictus ratione emendare expedit. Proprie uero mulieribus conueniet, curam locorum genitalium quàm fieri potest maximam habere, & menses sine ullo impedimento emanare. Cum igitur propinqua est purgatio, cibi potúsque quã maximè licet, mediocritatem, curæ habebunt. & ex iis quæ purgationi irritandæ sunt aliquid assument, utpote odorata olera & acria, exempli gratia, scandicem, cretmon, fœniculum, apium, smyrnium. Porrò uuluæ intemperiem corrigere oportet: frigidiores, notat menstruorum retentio, uictus frigidior, & crassi succi, stupor in pube lumbis, & cruribus oboriens. Quæ uero penitus refrixerunt, ne uenerem quidem appetunt. Quare conuenit tum aliis remediis, tum fomentis omnibus etiam iis quæ constant suffitibus, calorem reuocare. Nec abs re fuerit, castoreum bibere, & ex seminibus odoratis, cuminum, anisum, pulegij comam, iuniperi fructum, pipere

singulis

ſingulis adiecto. at fomenta ipſorum genitalium locorum, partim uapores erunt qui inferius per ſellam aſſumentur, partim aqua calida ad collutionem iniecta, in qua decoctus ſit elelisphacus, artemiſia, ruta, iuncus odoratus anguloſus, pulegium, acorum, ſeminaq́; odorifera, hæc uniuerſa etiam pubi applicantur. Præſidio eſt, & polyarchi epithema. Item pubis coxarumq́; fricationes nihilominus conducunt. Inſuper appoſitu utilia ſunt, ex myrrha, ruta, galbano & caſtoreo, ubi prius aqua mulſa, aut marina uuluam foueris. proficit etiam ad hæc peſſulus gone appellatus. Calidiores locos fatetur corpus totum calidius, menſes pauci & laborioſi, genitaliaq́; mulieris exulcerantes: corriguntur modicè humetis & frigidis, cuiuſmodi ſunt olera quidem, lactucæ, maluæ, blitum, cucurbita, cucumis, pepon, atriplex, portulaca, aliique cibi conſimiles. ueſicæ, abdomini & lumbis frigida applicãtur cataplaſmata, ſuccique illinuntur. At humiditatis locorum uitio, ſœcunditatem fruſtrari indicat in coitu humor diſtillans ab inguine, tenuis & copioſum menſtruum. His uictus utilis

eſt

est ſiccior, labores, ſuperiorum perfricationes, uomitus, cibi ſicci & mediocres. Profuerit & uuluam acerbis medicaminibus continere, quale est, lentiſci decoctum, myrtorum, roſarum, rhus coriarij, item mali granati floris, rubi ramuſculorum, & gallæ, ſicciorem uterum contrariis curare oportet, balineis dico inunctione, & alimento humido, oleroſóque, mediocri uino & non nimis ueteri. Quod ſi à craßioribus ſuccis concipere impediantur, ſiquidem rodentes fuerint, mulierem probè purgare conuenit medicamento quod cuilibet humori proprium est. maximè autem picra ex aloe: mox ſerō lactis uuluam eluere, & uictum exquiſitiorem deligere. Pituitoſos autem humores laboribus uacuare, ſudoribus, & uomitu: uel per inferiora. Cæterum ex medicamentis epithymum quoque, euphorbium, piper, dauci ſemen, petroſelini ſemē, omnia contrita denarij pondere potui rectè dātur. Hoc & uentrem probe iuuat, ac uuluam calefacit, quemadmodum ſæpe iam menſes erumpunt iis quæ purgationem non ſunt expertæ. Poſtquam uero medicamenta profeciſſe conſtiterit,

terit, menstruis benè respondentibus, tunc uenus est incunda, purgatione desinente. Iam uero, quoniam spiritus similiter in uulua concepti fœcunditatem impediunt, notas ipsorum ex capite de uuluæ inflatione sumemus. Medemur autem parciore primum uictu, mox cuminum, anethum, apij semen, rutæ, anisi & pleraq; esui idonea præstamus, partim potanda, partim applicanda. Conniuentes locos aperiemus iniectis clysteriis odoriferis, fomentisque ex malua, semine lini, fœnugræco, & oleo. Nonnunquam etiam melle, ualidioribusq;, artemisia, cunila, calaminthba, pulegio, & anthemide. Apponuntur autem utiliter terebinthina, nitrum, cucumer agrestis, elaterium, caßia, liquida pix. Quibus autem os hiat, uictus fomenta, medicamina szicciora astringentiaq;, flos mali, lentisci radices, rubi, myrti & quæ humidiori uuluæ congrua sūt Peruersiones autem fomentis instaurare ac dirigere oportet, item iis quæ molliunt, insertis. uenus autem à tergo exercita, ad concipiendum uidetur conducere.

DE VVLVAE SCISSVRIS, *condylomatis, & hæmorrhoi-dibus.* Cap. LXXV.

IN uuluæ ostio rimæ, quas Græci rhagadas uocant, ex enixu uio-lento fiunt. Primum sanè latent, cum recentes adhuc ex partu sũt dolores, postea uero paulatim percipiuntur, a-liàs manu, aliàs in coitu. nam & propter affri-cationem cruorem reddunt. deprehenduntur au tem sinu adaperto. etenim diruptiones scissuræ-q; in ostioli circuitu oculis patent. In quibus ma num rodentiáque medicamina uitantes, simplici oribus insessibus, pessulisq; utemur. prodest etiã tetrapharmacum dilutum. At si callum contra-xerit, medicamento quod charta constat, ex ro-saceo utendum. Sin autem ipsius uim non tule-rint, iridem illyricam terebinthina exceptam imponito. ulceribus iam cicatrice obductis, con-ueniet ex cadmia confectum, aut aliquod ex iis quæ sedi consecrata sunt: ueluti quod recipit argenti spumam. Cùm uero scissuras ueteres in condylomata

condylomata degenerare contigerit, similibus excindi, adq; cicatricem duci debent. Cæterum hæmorrhoides uuluæ os & ceruicem infestant, quæ in partibus instrumento ad perspiciendam uuluam accommodato, quod dioptrismon uocauimus, deprehendentur, quia tuberculum in accessionibus apparet euidens, cruentum & subrubrum. At ubi remeserint, fluxio citatur citra dolorem subliuida & contumax. In his igitur cum morbus dat inducias, scalpello modò fieri queat, præhensas amputare oportet: sin minus, certè medicamentis ipsas astringere, partim attingentes sicco malicorio cum galla, aut huiusmodi aliquo, partim iis quæ in uulua sanguinem fundente exposita sunt utentes: quæ etiam diarrhæis & sanguinem fundentibus conducent, potissimũ hoc notis discrimine, quòd uulua continuo cruore manet per interualla, non solum in menstrualis purgationis tempore.

De partu difficili. c. 76.

Difficilis partus accidit, aut uitio patientis, aut fœtus, aut secundarum, aut foris aduenientium. parturientis quidem, si crassa obesaq; sit, aut

uulua tota exigua, aut dolorum imperita, aut ti
midiuscula, aut inflammationem in locis genita
libus aliáue particula experta, aut alio quodã
modo laborans, aut natura imbecillis ut fœtum
nequeat propellere, aut si ante tempus pariat.
At fœtus uitio, si uel inusitatæ magnitudinis ex=
istat, uel exiguus & modicæ grauitatis, uel ma
gni capitis, uel monstrosus, uerbi causa, biceps,
uel mortuus, uel uiuus quidem, sed imbecillis, ut
foras non poßit procedere, uel si plures fœtus
sint. Nam Herophilus, quinque ædidisse mulie=
rem, memoriæ prodidit. Vel si figuram naturæ
contrariam obtineat. Naturalis siquidem figura
est fœtui: prima quidem qua manus femoribus
porrectæ sunt, caput ad os uuluæ recta dirigi=
tur. Proxima huic, ubi in pedes cõuersus est nus
quam inclinans. Aliæ omnes præter has à natu=
ra abhorrent. Ob secundas, quod uelamentum in
tus est, partus redditur difficilis, si aut non auel
latur ob craßitiem, aut etiam priusquam opus
est propter subtilitatem abrumpatur, humore si
quidem euacuato, infãs præ siccitate ægrè mo
uetur. Ab externis difficultas oritur, aut frigore,
quod

quod uuluam densauerit, aut calore immodico, qui uires dissoluerit, aut ex quodam fortuito accidente. Si igitur ex astrictione pariendi oriatur difficultas, laxatione prius opitulandum, infundendo largiter oleum dulce & calidum, item decoctum fœnugræci, aut maluæ, aut seminis lini, aut etiam oua, quod leniendi facultate prædita sint. Deinde & pubem cum abdomine & lumbis medicamento illinere, quod semine lini constat, aut aqua mulsa, aut hydrelæo, insessibúsq; similibus prodest. Insuper laxationes balineis moliri, nisi febris, aut alia quædam occasio impedierit, mouereq; parientem gestatione in aëre calido mediocriter. Nonnulli etiã conquassationes ualidas, sternutamentisq; ciendis idonea adhibuerunt. Timida, excitanda est: imperita dolorum docebitur, ut ualidißimè spiritum comprimat, & ad inguina depellat. Animo deficiẽs iis quæ stupori abigendo sunt, naribus admotis recreabitur. Alleuiata mediocriter, cibo modico refocillabitur. Obesam mulierem in lectulo resupinam figurare oportet. ut cum feminibus genua succlinent, quo uulua ad abdomen tendens,

è directo ostioli habeatur, quod ceratis, aut pinguetudine delinire digito oportet, & sensim aperire. Atq; si morbus aliquis particulas male habeat, etiam huic prospicere. Ad hæc stercus detentum molli clystere emoliri, & secundas adapertas diuidere, aut digitis, aut ferramento quod πολυκόπαρ uocant, in ipsis occultato, sinistra manu præcedente, ac humorem quendam oleosũin uuluæ spatiũ interius clysterio indere. Verũ ubi infãs præter naturã figuratus fuerit, naturalẽ reddere figurã decet, partim pellendo partim adducẽdo, partim flectẽdo, partim in rectum agendo. Et si manum pedémue præmiserit, non attrahere membro prehensum oportet. magis enim affirmatur, uel luxatur, uel etiam abrumpitur: uerum digitis humero infantis, uel coxæ affixis rursus in conuenientem locum id quod præmissum est, diducere. Porro si ore uuluæ constricto totius infantis indecora fuerit figura, sursum prius ipsum ab uteri ore sublime m detrudere consilium est. deinde prehensum rursus ad os dirigere. Postremo si plures uno infantes deferantur, iterum à superiore, infernaque parte

parte referes. sic ut omnia sensim & citra contu sionem fiant, oleo locis perunctis. Tempus quo in sellam collocabitur parturiens, est, cum uuluæ os dehiscens, digito sublabitur, & quod præruptum est, procumbit. Verum si non procedat, quod infans mortuus sit, aut alia de causa, ad extractionem quam Græci ἐμβρυοελκίαν appellant, ueniendum est. vide libellū de partu homis Eucharij Rhodionis.

DE COXARVM MORbis. Cap. LXXVII.

EX genere articularij morbi coxendix est, in hoc solo ab eo differens, quod ipsius causa, nempe crassius pituitosusq; humor in sola coxarum compage, articuloq; concretus insideat. Dolor ipsis à natibus iuguinibusq; ad genua usque, in plurimis autem ad summum usque pedem pertinet. Per initia igitur ægro nobis oblato, fæcibus clystere uacuatis, uena in cubito secta sanguis detrahendus est: si autem uetustas uitium occupauerit, ex malleolo cruris

In defluxib9 ad coxam venas que post aures sūt, secare cōuenit. 60 epi. quā morb9 incipit. lib. de aere et aqua.

affectæ imminutionem sanguinis moliemur. In accessionibus fotu hoc utendnm, Cyprini cyathis octo, aceti cyathis quatuor, nitri cyathis duobus, cachryos cyatho uno. Succidis lanis calida admouentur. Deinde applicabitur ipsis farina lupinorum amarorum cum oxymelite, aut farina lolij, cum resina, cucumeris syluestris radice, nitro, calamintha, cachry, baccis lauri. Iam calamintha sola utiliter ex oxymelite, aut aqua mulsa admouetur. Emplastri uero huius quod leniendi facultatem obtinet, usus est salutaris, Ceræ pondo denarij centum, terebinthinæ pondo denarij uigintiquinque, æruginis pondo denarij sex, myrrhæ, galbani, iridis, singulorum pondo denarij sex, cedriæ pondo denarij quinque. Propinabitur ipsis liquoris cyrenaici quantum ervus implet, aut castorij drachma cum opopanacis tribus obolis. Porro radicis capparis cortex potui datus, & cataplasmatis admistus præsentaneo est remedio. Cum dolor multus excruciat, etiam medicamenta à dolore leniendo ἀνώδυνα dicta locum habent, utpote quod ad Philonem refertur, & quod duplici pipere constat.

repellentia m. nō cōveniūt q°
multo min9 narcotica. vide
7°. κατὰ τόπους. p Act. 12°.

ſtat. Hoc autem enema inſeretur, mellis cyathus ſeſquiplus, olei tantũdem: aquæ cyathi duo, nitri drachmæ octo, terebinthinæ drachmæ quatuor. His calidis iniectis, anus præterea fouetur, quòd longiori tempore muccoſa aſtricta inhæſerint, uacuat nonnunquam & ſanguinem quando etiam magis opitulatur. At ſi malum perſeueret, quod rarum eſt, iterum frequentius eo utendum eſt, in uicem aquæ centaurij decoctum admiſcendo, ſanguinem trahit & thlaſpis ſemen inditum, ſuccus elaterij, et medicamentum ex ipſo factum, quodq́; ipſius radicibus conſtat. Item oleum ſicyonium, ſalſorum piſcium muria, & oliuarum colymbadum probè ingeretur. Cucurbitulæ coxendici multa cum flamma, cute prius inciſa defigendæ, interim quoq; hirudines. Quòd ſi his malum non finitur, ad purgationem eundum eſt, aut ex hiera, aut colocynthidos partis internæ probè cõtritæ drachma offeretur in aquæ mulſæ cyathis duobus, aut paulò amplius, aut minus, pro laborantis uirtute & alui facilitate dabitur. In aqua mulſa ruta incocta, tũ puls ex cucurbita ſylueſtri confecta recte hos expurgat. In

quibuſdam

quibuſdam uero & uomitus à radiculis citatus per initia profuit. Cum morbus ſe remiſerit, dropaces ipſis applicantur, acopaq́; ex euphorbio ſunt utilia. præſertim quod à uarietate uocatur pœcilon, mox balineæ naturales accommodæ. Si deſiderantur, in aliis lauabunt balneis, commemoratiſq; utendum eſt acopis, & compoſitis nitris, medicamento Aſclepio, & quod ex euphorbio, adarce, nigro ueratro, caſtoreo, pyretro, pipere, pediculari, quam ſtaphida agriam uocant, ſimili pondere conſit. Secundum balineas inſpergentur picis aridæ unciæ tres, ſulfuris ignem non experti unciæ duæ, cuti adhuc calidæ: quæ charta etiam contegetur. At ſi ne hæc quidem profecerint, ut morbus infeſtare deſierit, congruum erit & ſinapi cum caricis, uel etiã per ſe illitum. In totum uero hos reſtituit ſanitati, iberidis herbæ uſus, quam lepidion quoque, alijſylueſtre naſturtium appellant. Quæ uero apud nos fruticoſa naſcitur ſimilibus lauri foliis, & multo amplioribus, multa dedit experimenta, non ſolum in coxarum, ſed in aliis quoq; diuturnis affectibus. per æſtatem uerò longè ſũt efficaciora.

efficatiora. Atqui si folia tunc non produxerit, cortex ipsius radicis contunditur cum adipe suillo, ut emplastri speciem repræsentet, inde lin teolo densiori illitum locis maximè dolentibus imponitur, nempe acetábulorum confinio & fe moribus, sinesque tam diu quoad cuticula supe rior nigrescat, aut ex toto liueat. Postea ipsum auferes, lotoq; ægrotanti ceratum impones, opo panacis drachmas quatuor, quæ aceti cyathis duobus dissoluuntur, excipiunturq; cerato cy= prino. Quòd si talium adurentium usus abomi nentur, emplastris uti refectoriis oportet, è quo rum numero hoc quoq; est, ceræ, resinæ pityi= næ singulorum drachmæ duodecim, terebinthi= næ, columbarum syluestrium stercoris, flocium uini recentium, singulorum drachmæ sex, galba ni, sesquidrachma. Atq; ex reficientibus est quod leæna appellatur, utilia uero sunt quæ ex myr= rha stillaticia & nitro præparantur. Iam non= nulli iis usi sunt potionibus quæ ad annum con= tinuantur, in quorum grege habetur medicamē tum dia hepta, id est ex septem confectum, & quod ad Proclum authorem refertur. Exerci=

tia

tia abſoluuntur, inambulatione, continuis flexionibus, ſaltatu, & curſu. Cibus mediocriter tenuis & concoctu facilis conuenit. porrò ſi malum nulli ex commemoratis cedit, aliàs in ſuppurationem conuertitur, aliàs neruis qui artus conuinciunt, laxatis, membrum luxatur. Quare cũ uitium longius ſe prorogat, articulum tribus, quatuórue locis urere oportet, ut in chirurgica dicetur, ac compluſculis diebus ulcera adaperta, ſine cicatrice ſeruare.

DE PODAGRA ET ARticulariis morbis. Cap. LXXVIII.

6ᵃ af. 28 p 29.

NOn ſola particularum corporis imbecillitas, podagricos articulariosue cruciatus excitat, ſic enim acceſsiones, ſine ullo temporis interuallo urgerent, præcipue cum infirmitas imbecillibus articulis ſemper incumbat. item ne humor quidem ſolus hos dolores creat, quandoquidem non ſolis uitium articulis inſidet: ſed

utrunq;,

utrunque, & humor à natura alienus, & particularum imbecillitas morbum adfert articularium. quoties enim altrix facultas, imbecillior solito, ciborum grauatur copia, tunc cruditates enascuntur. Itaque excrementitius humor superans, in quodcunque articulamentum, quod antea imbecillius euaserit, se confert: & artubus sese insinuans colligantes neruos sic distendit, ut dolorem pariat: neque enim neruos, per quos motus dispensatur arbitrarius, affectu primario inflammatio infestat, quoniam artuum prius internodia, obsideat ea necesse est, ut quæ uel femina, uel crura, cubitos, aut brachia intercedāt. Sed afficiuntur iidem nerui tamen lege consortij, quod cum articulis ineunt. Quare si inferiores partes factus cursus pedum, articulamenta humor solum repleat, podagra uitium nuncupatur. Si cæteros corporis articulos intricet humor, ἀρθρῖτιν Græci, non articularios morbos appellare consueuimus. Quo uitij nomine, uertebras, humeros & maxillas comprehendimus omnémque articulum, quicunque morbo implicatur: Nonnulli uero aures, dentes fauces, & nō nunquam

modus generationis.

nunquam iecur, lienémque articulariis dolori=
bus conflictari pronunciant. A quibus nisi de sub
ito uitium in articulos sese recipiat eructétque,
periculum breui tempore laborantes occupaue
rit. Sed humor superans qui iuncturis sese insc
rit, uel biliosus est, uel sanguineus, aliàs atra bi
le uitiosus, plerunque etiam pituitosus, crudusq;
copia alimenti, aut cruditate, aut otio congestus,
uerum uetustate in articulis crascescit, & glu=
tinosior euadit sic ut in duritiem contumaciss=
simam, quam latini tophum, Græci poron appel
lant, occallescat. Interim uero diuersa humorum
colluuie, uitium contrahitur, ob quod ægrè di=
gnosci, & difficulter medicamentis elidi potest,
uel etiam pene nullo remedio sanescit. Cæterũ
hoc mali frequenter antecedit improbus labor.
uehemens ambulatio, equitatus creber, usus ue=
neris intempestiuus, insueta frigidæ potio, frigi=
dorumq; , uel multorum noxiorúmue ciborum
esus, multus uini usus, Iam aliqui prolapsu, uel
deturbatione, uel propulsu, uel luxatione, uel id
genus aliis, prima morbi fundamenta iecerũt,
sic quidem ut etiam tunc materia in corpore de

ex Tralliano 4° prax.

ses

ses præcesserit, sed euidens causa eam ueluti authorproritarit. Mœrores autem, curæ, peruigilia, & reliquæ animi affectiones, non hanc modo suscitarunt. sed ipsæ noxios quoque succos, siue primario, siue ex accidenti procrearunt. Variæ igitur, ut à me dictum est, affectus causæ habentur, interdum tamen cæca ipsius origo est. Sed deprehendi facile humorum noxam inferentium discrimina possunt, tum suis coloribus, tum iis quæ superueniunt denotata. Siquidem biliosam defluxionem color suppallidus, et subrubēs testatur. Itē caloris sensus, dolorq; lācinantis mō acris, itē humor in cutē subito, sine euidēti tumore erumpens. Inflammatio, admotis rebus calidis, contensius incādescit, sicut iis rursus quæ refrigerant appositis sopitur. Hoc sanè cum aliis omnibus magna ex parte, tum maximè iis qui à bilioso humore orignem habent euenire consueuit. Subinde febris in ipso accessionum statu accedit, ualidáque siti conficit. Pari modo si atra bilis in articulis delituerit, color partis nigrior reddetur: si pituitosius incubuerit, exalbidus & aquæ subter cutem similis apparebit, ubi dolor

lor quadantenus demulcetur, & tardius in tumorem materia sese attollit, quemadmodum si sanguineus humor redundet, cruentus color emergit. Verum ut singula exactius dinoscas, superior uictus ratio reliquaq; consulenda tibi ueniunt. ex 2° de cris.

Curatio biliosæ defluxionis articulis conceptæ.

Initium curationis si flaua bilis articulos exerceat, magisque ipsius qualitas, uacuatione noxij humoris tentabitur per medicamenta, quæ flauam bilém excernunt. quale est maxime quod ex rhodomelite temperatur, tum quod malis cotoniis constat, item antidotum ex hiera picra, & ex aloê catapotia . Per accessiones uero à foris utendum rosaceo cum oui luteo, & uini momento, quibus particula sensim infricata, manu demulceatur: herbæ admouentur quæ refrigerant, ut solanum, portulaca, altercum, semper uiuum, palustris lenticula, seris, papauer, polygonium, rosarum folia, et consimilia. Et nũc hæc illinentur, nunc micæ panis posca imbutæ adhibentur, uel hordeacea farina cum rosaceo superaccommodatur.

superaccõmodatur. At si inflãmatio sic excãdes cat, ut erysipelatis naturã induat, manifesto le= nietur cucurbitæ recentis cortice imposito, aut peponis, aut cucumeris carne, et per se, et ex pa ne, item perdicij foliis & hederæ frõdibus cũ pa ne uel polẽta. Ad hæc psyllium farinæ hordea ceæ incoctũ, flagrãtes æstu inflãmationes mirãdũ in modũ solatur. simili mõ et rosaceũ ceratũ cũ q busdã refrigerãtib9 succis frigefactũ. cõfert etiã seques medicamẽtũ quod fabarũ lomẽto cõponi tur. habet autem hoc pacto: ceræ quincunx, cha= memælini, rosacei, singuli sextantes et dimidius. fabacei lomẽti semuncia, ouorũ lutea quinq; A= LIVD cataplasma. uirẽtes maluæ coctæ terũtur, psylliũ priuatim in uiscũ redactũ, admiscetur: at q; cũ ouorũ luteis, oleoq; chamemælino subacta affectæ parti illinũtur. Si uero tãtus urgeat do= lor, ut laborãs par esse ferẽdo nequeat, medica= mẽto ex croco, glaucio et opio uti cõueniet, quæ in posca trita sublinẽtur, aut eisdẽ intincta pa= nis mica superponitur. Galenus autẽ huius cata plasmatis meminit, lachrymæ papaueris drach mas quatuor, croci drachmã cũ bubulo lacte, uel

caprillo,uel panis mica excipito,rosaceoq; sub=
actis utitor,aut opium crocúmque pariter tri=
ta in lacte, cerato rosaceo excipito. Con=
tulerit etiam in acceßionibus ceratum ex turpe
na pisce confectum, itẽ oleum ex eodem confe=
ctum. Persimilis est efficaciæ, micam panis a=
qua maceratam, uel posca imbutam cum suc=
co semperuiui, uel portulacæ, uel solani uel
palmularum carne & papaueris semine, pari
portione, adiectis ouorum tostorum luteis cum
rosaceo quantum sufficit delinere. Verum his
quæ membris torporem inducunt, narcotica Græ
ci uocant, diutius non erit insistendum, quàm
ut doloris uehementiam solum lenierint. siqui=
dem largior ipsorum usus, sic insertum constrin
git humorem, ut in tophaceam duritiem occa=
lescat, ac diuturnas motus difficultates pariat.
Ab eorum igitur usu quæ dolorem arcent uel
medicamento è succis herbarum facto, diachy=
lon uocant, ex chamemælino resoluto utendum
erit, uel eo quod dialtheas appellant, uel huius
generis alio. Posteaquam uero partem affectam
quæ refrixerit recreaueris, roboranda erit pal
mulato

mulato medicamine quod diaphænicinen dicunt, cum oxyrhodino, uel rosaceo uino subacto. At si emplastra detrectent grauentúrque, concretum acaciæ succum ex posca, uel lycium adiecto croco & glaucio, aut succo perditij cum posca, delinere conuenit. uictus ratio refrigerans humidáque erit, ut ptisanæ cremor, ex chondro sorbitiones: ex oleribus, malua, lactuca, intybus: auium cohortalium pulli maximè, & earum quæ in domibus oberrant: piscium saxatiles, erynacius, pectines, & eius notæ reliqui. Vitanda omnia calfacientia, & quæ pallidam, aut flauam bilem generant, uinum uetus, fuluum, uel nigellum, & cibi repletio. balineis utendum aqua potulenta factis, etiam ipsarum defluxionum tempore quantum ad causam attinet, & seorsim, cum illæ absunt si nihil aliud prohibeat. Temperandum ab ira, furore, inedia, acrementorum esu, temulentia immodico labore, & ueneris usu.

Curatio si sanguis artus infestet.

In quibus sanguineus humor redundat, protinus

ſanguis mitti debet, Ac non his ſolum, ſed etiam in pituitoſis, aut atra bile infectis Siquidem in his quoque ſuccus uenis plurima parte conceptus reſidet, qui copia ſua potius quàm qualitate offendit. Verum ſtatim cum quis morbum experiri cœperit, ſanguinis miſsio erit tentanda. qui uero iam ſæpius huiuſcemodi defluxionibus ſunt conflictati, plus noxæ, quàm auxilij ex ſanguinis detractione ſentiunt, præſertim qui corpore ſunt imbecillo frigidóque. Poſt ſanguinem detractum, niſi ſolus ille ſuperauerit, momento temporis interpoſito, purgationem ex hiera antidoto moliemur, ac Iuliani oxymel eſt ex iis, quæ huiuſmodi magna commoditate purgant: qui uero ab huiuſmodi medicamentis purgantibus abhorrent, catapotia quæ ſequuntur deuorabunt: aloës, colocynthidis id eſt cucurbitæ ſylueſtris, ueratri nigri, ſcammoniæ, ſingulorum unciam, euphorbij, nitri, ſingulorum ſemūciam, ſucci braſsicæ, quod ad ea excipienda ſatis ſit. Dantur ſingulis pro uirium ratione: melius proficiet, ſi cotoniorum ſucco excipiantur. Aliud genus catapotij quod & in acceſsionibus,

bus, & cum dolor inflatióque remiſerint, integritáſque facta eſt, exhibetur, qualiſcunque etiam humor podagricos affligat. Recipit aloes *ſelibram, agarici, croci, ſingulorum ſemunciã, coſti, ſpicæ, nardi, iunci odorati rotundi floris, carpobalſami ſingulorum unciam caßiæ ſcammoniæ ſingulorum ſextantem, epithymi quadrantem.* Modus *leuior inſtar duorum ſcrupulorum, ſummus quaterni ſcrupuli.* Iam *uero ex armeniaco lapide catapotia, mirificè purgant, ac proprie articulariis doloribus congruunt, tum inter fluxionum principia, tum in decremento tum in remißionibus, ſed quoniam nõ nulli ſcãmoniam ceu ſtomacho noxiam fugiunt, dabuntur ipſis, præſertim cum pituitoſa ſubluuies abundat, hæc catapotia, colocynthidis medullæ, ueratri nigri, bdellij, gummi, aloes, ſingulorum uncia, nitri alexandrini, euphorbij, ſingulorum ſemuncia, dantur quaternis ſcrupulis.* Ego *inuicem gummi epithymum adiiciebam. Sunt qui in omnibus articulariorum uiciorum acceßionibus, ipſis etiam exhibitis hermodactylis aluum purgatione ſollicitauerint, ſed atten*

dendum est, quoniam hermodactylus stomacho facessit negotium, cibi fastidium & nauseam mouet. Quapropter in his solis eo uti consilium est, qui obeundarum actionum necessitatem habent. etenim breui plurima ex parte defluxionem finiunt, sic ut consuetis muniis obeundis sint idonei. Notus mihi est qui non hermodactyli substantiam, neque aliquod medicamen ex ipso compositum, sed herbæ ipsius decoctum cum aliquo consueto medicamine, ut anisi, aut apij decoctum potui præberet, ac mirum est quam resoluta sæpe aluo defluxionem sedaret. uerum quia ut nuper retuli, stomacho inimicum est, his postea quæ stomacho grata sunt, eúq; confirmant, uiresque eius recolligunt, mediocri calfactione os uentriculi corrigere oportet: iis autem, quæ ex hermodactylis fiunt multo laudatius esse medicamentum Alexander prodidit, quod ex coronopodio temperatur, quòd & eãdẽ uacuationẽ præstet, et dolores omnes discutiat, nullámque stomacho noxam inferat. Cæterum loco inducentur cataplasmatis modo pituitosis, si mediocris dolor afficiat. uiridis

historia.

dis braßica, apium, cunyla, uerbenaca recta: sin acris dolor affligat, farinæ fœnugræci partis treis, farinæ loliaceæ, farinæ cicerum, singulorum partem unam. ex aqua mulsa, aut uino tenui cum modico cyprino, uel nardino conuenit illinere, maximè per hyemem, item cinis crematæ radicis braßicæ, eiúsque colliculorum cum axungia illitus, multis fuit præsidio. Sed finiendis doloribus recens adhibenda axungia, discutiendo autem humori uetus salsa auxiliatur, bubulum etiam stercus cum hordacea farina in aqua mulsa coctum prodest: uel per se recens et liquidum cataplasma ex foliis braßicæ: similiter caprillus fimus per se, uel cum hordeacea farina coctus in posca. Quoniam uero nonnulli quadam contrarietatis lege remedium senserunt, (etenim diuersorum humorum mistura nonnullam medicinarum distinctionem postulat) commemoranda iam harum materia est promiscua. Itaque syluestris atriplex & satiua cum pane commodè illinitur, aut uerbasci folia cum bulbis, & pane trita, uel ex polenta, uel cataplasma ex hordeaceo polline. At in quibus obscura mor

axungia.

4ª p¹. 10ª p 22ª
3¹ cano.

bi est origo, hæc semel experiri abundè fuerit, modò ad consimilia transgrediundum est, modò contrariis pugnandum. Neq; tamen eisdem diutius immorari consilium est, si nullum ex eis iuuamentum perceperint. Hæc enim quotidie in artis operibus fieri uidemus, ut idem medicamentum uni articulo profuerit, alterum in eodem ægrotante similiter inflammatum non modo non iuuerit interea, sed aliquando (quod maxime est mirum) offenderit. Quippe unus idémque sæpe articulus, ex eodem remedio nũc iuuabitur, paulo post eiusdem appositu, inflammationem concipiet. Nunquam igitur aliquis cũ glutinosius crassúsque humor superat, calidioribus leuabitur auxiliis. Verum cum acer, aut feruidus humor præcellit, tum refrigerantibus solatium inflammationis paratur. Nec miraculum est si materies natura frigidior inflammationis tempore, & feruore æstuet & incandescat, ubi flauæ bilis miscellam admiserit. Porrò tophos in artubus impedit coalescere lupinorum farina cum oxymelite, uel posca, uel laserpitio, aut brioniæ radix cum pane. Iam hoc quod se-

quitur

quitur citra noxam mitigat, & mediocriter discutit, licij, ammoniaci, thymiamatis, singulæ unciæ cum uino ueterrimo & oleo acerbis oliuis expreßi tritæ coquuntur, & è lomento fabarum, quod sufficit, adiicitur: coctæ mediocriter illinuntur. Post inflammationis statum, reliquias tumoris discutiunt illiti bulbi per se, uel cum polline polentæ, ad uellicatum usque suffricti. hoc enim modo efficacem usum exhibent, Quòd si nihil hisce cataplasmatis leniuntur, fotibus & liquoribus ab alto deturbatis erit certãdum & maximè si tumor extrema occupet chamemæli & meliloti, aut etiam centaurei decoctis. Nonnullis etiam capparis decoctum abunde fuit auxilij, hoc tamen quod infra scribitur, omnibus præstat efficacia. Thymus, origanum, satureia, & calamintha, in aceto quam acerrimo cocta, eiusdem aceti imbre affectæ partes, non semel tantum sed frequenter in die fouentur. Hoc præsidio permulti pristinam ualetudinem recuperarunt, quibus non pituita solum, sed flaua etiam bilis podagram excitarit. Non desunt qui & subsequens medica-

mentum

mentum salutare sint experti, ilicis glandes in farinam detritæ diutißime percoquuntur, hoc decocto summa articulorum per fluxionũ initia longo tempore proluuntur. At quæ interius partes habentur, spongiis foueri debent. hoc enim liquore materiæ impetus auertitur. Idem & bile uitiosis artubus conuenit, quemadmodum calida sine aliquo decocto partibus superfusa.
Porrò doloribus qui intenso frigore, aut humoribus inter articulorum ossa impactis contrahuntur, ualens hoc est remedium. Olei ueteris pondo libra semis, nitri alexandrini, resinæ terebinthinæ singulorum pondo libra, euphorbij pondo uncia, iris pondo sextans, fœnugræci farinæ sextarius unus & dimidius. his autem ea quoque quæ aduersus coxendicum cruciatus scripta sunt, pulchre nimirum opitulantur. multi siquidem aduersus huiuscemodi perfrictiones cum morbus sese remiserit, sinapi cum pinguibus ficis usi sunt, tum aliis quæ ruborem excitant. Alij uero medicamentum ex cantharidibus admouent, uerum hæc in posterum officiunt, nisi aliquo etiam molliente utantur, ut dia-
strutheon

strutheon & pyxide & basilio aut ex elate facto, aut ex nigra populo, aut bromio, aut lysiponio, aut ualentioribus acopis. In quibus autē neruio consensu articuli laborant, aut humor intra ipsorum compagınem coaluerit, medicamentum ex mulæ lotio in morbi etiam statu impositum, frigidis defluxionibus idoneum est. Pariter conuenit etiam ex utroque ueratro pastillus cum œdematodes & fungosus tumor articulos implicat, & fomentum ex sale torrido, aut etiam aliter è marina calida per spongias artus perfudisse ac irrigasse uincit: item emplastra ex sale præparata, uel ex myrrha stillaticia, stacten dicunt, & nitro, hisque consimilia cataplasmata post uigorem morbi auxilio sunt. uictus ratio siccior miniméque excrementitia competit, item inedia, uel parciores cibi: frequentibus balneis abstinendum. At si lauent, nitrum aliisque defricatoriis utantur. Vbi dolor inclinauerit, exercitiis se credent, articulos maxime perfricabunt, in naturales balineas descendent, in sabulo, uel arena saburrabuntur. Vomitus à radicula cibisque assumptis mouebitur.

Qui

Qui ad hoc ſe commodè habent, etiam ueratro albo uacuabuntur per uomitum, uel etiam per aluum inferiorem deiicient.

Quomodo ſanguine infeſtati artus curentur.

Qui ex ſanguine dolorem articularium conceperunt, poſtquam inter prima ſtatim morbi rudimenta ſanguis detractus eſt, mox remedia loco dolenti ſunt inducenda, ſi bilioſior acriórque ſanguis redundet, eiſdem quæ in flaua bile diximus, certandum, ſi frigidior, pituitoſiorque, aut atra bile deprauatus humor coaluerit iis quæ poſtea ſubdidimus præter illa quæ maiore prædita ſunt acrimonia, curationem tentabimus: at ſi uitium in uetuſtatem incidit, his quoque locus erit. iam hoc cataplaſma in principio proficiet. Malicoria, & baccæ rhois cum polẽta ex uino detrita illinuntur. ALIVD.

Braßicæ folia cocta accuratè conteruntur, aceti floces cum duobus coctorum ouorum luteis, & roſacei momento, adiiciuntur, leuigatáque ſimul

ſimul loco iniiciuntur. ſed hoc medicamentum ſubinde mutandum eſt. cibi aſſumentur qui extenuant & parum nutriunt: carne igitur & leguminibus, & uino copioſiore nigro, abſtinendum. ſi autem fieri poßit, etiam ex toto uinum circuncidendum. Plurimos ſiquidem noui, qui prorſus abſtemii omnes ſanitatem conſecuti ſunt. Alij ſiquidem per morbi initia omnino liberati ſunt. alij in poſterum rarius & minori dolore acceßiones perceperunt. Quapropter niſi quid obſtet, aut futurum inde aliquid metuant, perpetuò uitam agent abſtemiam. At quibus per imbecillitatem, aut perfrictionem aliquid ſubſecuturum opinentur, ad biennium uſque abſtemij, inde ad priſtinam conſuetudinem reuerſi, modicum dilutúmque continenter bibent. Oportet autem abſtemios in uicem uini decocto aniſi, aut alicuius conſimilis ſeminis uti, fructibus oporæ reliquiſque refrigeratoriis pro uiribus abſtinere, tum ueneris uſu. Qui uero per medicamēta, quæ per annum bibuntur, morbum prorſus tollere uoluerunt, multis ſanè quibus pituitoſus et excrementitius humor articulis incubuerit, opitulati

ex largo.

hiſto?

ex 6°. de t. s.

opitulati sunt. uerum qui calidioribus ſicciori-
búſque conſtarent naturis, hos in ſubitam mor-
tem præcipitarunt, quòd materia ad inteſti-
num, aut renes, aut coſtas, aut pulmonem, aut
principem quandam partem ſe contulerit. Sati-
us itaque eſt biliosiore præditis habitu, aut co
pioſo ſanguine refertis, uini uſu interdicere.
Sic enim, commemoratis uitæ periculis, minus
erunt opportuni: frigidiores autem & recre-
mentis pleni, facta ex uiperis theriaca uti de-
bent, hyeme frequentius coctione bene obita
per æſtatem rarius. uel enim morbo liberabit,
uel certe leuiorē reddet, nulli ex prædictis par
ticulis officiens, ſed quoniam nonnulli etiam cō-
memoratis uti antidotis nos cogunt, non te la-
teat eiuſdem generis eſſe quod ad Agapetum,
uel Proclum authorem refertur, tum quod da-
maſſonion dicitur, item quod atacton & octoi-
dō, itē quod ex ſcordio, aut corallio componi ſo
litum eſt, & alia pleraque nō mediocriter pro
ficere, necnon omnium tamen ſecuriſsimum eſt
longóque uſu probatiſsimum, diacorallion. ſiqui
dem concretas iam in tophum duritias tumo-
réſq;

résque callosos discutit. horum omnium uires et modum usus, uitandíque mali consilium uolumine, de medicamentis offendes, similiter aduersus articularios dolores, medicaminum quæ psilothra uocant, misturam usúmque in eodem habitu, nempe pituitosiore. Alij uero qui à toto se morbo uindicare uolunt, integras uulpes oleo incoquunt quo articulariis morbis medentur. Non desunt qui uiuas lebetibus immergunt. alij tantum emortuas coniiciunt. Pari modo etiã hyenas percoquunt, oleum hinc conficientes, quod discutiendi uim habeat. deinde eo balnei soli labra complent: in quæ postquam descenderunt, immorari ibidem diutius eoque articulos confricare præcipiunt, unde sæpe factum, ut non modo artuum tumores, sed etiam uniuersum corpus euacuaretur.

De tophis, quos Græci Poros uocant.

Quoniam & tophi subinde in articulis creantur modo ob humoris qui ad eos decubuit crassitiem,

ficiem, terreſtrémque ſubſtantiam, modo propter immoderatos diſcutientium reſiccantiúmque medicinarum uſus, ſine earum miſtura quæ emolliendi uirtute pollent, ſciendum uenit ea eſſe conuenientiora, quæ mollientem ſimul & diſcutientem naturam ſortiuntur. itaque emolliūt adipes uetuſti, medullæ, ammoniacum, bdellium, oleum bene uetuſtum, & ſtyrax. Digerunt autem & reſiccant, nitrum, ſal, myrrha ſtillaticia, adarce, euphorbium & conſimilia. uerum ad cōcretos in articulis tophos propriè facit uetuſtiſſimus acerrimuſque caſeus cum ſuillæ carnis præpinguis ac ueteris decocto contritus & ſuperimpoſitus: ſiquidem ſua ſponte topho dehiſcente rupto quotidie humor qui intus coierat: eructatur. Valet etiam medicamentum diapernes, probatúmque, quod duplici modo præparatur. item quæ ex ſtillaticia myrrha conſiunt. iam hoc peculiariter facit quod recipit ſpumæ nitri reſinæ terebinthinæque primum ſua ſponte ſtillauit, propolis, ſingulorum pondo triens, ceræ pondo bes, colophoniæ libra, olei unciæ ſedecim mixtis utitor, tum in tophis, tum in abſceſſibus iam

2 x 3° de alim. vel x. de ſ. m.

iam quod ex cynabari temperatur, mirificum est ad tophaceos tumores, aliáque complura, sed ægrè paratur. Quod uerò ex leptocarys conficitur, præter quod salutare, etiam facile conquiritur, non solum ualentioribus, sed teneris quoque corporibus accommodatum, si assumat medicamenti, ex amelle, uel ex anemone confecti partes duas ad illius partem unam: quæ si desiderētur, etiam eius quod cerussa constat, subinde æqualis modus ipsi miscetur. ALIVD ad tophos sandaracha contrita querneo uisco excipitur, usuique est. ALIVD. Proficit etiam ad fistulas & aculeos, olei sextarius, spumæ argenti dodrans, auripigmenti uncia una, argenti spuma, oleúmque tantisper incoquitur dum manus non inquinet, postea tritum auripigmentum aspergitur, & priusquam ustionem senserit, medicamentū ab igne tollito, ac utitor. Ex asij lapidis flore confecta, ubi morbus intermiserit, imponuntur, quæ ad omnium articulorum nodos concretos accommodata toto morbo liberare, nonnulli ueterum testatum nobis reliquerunt. At ex salis flore præparatum medicamen

men si in morbi declinatione similiter imponatur, tumorum reliquias digerere, experimenta fidem fecerunt.

Quomodo quis à podagra se tueatur asseratque.

Podagram quæ iam constiterit, articulariúmue dolorem, sine prædicta medendi ratione aboleri longè difficillimum est. At quæ nondum radices egerit, propulsare, aut ea tentatos à recidiua tueri, haud fuerit difficile, si quis cibis demat, & eis utatur quæ promptè in membra digeruntur, excrementisque uacant. item uino moderatiore & exercitationibus satis se committant. Quod ad præsidij partem attinet, sal minutim in oleo tritus & articulis affrictus, omnes qui se ab hoc uitio uindicare uolunt, magnificé iuuat, nisi præter modum sicca intemperie sint præditi, eóque illitu, & mane & uesperi per totum uitæ curriculum, saltem ubi inflammationes inclinauerint, utendum est.

AD PERNIONES QVI *tum pedum plantas, tum calces infestant.* Cap. LXXIX.

PErniones ulcerosæ dispositiones sunt,, quæ ex frigore hyberno in digitis manuum pedúmque contrahuntur, Græci chimethla nũcupant. Itaque egelidam aquam marinam superfundere oportet, uel betæ decoctum, uel lenticulæ, uel erui, uel hastulæ regiæ radicis. A superfusione, lenticulæ coctæ uinóque detritæ admouentur, uel ficus ex oleo leuigata imponitur, uel alumen cum farina pari modo, in uino pertrita applicatur, aut floces uini subaridæ, aut bulbus recens uino tritus adglutinatur, aut allia in oleo fricta, tritáque & cera oleo mediocri liquefacta imponitur, aut malicorium incoctum uino, & in tenuem redactum puluerem, cerato rosaceo exceptum inducito, prius locum decocto lupinorum irrorans, aut mannam, sulfúrque ignem non expertum, cum melle cocto iniicitur, at

alterci succus continenter illitus, ab inflammatio-
ne & doloribus uindicat.

Marcellium ad Perniones.

Rapæ satiuæ radice excauata, coniicitur in ca-
pacitatem ipsius ceræ sextans, olei lentiscini quā
tum sufficit: cocta in duplici uase ex marina a-
qua, aut muria, aut lupinorū decocto, hoc qui-
dem perniones superfundito: ceratum uerò in
rapa liquefactum frigidum imponito. At in-
exulceratis pernionibus, thuris, aluminis scisci,
minij, resinæ terebinthinæ singulorum par mo-
dus, adipe suillo diluta inducuntur. Verum si
inflammatio exulceratos perniones male habe
at, medicamento utendum hexapharmaco, quod
recipit olei uncias nouem, taurini adipis &
fellis, singulorum libram, argenti spumæ unci-
as sex, colophoniæ, uncias quatuor, mellis un-
cias sex.

Ad digitorum rimas totorumque pe-
dum, quæ rhagades dicuntur.

Pice liquida delinuntur, aut cancro fluuiatili,
aut

aut marino ſuper carbones cremato, teſta abra ditur, & cum oleo trita, ut mellis ſpißitudo ſit, abſterſis prius ſciſſuris inſtillatur. Proficit etiã ſcillæ medulla oleo feruefacta, item terebinthi= na contrita, necnon cornu caprillum uſtum, exce ptúmque adipe caprillo, ſed callos circumpur gare oportet, & ſic medicamentis uti.

Ad ſcißuras calcaneorum & plani pedum, anthera.

Calcis uiuidæ drachmæ decem, ceruſſæ drach= mæ uiginti, ceræ tantundem, aut triginta, por= cinæ pinguedinis recentis unciæ ſeptem, colo= phoniæ unciæ nouem, ſucci lini ſeminis cyathus, olei dulcis unciæ quadraginta: teneram plantam efficit, ut aliud nullum. ALIVD. Adipis caprilli, ceræ, olei, ſingulorum pari menſura u= titor. ALIVD. Malicorium aceto inco= ctum, diebus quinque applicatur; deinde loco undiquaque purgato calx uiua cum oleo, aut ſordibus imponitur. ALIVD. Scilla co=

cta oleo, ipsa quidem fricta proiicitur, oleo uero terebinthina liquefacta admouetur.

Ad attritus calcanei ex longo decubitu.

Ceræ, olei, argenti spumæ, mellis, pares modi, proficiunt in omni exulceratione, plain pedum calcanei, supernæ partis, & internæ digitorum, magisque si ulcus ungui sit propinquum.

Ad sordida plantæ ulcera emmoton, facit etiam genitali exulcerato.

Amurcæ cyathus, aceti cyathus, cocta uase æreo donec melleam spißitudinem habeant, & trita separatim, prosunt. Item squamæ æris drachmas duas, mannæ tantundem, lanarum succidarum mollium, quantum manu comprehendi potest, contectarum teda ustarúmque cinerem totum excipito & utitor, in uulneribus quidem uino diluens. in naturalibus & pedum plantis, passo. ALIVD. Amurcæ mellis despumati.

mati,paria pondera,hoc etiam cicatrices tollit.

Ad intertrigines,ex calceamentis.

Pulmo agninus, suillus & caprillus benefacit, uerum coria ex ueteribus calceamentis combusta,si inflammatio urget, nihil quidem adferunt præsidij,sed illa fiuta,multum:uel cepa cum gallinæ adipe copiosior adiicitur,uel galla combusta inspergitur,uel acacia aceto diluta illinitur.

AD CLAVOS CALLOS que.Cap LXXX.

CLauis prius undiquaque purgatis,inducitur medicamentũ quoddam ex edentibus , quæ septica Græci uocant, aut ærugo rasilis , aut sandaracha , aut syringiacum aridum aut collyrium syringiacum loco gummi, ammoniaco exceptum . Est autem clauus teres figura callus,colore candidus, clauorum capiti similis,toto corpore,sed pedum solo digitisque præcipuè nascens,quem dolor sequitur &

incessus impedimentum. Tollitur autem longiori tempore, etiam si quis excedentem claui partem continuè abradat scapello, aut pumice affricet, similiter etiam callos. Proficit lupinorum crudorum concrematorum cinis cum melle, aut misy, liquida pice exceptum, melanthion cum urina pueri impuberis, uel oui luteum, fabarum lomento cum aceto incoctum. Ad hoc subinde expertum est, cantharidum, atramenti sutorij, castorij, par modus singulorum, excipitur terebinthina, ut emplastri fiat spißitudo, clauóq; prius circunciso, imponitur. ALIVD.

fæculæ, calcis uiuæ, uisci, singulorum pares portiones, cum stillaticia lixiua, uel urina pueri impuberis.

Ad unguium

AD VNGVIVM VITIA, ET primum de reduuiis.

Cap. LXXXI.

REduuiæ, Græci paronychiam appellāt, abſceſſus eſt, qui ad radices unguium coit, cum parua adhuc eſt & prima habet rudimenta, galla cum melle eam reprimit & confirmari prohibet, uel Muſæ paſtillus, uel iris ex aqua. At ubi caro iam præter naturam excreuerit, eò curatio dirigenda eſt, ut per rodentia medicamenta abſumatur, rumpatúrque, ualet autem ad reduuias, tum aurium ſordes, tum lyciū: ſuppuratas autem reduuias, acu adacta humorem emittere, ſpongiamque aqua imbutam imponere oportet, uel lenticulam illinere cum aqua tritam, aut palmulatum cum uino, uel roſis uiridibus, uel ſiccis, aqua reſperſis tritiſque, uel polentam cum aqua. efficax eſt reduuiis etiam lupinorum farina melle, uel mulſo macerata. Exulceratis reduuiis opitulatur hoc medicamentum. Aeruginis, argenti ſpumæ, ſingulorum drachmæ

chmæ quatuor, sarcocollæ tantundem, super line amentum ex uino & spongia imponitur. Conuenit autem carnem undiquaque ab ungue diducere.

De pterygiis.

Pterygion carnis incrementum est, aliquam unguis partem operiens. fit autem in pedis & manus præcipuè pollicibus. In pedibus quidem ex illorum offensione plerunque, in manibus autem ex neglecta reduuia, aut alia huiusmodi causa, aduersus quam auripigmentum & manna pari pondere spargitur, supèr autem, lineamentum ex uino spongiáque imponitur. ALIVD. Chalcitidis, squamæ, malicorij, æquales partes. Excipiuntur fico tosta & melle, parte affecta, spissamentorum decocto prius delibuta. Quod autem siccum est in ungue, circuncidito.

Ad digitorum pterygia putrida, item ad pudendorum ulcera.

Lachrymæ thuris drachma, squamæ drachma, æruginis

erugnis rasæ drachmæ quatuor, mellis cyathus, teruntur in sole, donec subflauescant. Et loco uino prius dilibuto per splenium inducuntur

Medicamentum quod subito pterygia desiccat per sanatque.

Soryos combusti drachmæ duæ, thuris tantũdẽ, ærugnis rasæ drachma, cum melle contrita, ipsi pterygio inducuntur. Valet etiam ad reliqua maligna horum locorum ulcera, nigritias & putredines. ALIVD. Squama æris, palmularum carne excepta, aut ficorum, utitor. ALIVD. Columbæ stercus cum polenta ex passo coctum pertritúmque, calens imponitur. item squama per se inspersa, pterygia desiccat. Oportet autem crebro, angulum unguis pterygion pungentem, ne increscat, scalpello super immisso, adimere.

Ad ungues contusos.

Myrti & mali punici foliis teneris ungues illinito.

nito.

AD cruentos ungues.

Farina pice mista imponitur.

Vt ungues, qui laborauerint abscedant.

Sulfur tritum adipe suillo exceptum iniicitur

Vt scabri ungues abscedant.

Visci quercini, sandarachæ, fœnugræci singulorum pondo sextans, cantharidum, thapsiæ singulorum uncia, aceti quod satis est. ALIVD. Propolis articæ, ceræ, bituminis, singulorum drachmæ duæ, sulfuris ignem non experti drachma, oleo non inquinentur, in usu calefactum unguibus illinitur. ALIVD. Picis liquidæ, ceræ, colophoniæ, terebinthinæ, guttæ ammoniaci, sulfuris uiui, aphronitri, pares portiones ne manus inquinent. ALIVD. quod separat scabros ungues sine exulceratione. Bituminis, auripigmenti.

auripigmenti, sandarachæ, sulfuris uiui, singulorum drachmas quatuor, resina excipito & utitor, dissoluens per dies septenos. ALIVD. *Erui farina, felle ouillo, uel urina ouilla imbuta utitor, uel calce uiua cum oleo, uel chia cum opobalsamo, uel uisco, atramentum sutorium, sulfúrque uiuum quod satis est, exceptũ, pelli illitum superinducito, uel herba pedicularia, cum aceto trita utitor: uel resinæ terebinthinæ drachma, sandarachæ duplicata portio simul radici unguis imponitur, diligentiq́; fascia illigatur. Cum autem unguis exciderit, ceratũ myrteum, cui medicamẽti ex resina paululũ adiectũ sit, superaccõmodatur.*

FINIS.

index tocius

τέλος.

In p° agit de affectib⁹ capil. & cutis calvariæ. In 2°. de o' capitis dolore. In 3°. de aurium & nariū aff. In 4° de oculorum aff. In 5°. de faciei dētium & gingivarū aff. In 6°. de oris aff. In 7°. de instrū respirationis aff. In 8°. de stoch' & hepatis aff. In 9°. de hepatis et splenis intestinoꝝ & pudendoꝝ aff. In x°. de renum vesicæ & artuum aff. quorū oim brevissimā fecimus epitomen

τέλος

Arg. in 16. Aetii amideni libros quē paulus in veteri tralatione citat.

In p° & 2° cōpēdium s. med. & alimētoꝝ ex Galo. In 3°. de exer° q. phebo. purgatione & catharticis s. & cōpos. glādib⁹ clysterib⁹. reliquisq instri⁹. In 4°. cōpēdium libroꝝ sex de t. s. Gal'. In 5°. de crisi p[illegible] de febrib⁹ & eaꝝ symptomatis. In 6°. de aff. cerebri capitis cutis ei⁹. capil. nasi & aurium. In 7°. de aff. oculorū. In 8° de ornatu supili. de aff. faciei, & oris tōsillaꝝ aspere art. thoracis pul. cordis & laterum.

In 9°. de aff. vētriculi & intestinoꝝ.
In x°. de aff. hepatis & splenis.
In xi. de aff. renū vesicæ & venereoꝝ.
In 12°. de artritide.
In 13°. de morsionib⁹ & venenis de elephāt. pruritu scabie vitiligine & lepra
In 14°. de aff. sedib pudēdoꝝ scorti & chirurgia.
In 15°. de abscessibus
In 16. de aff. mulierum.

ἐπιγραφη rerum que explicari debent in medicis consultationibus per Hierony. Montuum.

In cutis affectib9. p° subiect. cutis duplex. 14° therap. nō actionib sed vsub in gratia creata. vnde ē omn partium extrema & velut corporis sufripit exr^a. lib. de cans. morb. p qtate pforat^r. 2° qx°. & p° s.m. c ... & qre lib. de inequ. intep. vnde senib9 imbecillior fit. An illi minus q̄ iuuenes sint obnoxii cutis vitiis? nā quib9 rara cutis est ab externis facile tentāt^r quib9 densa ab internis. p° de s.t. 2° affect9. 3° c^a ex^a vel interna. & hec ē exer quod ad cutim expellit n^a. 5° de cans. morb. ac ibi vide modū trāsmissionis. 4° note & p̄sag. 5° cur°.

In dolore. p° eius essentiā explanādam. an sit tristis sensus. an affectus qui sequitur tristem sensum. & quid in dolore sentit^r. 2° eius c^a in qua. et inde eius species desumēda. 3° c^a efficiens im^a q est duplex. 2° ar. par vide qu. 6. d. forsan dolores nō sūt nisi vlcera? qr alt dissoluēdo & frigidinellēdo solnūt gt. 4° s.m. 4° c^a eff. med. ext. inter. 5° note & p̄sag. 6° cur°.

In dolore capitis. p° explicandam c^a mali in qua. et inde essentia nomen & species sumitur. 2° c^a efficiens im^a & med. ext. interna. 3° note & p̄sag. 4° curatio.

In vertigine. nomen defi°. & drā a scotomia. 4° ra. 37. 2° modus generationis eius. 3^a aph. 18. & 31. cur9 possit passio. vide Torn. sup 9°. 3° c^a eff. im^a & med. externa interna. 4° note & p̄sagia. 5° cur°.

3° q̄xnu:

lib. de ineq. in tep.

[illegible] explicari docentur medicis [illegible] [illegible]. [illegible].

De cutis affectibus. Primo [illegible]. cutis duplex [illegible] extrema [illegible] [illegible] lib. de [illegible] morb. [illegible]

[illegible]

De dolore. [illegible]

[illegible]

De dolore capitis. [illegible]

[illegible]

De [illegible]. [illegible]

Pauli Æginetæ, De Morbis, et Remedijs Eorum.
Parchemin, In 8°

Tablette... 7
Rang.... 3
Place.... 17. derniere.

[P]auli Aeginetae de Morb[is]
[e]t Remedijs Eorum.
[P]auli Aeginetae Liber Ter[tius]
[Jo]anne Guintero Ander[naco]
[in]terprete. P[ar]isijs 1536.
[P]archemin. 8°.
Tablette. .
Rang. . .
Place dev[...]